

Katalog över stolpfundament Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala

Rapport 2017:1_7
Arkeologisk undersökning

Uppsala län; Uppland; Uppsala kommun; Uppsala socken;
Gamla Uppsala 20:1, 21:13, 21:27 m.fl.; Uppsala 134:4, 240:1,
284:2, 586:1, 597:1, 603:1, 604:1, 605:1 och 606:1

Jonas Wikborg (red.)

Katalog över stolpfundament

Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala

Rapport 2017:1_7
Arkeologisk undersökning

Uppsala län; Uppland; Uppsala kommun; Uppsala socken;
Gamla Uppsala 20:1, 21:13, 21:27 m.fl.; Uppsala 134:4, 240:1,
284:2, 586:1, 597:1, 603:1, 604:1, 605:1 och 606:1

Dnr 5.1.1-00031-2015

Jonas Wikborg (red.)

Arkeologerna

Statens historiska museer

Våra kontor

Linköping

Lund

Möndal

Stockholm

Uppsala

Arkeologerna

Statens historiska museer

Rapport 2017:1_7

Rapporten ingår även i Upplandsmuseets rapportserie (2017:1_7) samt Societas Archaeologica Upsaliensis (SAU) rapportserie (2017:1_7).

Arkeologerna

010-480 80 00

info@arkeologerna.com

www.arkeologerna.com

Upplandsmuseet

018-16 91 00

info@upplandsmuseet.se

www.upplandsmuseet.se

Societas Archaeologica Upsaliensis (SAU)

018-10 79 30

post@sau.se

www.sau.se

Upphovsrätt, där inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.

Villkor på <http://creativecommons.org/licenses/by/2.5/se>

Layout: Åsa Östlund, Arkeologerna.

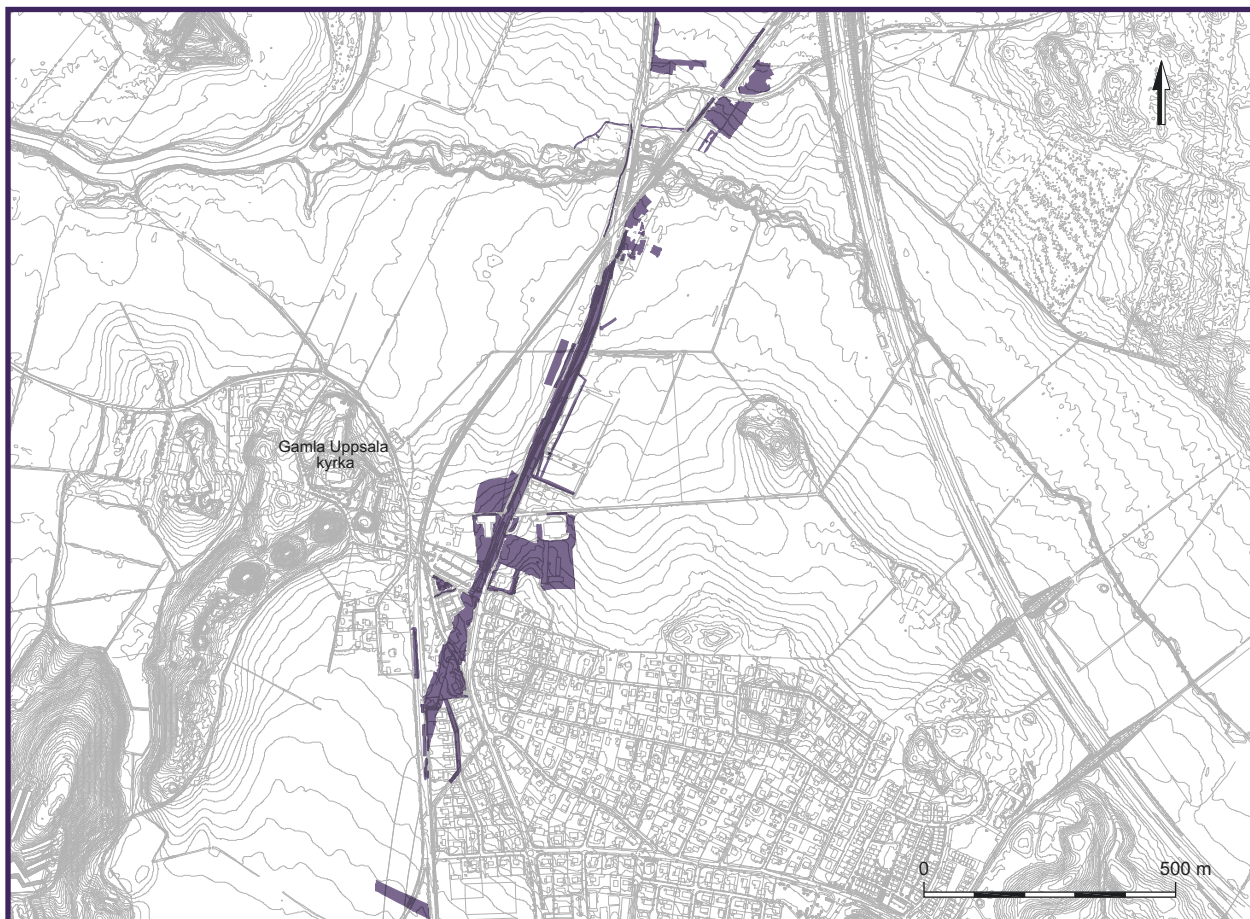
Omslag: Svanen är projektets symbol. Det är en stiliserad bild av ett exklusivt och helt unikt beslag i glasemalj med silverram, som påträffades i höjd med gravfältet under förundersökningen. Fyndet dateras till vendeltid.

Illustration: Franciska Sieurin-Lönnqvist, Arkeobild.

Tryck/utskrift: Rapporten finns digitalt på <https://app.raa.se/oppnadata/forndok/>

Innehåll

Om rapporteringen från det arkeologiska projektet	
Utbyggnad av Ostkustbanan (OKB) genom Gamla Uppsala	6
Introduktion	7
Av Jonas Wikborg	
Presentation av materialet	7
Definition	7
Antal, läge och kronologisk spännvidd	7
Undersökningsmetod	12
Funktion	13
Mått och konstruktionsdetaljer	13
Bevarings- och stratigrafiska förhållanden	13
Brukningstid	23
Fynd	23
Analysstrategi	23
Referenser	25
Administrativa uppgifter	26
Katalogdel	27
Medverkande författare i katalogerna	27
Ingående objekt i katalogen	27
Stolpfundament, rubriker i beskrivningarna	29
Katalogens struktur och indelning	30
Huvud	30
Identitet	30
Konstruktionstyp	30
Belägenhet	30
Nivå	30
Underlag	30
Bevaringsgrad	30
Yttre form och måttuppgifter	30
Undersökningsresultat	30
Datering	30
Undersökningsmetod	30
Beskrivning	31
Nedgrävning	31
Stenkonstruktion	31
Fyllning	31
Träkonstruktion	31
Identifierade handlingar	31
Fynd	32
Analys	32
Osteologi	32
Anmärkning	32
OKB-projektets publikationer	386

Undersökta ytor inom OKB-projektet. Skala 1:15 000.

Om rapporteringen från det arkeologiska projektet Utbyggnad av Ostkustbanan (OKB) genom Gamla Uppsala

Anledningen till de arkeologiska undersökningarna var Trafikverkets utbyggnad av dubbelspår genom Gamla Uppsala. Projektet pågick mellan år 2012–2017. Under de första åren genomfördes omfattande fältundersökningar. Hela projektet har publicerats i en egen rapportsvit Arkeologerna 2017:1_1–23. Rapporterna finns att tillgå på Riksantikvarieämbetet/Forndok.

Rapport 2017:1_1 innehåller den vetenskapliga fördjupningen, en artikelsamling baserad på projektets vetenskapliga frågeställningar och tematiska ingångar. Rapport 2017:1_2 är en inledande Projektintroduktion för hela det arkeologiska projektet med bakgrund, frågeställningar, analyser, ¹⁴C-tabeller m.m. Rapporterna 2017:1_3–9 utgörs av kataloger för respektive kategori av tolkade lämningar i form av bland annat hus, gravar, aktivitetsytor, brunnar, och stolpfundament.

Föremålsmaterialen är samlade i en separat rapport, 2017:1_10. Specialanalyser såsom osteologi, växtfynd, keramik, metallurgi och geoprospektering redovisas i rapporterna 2017:1_11–17. Slutligen är övriga analyser och konserveringsrapporter publicerade i rapporterna 2017:1_18–23.

Samtliga rapporter och övriga publikationer som givits ut i samband med OKB-projektet presenteras i en tabell sist i denna rapport. Utöver dessa har en populärvetenskaplig bok givits ut av Norstedts förlag.

Det arkeologiska projektet är ett samarbete mellan Arkeologerna vid Statens historiska museer, Upplandsmuseet och SAU (Societas Archaeologica Upsaliensis).

Introduktion

Av Jonas Wikborg

I denna katalog redogörs för de stolpfundament som undersöktes inom det arkeologiska projektet inför utbyggnaden av Ostkustbanan (OKB) genom Gamla Uppsala. De enskilda stolpfundamenten ingår i två stolprader, delar av ett större stolpmonument som utförligt behandlas i ett eget tema i projektets vetenskapliga rapport *at Upsalum – människor och landskapande* (Beronius Jörpe-land m.fl. 2017). Temat innehåller artiklar som behandlar monumentet ur olika infallsvinklar. Exempelvis analyseras och diskuteras monumentet i ljuset av Gamla Uppsala som centralplats, dess funktion och datering, samt religiösa, judiciella och socioekonomiska aspekter (Wikborg, Wikborg & Magnell, Göthberg & Wikborg, Sundqvist samt Seiler).

För en fullständig presentation av det arkeologiska projektet hänvisas till *Projektintroduktion – om det arkeologiska projektet* (Beronius Jörpe-land 2017).

Presentation av materialet

Katalogen är sorterad i nummerordning utifrån respektive stolpfundaments övergripande identitet. Varje enskilt stolpmonument består av ett antal stratigrafiska objekt såsom nedgrävning, fyllningar, sten- och träkonstruktioner vilka relaterats till det övergripande objektet. Dessa redovisas i en tabell nedan. Varje enskilt stratigrafiskt objekt har tolkats till någon av de tre handlingarna konstruktion, brukning eller destruktion.

Definition

Med stolpfundament avses stora, relativt djupa gropar, tolkade som stolphål, som med jämna intervaller låg i två raka linjer (6400 och 6500) inom undersökningsområdet. Identiteten för stolpfundamentens övergripande objekt har numrerats i löpande nummerordning från väster mot öster, respektive från söder mot norr. I den södra raden (6400) återfinns stolpfundamenten 2500–2520 och i den norra raden (6500) stolpfundamenten 2521–2662 (se figur 1, nästa sida).

Antal, läge och kronologisk spännvidd

Totalt har 163 stolpfundament undersökts inom ramen för projektet. Av dess låg 21 stycken inom delområde Södra gärdet där de ingick i ett 117 meter långt parti av en stolprad (idnr 6400) som löpte i ungefär öst–västlig riktning. Utifrån resultaten av geofysiska prospekteringar antas raden fortsätta utanför undersökningsområdet i båda riktningarna (Trinks & Biwall 2011, Karlsson m.fl. 2017a, Karlsson m.fl. 2017b). De övriga 142 stolpfundamenten ingick i en cirka 862 meter lång rad (idnr 6500) som löpte i ungefärlig nord–sydlig riktning. Denna rad avgränsades i båda riktningarna inom undersökningsområdet och antas ursprungligen ha haft ytterligare två stolpfundament vilka raderats av sentida ledningsdragning.

Den ena raden (6400), som låg i öst–västlig riktning, passerade undersökningsområdet inom delområdet Lilla Gärdet, strax söder om Kungshögarna på Högåsengravfältet. Den andra (65000), som löpte i nord–sydlig riktning, sträckte sig från bron över Samnan till Storgården och undersöktes inom delområdena Vattholmavägen södra, Vattholmavägen norra, Fridhem samt Storgården. Denna stolprads sträckning var mer eller mindre synonym med dagens Vattholmaväg (figur 2–3).

Båda stolpraderna var raka och det inbördes avståndet mellan nedgrävningarna var relativt likartat, men inte helt exakt. Avståndet mellan två nedgrävningars ytterkanter var oftast omkring 4,5–5 meter. I de fall som själva trästolpens placering kunde dokumenteras var avståndet mellan själva stolparna oftast omkring 5,5–6 meter.

Endast ett fåtal daterbara föremål påträffades i stolpfundamentskontexter. Utöver djurben gjordes inga fynd i den södra radens stolpfundament. Dateringarna baseras främst på ¹⁴C-analyser av stolprester samt djurben i fyllningar från konstruktions- respektive destruktionsfaser. Från den norra raden (6500) finns även ¹⁴C-dateringar av matskorpa på keramik. Dendrokronologisk datering har gjorts av tre av de bäst bevarade stolpresterna från den norra raden. Från denna förelåg också några stratigrafiska relationer till andra konstruktioner.

Figur 1. Stolpradernas utsträckning markerade på utdrag ur Ekonomiska kartans blad 11I 8a, 1952. Röda punkter visar undersökta stolpfundament. Lila och blå punkter visar utsträckning baserad på geofysiska prospekteringar. Skala 1:8 000. (Ur Stolpraderna i landskapet det vendeltida stolpmonumentet och dess paralleller av Wikborg, J. och Göthberg, H. 2017.)

Figur 2. Den norra stolpradens södra del sedd från söder. Till vänster den så kallade GUSK-ladan och till höger Gamla Uppsala skola. Foto: Jonas Wikborg, SAU.

Figur 3. Översikt över framrensade stolpfundament i den södra stolpraden. Foto från väster: Jonas Wikborg, SAU.

De daterbara föremålen kan dateras till järnålder. Samtliga kommer från den norra raden (6500). Nämnas kan en fibula (FN1) som på typologiska grunder dateras till senare delen av den romerska järnåldern och fragment av en kam (FN141) som kan hänföras till vendeltid. En datering till romersk järnålder har föreslagits för ett i princip komplett keramikkräsl (FN24/712) vars matskorpa dock gav en vendeltida datering. Det framkom också en amulettring (FC1134) från yngre järnålder samt en nyckel (FC468) från vikingatid/medeltid. Dessutom hittades mera ordinärt boplatsmaterial, framför allt i de fundament som låg anslutning till de undersökta boplatslämningarna. Merparten låg i destruktionskontexter och antas vara en sekundär inblandning.

¹⁴C-dateringarna som gjorts på material från stolpfundamenten sträcker sig huvudsakligen från

yngre romersk järnålder till vendeltid även om det finns enstaka äldre dateringar vilka bör granskas mera källkritiskt. Nämnas kan t.ex. en hästkäke som dateras till mesolitikum (!) (Ua-31937), en förromersk hästtand (Ua-31941) samt obrända trärester vilka dateras till yngre bronsålder/tidig förromersk järnålder (Ua-31452 och Ua-31482). De mest avvikande dateringarna härrör från den södra stolpraden.

De tre stolprester från norra raden som daterats med hjälp av dendrokronologi kommer från träd vilka förefaller vara avverade under yngre romersk järnålder och folkvandringstid.

I den norra stolpraden fanns några exempel på stolpfundament med stratigrafiska relationer till andra daterade konstruktioner såsom grophus (2851 och 2855), stolphus (2271, 2493, 3116 och 4950) samt en härd (3180) och ett härdområde

Figur 4. Inledningsvis undersöktes stolpfundamenten genom att de tömdes på sina fyllningar i omvänd stratigrafisk ordning. Foto: Jonas Wikborg, SAU.

Figur 5. Metodiken modifierades senare då en större arbetsgrop gjordes med grävmaskin intill respektive stolpfundament som därefter undersöktes kontextuellt i två halvor med en stående sektion.
Foto: Jonas Wikborg, SAU.

Figur 6. I förgrunden syns den rensade sektionen genom ett stolpfundament där en av de större skoningsstenarna ser ut att ha rasat in i utrymmet efter den avlägsnade stolpen. Stolpfundamentet direkt norr härom hade en stratigrafisk relation till ett grophus och i stolpfundamentet norr om detta, invid ett större markfast stenblock, hittades ett komplett hundskelett som deponerats under destruktionskedet.
Foto: Jonas Wikborg, SAU.

(2942) vilka stärker den övriga dateringsbilden. Den norra stolpraden (65000) kan utifrån stratigrafiska relationer snävas in till vendeltid. Den bedöms inte kunna ha existerat i sin helhet före eller efter denna period.

Undersökningsmetod

Den generella undersökningsmetoden beskrivs kortfattat nedan och återupprepas inte i varje enskild beskrivning. Där kommenteras endast avvikelser från den generella metodbeskrivningen.

Överlagrande matjordslager, vägbanksfyllningar och liknande banades av med grävmaskin varefter de påträffade anläggningarna finrensades för hand, mättes in och lodfotograferades med kamera placerad på en mast. Till en början mättes varje enskild sten från den uppstickande stenskoningen. Detta förfarande övergavs snart och istället mättes endast en punkt för att ge stenkonstruktionen ett Id. I förekommande fall mättes även fyllningar som var synliga i ytan in som polygoner.

Inledningsvis undersöktes stolpfundamenten kontextuellt, helt och hållet för hand. Detta visade sig vara ett mycket tidskrävande och fysiskt tungt arbete. Det var också komplicerat rent praktiskt att tömma de till ytan begränsade, men ofta mycket djupa stenfria fyllningarna i groparnas centrala delar. Därför modifierades metodiken efter att en handfull gropar hade undersökts. Därefter undersöktes de istället kontextuellt, en halva i taget, med en stående profil/sektion. För att underlätta det fysiskt tunga arbetet med att baxa upp de stora stenarna grävdes en "arbetsgrop" med maskin i direkt anslutning till den sida som skulle under-

sökas först. Arbetsgroparna gjordes lika djupa som stolpfundamenten brukade vara, vanligtvis omkring en meter. Ytterkanterna på stenskoningen kunde sedan rensas fram med spade och fyllhammare. Massorna rasade ned i arbetsgropen som sedan kunde tömmas med maskin. När själva undersökningen påbörjades med handredskap vältes sedan stenarna successivt ned i arbetsgropen varefter maskinens skopa lyfte upp dem. Samtliga stolpfundament undersöktes till 100 %.

I fält användes en speciellt utarbetad blankett för dokumentation av de stratigrafiska objekten. Uppgifterna från denna har sedan registrerats i Intrasis. På blanketten fanns ett antal parametrar som skulle bedömas, dessutom dokumenterades använd metod. Blanketterna för de stratigrafiska objekten kompletterades med dokumentation av tvärsektionerna medelst ritning och fotografi. Stenarna från skoningarna på delytorna Södra Gärdet, Vattholmavägen södra samt Vattholmavägen norra samlades i anslutning till respektive grop och fotograferades sedan anläggningsvis med mastkamera. I nio fall vägdes stenskoningsens totalvikt med hjälp av en badrumsvåg (figur 7a–b).

Fyndmaterialet tillvaratogs genom handplock. I två fall vattensållades delar av de sandiga fyllningarna på Vattholmavägen södra i 2 mm:s såll för att undersöka vad metoden kunde ge i form av t.ex. arkeobotaniskt eller mindre osteologiskt material. Sällningen gav dock inget utöver vad som framkommit vid handplockningen. Även delar av fyllningen i ett av stolpfundamenten på Vattholmavägen norra vattensållades efter att det hade påträffats brända ben och en fibula, vilket inledningsvis tolkades som

Figur 7a–b. I ett urval av stolpfundamenten vägdes stenarna från skoningen med hjälp av en badrumsvåg. Foto: Jonas Wikborg, SAU.

en begravning. I ett urval av fundamentsgroparna avsåktes fyllningarna med metalldetektor.

Påträffade trärester tillvaratogs, större stycken i preparat, för att kunna göra bedömningar av vedart och egenålder på de förmodade stolpresterna. Ett urval har dessutom ¹⁴C-analyserats samt dendro-daterats. I ett mindre antal stolpfundament togs makro- och pollenprover för att om möjligt bedöma under vilken årstid som groparna hade konstruerats. Vidare togs elementprover i några av de tunna fyllningar som påträffades direkt under några av de förmodade stolpmärkena. Syftet var att genom analyser försöka utröna om de t.ex. representerade nedbrutet trä.

Funktion

Stolpfundamenten har hyst kraftiga, fristående trästolpar. Fyndmaterialet i destruktionskontexterna tyder möjligen på att delar av djurkroppar kan ha varit uppfästa på stolparna. Den norra radens sträckning sammanfaller med en nutida vägsträckning med gamla anor. En möjlighet är att stolpraderna flankerat förhistoriska vägsträckningar. Fyndmaterialets karaktär antyder att konstruktionerna haft en funktion relaterad till rituella aktiviteter.

Mått och konstruktionsdetaljer

De enskilda stolpfundamenten mätte oftast omkring 1,5 meter i diameter, med variationer i norra raden mellan 0,90 och 1,94 meter och i den södra mellan 0,90 och 1,55 meter. Djupen varierade i norra raden mellan 0,28 och 1,50 meter och i den södra raden mellan 0,50 och 0,96 meter. Nedgrävningskanterna var mer eller mindre raka. Bottenformen var i de allra flesta fall helt plan. I merparten av dem fanns ett relativt rikligt stenmaterial i fyllningen. Dessa stenar tolkas som skoning vilken legat kring stolpen och låg oftast i nedgrävningens ytterkanter, från botten och upp till den frambanade markytan. Stenmaterialet antas vara deponerat kring stolpen efter att denna rests i gropen. I vissa fall var stenarna rubbade och i vissa fall kan delar av stenmaterialet ha försvunnit. I några fall föreföll skoningen vara omrörd i samband med destruktions och låg i gropens nedre del. Två djupa gropar (2521 och 2662) saknade helt och hållet stenmaterial i fyllningen. Dessa var belägna i vardera änden av den norra stolpraden (6500). Detta tolkas som att den ursprungliga stenpackningen här har avlägsnats i en omfattande rituell destruktions i samband med att denna stolprad raserades.

Stenmaterialet från nio av stolpfundamenten vägdes. I tre gropar från den norra raden varierade vikten mellan 236 och 1418 kilo. I sex gropar från den södra fanns stenvikter mellan 290 och 1045 kilo. Stenmaterialet bestod nästan uteslutande av lokalt förekommande granit (Ogenhall 2017). Stenstorleken varierade från några centimeter upp till närmare en meter, med ett undantag där en ännu större sten ingick. I en del fall hade man använt rullstensmaterial, i andra hade man spräckt större stenar. Stenmaterialet kan genom sin variation samt lokala proveniens antas vara hämtat från olika platser i närområdet. Fyllningarna uppvisade ofta likheter med omgivande mark vilken utgjordes av lera på Södra gårdet samt större delen av Vattholmavägen norra, medan Vattholmavägen södra samt södra delen av Vattholmavägen norra var belägna i sand. I några fall påträffades trärester efter själva stolpen innanför de omgivande stenskoningarna. I 14 fall gick det att mäta stolpresternas diametermått vilka uppgick till 0,13–0,50 meter. Vedartsanalysen har visat att tall är vanligast bland dessa med ett mindre inslag av ek. Färgningar och avtryck efter försvunna eller ej bevarade stolpar visar på diametermått mellan 0,25 och 0,71 meter. Stolparna har varit placerade i groparnas centrala delar, men i många fall utdragna mot ena nedgrävningskanten.

Bevarings- och stratigrafiska förhållanden

Stolpfundamenten på Södra gårdet låg helt och hållet i åkermark och med undantag för ett stråk med vendeltida härdar (5301) låg de avskilda från andra lämningar. Ett av stolpfundamenten (2512) undersöktes vid 1996 års förundersökning (Anund m.fl. 1998). Vid 2011 års kompletterande förundersökning delundersöktes ytterligare två och ytterligare en totalundersöktes (Beronius Jörpeland m.fl. 2011). Resterande undersöktes vid 2013 års undersökning. Beskrivningar har upprättats även för de som undersöktes inom ramen för de båda förundersökningarna.

Merparten av stolpfundamenten i den norra raden (6500) låg till största delen under en asfalterad vägbank vilken löpte genom ett område som tidigare använts som åkermark. Även större delen av denna rad låg avskild från andra lämningar, endast längst i söder och längst i norr fanns omgivande boplatslämningar från järnålder. Fem av stolpfundamenten i den norra raden (6500) påträffades vid 2011 års förundersökning. Två av dem undersöktes vid detta tillfälle och befanns vara mycket lika de som tidigare påträffats på Södra gårdet.

Figur 8a–d. Exempel på framrensade stolpfundament i plan, före (övre raden) och efter (nedre raden) att fyllningen tömts. Foto: Jonas Wikborg, SAU.

Foto: Mia Englund, Arkeologerna.

Foto: Jonas Wikborg, SAU.

Foto: Jonas Wikborg, SAU.

Foto: Olle Heimer, SAU.

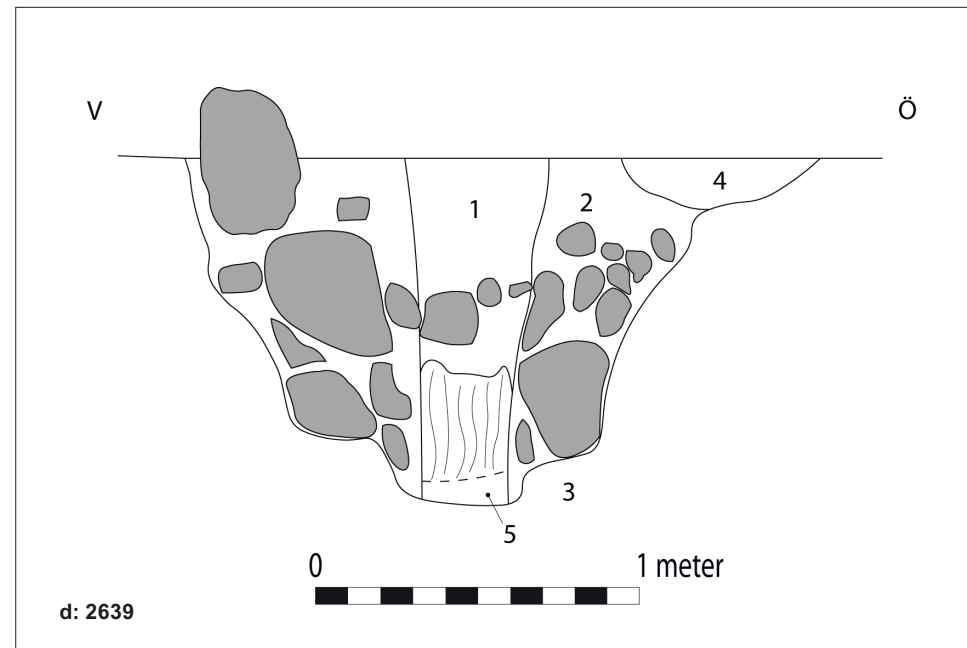
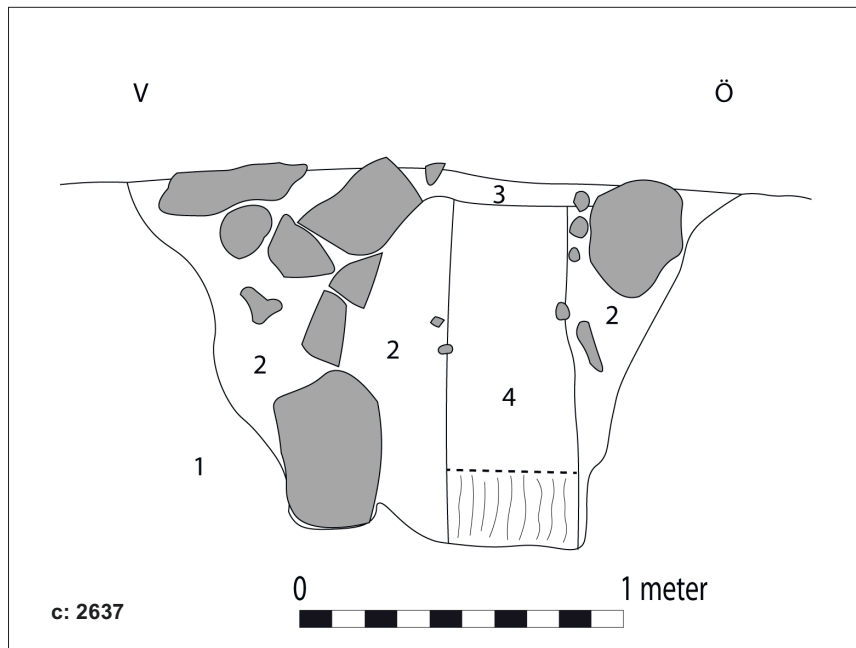
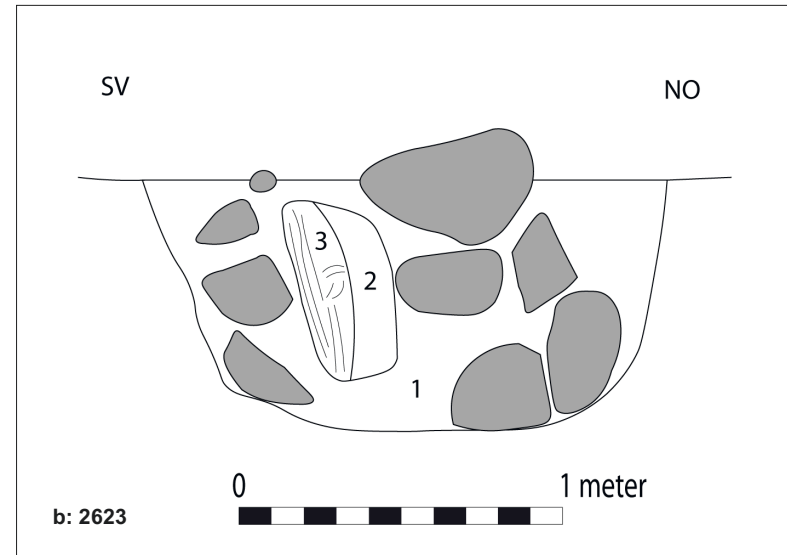
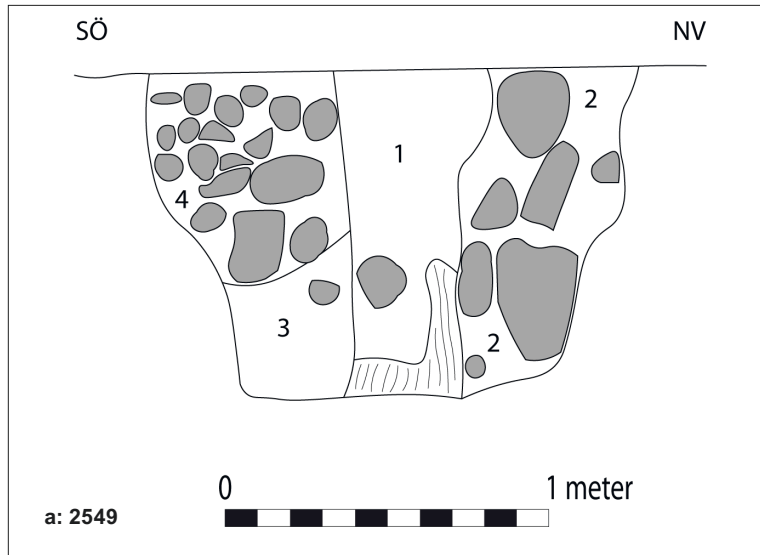
Foto: Michael Schneider, Upplandsmuseet.

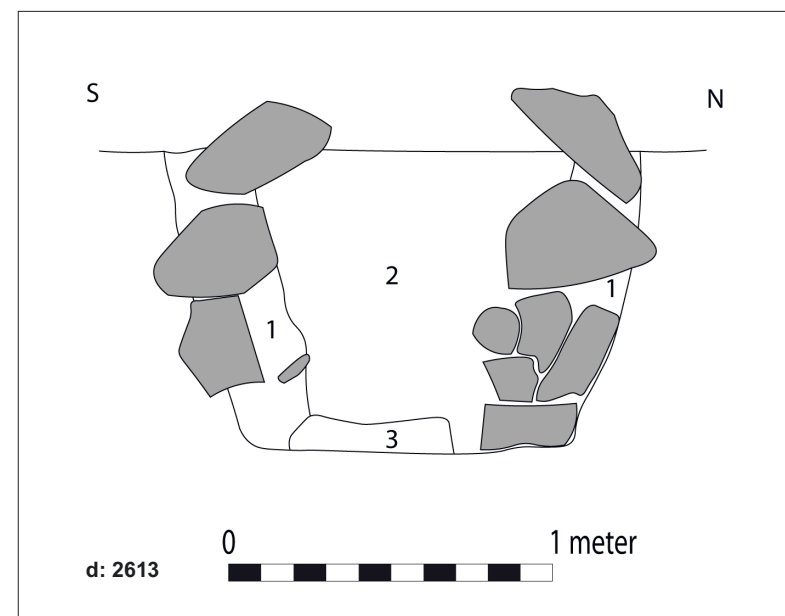
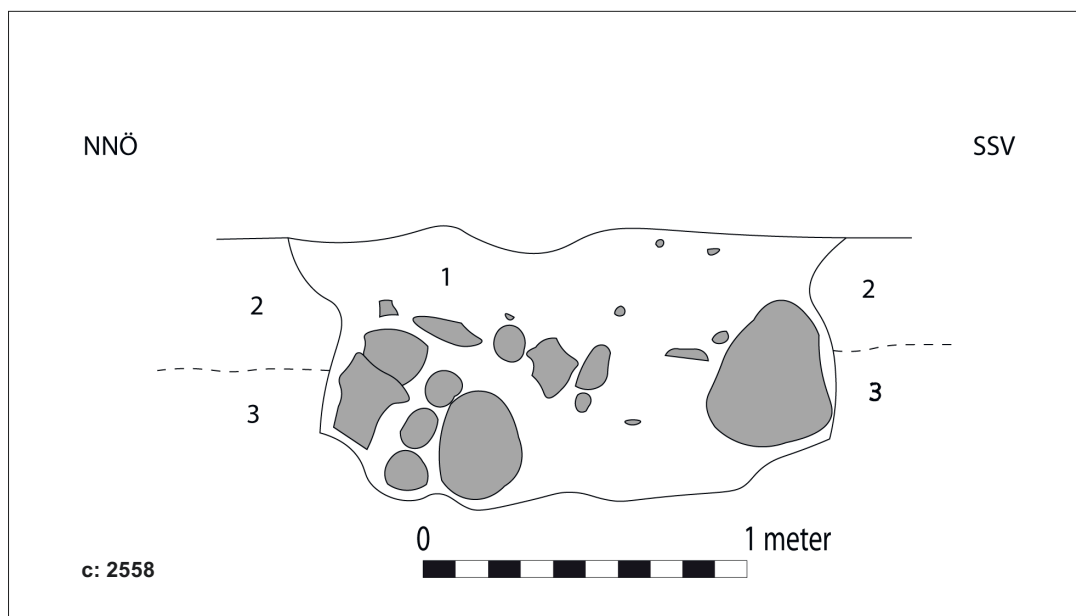
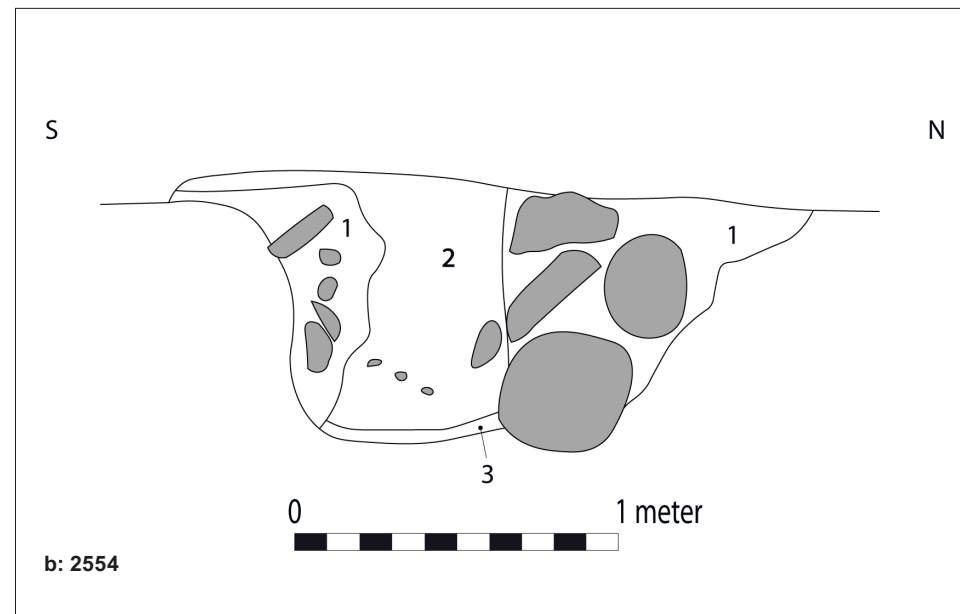
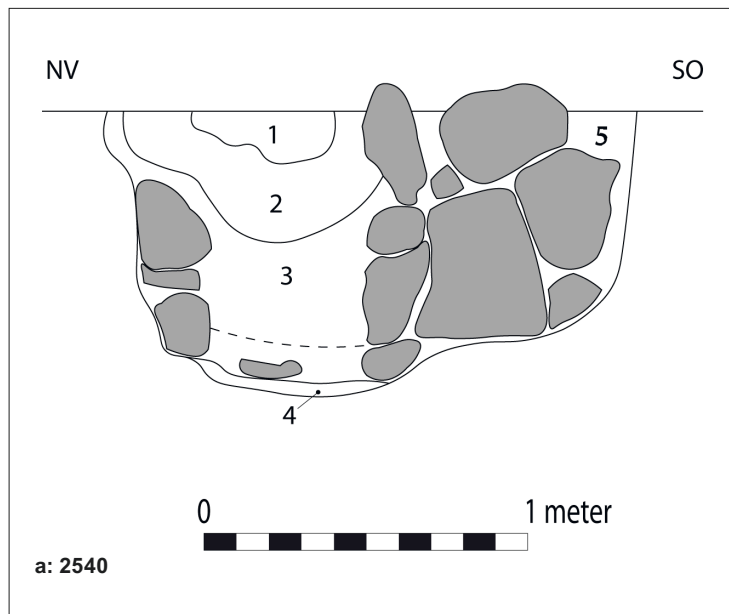
Foto: Jonas Wikborg, SAU.

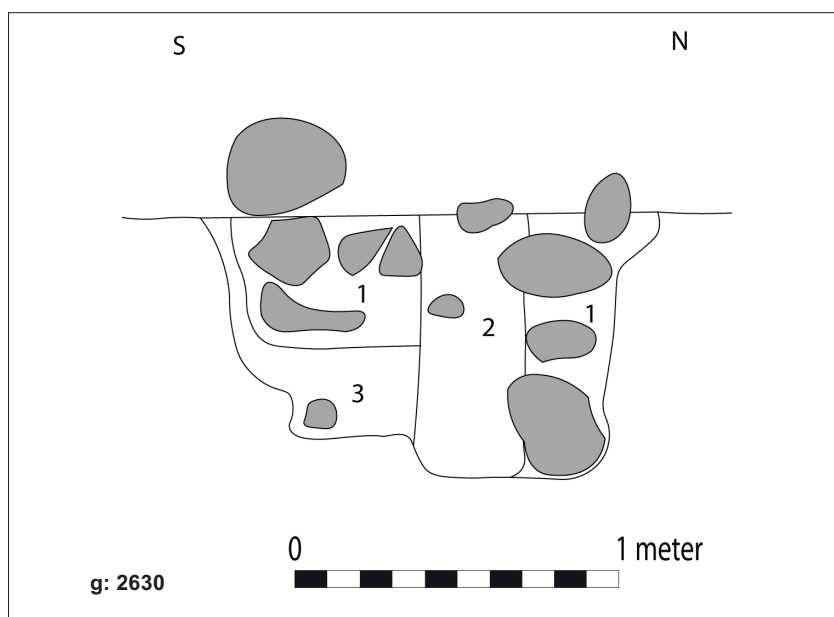
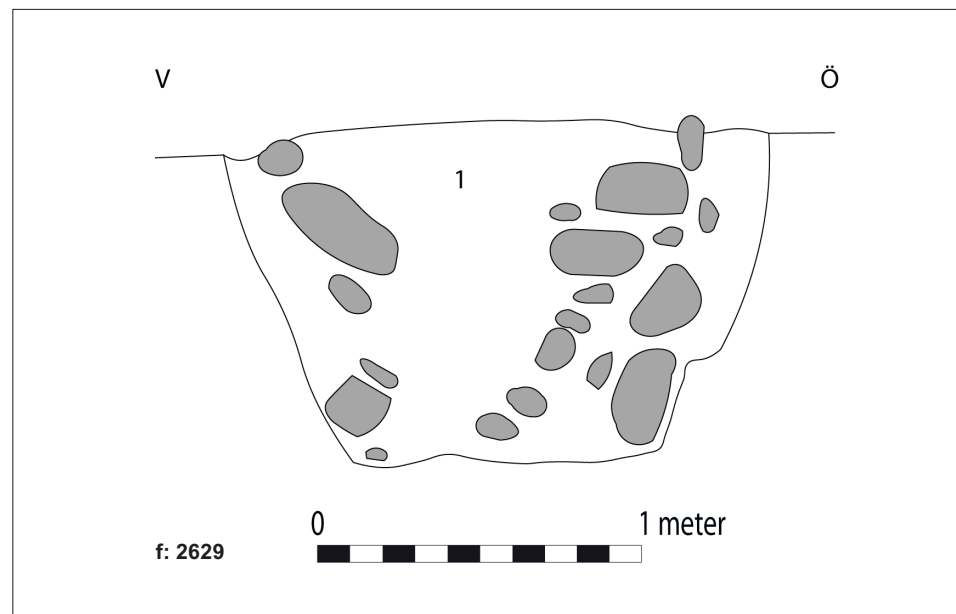
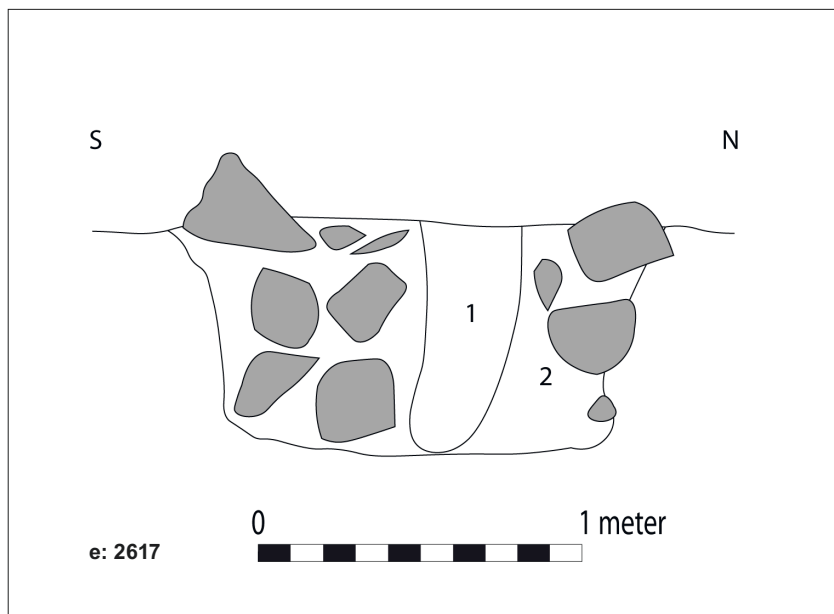
Figur 9a–f. Exempel på sektioner genom stolpfundament. Fyra där stenskoning som omgivit stolparna och antyder deras dimensioner och där den avvikande fyllning som rasat in i utrymmet efter stolpen framträder i varierande grad (a: 0873, b: 2990, c: 9422 och d: 8169) samt två där fyllningen förefaller vara helt omrörd i samband med destruktionskedet (e: 9076 och f: 9216).

Figur 10a–d. Exempel på stolpfundament med bevarad stolprest (a: 2549, b: 2623, c: 2637, d: 2639). Digitalisering: Sandra Söderlind, SAU.

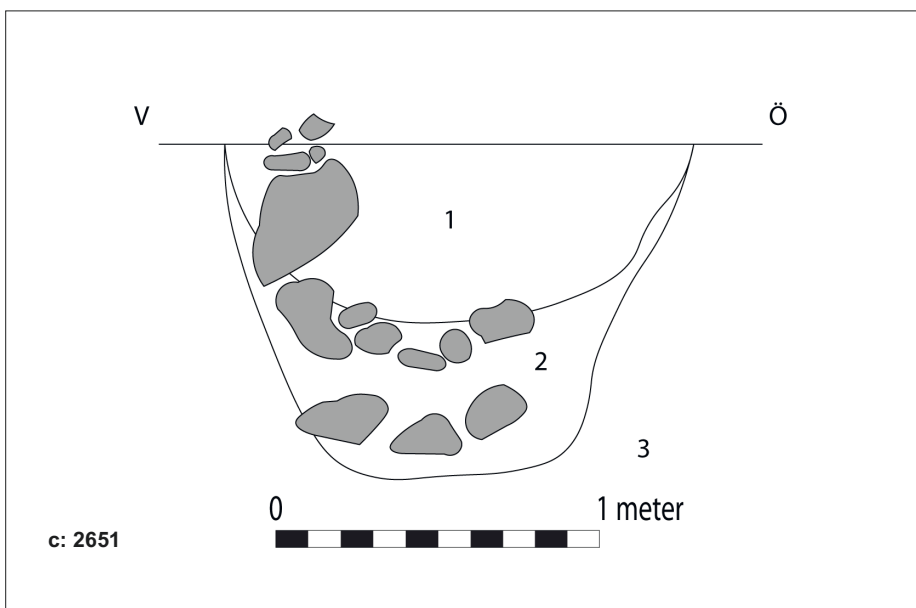
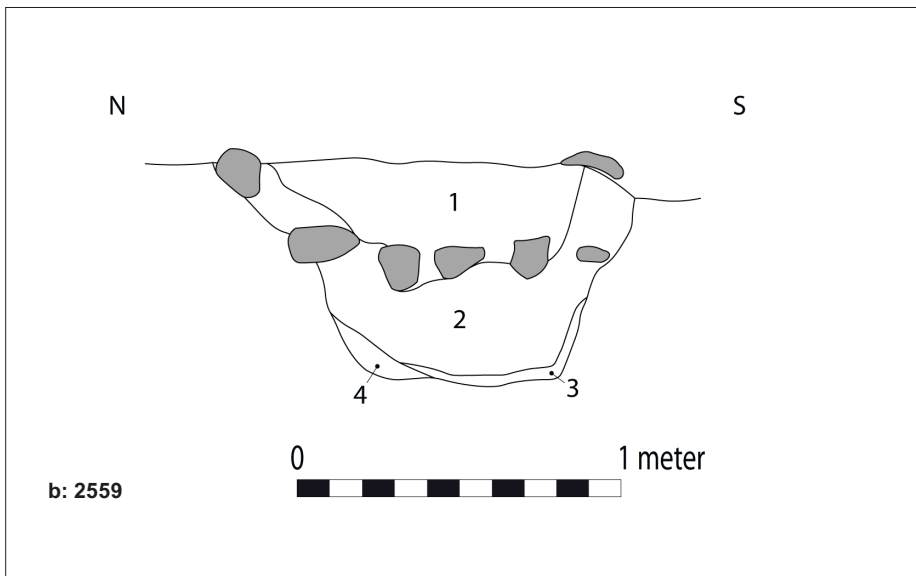
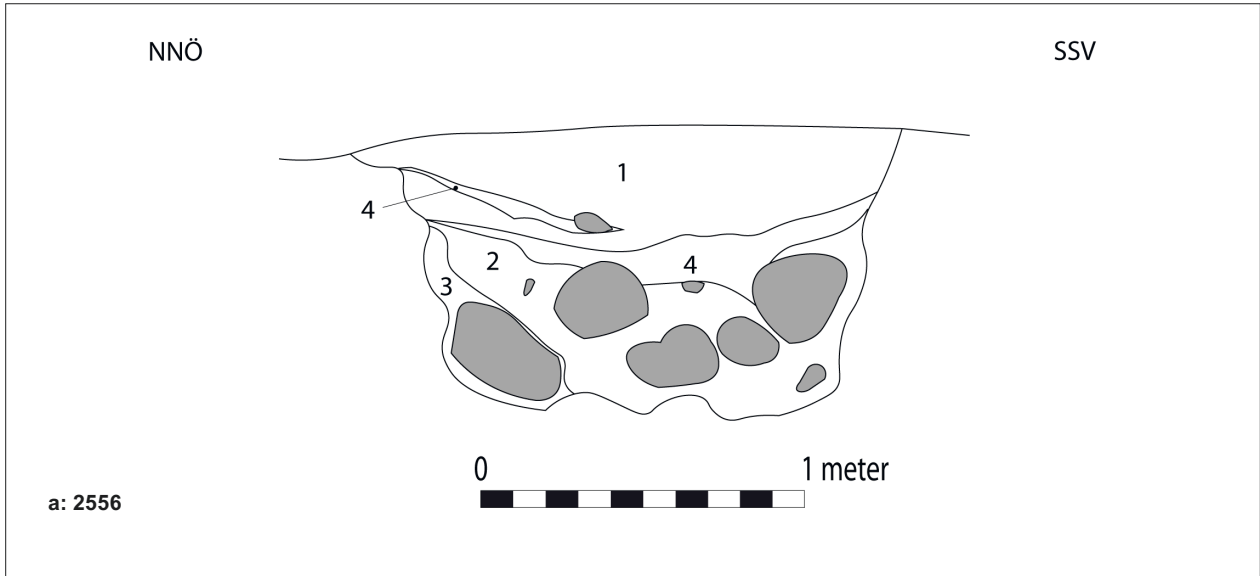

Figur 11a–d–g.
Exempel på
stolpfundament
med mer eller
mindre tydlig
färgning eller
avtryck efter
stolpen (2540,
2554, 2558,
2613, 2617,
2629, 2630).
Digitalisering:
Sandra Söder-
lind, SAU.

Figur 11e–g. Exempel på stolpfundament med mer eller mindre tydlig färgning eller avtryck efter stolpen (e: 2617, f: 2629, g: 2630).
Digitalisering: Sandra Söderlind, SAU.

Figur 12a–c. Exempel på stolpfundament som uppvisade tecken på att vara kraftigt omrörda vid destruktionsen (a: 2556, b: 2559, c: 2651). Digitalisering: Sandra Söderlind, SAU.

Figur 13a–d. Exempel på stenmaterial från undersökta gropar. Foto: Jonas Wikborg, SAU.

Foto: Fredrik Thölin, SAU.

Foto: Jonas Wikborg, SAU.

Foto: Olle Heimer, SAU.

Figur 14a–c. Exempel på bevarade stolprester.

Nedgrävningarna för stolpfundamenten var mer eller mindre skadade av senare tiders verksamheter. Främst var det de övre delarna som störts, men det fanns också några exempel på sentida ingrepp som stört även de nedre delarna. Det rörde sig i dessa fall om sentida ledningsschakt som stört konstruktionerna. I ett fall (2533) återstod i princip bara en sten från stenskoningen.

Brukningstid

Flertalet dateringar ligger inom intervallet yngre romersk järnålder–vendeltid, men även enstaka äldre och yngre dateringar förekommer. Trästolpar som grävs ned i marken har en begränsad livslängd på grund av angrepp av röta. Det har heller inte kunnat konstateras några tydliga spår efter omstolpningar eller reparationer som skulle kunna tyda på någon längre användningsperiod. Det finns exempel på dateringar av konstruktions- och destruktionsfas från ett och samma stolpfundament där de båda dateringarna inte skiljer sig nämnvärt åt. Sammantaget indikerar detta en kort brukningstid.

Fynd

Fyndmaterialet bestod främst av obrända djurben (Magnell 2017). Det rör sig om spridda skelettdeklar från några av de vanligaste tamdjursarterna, häst, nöt, får och svin. Det fanns också enstaka exempel på ben från hund. I ett fall rör det sig om ett komplett hundskelett. På Södra gårdet fanns det i några stolpfundament övervikt för kraniedelar, såsom käkar och tänder, från häst. I det osteologiska materialet finns också ett mindre inslag av brända ben, ett fall rör det sig dock om ett komplett svin. I övrigt utgjordes fyndmaterialet till stor del av ordinärt boplatss- och avfallsmaterial såsom knackstenar, löpare, malstensunderliggare, vridkvarnsfragment, brynen, eldslagningsflinta, keramik, vävtyngdsfragment, lerklining, bränd och smält lera, slagg, spikar och mindre järnfragment. Keramikskärvorna var av typen äldre svartgods samt allmän förhistorisk godstyp. Två av keramikförekomsterna har tolkats som kompletta kärl vilka antas vara rituellt deponerade. Det fanns även några enstaka artefakter såsom en fibula, en kam, en amuletring och en nyckel vilka avvek från den gängse fyndkaraktären.

Fyndmaterialet återfanns i fyllningar från både konstruktions- och destruktionskedan. I norra

delen av Vattholmavägen norra samt i Vattholmavägen södra fanns intilliggande boplatsslämningar varifrån en del av fyndmaterialet skulle kunna härröra. Större delen av Vattholmavägen norra samt hela Södra gårdet låg emellertid klart avskilda från spåren efter de forntida bosättningarna.

Analysstrategi

Analys har gjorts för att spegla stolpfundamentens datering och aktiviteter som bedrivits i anslutning till dem.

Vedartsanalys som gjorts på bevarade stolprester i syfte att klargöra vilka träslag som använts till stolpar i de båda konstruktionerna. Datering genom ¹⁴C-analys har primärt inriktats mot rester av trästolpar samt djurben i både konstruktions- och destruktionskontexter.

Dendrokronologisk analys har gjorts på tre av de bäst bevarade stolpresterna (Linderson i Jörpe-land 2017).

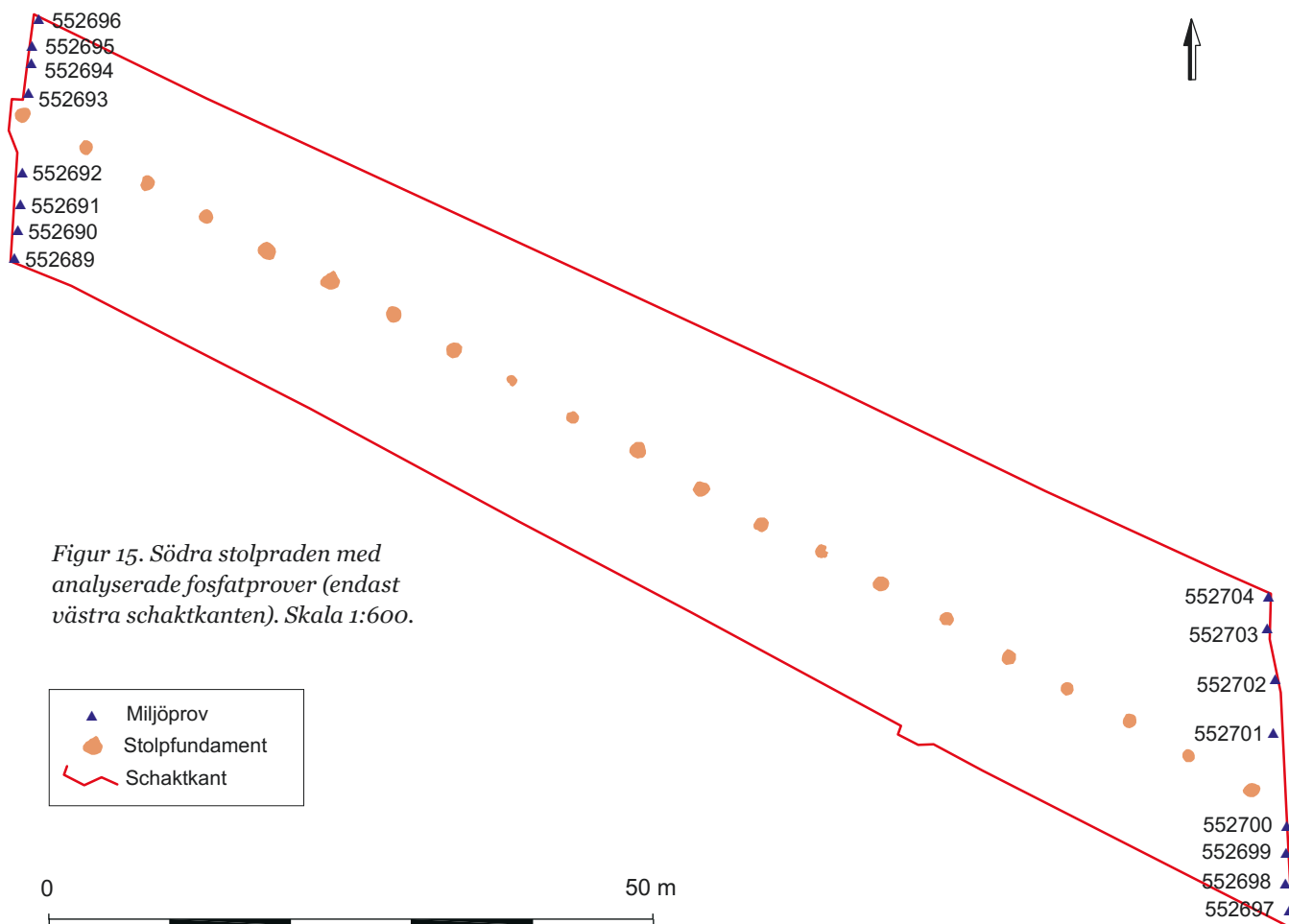
Osteologisk analys har utförts på benmaterialet i syfte att bedöma artförekomst, kroppsdelrepresentation, individantal samt slaktålder (Magnell 2017).

I botten av några stolpfundament påträffades tunna organiska färgningar som misstänktes vara rester efter tjära som stolparna skulle kunna ha varit behandlade med. I syfte att undersöka om stolparna kan ha varit behandlade med tjära analyserades prover av Sven Isaksson, Forskningsarkeologiska laboratoriet vid Stockholms universitet (Isaksson 2017).

Fyllningar från 22 olika stolpfundamentskontexter har floterats i syfte att undersöka förekomsten av makrofossilt material. I två fall (2521 och 2523) påträffades större mängder sädeskorn, men i flertalet fall rörde det sig om enstaka sådana (Ekblom & Bergman).

Stenmaterialet från stenskoningarna har bergartsbedömts av Erik Ogenhall, Arkeologerna (Ogenhall 2017).

Vid undersökningarna av den södra stolpraden togs två linjer med fosfatprover vinkelrätt mot stolpraden i syfte att undersöka om fosfathalten skiljde sig mellan de båda sidorna om denna, då en möjlighet skulle vara att stolpraden representerade någon form av hägnad. Det visade sig att fosfathalten var högst närmast stolpraden och avtog utåt i båda riktningarna (figur 15 och tabell, nästa sida).

Prov nr	Värde
552689	110
552690	230
552691	180
552692	110
552693	120
552694	325
552695	290
552696	135

Tabell. Vid undersökningarna av DY 17 togs två linjer med fosfatprover vinkelrätt mot stolpraden i syfte att undersöka om fosfathalten skiljde sig mellan de båda sidorna om denna. Proverna från den västra av dessa fosfatprovlinjer har analyserats av Kerstin Westin med hjälp av Mercks reflectoquant 20131218. Proverna togs överst i det naturliga underlaget under matjorden. Analysen visar att fosfatvärdena var högst närmast stolpraden vilket kan tolkas som att någon form av fosfatförhöjande aktivitet bedrivits i anslutning till denna.

Referenser

- Anund, J., Duczko, W., Göthberg, H. Price, N. & Wikborg, J. 1998. Gamla Uppsala – centralplats och omland. Arkeologisk förundersökning på Ostkustbanan 1996–1997. Riksantikvarieämbetet. UV Uppsala, rapport 1997:26. Stockholm.
- Beronius Jörpeland, L. 2015. (red). Gamla Uppsala – årsredogörelse år 2013. Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala. Statens historiska museer, Arkeologiska uppdragsverksamheten. Rapport 2015:28. Stockholm.
- 2017. (red.). Projektintroduktion – om det arkeologiska projektet. Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala. Arkeologerna, Statens historiska museer, Societas Archaeologica Upsaliensis och Upplandsmuseet. Rapport 2017:1_2. Stockholm.
- Beronius Jörpeland, L., Göthberg, H., Ljungkvist, J., Seiler, A. & Wikborg, J. 2011. Återigen i Gamla Uppsala. Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala. Riksantikvarieämbetet. UV, rapport 2011:95. Stockholm.
- Beronius Jörpeland, L., Göthberg, H., Seiler, A. & Wikborg, J. 2017. (red.). at Upsalum – människor och landskapande. Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala. Arkeologerna, Statens historiska museer, Societas Archaeologica Upsaliensis och Upplandsmuseet. Rapport 2017:1_1. Stockholm.
- Eklblom, A. & Bergman, J. 2017. Växtfynd – makrofossil- och pollenanalys. Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala. Arkeologerna, Statens historiska museer, Societas Archaeologica Upsaliensis och Upplandsmuseet. Rapport 2017:1_14. Stockholm.
- Isaksson, S. 2017. Arkeologiska forskningslaboratoriets analyser. Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala. Arkeologerna, Statens historiska museer, Societas Archaeologica Upsaliensis och Upplandsmuseet. Rapport 2017:1_22. Stockholm.
- Lindersson, H. 2017. Dendrokronologisk analys och ¹⁴C-analys av tre pålar i en lång pålråd funnen i anslutning till Uppsala högar. I: Beronius Jörpeland, L. 2017. (red.). Projektintroduktion – om det arkeologiska projektet. Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala. Arkeologerna, Statens historiska museer, Societas Archaeologica Upsaliensis och Upplandsmuseet. Rapport 2017:1_2. Stockholm.
- Karlsson, P. 2017. Arkeologisk prospektering – magnetometer och georadardata. Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala. Arkeologerna, Statens historiska museer, Societas Archaeologica Upsaliensis och Upplandsmuseet. Rapport 2017:1_17. Stockholm.
- Magnell, O. 2017. Gårdarnas djur – osteologisk analys. Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala. Arkeologerna, Statens historiska museer, Societas Archaeologica Upsaliensis och Upplandsmuseet. Rapport 2017:1_12. Stockholm.
- Ogenhall, E. 2017. Stenfynd och kvarnstensanalys. Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala. Arkeologerna, Statens historiska museer, Societas Archaeologica Upsaliensis och Upplandsmuseet. Rapport 2017:1_16. Stockholm.
- Trinks, I. & Bivall, A. 2011. Arkeologisk prospektering av fornlämningsmiljön Gamla Uppsala. Riksantikvarieämbetet. UV Teknik. Stockholm.
- Seiler, A. 2017. Från vision till verkställande – samhälleliga mekanismer kring stolpmonumentets tillkomst. I: Beronius Jörpeland, L., Göthberg, H., Seiler, A. & Wikborg, J. (red.). at Upsalum – människor och landskapande. Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala. Arkeologerna, Statens historiska museer, Societas Archaeologica Upsaliensis och Upplandsmuseet. Rapport 2017:1_1. Stockholm.
- Wikborg, J. 2017a. Gammalt som gatan? Kronologiska aspekter på stolpraderna. I: Beronius Jörpeland, L., Göthberg, H., Seiler, A. & Wikborg, J. (red.). at Upsalum – människor och landskapande. Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala. Arkeologerna, Statens historiska museer, Societas Archaeologica Upsaliensis och Upplandsmuseet. Rapport 2017:1_1. Stockholm.
- Wikborg, J. 2017b. Maktens och kultens stöttepelare – temasyntes. I: Beronius Jörpeland, L., Göthberg, H., Seiler, A. & Wikborg, J. (red.). at Upsalum – människor och landskapande. Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala. Arkeologerna, Statens historiska museer, Societas Archaeologica Upsaliensis och Upplandsmuseet. Rapport 2017:1_1. Stockholm.
- Wikborg, J. & Göthberg, H. 2017. Stolpraderna i landskapet – det vendeltida stolpmonumentet och dess paralleller. I: Beronius Jörpeland, L., Göthberg, H., Seiler, A. & Wikborg, J. (red.). at Upsalum – människor och landskapande. Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Upp-

- sala. Arkeologerna, Statens historiska museer, Societas Archaeologica Upsaliensis och Upplandsmuseet. Rapport 2017:1_1. Stockholm.
- Wikborg, J. & Magnell, O. 2017. Händelser vid stolpar – en analys av fyndmaterialet från stolpraderna. I: Beronius Jörpeland, L., Göthberg, H., Seiler, A. & Wikborg, J. (red.). at Upsalum – människor och landskapande. Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala. Arkeologerna, Statens historiska museer, Societas Archaeologica Upsaliensis och Upplandsmuseet. Rapport 2017:1_1. Stockholm.
- Sundqvist, O. 2017. Kultpelare, rituellt hägn och religiösa processioner – stolpmonumentet ur ett religionshistoriskt perspektiv. I: Beronius Jörpeland, L., Göthberg, H., Seiler, A. & Wik-

borg, J. (red.). at Upsalum – människor och landskapande. Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala. Arkeologerna, Statens historiska museer, Societas Archaeologica Upsaliensis och Upplandsmuseet. Rapport 2017:1_1. Stockholm.

Administrativa uppgifter

För utförliga administrativa uppgifter hänvisas till *Projektintroduktion – om det arkeologiska projektet* (Beronius Jörpeland 2017).

SHMM:s dnr: 5.1.1-00031-2015.

Länsstyrelsens dnr: 431-4697-11.

SHMM:s projektnr: A12170.

Koordinatsystem: Sweref 99 TM.

Katalogdel

Medverkande författare i katalogerna

Ulf Celin, Societas Archaeologica Upsaliensis (SAU)

Olle Heimer, Societas Archaeologica Upsaliensis (SAU)

Ann Lindkvist, Societas Archaeologica Upsaliensis (SAU)

Maria Lingström, Arkeologerna

Malin Lucas, Upplandsmuseet

Robin Lucas, Upplandsmuseet

Anton Seiler, Arkeologerna

Jonas Wikborg, Societas Archaeologica Upsaliensis (SAU)

Ingående objekt i katalogen

ID	Typ
2500	Stolpfundament
2501	Stolpfundament
2502	Stolpfundament
2503	Stolpfundament
2504	Stolpfundament
2505	Stolpfundament
2506	Stolpfundament
2507	Stolpfundament
2508	Stolpfundament
2509	Stolpfundament
2510	Stolpfundament
2511	Stolpfundament
2512	Stolpfundament
2513	Stolpfundament
2514	Stolpfundament
2515	Stolpfundament
2516	Stolpfundament
2517	Stolpfundament
2518	Stolpfundament
2519	Stolpfundament
2520	Stolpfundament
2521	Stolpfundament
2522	Stolpfundament
2523	Stolpfundament
2524	Stolpfundament
2525	Stolpfundament
2526	Stolpfundament
2527	Stolpfundament
2528	Stolpfundament

ID	Typ
2529	Stolpfundament
2530	Stolpfundament
2531	Stolpfundament
2532	Stolpfundament
2533	Stolpfundament
2534	Stolpfundament
2535	Stolpfundament
2536	Stolpfundament
2537	Stolpfundament
2538	Stolpfundament
2539	Stolpfundament
2540	Stolpfundament
2541	Stolpfundament
2542	Stolpfundament
2543	Stolpfundament
2544	Stolpfundament
2545	Stolpfundament
2546	Stolpfundament
2547	Stolpfundament
2548	Stolpfundament
2549	Stolpfundament
2550	Stolpfundament
2551	Stolpfundament
2552	Stolpfundament
2553	Stolpfundament
2554	Stolpfundament
2555	Stolpfundament
2556	Stolpfundament
2557	Stolpfundament

ID	Typ
2558	Stolpfundament
2559	Stolpfundament
2560	Stolpfundament
2561	Stolpfundament
2562	Stolpfundament
2563	Stolpfundament
2564	Stolpfundament
2565	Stolpfundament
2566	Stolpfundament
2567	Stolpfundament
2568	Stolpfundament
2569	Stolpfundament
2570	Stolpfundament
2571	Stolpfundament
2572	Stolpfundament
2573	Stolpfundament
2574	Stolpfundament
2575	Stolpfundament
2576	Stolpfundament
2577	Stolpfundament
2578	Stolpfundament
2579	Stolpfundament
2580	Stolpfundament
2581	Stolpfundament
2582	Stolpfundament
2583	Stolpfundament
2584	Stolpfundament
2585	Stolpfundament
2586	Stolpfundament

Tabellen fortsätter på nästa sida.

ID	Typ
2587	Stolpfundament
2588	Stolpfundament
2589	Stolpfundament
2590	Stolpfundament
2591	Stolpfundament
2592	Stolpfundament
2593	Stolpfundament
2594	Stolpfundament
2595	Stolpfundament
2596	Stolpfundament
2597	Stolpfundament
2598	Stolpfundament
2599	Stolpfundament
2600	Stolpfundament
2601	Stolpfundament
2602	Stolpfundament
2603	Stolpfundament
2604	Stolpfundament
2605	Stolpfundament
2606	Stolpfundament
2607	Stolpfundament
2608	Stolpfundament
2609	Stolpfundament
2610	Stolpfundament
2611	Stolpfundament

ID	Typ
2612	Stolpfundament
2613	Stolpfundament
2614	Stolpfundament
2615	Stolpfundament
2616	Stolpfundament
2617	Stolpfundament
2618	Stolpfundament
2619	Stolpfundament
2620	Stolpfundament
2621	Stolpfundament
2622	Stolpfundament
2623	Stolpfundament
2624	Stolpfundament
2625	Stolpfundament
2626	Stolpfundament
2627	Stolpfundament
2628	Stolpfundament
2629	Stolpfundament
2630	Stolpfundament
2631	Stolpfundament
2632	Stolpfundament
2633	Stolpfundament
2634	Stolpfundament
2635	Stolpfundament
2636	Stolpfundament
2637	Stolpfundament

ID	Typ
2638	Stolpfundament
2639	Stolpfundament
2640	Stolpfundament
2641	Stolpfundament
2642	Stolpfundament
2643	Stolpfundament
2644	Stolpfundament
2645	Stolpfundament
2646	Stolpfundament
2647	Stolpfundament
2648	Stolpfundament
2649	Stolpfundament
2650	Stolpfundament
2651	Stolpfundament
2652	Stolpfundament
2653	Stolpfundament
2654	Stolpfundament
2655	Stolpfundament
2656	Stolpfundament
2657	Stolpfundament
2658	Stolpfundament
2659	Stolpfundament
2660	Stolpfundament
2661	Stolpfundament
2662	Stolpfundament

Stolpfundament, rubriker i beskrivningarna

Huvudrubrik	Underrubriker	Anmärkning
Huvud	Identitet	Id-nummer för aktuell konstruktion
	Konstruktionstyp	
	Belägenhet	Delområde
	Orientering	
	Nivå	1 meter över havet
	Underlag	
	Bevaringsgrad	
	Yttre form och måttuppgifter	Här anges nedgrävningens storlek och form i plan samt djup i meter. Djupet anges dels räknat från frambanad markyta samt i aktuella fall även från toppen av den högst uppstickande stenen i stenkonstruktionen.
Undersökningresultat	DATERING	
	<i>Dateringsspann</i>	Två årtal. Äldsta och yngsta möjliga datering
	<i>Konstruktion</i>	Äldsta och yngsta möjliga dateringar
	<i>Brukning</i>	Äldsta och yngsta möjliga dateringar
	<i>Destruktion</i>	Äldsta och yngsta möjliga dateringar
	<i>Sammantagen datering</i>	I textform
	UNDERSÖKNINGSMETOD	
	Beskrivning	Bland annat om konstruktionens utseende före undersökning samt en beskrivning av ingående kontexter och stratigrafiska objekt. Bevarandegrad, störningar och eventuella stratigrafiska relationer.
	Nedgrävning	Beskrivning av nedgrävningens form i plan, nedgrävningssidornas lutning samt bottenens form.
	Stenkonstruktion	Stenmaterialets läge, form, storlek, relativ mängd (ex särskilt många eller få), karaktär, uppbyggnad, ev (yt)behandling samt bergart. Bedömningar av bergarter i stenskoningarnas material är hämtade ur protokoll över bergartsbedömningar utförda av Erik Ogenhall, UV GAL för delområdet Södra gårdet, Vattholmavägen södra samt i viss utsträckning för Vattholmavägen norra.
	Fyllning	Beskrivning av fyllningar (sammansättning, färg, packningsgrad, huvud-innehåll) och deras eventuella fyndinnehåll, stolpfärgningar och stolpavtryck.
	Träkonstruktion	Beskrivningar av ev trärester såsom längd, bredd, höjd, diametermått, form i tvärsnitt, kondition, klyvning och eventuella, bearbetningsspår samt vedart. I många fall där inga stolprester påträffats har ev. bedömning gjorts av den förmodade stolpens maximala mått och lokalisering utifrån omgivande stenkonstruktion, eller mått utifrån stolpavtryck, stolpfärgning eller intakt stolpe. Följande fyra alternativ har använts för uppskattning av stolparnas diametermått: <i>Intakt stolpe</i> = stolpe med ursprungliga mått <i>Stolpavtryck</i> = fyllning som rasat ned i hålrum efter stolpe <i>Stolpfärgning</i> = en stolpe som fått stå kvar och multna har resulterat i en avvikande färg på fyllningen <i>Max enl. stenkonstruktion</i> = stenkonstruktionen bedöms ha stått någorlunda tätt mot själva stolpen
	Identifierade handlingar	Identifierade handlingar redovisade i kronologisk ordning. I förekommande fall även rituella handlingar
	Fynd	Inklusive fyndtabell
	Analyser	Genomförda analyser och erhållna resultat
	ANMÄRKNING	
	Ingående stratigrafiska objekt och kontextgrupper	Redovisat i tabellform

Katalogens struktur och indelning

Huvud

Varje beskrivning inleds med ett huvud. Där redovisas översiktlig information om stolpfundamentet under posterna; IDENTITET, KONSTRUKTIONSTYP, BELÄGENHET, NIVÅ, UNDERLAG, BEVARINGSGRAD, YTTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER.

Identitet

Redovisning av det övergripande objektets identitetsnummer.

Konstruktionstyp

Här anges att det aktuella objektet har tolkats som ett stolpfundament. Med stolpfundament avses ett större stolphål, det vill säga en grop som det antas ha stått en större trästolpe i. Objektet skall också ligga i någon av de två ovan nämnda stolpraderna.

Belägenhet

Delområdets namn.

Nivå

Här anges höjden över havet för det framrensade objektets yta. Höjdvärdet anges i meter med en decimal.

Underlag

Underliggande jordart.

Bevaringsgrad

Kort beskrivning av skador och störningar på objektet orsakade av exempelvis sentida odling, ledningsdragning och liknande.

Yttre form och måttuppgifter

Här anges nedgrävningens storlek och form i plan samt djup. Djupet anges dels räknat från framband markyta och om uppgiften funnits samt i aktuella fall även från toppen av den högst uppstickande stenen i stenkonstruktionen.

Undersökningsresultat

Efter den inledande, övergripande karaktäriseringen av objektet under huvudet presenteras undersökningsresultaten för respektive stolpfundament under rubrikerna DATERING, UNDERSÖKNINGSMETOD, BESKRIVNING, IDENTIFIERADE HANDLINGAR, FYND, ANALYSER, FUNKTION samt ANMÄRKNING.

Datering

En presentation av stolpfundamentets dateringar baserad på ¹⁴C-analys, dendro- och fynddateringar, och stratigrafiska förhållanden redovisade för objektets olika skeden och handlingarna konstruktion, brukning respektive destruktion. Dessutom görs en avslutande redogörelse för objektets sammantagna datering.

Undersökningsmetod

Den generella undersökningsmetoden metoden beskrivs kortfattat nedan och återupprepas inte i varje enskild beskrivning. Där kommenteras endast avvikelser från av den generella metodbeskrivningen.

Överlagrande matjordslager, vägbanksfyllningar och liknande banades av med grävmaskin varefter de påträffade anläggningarna finrensades för hand, mättes in och lodfotograferades med kamera placerad på en mast. Till en början mättes varje enskild sten från den uppstickande stenskoningen. Dettas förfarande övergavs snart och istället mättes endast en punkt för att ge stenkonstruktionen ett ID. I förekommande fall mättes även fyllningar som var synliga i ytan in som polygoner.

Inledningsvis undersöktes stolpfundamenten kontextuellt, helt och hållet för hand. Detta visade sig vara ett mycket tidskrävande och fysiskt tungt arbete. Det var också komplicerat rent praktiskt att tömma de till ytan begränsade, men ofta mycket djupa stenfria fyllningarna i groparnas centrala delar. Därför modifierades metodiken efter att en handfull gropar hade undersökts. Därefter undersöktes de istället kontextuellt, en halva i taget, med en stående profil/sektion. För att underlätta det fysiskt tunga arbetet med att baxa upp de stora stenarna grävdes en "arbetsgrop" med maskin i direkt anslutning till den sida som skulle undersökas först. Arbetsgroparna gjordes lika djupa som stolpfundamenten brukade vara, vanligtvis omkring en meter. Ytterkanterna på stenskoningen kunde sedan rensas fram med spade och fyllhammare. Massorna rasade ned i arbetsgropen som sedan kunde tömmas med maskin. När själva undersökningen påbörjades med handredskap vältes sedan stenarna successivt ned i arbetsgropen varefter maskinens skopa lyfte upp dem. Samtliga stolpfundament undersöktes till 100%.

I fält användes en speciellt utarbetad blankett för dokumentation av de stratigrafiska objekten. Uppgifterna från denna har sedan registrerats i Intrasis. På blanketten fanns ett antal parametrar

som skulle bedömas, dessutom dokumenterades använd metod. Blanketterna för de stratigrafiska objekten kompletterades med dokumentation av tvärsektionerna medelst ritning och fotografi. Stenarna från skoningarna på delytorna Södra Gärdet, Vattholmavägen södra samt Vattholmavägen norra samlades i anslutning till respektive grop och fotograferades sedan anläggningsvis med mastkamera. I 9 fall vägdes stenskoningens totalvikt med hjälp av en badrumsvåg.

Fyndmaterialet tillvaratogs genom handplock. I två fall vattensållades delar av de sandiga fyllningarna på Vattholmavägen södra i 2 mm:s såll för att undersöka vad metoden kunde ge i form av t.ex. arkeobotaniskt eller mindre osteologiskt material. Sällningen gav dock inget utöver vad som framkommit vid handplockningen. Även delar av fyllningen i 2571 på Vattholmavägen norra vattensållades efter att det hade påträffats brända ben och en fibula, vilket inledningsvis tolkades som en begravning. I ett urval av fundamentsgroparna avsöktes fyllningarna med metalldetektor.

Påträffade trärester tillvaratogs, större stycken i preparat, för att kunna göra bedömningar av vedart och egenålder på de förmodade stolpresterna. Ett urval har dessutom ¹⁴C-analyserats samt dendro-daterats. I ett mindre antal stolpfundament togs makro- och pollenprover för att om möjligt bedöma under vilken årstid som groparna hade konstruerats. Vidare togs elementprover i några av de tunna fyllningar som påträffades direkt under några av de förmodade stolpmärkena. Syftet var att genom analyser försöka utröna om de t.ex. representerade nedbrutet trä?

Beskrivning

En beskrivning av de kontextgrupper och stratigrafiska objekt som ingår i stolpfundamentet. Inledningsvis beskrivs stolpfundamentets belägenhet, utseende i plan efter framrensning, bevarandegrad, störningar, och stratigrafiska relationer.

Därefter beskrivs objektets olika delar under rubrikerna; Nedgrävning, Stenkonstruktion, Fyllning, samt Träkonstruktion.

Nedgrävning

Beskrivning av nedgrävningens form i plan, nedgrävningssidornas lutning samt bottens form .

Stenkonstruktion

Stenmaterialets läge, form, storlek, relativ mängd (ex särskilt många eller få), karaktär, uppbyggnad, ev (yt)behandling samt bergart.

Bedömningar av bergarter i stenskoningarnas material är hämtade ur protokoll över bergartsbedömningar utförda av Erik Ogenhall, UV GAL för delområdet Södra gärdet, Vattholmavägen södra samt i viss utsträckning för Vattholmavägen norra (se bilaga i Beronius Jörpeland 2013).

Fyllning

Beskrivning av fyllningar (sammansättning, färg, packningsgrad, huvudinnehåll) samt eventuellt fyndinnehåll, stolpfärgningar och stolpavtryck.

Träkonstruktion

I många fall där inga stolprester påträffats har eventuellt en bedömning gjorts av den förmodade stolpens maximala mått och lokalisering utifrån omgivande stenkonstruktion, eller mått utifrån stolpavtryck, stolpfärgning eller intakt stolpe. Följande fyra alternativ har använts för uppskattning av stolparnas diametermått:

Intakt stolpe = stolpe med ursprungliga mått.

Stolpavtryck = fyllning som rasat ned i hålrum efter stolpe.

Stolpfärgning = en stolpe som fått stå kvar och multna har resulterat i en avvikande färg på fyllningen.

Max enl. stenkonstruktion = stenkonstruktionen bedöms ha stått någorlunda tätt mot själva stolpen.

Beskrivningar av eventuella trärester såsom längd, bredd, höjd, form i tvärsnitt (oklart, rund, halvrund, rektangulär, annan), kondition (bränd, intakt, rutten, sekundärt destruerad), klyvning (huggen, obestämbär, sågad), bearbetningsspår (annan, borrh, mejsel, svedd, såg, tjärad, yxa), vedart, måttuppgifter. Stolpens lokalisering i gropen (centralt alternativt förskjutet i väderstreck). Även förskjutning i axelns längdriktning eller i sidled i förhållande till densamma har också redovisats.

Identifierade handlingar

Identifierade handlingar redovisas i relativ kronologisk ordning.

Fynd

Beskrivning av fynden från de olika ingående stratigrafiska objekten. Benmaterialet beskrivs i efterföljande avsnitt under analyser.

Analyser

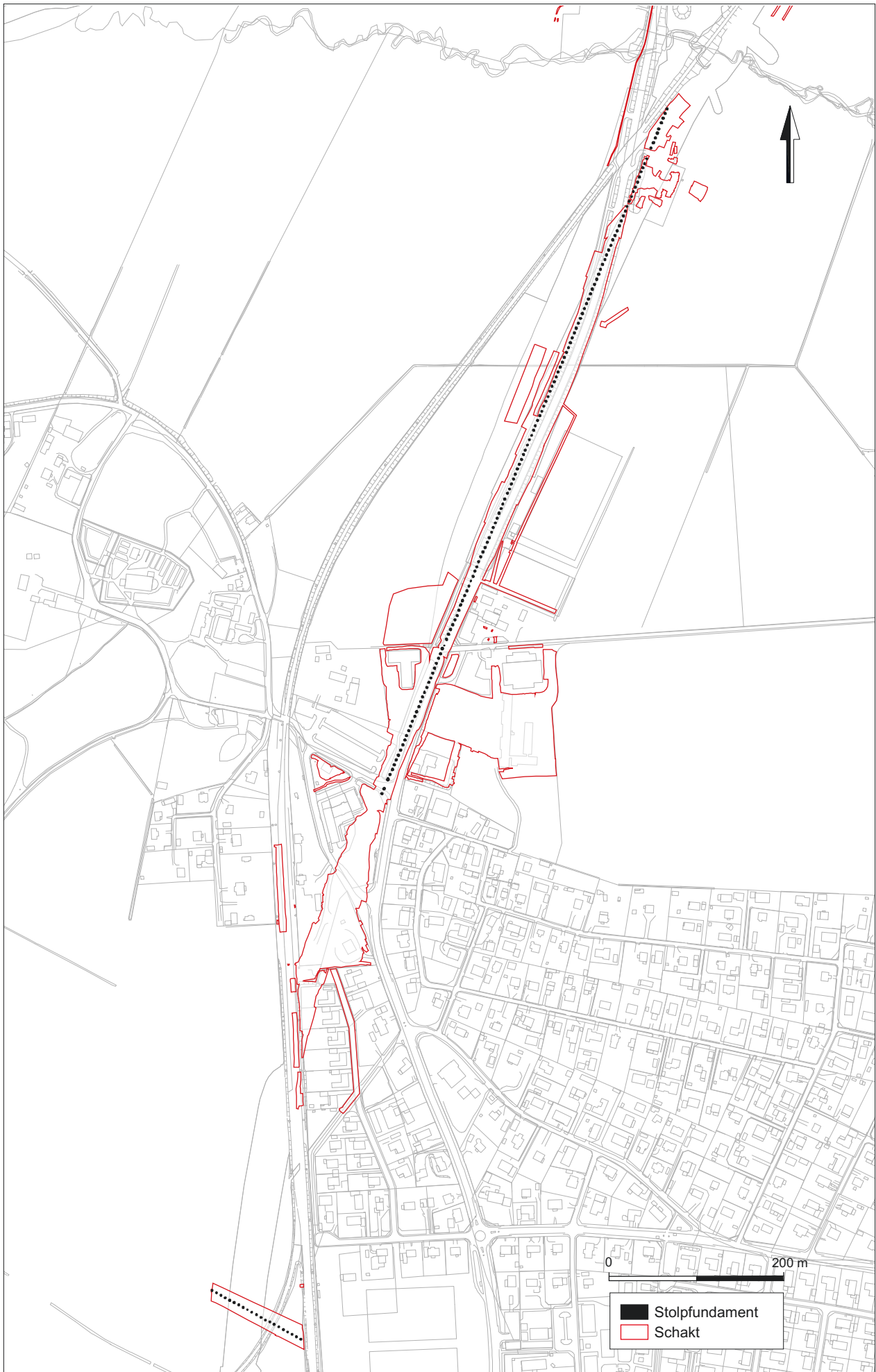
Kortfattade redogörelse av resultat i löptext av Vedartsanalys, ¹⁴C-analys, Makrofossilanalys och eventuella andra analyser. För ¹⁴C-analys redovisas material, kalibrerad datering med 2 sigma, lab.nr, samt kontext för provet. För övriga analyser redovisas material och kontext för provet. Är analysresultaten omfattande redovisas de i en tabell.

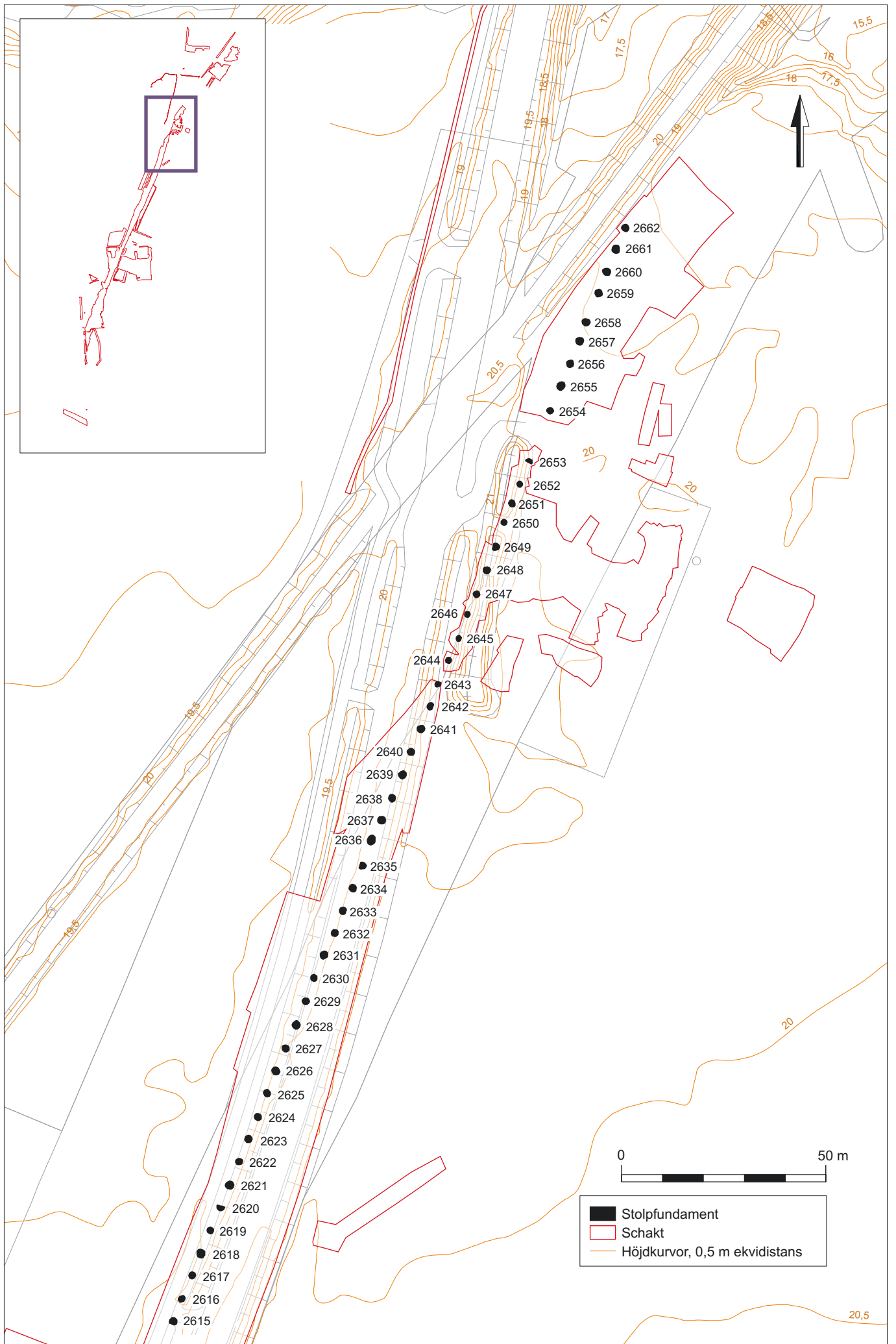
Osteologi

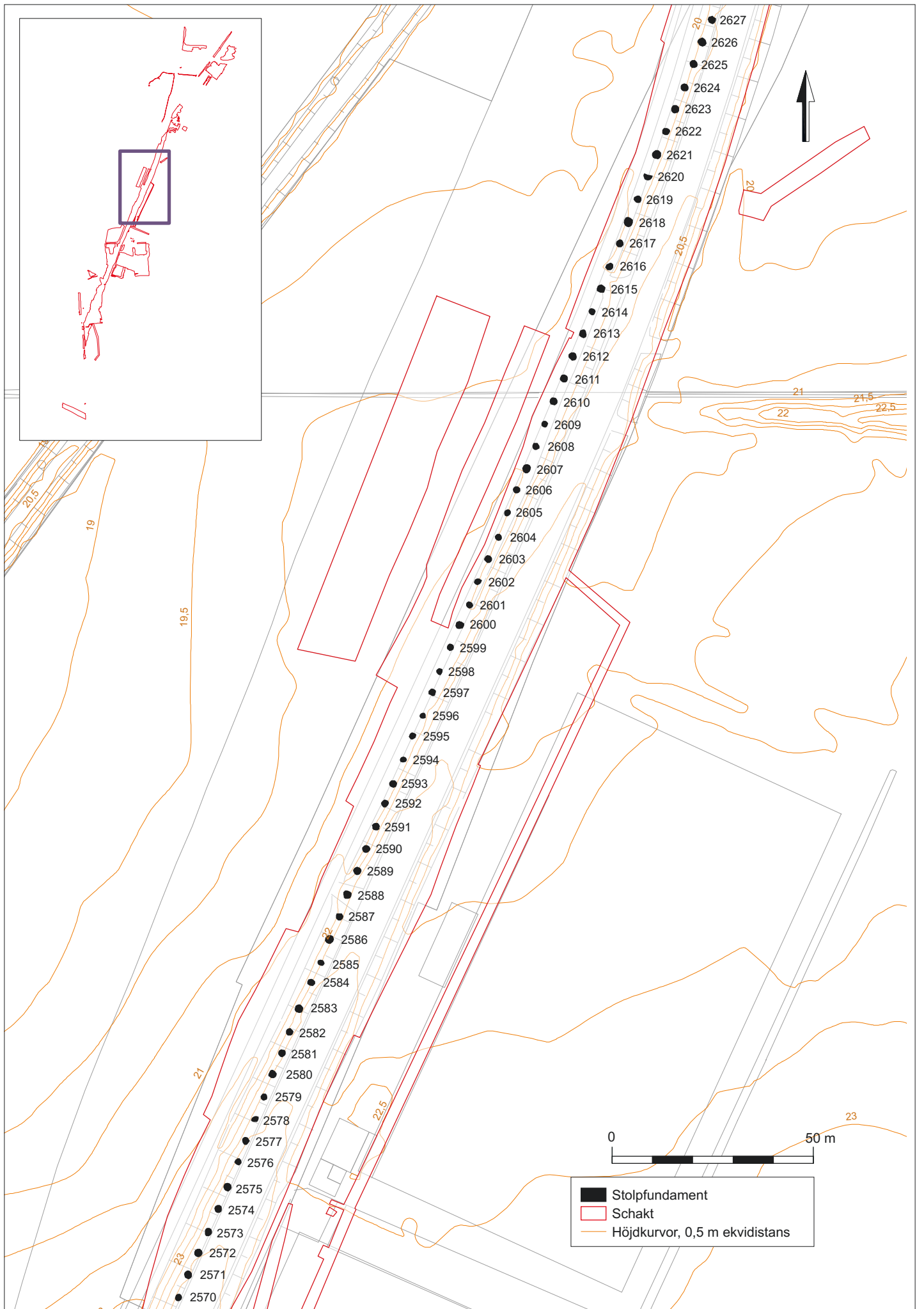
En kortfattad presentation det osteologiska resultatet med uppgifter som artförekomst, ålder, kön, minsta antal individer och patologi. Detta avsnitt är inte en uttömmande osteologisk redogörelse. Denna kommer att publiceras separat. En kortfattad tabell med det osteologiska resultatet kommer i slutet av varje objektsbeskrivning.

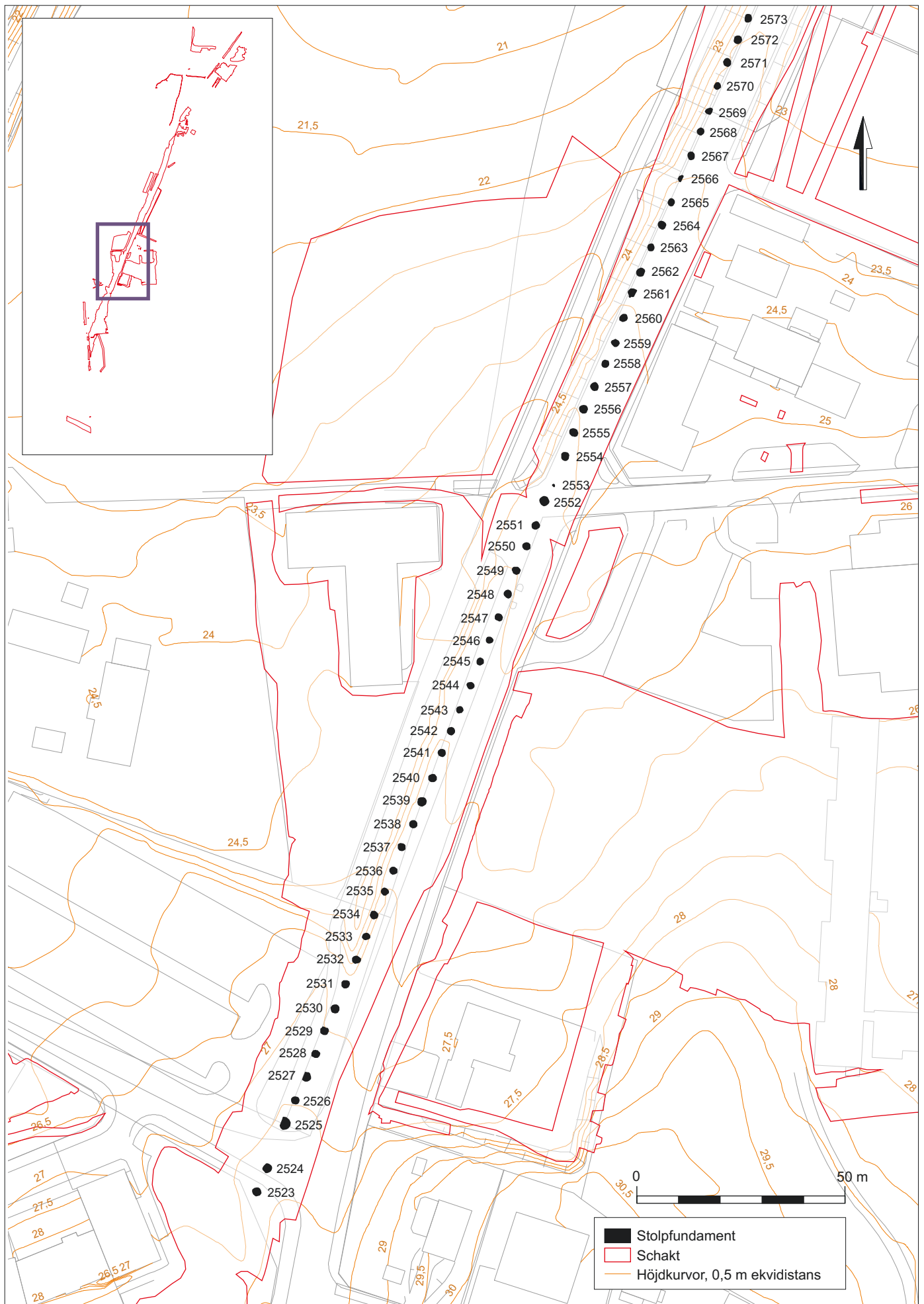
Anmärkning

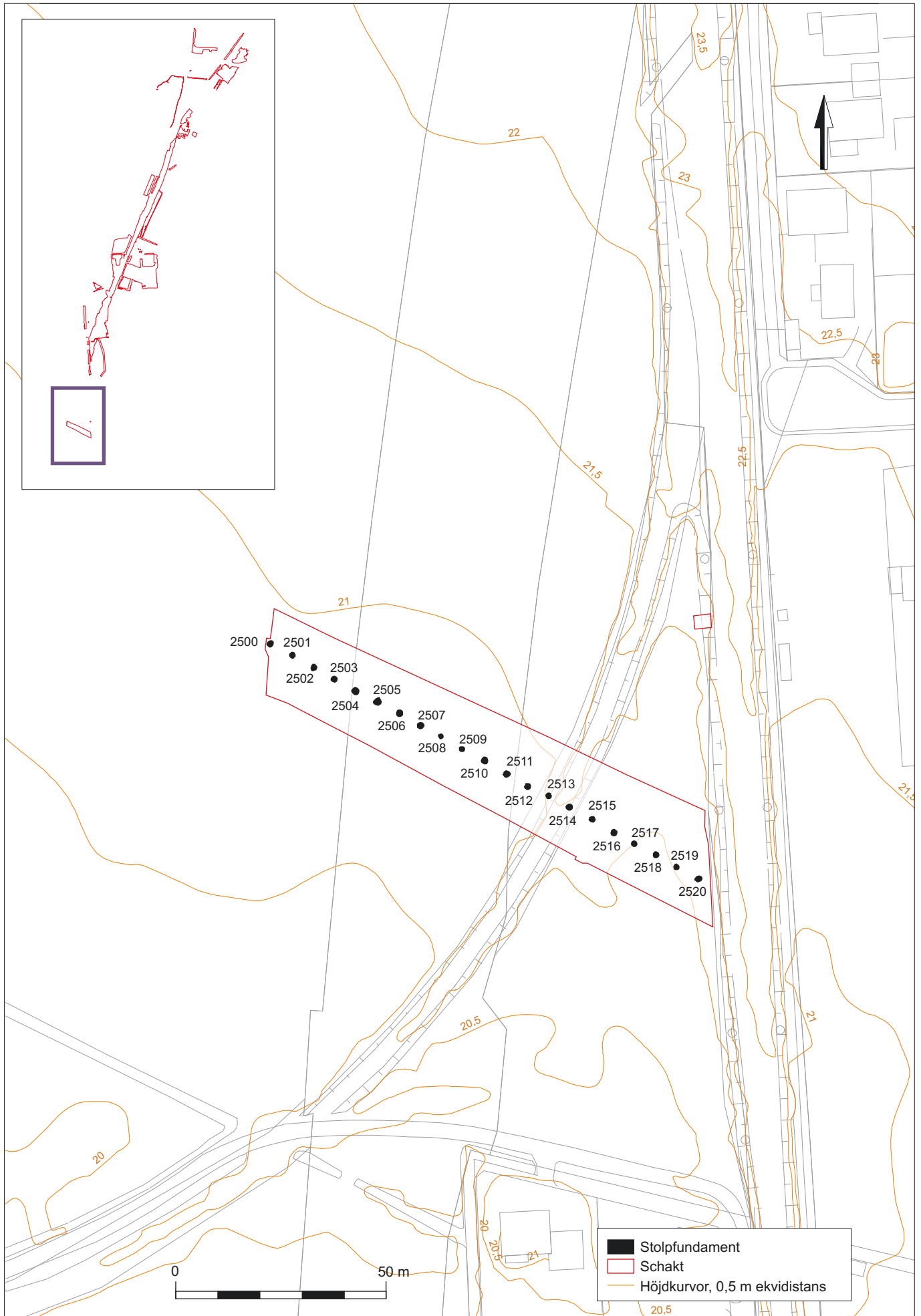
–

Stolpfundament 2500

Olle Heimer

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Lilla gårdet
NIVÅ	25,50 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling, matjordslagrets tjocklek cirka 0,30 meter.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad något oregelbunden nedgrävning. Längd: 1,35 meter Bredd: 1,30 meter Djup, från frambanad markyta: 0,60 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,70 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Det föreligger inga dateringar från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de övriga i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslev och spade. Undersökningen försvårades på grund av att arbetsgropen fylldes med vatten.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning i västra delen av undersökningsområdet. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med riklig stenskoning i ytterkanterna. Centralt i anläggningen, med en viss förskjutning mot söder fanns ett stenfritt utrymme. Nedgrävningen tangerade en yngre dikesnedgrävning, men tolkades inte ha blivit påverkad av denna.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (550289) var rundad med oregelbundna nedgrävningskanter och plan botten.

Stenkonstruktion:

I anläggningen fanns en stenskoning (550669) bestående av rundade naturstenar, huvudsakligen granit. Det fanns även enstaka av finkornig röd eller mörk bergart. Möjligen blandning av morän och åsmaterial. Stenarna låg tätt packade kring det stenfria utrymmet i anläggningens centrala del. Några av stenarna stack upp 0,10 meter över frambanad markyta. Stenstorleken varierade från 0,10 till 0,40 meter.

Fyllning:

I nedgrävningens ytterkanter fanns en 0,60 meter djup fyllning av brungrå lera (550837). Denna fyllning fanns även mellan stenarna i stenskoningen. Fyllningen omgav en mörk sekundärfyllning av brungrå lera (550836) som innehöll fynd av obrända ben från häst (FS19, FS20, FS22-24). Skiljet mellan dessa fyllningar var diffus. Utmed den norra nedgrävningskanten fanns en fyllning av gulbrun lera (550838) närmast det orörda underlaget.

Träkonstruktion:

Inga trärester efter den förmodade stolpen påträffades, men i gropens botten fanns en liten fördjupning, förskjutet en aning mot sydväst utifrån centrum. Denna fördjupning antas vara spår efter själva stolpen som stått i gropen. I kombination med de olika materialen i fyllningarna uppskattas den förmodade stolpens diameter till omkring 0,35 meter.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts (550289) har stora stenar placerats tätt i den norra halvan samt i ytterkant och i botten (550669). Därefter har stolpen placerats i gropen varefter utrymmet kring denna har fyllts ut med mer stenar och glaciallera (550837 & 550838).

Destruktion

2. Stolpen har senare avlägsnats varvid material från ytan i form av humös lera (550836) med innehåll av obrända delar från hästkranium och hästtänder fallit ner i de övre delarna av utrymmet efter stolpen. Vid denna tidpunkt har också några av stenarna från stenkonstruktionen fallit ner i de centrala delarna av fyllningen.

FYND

Ben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi:

I stolpfyllningen (550836) påträffades två kraniefragment (*os palatinum* och *os parietale*) och en kindtand (P²) från överkäken. Ben och tänderna kommer från ett kranium från en häst som dött vid 8-15 års ålder. Benen var mycket sköra och kan ursprungligen ha kommit från större delen av ett hästkranium.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst
2500	550836	56,2				3

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
550289	Nedgrävning	Konstruktion
550669	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
550836	Lager fyllning	Destruktion
550837	Lager fyllning	Konstruktion
550838	Lager fyllning	Konstruktion

Stolpfundament 2501

Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Lilla gårdet
NIVÅ	20,50 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling, matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter
YTTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad, något oregelbunden nedgrävning. Längd: 1,20 meter Bredd: 1,15 meter Djup, från frambanad markyta: 0,62 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,74 meter

DATERING

Dateringspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Det föreligger inga dateringar från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de övriga i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Framkom vid schaktning i västra delen av undersökningsområdet. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med riklig stenskoning i ytterkanterna. Centralt i anläggningen fanns ett mörkare stenfritt parti som tolkades som det område där stolpen varit placerad.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning i västra delen av undersökningsområdet. Efter rensning framstod den som en rundad mörkfärgning med riklig stenskoning i ytterkanterna. Centralt i anläggningen fanns ett mörkare stenfritt parti som tolkades som det område där stolpen varit placerad. Ytligt i södra delen fanns ett avtryck efter en avlägsnad sten (550656).

Nedgrävning:

Nedgrävning var rundad med raka nedgrävningskanter. Bottenformen var oklar då skiljet mellan fyllningen i groppen och underlaget var svårt att avgöra.

Stenkonstruktion:

I anläggningen fanns en stenskoning bestående av rundade naturstenar, huvudsakligen granit (550630). Det fanns även enstaka finkorniga röda eller mörka stenar, troligen från morän. Stenarna låg tätt packade kring det stenfria utrymmet i anläggningens centrala del. Några av stenarna stack upp 0,12 meter över frambanad markyta. Stenstorleken varierade från 0,10 till 0,40 meter med undantag för en större kantig sten som mätte 0,40 x 0,80 meter. Till stenskoningen kan även ett stenavtryck föras (550746).

Fyllning:

I nedgrävningens ytterkanter fanns en 0,62 meter djup primärfyllning av gulbrun lera (552817) som omgav en mörk sekundärfyllning av gråbrun humös lera (552800) med fynd av obrända djurben (FS25). Ytterligare djurben hittades i fyllningen i ett stenavtryck (550746) med fynd av obrända djurben (FS21).

Träkonstruktion:

Den stenfria fyllningen (552800) innanför stenskoningen kan ge en fingervisning om stolpens form och dimension. Denna fyllning uppvisade en rund form med ett diametermått på ca 0,35 meter och hade sin botten 0,20 meter över nedgrävningens botten.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts (550304) har en stolpe placerats i gropen och varefter utrymmet kring den har fyllts ut med stenar (550630) och glaciallera (552817).

Destruktion

2. Stolpen har senare avlägsnats varvid material från ytan, i form av humös lera (552800) med innehåll av obrända hästtänder, rasat ned i de övre delarna av utrymmet efter stolpen.
3. Samtidigt som stolpen avlägsnades, eller vid ett senare tillfälle, har en av stenarna från stenskoningen rubbats varvid stenvtrycket (550746) fyllts med matjord.

FYND

Ben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi:

Det enda benfyndet utgörs av en kindtand från överkäken hos en äldre häst över 15 års ålder från fyllnadslager (552800) från destruktionsområdet av stolpfundamentet.

Stolpfundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst
2501	552800	4,5				1

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
550304	Nedgrävning	Konstruktion
550630	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
550656	Lager fyllning	Destruktion
550746	Lager fyllning	Destruktion
552800	Lager fyllning	Destruktion
552817	Lager fyllning	Konstruktion

Stolpfundament 2502

Olle Heimer

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Lilla gården
NIVÅ	20,50 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling, matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad, något oregelbunden nedgrävning Längd: 1,26 meter Bredd: 1,25 meter Djup, från frambanad markyta: 0,75 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,97 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Det föreligger inga dateringar från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den sydöstra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den nordvästra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslev. Undersökningen försvårades på grund av att arbetsgropen fylldes med vatten.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning i västra delen av undersökningsområdet. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med riklig stenskoning i ytterkanterna. Centralt i anläggningen, med en viss förskjutning mot söder, fanns ett stenfritt utrymme.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (550318) var rundad med lutande nedgrävningskanter och plan botten.

Stenkonstruktion:

I anläggningen fanns en stenskoning (550755) bestående av ett fåtal stora kantiga stenar, cirka 0,4 x 0,6 meter stora samt ett stort antal mindre, cirka 0,1 x 0,2 meter stora rundade naturstenar från morän, huvudsakligen granit, enstaka av finkornig röd eller mörk bergart. Stenarna låg tätt packade kring det stenfria utrymmet i anläggningens centrala del. Några av stenarna stack upp 0,20 meter över frambanad markyta.

Fyllning:

I nedgrävningens ytterkanter fanns en 0,75 meter djup fyllning av mörkt gulbrun lera (550855) som omgav en mörk fyllning av brun lera (550840). Fyllningens utbredning var svår att se på grund av infiltration från intilliggande fyllning.

Träkonstruktion:

Den stenfria fyllningen (550840) innanför stenskoningen innehöll små fragment av dåligt bevarat trä (1000375). Denna fyllning antas representera utrymmet för den förmodade stolpen och kan också ge en fingervisning om stolpens form och dimension. Stolpen antas ha haft runt tvärsnitt och ett diametermått på ca 0,40 meter och hade sin botten 0,10 meter över nedgrävningens botten.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Efter att gropen grävts (550318) har stora stenar placerats tätt i ytterkant i botten. Därefter har stolpen (1000375) placerats i gropen och utrymmet kring stolpen har fyllts ut med mer stenar (550755) och glaciallera (550855).
2. Stolpen har senare avlägsnats varvid material (550840) från ytan i form av lera fallit ner i de övre delarna av utrymmet efter stolpen. Vid denna tidpunkt har också några av stenarna från stenkonstruktionen fallit ner i de centrala delarna av fyllningen.
3. Vid ett senare tillfälle, har en av stenarna från stenskoningen rubbats varvid stenavtrycket fyllts med matjord (550823).

FYND

Inga fynd påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart:

Provnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id	Strat obj typ
551069	Ved	Tall	Provet torkat. Kärnved	550840	Lager fyllning

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
550318	Nedgrävning	Konstruktion
550755	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
550823	Lager fyllning	Destruktion
550840	Lager fyllning	Destruktion
550855	Lager fyllning	Konstruktion
1000375	Träkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2503

Olle Heimer & Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Lilla gårdet
NIVÅ	20,50 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling, matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter. Ett stenavtryck i toppen på anläggningen visar att minst en sten rubbats av modernt jordbruk.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rund, något oregelbunden nedgrävning. Längd: 1,18 meter Bredd: 1,18 meter Djup, från frambanad markyta: 0,68 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,80 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärsliv och spade. Undersökningen försvårades på grund av att arbetsgropen fylldes med vatten.

BESKRIVNING

Efter rensning framstod stolpfundamentet som en rundad mörkfärgning med riklig stenskoning i ytterkanterna. Centralt i anläggningen, med en viss förskjutning mot sydväst fanns ett stenfritt utrymme.

Nedgrävning:

Nedgrävning var rundad med lutande sidor och plan botten.

Stenkonstruktion:

I anläggningen fanns en stenskoning bestående av kantiga moränstenar, huvudsakligen granit. Stenarna låg tätt packade kring det stenfria utrymme i anläggningens centrala del. Skoningen var dock rikligare i väster. Några av stenarna stack upp 0,10 - 0,15 meter över frambanad markyta. Stenstorleken varierade från 0,15 till 0,40 meter.

Fyllning:

I nedgrävningens ytterkanter fanns ett 0,50 meter djupt brungult lerlager (551072) som omgav en mörkbrun siltig fyllning (550015) med fynd av obrända djurben (FS26-27). I botten fanns en 0,20 meter djup lucker, gulbrun humös fyllning (551073) som mätte 0,35 meter i diameter.

Träkonstruktion:

Inga trärester efter den förmodade stolpen påträffades. Den stenfria fyllningen (550015) innanför stenskoningen kan ge en fingervisning om stolpens form och dimension. Denna fyllning uppvisade en rund form med ett diametermått på ca 0,40 meter.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (550000) grävts har en stolp placerats i den varefter utrymmet kring stolpen fyllts ut med stenar (550863) och glaciallera (551072 & 551073).

Destruktion

2. Den ruttna stolpen har möjligen avlägsnats, alternativt ruttnat på plats, varvid material från ytan i form av humös lera (550015) med innehåll av obrända ben (FS26-27) rasat ned i de övre delarna av utrymmet efter den avlägsnade stolpen.

FYND

Ben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi:

I fyllningen (550015) till stolpen påträffades ett bäcken fragment från får eller get samt ett fragment av rörbensskaft på från ett större däggdjur som häst eller nötkreatur.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst
2503	550015	19,2			1	

Vedart:-

Makrofossil:-

ANMÄRKNING

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
550000	Nedgrävning	Konstruktion
550015	Lager fyllning	Destruktion
550863	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
551072	Lager fyllning	Konstruktion
551073	Lager fyllning	Konstruktion

Stolpfundament 2504

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP
BELÄGENHET
NIVÅ
UNDERLAG
BEVARINGSGRAD

Stolpfundament
Vattholmavägen norra
20,40 m ö.h.
Lera
Övre delen störd av sentida odling, matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter Endast två stenar var synliga i ytan och troligen är anläggningen delvis störd ner till 0,10–0,20 meters djup.
Form i plan: Oval
Längd: 1,55 meter
Bredd: 1,35 meter
Djup, från frambanad markyta: 0,86 meter
Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,96 meter

YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER

DATERING

Dateringsspann: 410–670 e.Kr.

Konstruktion: ett obränt ben i konstruktionsfyllningen har ¹⁴C-daterats till folkvandringstid/äldre vendeltid, en obränd hästtand i konstruktionsfyllningen har ¹⁴C-daterats till mesolitikum

Brukning: -

Destruktion:

Sammantagen datering: ¹⁴C-analys av en tand från en hästkäke har givit en datering till mesolitikum! Denna datering är helt osannolik med tanke på fyndplatsens nivå över havet samt nuvarande kunskapsläge om hästens introduktion i Skandinavien. Stolpfundamentet antas vara samtida med de övriga i stolpraden. Istället antas den andra dateringen från samma kontext, ett bränt djurben från folkvandringstid/vendeltidens äldre del visa på tidpunkten för konstruktionen. Den snävare kalibreringen pekar mot en vendeltida datering.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den sydvästra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den nordöstra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skårslev. Undersökningen försvårades något på grund av att arbetsgropen fylldes med grundvatten som täckte den undre delen av nedgrävningen. Vattnet fick därför tömmas ur med hink.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet var beläget i plan åkermark. Efter rensning framstod det som en oval mörkfärgning med två större stenar i nordväst respektive sydöst. Centralt var fyllningen något mjukare och mörkare. Några tydliga spår av försvunna stenar kunde inte urskiljas.

Nedgrävning:

Nedgrävning (550029) var oval med skarpa nedgrävningskanter, vertikala sidor och plan men svagt lutande botten.

Stenkonstruktion:

I anläggningen fanns en stenskoning (551074) bestående av rundade stenar av åsmaterial samt en mindre mängd kantiga moränstenar av granit samt enstaka av pegmatit. En stor del av de mindre stenarna var spräckta och samma sak gällde några av de större. I de övre delarna, ner till 0,10-0,20 meter, fanns få stenar medan det längre ner fanns en gles packning av både större (0,25-0,60 meter) och mindre (0,10-0,25 meter) stenar. Det fanns avsevärt mer sten i sydväst, väst och nordväst. I anläggning-

ens centrala del fanns enstaka större och mindre stenar vilka bör vara nerrasade från själva stenkonstruktionen. En större sten fanns under det förmodade stolpmärket. De två stenarna i ytan stack upp något över den framrensade ytan. Några små flisor av spräckta stenar påträffades också i den undre fyllningen (551435).

Fyllning:

I nedgrävningens mitt (dock med viss förskjutning mot sydöst) fanns ett stolpavtryck i form av en fyllning av gråbrun lera som centralt var mjukare och en aning mörkare (1000019). Detta parti hade en diffus avgränsning mot den övriga fyllningen (551434) som var ljusare och hårdare. I 551434 fanns enstaka obrända djurben (FS28-34), både bra och dåligt bevarade. Det är inte helt klarlagt om några av benen möjligen låg i angränsande delar av stolpavtrycket 1000019. Underst samt i nordväst fanns brun, svagt flammig lera (551435) bestående av omgrävd glacial- och post-glacial lera. I denna fanns någon enstaka skärva från spräckta stenar.

Träkonstruktion:

Det område i nedgrävningens mitt där fyllningen var mjukare och lite mörkare (1000019) bedöms motsvara platsen för en trästolpe. Denna kan utifrån fyllningen antas ha haft ett diametermått på upp till 0,50 - 0,60 meter och ett djup om minst 0,43 meter. Den tycks ha varit placerad omkring 0,35 meter upp räknat från nedgrävningens botten. En större sten (se profilritning) har funnits under stolpen. Stolpen bedöms ha varit placerad förskjutet något mot sydöst från nedgrävningens centrum men i linje med stolpradens längdaxel.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts (550029) har stora och små stenar (551074) placerats i sydväst, väst och nordväst. I samband med detta har några av stenarna tillpassats genom att de spräckts. Parallellt med detta har fyllningen (551435) som kommit från grävandet av gropen, använts som utfyllnad i botten samt mellan stenarna. Därefter har stolpen placerats i gropen, på en större sten, och sannolikt från den östra sidan. Gropens övre delar har därefter fyllts ut med mer stenar samt ytterligare en fyllning (551434). Dess mörka färg och inslaget av ben indikerar att denna tagits från markytan. De djurben som fanns i 551434 och eventuellt i 1000019 härrör från konstruktionstillfället men möjligen har också ben tillförts i samband med destruktionen.

Destruktion

2. Den bevarade eller ruttna stolpen har senare ryckts upp. Eftersom materialet i stolpavtrycket (1000019) endast skiljer sig marginellt från den omgivande fyllningen (551434) är det inte självklart hur detta tillkommit. Troligast är dock att den fyllning som kommit att utgöra utfyllnad efter stolpen är densamma som använts som utfyllnad vid konstruktionen. I samband med att stolpen tagits bort har också några av stenarna från stenkonstruktionen fallit ner i centrum.

FYND

Ben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-31937	6799±40	5725BC-5660BC	5740BC-5630BC	FS32	Obränt ben/Häst	551434	Fyllning
Ua-53995	1455±59	555-650 AD	410-670 AD	FS34	Obränt ben/nöt	551434	Fyllning

Osteologi:

Benfynden från fyllning relaterad till konstruktionskedet av stolpfundamentet (551434) kommer från både nötkreatur och häst. Från nötkreatur finns fragment av ett mellanfotsben och ett helt mellanhandsben som kommer från en fullvuxen tjur. Häst är representerad av benfragment och två tänder från en underkäke från ett djur som slaktats vid 7-12 års ålder.

Stolpfundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst
2504	551434	270,2	2			7

Vedart: -*Makrofossil:* -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
550029	Nedgrävning	Konstruktion
551074	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
551434	Lager fyllning	Konstruktion
551435	Lager fyllning	Konstruktion
1000019	Lager fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2505

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP
BELÄGENHET
NIVÅ
UNDERLAG
BEVARINGSGRAD

Stolpfundament
Lilla gårdet
20,3 m ö.h.
Lera
Övre delen mycket störd av sentida odling, matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter. Ett dike hade grävts genom anläggningens nordvästra del. Inga stenar i ytan belägna in situ. Fyllningen var omörd ned till 0,25 - 0,35 meters djup.
YTTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER
Form i plan: Oregelbunden, ursprungligen sannolikt rundad
Längd: 1,50 meter
Bredd: 1,32 meter
Djup, från frambanad markyta: 0,88 meter
Djup, från topp av uppstickande stenar: -

DATERING

Dateringsspann: 530–650 e.Kr.

Konstruktion: en hästtand från konstruktionsfyllningen har ¹⁴C-daterats till slutet av folkvandringstid/vendeltidens förra hälft (Ua-31938).

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Utifrån ¹⁴C-analys av en hästtand antas stolpfundamentet vara anlagt under vendeltidens förra hälft.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades (inklusive dike som skadat konstruktionen) med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslev.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet låg i plan åkermark. Efter rensning framstod det som en oregelbundet rundad mörkfärgning med en större och några små stenar i ytan. Mörkfärgningens nordvästra kant skars av ett dike i vilket det låg tre större stenar.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (550045) var i sina nedre delar rundad och har ursprungligen sannolikt haft en liknande form i ytan. Sidorna var svagt lutande och bottenens form var lätt rundad.

Stenkonstruktion:

I anläggningen fanns en stenskoning (551313) bestående av mestadels kantiga naturstenar av granit, troligen från morän. Enstaka stenar utgjordes av röd eller mörk bergart, en sten var av pegmatit. Stenarna varierade i storlek från 0,10-0,60 meter. Stenarna var placerade i anläggningens kanter och mindre stenar fanns inpassade mellan större. Den övre delen av konstruktionen var dock skadad.

Fyllning:

I större delen av nedgrävningens fanns mörkgrå lera (552711) med inslag av småsten samt djurben, bl a en hästtand (FS36), samt ej närmare artbestämda ben av däggdjur (FS35). Strax SV om gropens centrum fanns en annan fyllning bestående av brungrå lera med sot, kol och småstenar (550063). I profilsnittet var den 0,22 meter bred och c:a 0,50 meter djup. Just bakom profilen i den nordöstra halvan var den

dock 0,71 meter djup. Upp till 0,20 meter från botten i denna fanns en U-formad svartgrå stolpfärgning. Diametermättet i denna del är inte känt.

Träkonstruktion:

Den ovan nämnda fyllningen av mörkt brungrå lera med inslag av sot, kol och småstenar (550063) bedöms vara spåren av en uppryckt stolpe. I profilsnittet var fyllningen 0,22 meter bred och c:a 0,50 m djup. Just bakom profilen i den nordöstra halvan var dock stolpfyllningen 0,71 meter djup och i de understa 0,20 meter fanns här av en U-formad svartgrå stolpfärgning. Diametermättet i denna del är inte känt. Den bevarade delen av stenkonstruktionen har ett centralt stenfritt utrymme som kan ha varit omkring 0,50 meter i diameter. Eftersom den befintliga informationen om stolpen är begränsad är det dock svårt att säkert bedöma dess form och omkrets medan det däremot framstår som att den varit nästan lika djup som själva nedgrävningen. Stolpavtrycket var placerat strax sydväst om nedgrävningens centrum och även stolpradens längdaxel.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts (550045) har stenar placerats i ytterkant och lera har fyllts på i nedgrävningen, troligen främst på sidorna. Därefter har stolpen placerats i gropen och utrymmet kring stolpen har fyllts ut med mer stenar (551313) och lera (552711). Den lera som använts för att fylla ut gropen är till skillnad från den lera som grävts upp ur nedgrävningen mörk och innehåller ben och småsten. Detta indikerar att den är kulturpåverkad och bör ha tagits från markytan.

Destruktion

2. Stolpen har troligen inte fått stå kvar och ruttat i gropen utan den har tagits bort varvid utrymmet för den fyllts på med kulturpåverkad jord från ytan (550063).

Rituell deposition

Obrända djurben (FS35-36) i konstruktionsfyllningen (552711) tolkas som rituellt deponerade i samband med resandet av stolpen.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	¹⁴ C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-31938	1483±32	550AD-615AD	530AD-650AD	FS36	Obränd tand/Häst	552711	Fyllning

Osteologi:

Det osteologiska materialet från en konstruktionsfyllning (552711) utgörs av ett kraniefragment som inte har kunnat artbestämmas samt en kindtand från kraniet på en häst.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst
2505	552711	41,3				1

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
550045	Nedgrävning	Konstruktion	
550063	Lager fyllning	Destruktion	
551313	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion	
552711	Lager fyllning	Konstruktion	Djurben

Stolpfundament 2506

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP
BELÄGENHET
NIVÅ
UNDERLAG
BEVARINGSGRAD

Stolpfundament
Norra gärdet
20,40 m ö.h.
Lera
Övre delen troligen något störd av sentida odling, matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter. Ett flertal större stenar fanns i ytan och de höjde sig upp till 0,20 meter över ytan. Några tydliga spår av försvunna stenar kunde dock inte urskiljas.

YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER

Form i plan: Rundad
Längd: 1,35 meter
Bredd: 1,20 meter
Djup, från frambanad markyta: 0,60 meter
Djup, från topp av uppstickande stenar: ca 0,80 meter

DATERING

Dateringsspann: 560–655 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: En hästtand från en käke som tolkas som en rituell återförslutningsdeponering i samband med destruktionsen har ¹⁴C-daterats till äldre vendeltid (Ua-31939).

Sammantagen datering: Utifrån den snävare kalibreringen kan stolpfundamentets destruktions dateras till 600-talets första hälft. Då livslängden för en rest stolpe utomhus inte torde ha någon längre livslängd är konstruktionstillfället förmodligen bara obetydligt äldre.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslev.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet var beläget i plan åkermark. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med några större stenar i ytan, i utkanten men även i dess centrum. En av stenarna var tydligt nedrasad eller placerad över den yta där stolpen en gång stått.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (550082) var rundad med vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion:

I anläggningen fanns en stenskoning (550583) bestående av stora kantiga moränstenar (0,40–0,90 meter) samt ett tiotal mindre stenar (0,20–0,25 meter). Ett par av de större och några av de mindre stenarna var spräckta. Samtliga var av granit. De relativt få men stora stenarna var i huvudsak tätt placerade i anläggningens ytterkanter, många på högkant. Några av stenarna stack upp 0,10 - 0,20 meter över frambanad markyta. Centralt fanns en sten som låg rakt ovanför märket efter stolpen.

Fyllning:

I nedgrävningen fanns två fyllningar samt en förmultnad rest av trä. Underst och på sidorna fanns ljusst gråbrun lera som hade karaktär av opåverkad glaciallera (550856). Utrymmet ovanför denna och innan-

för den yttre stenkretsen utgjordes av mörkt brungrå lera (550629) med inslag av kol, bränd lera samt obrända djurben och tänder av häst (FS38-46). Fyllningen var något djupare i den östra delen - 0,60 m, jämfört med djupet vid profilsnittet - 0,46 m. I 550629 fanns spåren av en trästolpe som delvis utgjordes av en diffus något mörkare färgning (552683) och delvis av en markant mörkbrun humös lins som var ett par centimeter tjock (1000022). Den mörkare färgningen var synlig först på ett djup om 0,25 m från ytan och hade en rundad form med ett diametermått om 0,33 m. I övrigt hade fyllningen samma karaktär och fyndinnehåll som 550629. Den mörkbruna humösa linsen tolkas som förmultnade rester av en stolpe och var synlig på ett djup om 0,28 m, i profilsnittet samt i den västra halvan av nedgrävningen. I ytan, närmast rakt ovanför stolpmärket låg en större kantig sten med en plan yta nedåt. Under denna låg en mindre bit trä (1000022) samt två underkäkar av häst samt delar av hästkranium (FS41-46). Benen låg i horisontellt läge och stack ut ett par centimeter från stenen.

Träkonstruktion:

Färgningen (552683) och linsen av förmultnat trä (1000022, se även ovan) visar att stolpen bör ha varit 0,33 meter i diameter med vertikala sidor och ett avslut som var tillspetsat men där den absoluta bottendelen var plan, ca 0,25 m i diameter. Stolpen tycks ha varit placerad 0,14 meter upp från anläggningens botten och centralt i anläggningen samt i förhållande till stolpradens längdriktning. Det träfragment (1000022) som påträffades i ytan under den centrala stenen skulle möjligen kunna utgöra rester av stolpen som hamnat där i samband med att den dragits upp.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (550082) grävts har stora stenar (550583) placerats i gropens ytterkant. Eventuellt kan någon eller några stenar på den östra sidan ha satts ner efter stolpen vilket i så fall indikeras av att 550629 är något djupare här. Samtidigt som stenarna placerats i gropen har ljusst gråbrun lera (550856), vilken sannolikt härrör från grävandet av gropen, använts som utfyllnad i botten och mellan stenarna. I samband med att stolpen (1000022) placerats i nedgrävningen har kulturpåverkad mörkt brungrå lera använts för att fylla ut de centrala delarna kring stolpen. Den humösa mörkbruna linsen (552683) visar att en viss förruttnelse av stolpen har skett under den tid stolpen stått i gropen.

Destruktion

2. Den kanske endast delvis förruttnade stolpen har senare tagits bort varvid material från den omgivande leran (550629) troligen fösts eller eroderat ner in i det tomma utrymmet. En färgning på platsen för stolpen (552683) har också blivit kvar i botten av utrymmet efter stolpen.

Rituell deponering

De djurben och tänder som påträffades i fyllningen kan ha ingått i denna kulturpåverkade fyllning och rasat ned i gropen efter den avlägsnade stoppen, men några av dem (FS42-46) antas vara medvetet deponerade i rituellt syfte under en större sten i övre delen av återfyllningen.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-31939	1441±31	600AD-645AD	560AD-655AD	FS45	Obränd tand/Häst	550629	Fyllning

Osteologi:

Utöver ett fragment av den mellersta tåleden (*phalanx 2*) av nötkreatur, så förekommer kranie- och underkäksfragment samt tänder från minst två hästar från fyllning (550629) till konstruktionen av stolpfundamentet. Tandslitage och förekomst av mjölkttänder visar att benen kommer från en unghäst på 1-2,5 år samt ett äldre djur över 12 års ålder.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst
2506	550629	347,0	1			12

Vedart: ej analyserat

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
550082	Nedgrävning	Konstruktion	
550583	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion	
550629	Lager fyllning	Destruktion	Djurben
550856	Lager fyllning	Konstruktion	
552683	Lager fyllning	Konstruktion	
1000022	Träkonstruktion	Konstruktion	

Stolpfundament 2507

Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Lilla gårdet
NIVÅ	20,40 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling, matjordslagrets tjocklek ca 0,25 meter över nedgrävningen som föreföll ha skyddats mot plöjningens påverkan av uppstickande stenar i skoningen. Den sydöstra halvan av anläggningen undersöktes vid FU 2011.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,35 meter Bredd: 1,30 meter Djup, från frambanad markyta: 0,72 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,84 meter

DATERING

Dateringsspann: 430–540 e.Kr.

Konstruktion: Stolprester har ¹⁴C-daterats till folkvandringstidens senare del-vendeltidens äldre del (Ua-31573).

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Obränt trä från den förmodade trästolpe som antas ha stått rest i gropan har ¹⁴C-daterats till folkvandringstid. Med tanke på stolpens förmodade egenålder bör konstruktionstillfället förläggas till den senare delen av dateringsspannet eller möjligen äldre vendeltid.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den sydöstra halvan av anläggningen hade undersökts vid FU 2011. Det profilsnitt som då gjordes i konstruktionen visade sig inte vara representativt. Det såg där ut som att det fanns större stenar i nedgrävningens botten. När snittet nu flyttades in ca 0,20 meter erhöles en bättre bild.

Den nya sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den nordvästra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslöv.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet låg i plan åkermark. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med riklig förekomst av stenar i ytterkanterna.

Centralt i anläggningen, med en viss förskjutning mot väster, fanns ett stenfritt utrymme vars fyllning framstod som mörkare än fyllningen i övriga nedgrävningen.

Sannolikt är anläggningens övre delar bortodlade av senare tiders jordbruksaktiviteter. Den kvarvarande delen uppvisade däremot inga uppenbara spår av sentida skador utan framstod som relativt intakt.

Nedgrävning:

Nedgrävning var rundad. Nedgrävningens sidor svagt lutande, närmast lodräta. Nedgrävningens botten uppfattades som relativt plan, men var bitvis svår att urskilja. I norra delen låg en del av skoningsstenarna en decimeter djupare än vad som uppfattades som nedgrävningens botten. De skulle kunna ha tryckts ned av de ovanliggande stenarnas vikt.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning bestående av rundad natursten varav en del var spräckta och uppvisade plana ytor. Stenstorleken varierade mellan 0,10 och 0,70 meter. Stenmaterialet utgjordes av ett tiotal mycket stora, kantiga stenar, mest granit men även enstaka finkornig mörk bergart. Ett fåtal mindre stenar är kantig granit. Från morän.

Fyllning:

I nedgrävningens ytterkanter och botten fanns en fyllning av gulbrun lera (SL552726) som utgjordes av omörd glaciallera från det omgivande underlaget. Denna fyllning återfanns också mellan stenarna i stenskoningen. Centralt i nedgrävningen fanns en fyllning av mörkt gråbrun lera (SL552740). I den fram-bandade ytan mätte den omkring 0,34 m i diameter. Fyllningen fortsatte 0,48 meter ned och smalnade av den sista decimetern. I fyllningen iaktogs träfibrer (1000378).

Träkonstruktion:

I den centrala, ytliga fyllningen (552740) iaktogs träfibrer (100378) vilka antas härröra från en stolpe som stått i gropen. Utifrån fyllningens form i plan antas denna stolpe haft en runt tvärsnitt och har mätt 0,34 meter i diameter. Det stenfria utrymmet innanför skoningen skulle tillåta en dryga decimetern större dimension. Stolpen har varit centralt placerad i nedgrävningen, dock med en liten förskjutning mot väster, det vill säga en liten justering både i stolpradens förlängning samt i sidled i förhållande till stolpraden.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR**Konstruktion**

1. Efter att gropen grävts (550239) har en trästolpe placerats centralt i nedgrävningen. Därefter har stenar (552741) placerats kring stolpen. Luftfickor mellan stenarna har återfyllts med den lera (552740) som tidigare grävts upp.

Destruktion

2. Stolpen har avlägsnats varefter tomrummet efter den återfyllts med brunrå lera (552726). Mindre fragment av trästolpen har följt med återfyllningsmassorna. Den i övrigt homogena fyllningen antyder att återfyllnaden har skett vid ett enda tillfälle.

FYND

Inga fynd påträffades.

ANALYSER

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1 σ	Kal 2 σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-31573	1566 \pm 34	430AD-540AD	410AD-570AD	552797	Ved/Tall	552726	Fyllning

Osteologi: -**Vedart:**

Provnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id	Strat obj typ
552797	Ved	Tall	Prov taget ur större vedarts-prov	552726	Lager fyllning

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt typ	Handling
550239	Nedgrävning	Konstruktion
552726	Lager fyllning	Destruktion
552740	Lager fyllning	Konstruktion
552741	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
100378	Träkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2508

Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Lilla gårdet
NIVÅ	20,38 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling, matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 0,95 meter Bredd: 0,90 meter Djup, från frambanad markyta: 0,45 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,55 meter (här bortses från den högst uppstickande stenen vilken låg löst på ytan och var uppenbart rubbad).

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Det föreligger inga dateringar från stolpfundamentet. Men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslöv.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet låg i plan åkermark. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med riklig förekomst av stenar. Centralt fanns en större ytlig och löst liggande sten. Kring denna fanns en fyllning vilken framstod som mörkare än fyllningen i övriga nedgrävningen. Sannolikt är anläggningens övre delar bortodlade av senare tiders jordbruksaktiviteter. Nedgrävningens västra kant stördes av en nedgrävd telefonledning. Den kvarvarande delen uppvisade däremot inga uppenbara spår av sentida skador utan framstod som relativt intakt.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (550122) var rundad med svagt lutande, närmast lodräta sidor. Nedgrävningens botten var plan.

Stenkonstruktion:

En stenskoning (551106) var belägen i nedgrävningens ytterkanter, med undantag av den tidigare nämnda centralt, löst liggande stenen vilken var rubbad ur sitt ursprungliga läge. Stenstorleken varierade mellan 0,10 och 0,60 meter. Bland stenarna noterades ett tiotal större, kantiga graniter, samt ett fåtal mindre varav en pegmatit. En mörk finkornig bergart (amfibolit?) är "kuddformad", från morän.

Fyllning:

I nedgrävningens ytterkanter och botten fanns en fyllning av gulbrun lera (551105) som utgjordes av omrörd glaciallera från det omgivande underlaget. Denna fyllning återfanns också mellan stenarna i stenskoningen. Centralt i nedgrävningen fanns en fyllning av gråbrun lera (550150) med inslag av skärvig

sten. I den frambandade ytan mätte den omkring 0,48 x 0,42 meter i diameter. Fyllningen sträckte sig 0,16 meter ned varefter den ovan nämnda ljugare fyllningen (551105) tog vid.

Träkonstruktion:

I nedgrävningen hittades inga trärester efter själva stolpen, men den centrala, ytliga fyllningen (551441) antas ha fyllt ut utrymmet efter en avlägsnad stolpe. Utifrån fyllningens form i plan antas denna stolpe haft en rundovalt tvärsnitt och har mätt 0,48 x 0,42 meter i diameter. Detta mått motsvaras också av det stenfria utrymmet innanför stenskoningen. Stolpen har varit centralt placerad i nedgrävningen, dock med en liten förskjutning mot norr, det vill säga i sidled i förhållande till stolpraden.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (550122) grävts har en trästolpe placerats centralt i nedgrävningen. Därefter har stenar (551106) placerats kring stolpen. Luftfickor mellan stenarna har återfyllts med den lera (551105) som tidigare grävts upp.

Destruktion

2. Efter att stolpen avlägsnats har en gråbrun lera (551441) fyllt ut tomrummet efter stolpen. Fyllningens homogena sammansättning skulle kunna tolkas som att återfyllningen skett vid ett och samma tillfälle.

FYND

Inga fynd påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
550122	Nedgrävning	Konstruktion
551105	Lager fyllning	Konstruktion
551106	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
551441	Lager fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2509

Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Lilla gårdet
NIVÅ	20,40 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling, matjordslagrets tjocklek ca 0,30 m. Ett avloppsschakt hade grävts rakt genom anläggningens centrala del som var omrörd ned till 0,40 meters djup.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,10 meter Bredd: 1,00 meter Djup, från frambanad markyta: 0,56 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,80 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den sydöstra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den nordvästra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslev.

BESKRIVNING

Anläggningen låg i plan åkermark. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med riklig förekomst av stenar i ytterkanterna. I södra kanten fanns ett lerigt område som antas vara ett återfyllt avtryck efter en avlägsnad sten. Centralt i anläggningen, möjligen med en svag förskjutning mot norr, fanns ett stenfritt utrymme vars fyllning framstod som mörkare än fyllningen i övriga nedgrävningen. I Sannolikt är anläggningens övre delar bortodlade av senare tiders jordbruksaktiviteter. Den kvarvarande delen uppvisade däremot inga uppenbara spår av sentida skador utan framstod som relativt intakt.

Nedgrävning:

Nedgrävning var rundad. Nedgrävningens sidor svagt lutande, närmast lodräta. Nedgrävningens botten var relativt plan, men lutade lite mot öster.

Stenkonstruktion:

I anläggningen fanns en stenskoning bestående av rundad natursten varav en del var spräckta och uppvisade plana ytor. Stenstorleken varierade mellan 0,10 och 0,65 meter. Stenmaterialet utgjordes av ett fåtal mycket stora, granitiska stenar samt ett flertal små, 0,1-0,3 meter stora, kantiga mest granit men även finkorniga röda och mörka. En sten av ren kvarts, ca 0,1 meter stor. Från morän. Ett stenvtryck (550984) observerades i den SSV delen av fundamentsgropen där det var en "lucka" i den "stenkrets" som framträdde efter avbaningen.

Fyllning:

I nedgrävningens ytterkanter och botten fanns en fyllning av gulbrun lera (550982) som utgjordes av omrörd glaciallera från det omgivande underlaget. Denna fyllning återfanns också mellan stenarna i stenskoningen. Centralt i nedgrävningen fanns en fyllning av mörkt gråbrun lera (550150). I den fram-bandade ytan mätte den omkring 0,40 meter i diameter, men smalnade av en bit ned i gropen för att helt försvinna 0,25 meter ned. Ytligt i denna fyllning hittades djurben (FS48). I fyllningen iaktogs träfibrer vilka var svåra att tillvarata ur den leriga fyllningen.

Träkonstruktion:

I den centrala, ytliga fyllningen (550150) iaktogs träfibrer vilka antas härröra från en stolpe som stått i gropen. Utifrån fyllningens form i plan antas denna stolpe haft en runt tvärsnitt och har mätt 0,40 meter i diameter. Detta mått motsvaras också av det stenfria utrymmet innanför stenskoningen. Stolpen har varit centralt placerad i nedgrävningen, dock med en liten förskjutning mot norr, det vill säga i sidled i förhållande till stolpraden.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (550137) grävts har en trästolpe placerats centralt i nedgrävningen. Därefter har stenar (550983) placerats kring stolpen. Luftfickor mellan stenarna har återfyllts med den lera (550982) som tidigare grävts upp.

- 2.

Destruktion

3. Stolpen har stått kvar och ruttnat varefter en gråbrun lera (550150) fyllt ut tomrummet efter stolpen. Ett djurbensfragment (FS48) som kan ha legat på den ursprungliga markytan har rasat ned en bit i tomrummet efter stolpen.
4. I samband med senare tiders jordbruksarbete har en del av konstruktionens övre stenskonung plöjts bort. Ett lerfyllt stenavtryck (550984) tolkas som spår efter detta.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi:

Det enda benfyndet från destruktionsfyllningen (550150) är ett litet obränt fragment på 0,4 g som inte har varit möjligt att identifiera.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst
2509	550150	0,4				

Vedart: ej analyserat

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
550137	Nedgrävning	Konstruktion
550150	Lager fyllning	Destruktion
550982	Lager fyllning	Konstruktion
550983	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
550984	Lager fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2510

Olle Heimer

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Lilla gårdet
NIVÅ	20,35 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling, matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad utan hörn Längd: 1,34 meter Bredd: 1,34 meter Djup, från frambanad markyta: 0,54 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,76 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den sydöstra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den nordvästra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslöv och spade.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning i centrala delen av undersökningsområdet. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med riklig stenskoning i ytterkanterna. Centralt i anläggningen fanns ett stenfritt utrymme.

Nedgrävning:

Nedgrävning var rundad utan hörn med lutande sidor och plan botten.

Stenkonstruktion:

I anläggningen fanns en stenskoning bestående av kantiga stora moränstenar, huvudsakligen granit. Stenstorleken varierade från 0,10 till 0,60 meter. Stenarna låg tätt packade kring det stenfria utrymmet i anläggningens centrala del. Några av stenarna stack upp 0,10 - 0,20 meter över frambanad markyta.

Fyllning:

I nedgrävningens ytterkanter fanns ett 0,50 m djupt brungrått lerlager (551647) som omgav en brungrå lerig fyllning (551646) samt en mörkt brungrå fyllning (551645) med fynd av ett obränt benfragment (FS47). Skiljet mellan 551645 och 551646 var svårt att urskilja varför det är möjligt att det rör sig om samma fyllning med varierande innehåll.

Träkonstruktion:

Inga trärester påträffades. Den nedre, stenfria fyllningen (551646) innanför stenskoningen kan ge en anvisning om stolpens form och dimension. Denna fyllning uppvisade en något oval form med ett mått på ca 0,35 x 0,44 meter.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (550160) grävts har stora kantiga stenar (551157) placerats tätt i ytterkant i botten. Därefter har stolpen placerats i gropen och denna har sedan fyllts ut med fler stora stenar, men även mindre, samt lera (551647).

Destruktion

2. Stolpen har ruttnat alternativt avlägsnats varvid material från ytan i form av humös siltig lera (551645 & 551646) med innehåll av obrända djurben fallit ner i de övre delarna av utrymmet efter stolpen.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi:

I stolpfyllningen (551645) hittades ett rörbensfragment, vilket inte har varit möjligt att identifiera till art.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst
2510	551645	10,9				

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat. objekt tolkning	Handling
550160	Nedgrävning	Konstruktion
551157	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
551645	Lager fyllning	Destruktion
551646	Lager fyllning	Destruktion
551647	Lager fyllning	Konstruktion

Stolpfundament 2511

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Lilla gårdet
NIVÅ	20,5 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling, matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter. Endast ett fåtal stenar var synliga efter avbaning men ytterligare stenar kunde urskiljas i ytan i form av tydliga avtryck. Anläggningen var störd ned till 0,10–0,20 meters djup.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Oval, något oregelbunden nedgrävning Längd: 1,30 meter Bredd: 1,30 meter Djup, från frambanad markyta: 0,80 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,03 meter

DATERING

Dateringsspann: 390–540 e.Kr.

Konstruktion: Stolprester har ¹⁴C-daterats till folkvandringstid (Ua-53002)

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Trärester efter stolpen har ¹⁴C-daterats till folkvandringstid, tidigare än så kan inte stolpen vara rest. Med tanke på att det rör sig om ek kan träets egenålder vara hög.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den sydöstra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den nordvästra halvan undersöktes. Då det visade sig att anläggningen avsevärt förändrades vid fortsatt undersökning upprättades en andra profilritning ytterligare några centimeter bakom den första profilen. Undersökningen gjordes med skärslöv.

BESKRIVNING

Stolpmonumentet var beläget i plan åkermark. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med några större stenar i utkanterna. Mellan stenarna i ytterkanterna syntes även tydliga ljusare avtryck av nu försvunna stenar. I centrum fanns ett stenfritt utrymme och här kunde en diffust avgränsad mörkare fyllning urskiljas.

Nedgrävning:

Nedgrävning var rundad men något oregelbunden med vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion:

Stenkonstruktionen (551606) var skadad i ytan och på flera ställen fanns endast avtryck av stenar kvar. Konstruktionen utgjordes av ett mindre antal stora stenar (0,45–0,65 meter) placerade i ytterkant och i mer eller mindre vertikalt läge. De utgjordes av kantiga moränstenar. Utrymmena mellan dessa var utfyllda av mindre, relativt tätt placerade, stenar (0,07–0,15 meter, enstaka upp till 0,22 meter). Dessa var skärviga, skörbrända, spräckta men bestod också av hela opåverkade stenar. De större stenarna utgjordes av graniter medan det bland de mindre även ingick finkorniga bergarter. Det mer eller mindre stenfria utrymme i nedgrävningens övre del var omkring 0,70 meter i diameter. I den nordvästra halvan framträdde ett tydligt stenfritt område i nedgrävningens nedre del. Den övre och undre delen av stenkonstruktionen hade tillsammans närmast formen av en tratt. Utrymme i den undre delen var cirka

0,25 x 0,25 meter i diameter samt drygt 0,20 meter högt med vertikala sidor och plan botten. Stenarna som närmast omgärdade utrymmet utgjordes av mindre (0,10 x 0,10 meter), tätt packade stenar medan stenarna längre ut var något större.

Fyllning:

Innanför stenskoningen i nedgrävningens centrum fanns mörkt gråbrun lera (551685) som var relativt mjuk och innehöll spridda små skärviga och skörbrända stenar samt obränt djurben (FS49-51). Fyllningen följde insidan av stenkonstruktionen. I den smalare undre delen av fyllningen påträffades resterna av en stolpe (1000021). Den lilla mörkbruna och humösa fyllningen, 552157, utgjorde den förmultnade ytterkanten av denna trärest. Underst och på nedgrävningens sidor fanns den fyllning som också innehöll stenkonstruktionen (551700). Den bestod av svagt flammig gråbrun lera med små skärviga och skörbrända stenar i mindre koncentrationer. Fyllningen utgjordes av omgrävd glacial/post-glacial lera. I den påträffades också två mindre fragment av trä. Ett av dem, (552160), påträffades på nedgrävningens botten, under en av bottenstenarna.

Träkonstruktion:

Resterna av en trästolpe, (1000021) påträffades i den djupare och smalare del av den centrala fyllningen som omgavs av stenkonstruktionen. Stycket stod närmast vertikalt men var svagt böjt, ca 0,45 meter långt och omkring 0,10 meter i diameter. Utifrån själva stenkonstruktionens storlek bedöms stolpen ha haft ett diametermått om ca 0,25 meter och möjligen hade den också en plan botten. Alternativt kan stolpen ha varit grövre, omkring 0,40 meter i diameter, och vilat mot en större flat sten som stod på högkant i nedgrävningens östra del. Stolpen var placerad något lite sydöst om nedgrävningens centrum och stolpradens längdaxel.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (550224) grävts har stora stenar placerats i nedgrävningens ytterkanter och mellan dessa har partier utfyllts med mindre stenar. Kring och under stenskoningen (551606) har en fyllning av omgrävd glacial/post-glacial lera (551700), sannolikt härrörande från själva grävningen av gropen, påförts. Därefter har stolpen (1000021 & 552157) placerats i gropen, möjligen från väst eller sydväst och utrymmet kring denna har fyllts ut med mer stenar. Närmast stolpen har små stenar placerats tätt och längre ut har större stenar använts. Utrymmena mellan stenarna har fyllts ut med mer av samma fyllning som använts tidigare. Stolpen har fått ruttna i gropen och fanns delvis kvar bevarad. De två mindre träbitar som påträffades i 551700 bedöms inte vara rester av själva stolpen utan bör ha kommit ner i fyllningen i samband med konstruktionen.

Destruktion

2. Troligen har konstruktionen lämnats orörd. Vartefter att stolpen har ruttnat har utrymmet efter den fyllts ut av den ovanliggande fyllningen (551685) varvid även obrända ben rasat ned i utrymmet. Stenkonstruktionen har sannolikt varit intakt fram till dess att vissa av stenarna rubbats vid modernt åkerbruk. En av stenarna har avlägsnats och dess läge kunde identifieras i form av ett så kallat stenlyft (551656). Några av dem kan då eventuellt ha placerats i det dike som påträffades strax nordväst om stolpfundamentet.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C: -

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov- /fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-53002	1613±27	390AD-540AD	390AD-540AD	552799	Ved/Ek	1000021	Stolpe

Osteologi:

Benfynden utgörs av ett språngben från nötkreatur och klippben (*os pars petrosum*) från ett hästkranium, vilka påträffades i en destruktionsfyllning (551685). På språngbenet förekommer gnagmärken som visar att benet legat tillgängligt för hundar innan det har hamnat i stolpfundamentet.

Stolp- fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst
2511	551685	61,3	1			1

Vedart:

Provnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id	Strat obj typ
552799	Ved	Ek	Mycket nedbruten.	1000021	Träkonstruktion

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
550224	Nedgrävning	Konstruktion
551606	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
551656	Lager fyllning	Destruktion
551685	Lager fyllning	Destruktion
551700	Lager fyllning	Konstruktion
552157	Lager fyllning	Konstruktion
1000021	Träkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2512

Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	20,50 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentet undersöktes vid FU 1996 då det stenfria utrymmet i gropens centrala del tömdes på sin fyllning. Övre delen var störd av sentida odling, matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter. Gropen var belägen invid banvallen för stickspåret till Rödbo tegelbruk
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,30 meter Bredd: 1,30 meter Djup, från frambanad markyta: 0,65 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,70 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Det föreligger inga dateringar från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de övriga i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och dokumenterades i plan med inmätning, planritning och fotografering. Den stenfria fyllningen i centrala delen tömdes varefter profilen dokumenterades med profilritning samt fotografering i snedlod.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under matjordslagret vid 2011 års förundersökning. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning. Efter att ha rensats ned ytterligare framträdde stenskoning i ytterkanterna. Centralt i anläggningen, med en viss förskjutning mot norr fanns ett stenfritt utrymme. Det fanns också fläckar med mera humös fyllning vilka tolkades som återfyllda avtryck efter avlägsnade stenar i stenpackningens övre del.

Nedgrävning:

Nedgrävning var rundad och hade plan botten. Nedgrävningens kanternas form var svår att avgöra då stenpackningen i ytterkanterna lämnades kvar vid FU 1996.

Stenkonstruktion:

Ett fåtal stora kantiga granitiska stenar (upptill 0,70 meter) samt tiotals mindre (0,1–0,3 meter), mest kantiga varav enstaka av finkornig röd eller mörk bergart, från morän.

Fyllning:

Fyllningen bestod av lera med delvis recent fyndmaterial i övre delen.

Träkonstruktion:

Vid FU 1996 noterades trärester i gropens botten (ej tillvaratagna). Det stenfria utrymmet i gropen antyder att stolpen haft ett diametermått kring 0,30 meter (se profil E-F i FU-rapp sid 51).

IDENTIFIERADE HANDLINGAR**Konstruktion**

1. Inledningsvis har en större grop grävts. En större stolpe har placerats i gropen varefter utrymmet mellan stolpen och nedgrävningskanterna har fyllts ut med stora stenar och delar av den lera som nyligen grävts upp.

Destruktion

2. Vid ett senare tillfälle har stolpen avlägsnats varvid intilliggande jordmassor rasat ned i det hålrum som bildats efter stolpen.
3. Några större, ytliga stenar har avlägsnats varvid avtrycken efter stenarna har fyllts igen med jord och avtecknade sig efter avbaningen som stenlyft. Dessa stenar kan ha avlägsnats i samband med senare tiders jordbruksarbete eller anläggandet av den intilliggande banvallen. Porslinsskärvor har hamnat i den övre delen av destruktionsfyllningen.

FYND

Vid FU 1996 hittades sentida porslinsskärvor (ej tillvaratagna) i fyllningens övre del. Längre ned hittades ett hornfragment samt en svinbete (F215, FU 1996). I botten iaktogs obrända trärester (ej tillvaratagna).

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: benmaterialet från FU 1996 ej osteologiskt analyserat

Vedart: inga trärester tillvaratogs

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

Vid FU 1996 tolkades nedgrävningen som en stenskodd grop efter en borttagen rest sten, vilken antogs ha ingått i ett järnåldersgravfält.

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
550381	Nedgrävning	Konstruktion

Stolpfundament 2513

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Lilla gårdet
NIVÅ	20,50 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling, en banvall som korsat stolpfundamentsraden samt ett betongfundament. Det sistnämnda hade skadat den kvarvarande nedgrävningens övre delar i nordöstra kanten. Anläggningens yta hade, sannolikt i modern tid, sänkts högst avsevärt, kanske hade upp till 0,30 meter försvunnit. En ytlig sten i nordöstra kanten kan dock eventuellt vara kvar in situ
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,12 meter Bredd: 1,12 meter Djup, från frambanad markyta: 0,58 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,89 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Det föreligger inga dateringar från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de övriga i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin. Därefter undersöktes den sydvästra halvan kontextuellt med skårslev. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den nordöstra halvan undersöktes.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under en äldre banvall. Ett betongfundament hörande till järnvägen hade hamnat i den nordöstra kanten av nedgrävningen och denna hade skadat den övre delen något. Nedgrävningens övre delar var till stora delar borta men en större sten i nordöst kan möjligen ha blivit kvar in situ. Efter rensning framstod anläggningen som en rundad mörkfärgning med några större stenar i ytterkanterna. Centralt i anläggningen fanns ett stenfritt utrymme.

Nedgrävning:

Nedgrävning var rund med lätt lutande sidor och flat botten.

Stenkonstruktion:

I anläggningen fanns en stenskoning (552165) bestående av både små (0,05-0,12 meter) och stora (0,30-0,60 meter) stenar. De små var intakta och naturligt rundade, spräckta samt eldpåverkade. De större utgjordes av både av rundat åsmaterial och kantigare moränsten och var i vissa fall spräckta. Materialet var i allmänhet granit men några mindre stenar utgjordes av förskiffrad mörk

gabbro/amfibolit samt kalkhaltig lersten. Stenarna fanns främst i nedgrävningens ytterkanter. Dessa var delvis väl infogade mot varandra medan andra låg mer glest. Några fanns även i nedgrävningens centrum. I det närmaste hela botten var, upp till en nivå av ca 0,30 meter, täckt av stora och små stenar vilka låg i den undre fyllningen (552243). En sten i nordöst kan möjligen vara kvar in situ, i övrigt har de övre delarna av stenkonstruktionen försvunnit.

Fyllning:

I nedgrävningens botten, fanns en fyllning av gråbrun lera (552243) vilken bestod av omrörd glacial/post-glacial lera. I denna fanns rikligt med sten från stenkonstruktionen. Utrymmet ovanför denna samt innanför stenkretsen utgjordes av brun lera (552242). Övergången mellan de båda fyllningarna var mycket diffus. Den bruna leran var något mörkare och mjukare vid ytan och blev successivt hårdare längre ner. Båda fyllningarna bedöms härröra från konstruktionstillfället men 552242 är sannolikt omrörd. De båda fyllningarna såg ut som ett övre och ett undre skikt vilka kunde följas horisontellt genom såväl den stenfria ytan i centrum som i utrymmen mellan stenarna i stenskoningen. Det gick inte att urskilja någon avvikande fyllning för det utrymme som borde vara stolpavtrycket. Inga fynd påträffades.

Träkonstruktion:

Det fanns inga spår av någon stolpe i konstruktionen. Utifrån stenpackningen som omgav ett relativt stenfritt utrymme i gropens centrala delar kan stolpens diametermått ha uppgått till omkring 0,40 meter.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (550266) grävts har stora och små stenar placerats i hela botten samt i nedgrävningens ytterkanter. Därefter har stolpen satts i gropen och denna har fyllts ut med mer stenar (552165). Den undre fyllningen (552243) tycks ha använts som utfyllnad kring den nedre delen av stenkonstruktionen, upp till ca 0,30 meter, men troligen inte högre upp. Utrymmet kring stolpen har fyllts ut med den övre fyllningen (552242). De eldpåverkade stenar som fanns både i stenkonstruktionen och i de båda fyllningarna indikerar att de kommit från närområdet under konstruktionsfasen, t ex från de härddar som funnits i närheten.

Destruktion

2. Det är oklart om stolpen fått stå kvar i anläggningen eller om den tagits bort i förhistorisk tid. Vissa stenar kan eventuellt ha rasat ner i samband med att stolpen dragits upp men detta går inte att säkert avgöra. Delar av de båda fyllningarnas (552242 & 552243) centrala delar bör vara massor som kommit att ersätta utrymmet efter den försvunna stolpen.
3. Eventuellt kan skador på nedgrävningen, den övre fyllningen och stenkonstruktionen ha uppstått i samband med åkerbruk under historisk tid.
4. Omkring 1920 anlades en banvall för järnvägsspår mot Rödbo tegelbruk vilket drogs rakt över platsen för stolpfundamentet. I samband med detta gjordes också det betongfundament för en järnstolpe som fanns i nedgrävningens kant. Troligen skadades konstruktionen mycket vid detta tillfälle. Merparten av den övre delen av stenkonstruktionen försvann, stenar förflyttades, den centrala fyllningen rördes troligen om och alla eventuella tidigare spår av stolpen försvann.

FYND

Inga fynd påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
550266	Nedgrävning	Konstruktion
552165	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
552242	Lager fyllning	Konstruktion
552243	Lager fyllning	Konstruktion

Stolpfundament 2514

Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Lilla gårdet
NIVÅ	20,64 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling, matjordslagrets tjocklek ca 0,40 meter

YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Närmast rundad Längd: 1,30 meter Bredd: 1,20 meter Djup, från frambanad markyta: 0,74 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,80 meter
-----------------------------	---

DATERING

Dateringsspann: 530–650 e.Kr.

Konstruktion: En ¹⁴C-datering av förmodade stolprester visar på en datering till yngre bronsålder-förromersk järnålder (Ua-31482).

Brukning: -

Destruktion: En obränd hästtand i stolpmärket, det vill säga samma fyllning som de ovan nämnda träresterna, har ¹⁴C-daterats till slutet av folkvandringstid/äldre vendeltid (Ua-31940). Utifrån den snävare kalibreringen kan den föras till vendeltidens äldre del. Tandens rasat in från omgivande markyta och det är därför oklart hur gammal den var då den hamnade i fyllningen. Destruktionen kan dock inte ha inletts före den erhållna ¹⁴C-dateringen.

Sammantagen datering: Obränt trä efter vad som tolkas som rester efter den stolpe som antas ha stått rest i gropan har ¹⁴C-daterats till yngre bronsålder-äldre förromersk järnålder (Ua-31482). Även om träets egenålder kan vara relativt stor förefaller denna datering orimligt gammal i jämförelse med fyndplatsens höjd över havet. I förhållande till den vendeltida hästtanden från destruktionsfasen skulle det röra sig om en mycket lång brukningstid. Då en trästolpe som står utomhus bedöms ha en relativt begränsad livslängd är det troligare att konstruktionsfasen ligger några årtionden före destruktionsfasen vilken inte kan ha inträffat före vendeltiden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den sydvästra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den nordöstra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslev.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet låg i plan åkermark. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med riklig förekomst av stenar i periferin. Allra mest sten i sydöstra delen. Ganska centralt i anläggningen, med en viss förskjutning mot sydost, fanns ett stenfritt utrymme vars fyllning framstod som mörkare än fyllningen i övriga nedgrävningen. Sannolikt är anläggningens övre delar bortodlade av senare tiders jordbruksaktiviteter. Den kvarvarande delen uppvisade däremot inga uppenbara spår av sentida skador utan framstod som relativt intakt. Ett sentida dräneringsdike störde nedgrävningens övre del i nordvästra delen.

Nedgrävning:

Nedgrävning var rundad. Nedgrävningsskanter närmast lodräta, men lutade svagt inåt mot botten. Nedgrävningens botten var helt plan.

Stenkonstruktion:

I anläggningen fanns en stenskoning bestående av rundad natursten varav en del var spräckta och uppvisade plana ytor. Stenstorleken varierade mellan 0,10 och 0,45 meter, varav flera av finkornig röd vulkanit samt mörk finkornig bergart. Bland stenarna fanns även en rund grå sten av porfyrisk skiffer samt några av spröd glimmerskiffer. Möjligen blandning av morän och åsmaterial. Några stenar var spräckta. Det stenfria utrymmet innanför stenskoningen uppgick till drygt 0,30 meter i diameter.

Fyllning:

I nedgrävningens ytterkanter och botten fanns en fyllning av gulbrun lera (551723) som utgjordes av omrörd glaciallera från det omgivande underlaget. Denna fyllning återfanns också mellan stenarna i stenskoningen samt delvis innanför stenskoningen i nedgrävningens västra del. Centralt i nedgrävningen fanns en fyllning av mörkt gråbrun lera (551961). I den frambandade ytan mätte den omkring 0,38 m i diameter, men smalnade av en bit ned i gropen varefter denna fyllning uppvisade en diameter av ungefär 0,20 m. I övre delen av fyllningen 551961 hittades hästtänder (FS52-53). Tänderna låg på ett djup av 20,32 respektive 20,59 m ö.h. I nedre delen av fyllningen påträffades träfragment vilka antas vara rester efter den stolpe som stått i gropen.

Träkonstruktion:

I nedre delen av nedgrävningens centrala fyllning (551961) påträffades trärester av ek (1000380). Dessa var dock alltför små för att visa på stolpens ursprungliga diametermått. Utifrån den stenfria fyllningen i gropens centrala del, vilken antas avspegla stolpens form och storlek, antas denna haft ett runt tvärsnitt och har mätt 0,40 m i diameter. Stolpen har varit centralt placerad i nedgrävningen, dock med en liten förskjutning mot sydväst, det vill säga i sidled i förhållande till stolpraden.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR**Konstruktion**

1. Efter att gropen (550564) grävts har en trästolpe (1000380) placerats centralt i nedgrävningen. Därefter har stenar (551724) placerats kring stolpen. Luftfickor mellan stenarna har återfyllts med den lera (552568) som tidigare grävts upp.

Destruktion

2. Stolpen har stått kvar och ruttnat varefter en gråbrun lera (551961) fyllt ut tomrummet efter stolpen. Två hästtänder (FS52-53) som legat på den ursprungliga markytan har rasat ned en bit i tomrummet efter stolpen. Möjligen har man försökt att dra upp stolpen i halvruddet tillstånd varvid bitar av stolpens nedre del blivit kvar i gropens botten.

FYND

Ben, se osteologi nedan.

ANALYSER**¹⁴C:**

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-31482	2407±112	750BC-390BC	800BC-200BC	552448	Ved/Ek	551961	Fyllning
Ua-31940	1482±30	550AD-615AD	530AD-650AD	FS53	Obränd tand/Häst	551961	Fyllning

Osteologi:

I stolpfyllningen (551961) hittades två kindtänder från häst var av en från överkäke (P²) och en från underkäken. Slitaget tyder på att tanden från överkäken kommer från en häst på 7-12 års ålder.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst
2514	551961	75,6				2

Vedart:

Provnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id	Strat obj typ
552448	Ved	Ek	Ett mycket litet antal träfragment bevarade	551961	Lager fyllning

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
550564	Nedgrävning	Konstruktion
551723	Lager fyllning	Konstruktion
551724	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
551961	Lager fyllning	Destruktion
1000380	Träkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2515

Olle Heimer

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Lilla gärdet
NIVÅ	20,65 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling, matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,20 meter Bredd: 1,20 meter Djup, från frambanad markyta: 0,50 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,70 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Det föreligger inga dateringar från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslöv och spade. Undersökningen försvårades på grund av att arbetsgropan fylldes med vatten.

BESKRIVNING

Fundamentet framkom vid schaktning i östra delen av undersökningsområdet. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med riklig stenskoning i ytterkanterna. Centralt i anläggningen, med en viss förskjutning mot sydost fanns ett stenfritt utrymme.

Nedgrävning:

Nedgrävning var rund med raka sidor och plan botten.

Stenkonstruktion:

I anläggningen fanns en stenskoning bestående av rundade naturstenar, troligen en blandning av morän och åsmaterial. Bergarten var huvudsakligen granit men även en mörk bergart, möjligen amfibolit fanns i skoningen. Stenarna låg tätt packade kring det stenfria utrymmet i anläggningens centrala del. Skoningen var dock rikligare i V. Några av stenarna stack upp 0,10 - 0,15 meter över frambanad markyta. Stensstorleken varierade från 0,15 till 0,40 meter.

Fyllning:

I nedgrävningens nedre del fanns ett 0,20 meter djupt brungrått lerlager (552467) som troligen tillkommit när fundamentet restes. I nedgrävningens ytterkanter fanns en 0,40 m djup fyllning av gulbrun lera (552466) som omgav en mörk fyllning av brungrå lerig silt (552459) med fynd av en hästtand (FS54). I fyllningen påträffades träkol samt trärester (1000382) som kan härröra från stolpen. Skiljet mellan dessa fyllningar var distinkt.

Träkonstruktion:

I den centrala fyllningen (552459) fanns trärester (1000382) efter en förmodad stolpe. Den stenfria fyllningen (552459) innanför stenskoningen kan ge en fingervisning om stolpens form och dimension. Denna fyllning uppvisade en rund form med ett diametermått på ca 0,30 meter.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR**Konstruktion**

1. Efter att gropen (550547) grävts har en stolpe (1000382) placerats i gropen. Därefter har utrymmet kring stolpen fyllts ut med stenar (551982) och glaciallera (552466 & 552467).

Destruktion

2. Stolpen har senare avlägsnats, alternativt ruttnat, vilket fynd av trärester kan vara tecken på, varvid material från ytan i form av humös lerig silt (552459) med innehåll av en hästtand (FS54) rasat ned i de övre delarna av utrymmet efter stolpen.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi:

Vid vattensällning av fyllning (552459) från destruktionsområdet hittas en mjölkframtand (di¹) från överkäken från en unghäst på 1,5-2,5 år.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst
2515	552459	1,5				1

Vedart:

Provnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id	Strat obj typ
552627	Ved	Ek	Omanalyserad då veden var dåligt bevarad	552459	Lager fyllning

Makrofossil: -**ANMÄRKNING****INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER**

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
550547	Nedgrävning	Konstruktion
551982	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
552459	Lager fyllning	Destruktion
552466	Lager fyllning	Konstruktion
552467	Lager fyllning	Konstruktion
1000382	Träkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2516

Olle Heimer

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Lilla gårdet
NIVÅ	20,60 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling, matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter. Objektet var delvis undersökt vid förundersökningen 2011
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,10 meter Bredd: 1,10 meter Djup, från frambanad markyta: 0,60 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,72 meter

DATERING

Dateringsspann: 570-660 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: ¹⁴C-analys av obränd hästtand har givit en datering till äldre vendeltid (Ua-29873).

Sammantagen datering: Dateringen av en hästtand i destruktionsfyllningen visar att destruktionsfyllningen inte ägt rum före vendeltidens äldre del. Hästtanden antas ha rasat ned i samband med att stolpen avlägsnades. Hur längre tanden då legat i anslutning till stolpfundamentet är oklart.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Då anläggningen delvis undersöktes vid förundersökningen 2001 (A373) tömdes den på jord varefter sektionen rensades. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter den kvarvarande nordöstra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslev och spade. Undersökningen försvårades på grund av att arbetsgropen fylldes med vatten.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning i östra delen av undersökningsområdet. Den hade delvis undersökts vid 2011 års FU.

Nedgrävning:

Nedgrävning var rund med raka sidor och rundad botten.

Stenkonstruktion:

Ett fåtal kantiga moränstenar av granit låg främst utmed nedgrävningskanterna. Några av stenarna stack upp 0,10 - 0,15 meter över frambanad markyta. Stenstorleken varierade från 0,10 till 0,60 meter.

Fyllning:

I nedgrävningens ytterkanter fanns en 0,60 meter djup fyllning av ljus brungrå lera (552872) som omgav en mörk fyllning av brungrå lerig silt (552871). Skiljet mellan dessa fyllningar var distinkt.

Träkonstruktion:

Den stenfria fyllningen (552871) innanför stenskoningen kan ge en fingervisning om stolpens form och dimension. Denna fyllning uppvisade en rund form med ett diametermått på ca 0,30 meter.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (550475) grävts har stora stenar (552835) placerats tätt i botten och i ytterkanten av nedgrävningen. Därefter har stolpen placerats i gropen och denna har fyllts ut med mer stenar och glaciallera (552872).

Destruktion

2. Stolpen har avlägsnats, alternativt ruttnat varvid material från ytan i form av humös lera (552871) fallit ner i de övre delarna av utrymmet efter stolpen.

FYND

Vid 2011 års FU hittades en hästtand (FS15) i destruktionsfyllningen (552871).

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	¹⁴ C- ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov- /fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua- 29873	1429±30	605AD-650AD	570AD-660AD	FS1	Obränd tand/Häst	552871	Fyllning

Osteologi: -

Hästtand FS1, påträffad vid 2011 års FU. Tandens är intakt och kommer från en hingst (Beronius Jörpe-land et al 2011:121f).

Vedart: -*Makrofossil:* -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
550475	Nedgrävning	Konstruktion
552835	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
552871	Lager fyllning	Destruktion
552872	Lager fyllning	Konstruktion

Stolpfundament 2517

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Lilla gärdet
NIVÅ	20,55 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentet undersökt till cirka 50 % vid förundersökning 2011. Övre delen störd av sentida odling, matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter. I ytan fanns ett tiotal stenar samt avtryck av två försvunna stenar. Den övre delen av nedgrävningen var störd.

YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,25 meter Bredd: 1,20 meter Djup, från frambanad markyta: 0,74 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,90 meter
-----------------------------	---

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr

Konstruktion: Träkol från konstruktionsfyllningen ¹⁴C-daterades vid FU 2011 till mellersta bronsålder (Ua-29932).

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Den erhållna dateringen kan orimligen avspegla stolpfundamentets konstruktionsstillfälle då fyndplatsen ligger endast omkring 20 meter över havet. Det daterade kolet kan ha legat i matjorden vid konstruktionstillfället och kan avspegla en äldre aktivitet på platsen. Istället antas stolpfundamentet vara samtida med övriga, det vill säga folkvandringstid/äldre vendeltid.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentet undersöktes med profilsnitt vid förundersökningen 2011 varvid den östra halvan togs bort. 2013 grävdes en arbetsgrop med maskin och den kvarvarande västra delen undersöktes med skärvel och spade (beskrivningen bygger på en rekonstruktion av dokumentationen från förundersökningen varför den inte är helt fullständig).

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning av matjorden. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med ett tiotal större och mindre stenar i ytterkanterna i söder respektive nordöst. Dessutom syntes avtryck av två försvunna stenar, den ena av dessa i nedgrävningens centrum.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (550462) var rundad i plan. Vid förundersökningen kunde ingen avgränsning mellan den lera som fanns kring den nedre delen av stenkonstruktionen och den omgivande ljust gråbruna glaciala leran urskiljas. Stenkonstruktionens form indikerar att nedgrävningen haft lutande sidor och möjligen en ojämn botten.

Stenkonstruktion:

Stenkonstruktionen (1000025) utgjordes av rundade och kantiga moränstenar (0,10–0,40 meter), huvudsakligen av granit.

Fyllning:

I nedgrävningens centrum fanns en mindre fyllning av gråbrun lera (1000023) vilken bedömdes vara ett avtryck av en försvunnen sten. Under denna fanns en skålformad fyllning av mörkare brunrå något humös lera (552708). Denna rymde även en del av stenarna i stenkonstruktionen. Den undre delen av stenkonstruktionen omgärdades av ljust gråbrun glaciallera (1000024). Vid förundersökningen kunde ingen avgränsning mot den omgivande opåverkade leran urskiljas.

Träkonstruktion:

Några spår av någon stolpe kunde inte urskiljas. Det fanns heller inga indikationer på den förmodade stolpens dimension.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (550462) grävts har stora och mindre stenar (1000025) placerats mot nedgrävningens ytterkanter. Glaciallera (1000024) från grävandet av gropen har fyllts på mellan stenarna. Därefter har stolpen placerats i gropen och denna har fyllts ut med mer stenar och glaciallera.

Destruktion

2. Stolpen har senare tagits bort varvid delar av stenpackningen samt omkringliggande jord (552708) rasat ned i tomrummet. En ytligt liggande sten i stenkonstruktionen har avlägsnats, förmodligen i samband med senare tiders uppodling, och har lämnat efter sig ett stenavtryck (1000023) i toppen av den frambanade ytan.

FYND

Inga fynd påträffades.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-29932	3003±30	1320BC-1130BC	1380BC-1120BC	1000137	Träkol/Ask	552708	Fyllning

Osteologi: -

Vedart: ask, träkol i fyllningen (PM1000137)

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

Undersökt till 50% vid förundersökningen 2011.

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
550462	Nedgrävning	Konstruktion
552708	Lager fyllning	Konstruktion
1000023	Lager fyllning	Destruktion
1000024	Lager fyllning	Konstruktion
1000025	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2518

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Lilla gärdet
NIVÅ	20,6 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling, matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter. Möjligen kan ett eller flera skikt stenar ha försvunnit men den kvarvarande delen uppvisar inga distinkta tecken på störning.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,25 meter Bredd: 1,20 meter Djup, från frambanad markyta: 0,70 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,76 meter

DATERING

Dateringsspann: 575–660 e.Kr.

Konstruktion: obränt trä har ¹⁴C-daterats till yngre bronsålder-tidig förromersk järnålder (Ua-31452), medan obrända djurben i stolpmärket har en datering till äldre förromersk järnålder (Ua-31491).

Brukning: -

Destruktion: En hästtand i destruktionsfyllningen har ¹⁴C-daterats till äldre vendeltid (Ua-31492).

Sammantagen datering: Med tanke på dateringen av destruktionsfasen förefaller konstruktionsdateringarna väl gamla, liksom fyndplatsens höjd över havet relaterat till landhöjningsförloppet. Den vendeltida dateringen förefaller mest sannolik.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. En arbetsgröp grävdes med grävmaskin och därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslev.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet var beläget i plan åkermark. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med relativt tätt placerade stenar i ytan. Centralt, med en viss förskjutning mot väster, fanns ett stenfritt utrymme. Sannolikt var stolpfundamentet skadat av åkerbruk på så sätt att ett eller möjligen flera skikt stenar kan ha försvunnit. Den kvarvarande delen uppvisade däremot inga uppenbara spår av sentida skador utan framstod som relativt intakt.

Nedgrävning:

Nedgrävning var rundad med närmast vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion:

I anläggningen fanns en stenskoning bestående av rundat åsmaterial och kantigare moränsten, huvudsakligen granit, 0,10–0,60 meter stora. En del av stenarna var spräckta. Antalet stenar var jämfört med övriga stolpfundament på lokalen mycket stort. De mindre stenarna (0,10-0,20 meter) var i högre grad rundade och enstaka av dessa bestod av röd finkornig porfyr av vulkaniskt ursprung. Tre större stenar (0,50-0,60 meter) var tätt placerade kring stolpavtrycket (552555). Kring dessa och ut mot nedgrävningens ytterkanter fanns mindre stenar som var tätt packade med lite fyllning mellan stenarna. Utrymmet mitt i stenkonstruktionen var c:a 0,36 x 0,36 meter stort och utgjordes av stolpavtrycket. Några mindre, nedrasade, stenar fanns även i stenkonstruktionens centrum. Stenarna vägde tillsammans 706,7 kg.

Fyllning:

I nedgrävningens ytterkanter och botten fanns en fyllning gulbrun lera (552503) som utgjordes av omgrävd glaciallera. Denna omgav en fyllning av mörkt gråbrun lera (552555). Den gulbruna fyllningen fanns i ytterkanterna och mellan stenarna i stenkonstruktionen. Helt ytligt i 552503 framkom ett fragment av en svintand (FS56) samt en järnspik (FS5). 552555 tolkas som ett stolpavtryck (mått angivna nedan). I den fanns trärester från en stolpe (552504) och i botten fanns ett skikt som var ett par centimetertjockt med gråaktig färg. I ytterkanten av fyllningen, c:a 0,20 meter ned, framkom ett mellanfotsben av häst (FS55).

Träkonstruktion:

Den centrala fyllningen (552555) som var 0,48 meter djup var ett avtryck efter en stolpe som varit 0,36 m i diameter. Ca 0,05 meter ner i denna fyllning påträffades trärester (552504) av tall vilka tolkas som resterna av denna stolpe. Träfibrerna låg både vertikalt och horisontellt och stycket var 0,20 x 0,15 meter och 0,18 meter högt. Stolpavtryckets tycks också motsvara det stenfria utrymmet i stenkonstruktionen väl och bedöms motsvara stolpens ursprungliga storlek och form. Detta antagande indikerar en oval stolpe. Läget för 552555 visar att stolpen varit placerad c:a 0,20 meter upp från nedgrävningens botten. Stolpen har varit placerad strax väster om nedgrävningens centrum och i linje med stolpraden.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (550446) grävts har stenar (552244) placerats tätt i nedgrävningens ytterkanter. I samband med detta har kanske också någon av de tre stenar som var avsevärt större än övriga placerats kring utrymmet för stolpen. Parallellt med detta har gropen fyllts på med den lera som grävts upp ur gropen (552503), både i ytterkanterna och i botten. Därefter har stolpen (552504) placerats i gropen och sannolikt har en, två eller samtliga tre större stenar satts ner. Ytterligare stenar och fyllning har därefter påförts. De ben av häst (FS55) som påträffades inkilade mellan två stenar, i ytterkanten av stolpavtrycket, bör ha placerats i gropen vid konstruktionstillfället. Föruttnelsen av stolpen har påbörjats medan stolpen stått kvar i gropen.

Destruktion

2. Den delvis ruttna stolpen har senare dragits upp och en mindre del av den har blivit kvar högt upp i konstruktionen. När stolpen endast varit kvar högt upp i nedgrävningen har annan fyllning (552555) eroderat ner i hålrummet och fyllt ut avtrycket efter stolpen. I samband med att stolpen ruttnat, dock än mer troligt vid denna tidpunkt, har också några av stenarna från stenkonstruktionen rasat ned i centrum. Den järnspik (FS5) och det fragment av svintand (FS56) som påträffades ytligt i 552503 bör härröra från destruktion i detta eller ett senare skede men det kan inte helt och hållet uteslutas att den tillfört fyllningen redan vid konstruktionstillfället.

Rituell deposition

Hästbenen (FS55) i konstruktionsfyllningen (552503) antas ha deponerats i rituellt syfte vid konstruktionstillfället.

FYND

FS5, järnspik i 552508 samt djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov- /fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-31452	2507±94	790BC-520BC	810BC_400BC	552519	Ved/Tall	552504	Stolpe
Ua-31491	2165 ± 30	360-110 BC	360-170 BC	1000192	Obr ben, häst	552555	Fyllning
Ua-31492	1426 ± 30	605-650 AD	575-660 AD	1000193	Obr ben, hästtand	552503	Fyllning

Osteologi:

I ett av fyllnadslagren (552503) från konstruktionen hittades fragment av en svinbete (C₁) från underkäken hos en sugga medan det i stolpavtrycket (552555) påträffades ett griffelben (*metatarsale II*) från bakbenet på häst.

Stolp- fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst
2518	552503	0,8		1		
2518	552555	5,8				1

Vedart:

Provrnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id	Strat obj typ
552519	Ved	Tall	Något ned- bruten	552504	Träkonstruktion

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
550446	Nedgrävning	Konstruktion	
552244	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion	
552503	Lager fyllning	Konstruktion	Djurben
552504	Träkonstruktion	Konstruktion	
552555	Lager fyllning	Destruktion	

Stolpfundament 2519

Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Lilla gärdet
NIVÅ	20,50 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling, matjordslagrets tjocklek ca 0,40 meter
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Närmast rundad Längd: 1,10 meter Bredd: 1,06 meter Djup, från frambanad markyta: 0,60 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,80 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Det föreligger inga dateringar från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den västra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den östra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslev.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet låg i plan åkermark. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med några stenar synliga i ytan. I västra delen fanns ett område med brungul lera tolkat som ett avtryck efter en avlägsnad sten. Centralt i anläggningen fanns ett stenfritt utrymme vars fyllning framstod som mörkare än fyllningen i övriga nedgrävningen. Sannolikt är anläggningens övre delar bortodlade av senare tiders jordbruksaktiviteter. Den kvarvarande delen uppvisade däremot inga uppenbara spår av sentida skador utan framstod som relativt intakt.

Nedgrävning:

Nedgrävning (550428) var rundad. Nedgrävningskanter var lodräta och boten var helt plan.

Stenkonstruktion:

I anläggningen fanns en stenskoning bestående av rundad natursten varav en del var spräckta och uppvisade plana ytor. Stenstorleken varierade mellan 0,10 och 0,55 meter. Ett fåtal stora (0,30-0,55 meter) granitiska stenar är kantiga medan tiotals mindre (0,10-0,20 meter) i högre grad är runda varav flera är röda och finkorniga av vulkaniskt ursprung. Enstaka mörk finkornig amfibolit, troligen från både morän och ås.

Fyllning:

I större delen av nedgrävningen fanns en fyllning bestående av omrörd brungul/gröngrå lera (552335) från det omgivande underlaget. Centralt i nedgrävningen fanns en rundad mörkfärgning (552469) vilken

mätte 0,28 m i diameter i den framrensade markytan. I denna fyllning fanns tydliga trärester (1000384) efter den stolpe som antas ha stått i gropen. Denna mörkare fyllning smalnade dock av och kunde inte följas mer än dryg halvvägs ned i anläggningen.

Träkonstruktion:

I nedgrävningens stenfria del påträffades mindre trärester (1000384) av tall i den centrala, mörkare fyllningen (552469). Denna fyllning antas representera den trästolpe som antas ha stått i gropen. Utifrån fyllningens diametermått i den frambanade markytan skulle denna stolpe mätt 0,28 meter i diameter. Det stenfria området i gropens botten skulle dock tillåta en betydligt grövre stolpe (ca 0,45 meter i diameter).

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (550428) grävts har en trästolpe (1000384) placerats centralt i nedgrävningen. Därefter har stenar (552336) placerats kring stolpen. Luftfickor mellan stenarna har återfyllts med den lera (552335) som tidigare grävts upp.

Destruktion

2. Efter att stolpen avlägsnats har jord (552469) fyllt ut tomrummet efter denna. Stolpmärket når bara halvvägs ned i nedgrävningen. Det verkar orimligt att man gräver en djup grop och anlägger stenskoning från botten och upp men sedan återfyller gropen med lera upp till halva djupet innan man sätter i stolpen. Rimligare vore att anta att stolpen först satts ned varefter stenskoning och lera placerats runt stolpen. Med tanke på träresterna i den centrala fyllningen förefaller det troligt att stolpen stått kvar så pass länge att den börjat ruttna och sönderfalla. En del stenmaterial i nedgrävningens centrala del skulle kunna ha rasat in i samband med en destruktion, men hur skulle så mycket omrörd steril lera kunna hamna under stolpresten? Kanske har den tryckts upp underifrån?
3. Genom senare århundradens jordbruksarbete har en del av de övre skoningsstenarna plöjts bort. Ett avtryck efter en sådan hade återfyllts med brungul lera (552488).

FYND

Inga fynd påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart:

Provnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id	Strat obj typ
552551	Ved	Tall	Prov taget ur större vedartsprov	552469	Lager fyllning

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
550428	Nedgrävning	Konstruktion
552335	Lager fyllning	Konstruktion
552336	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
552469	Lager fyllning	Destruktion
552488	Lager fyllning	Destruktion
1000384	Träkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2520

Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Lilla gärdet
NIVÅ	20,55 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling, matjordslagrets tjocklek ca 0,35 meter
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Närmast rundad Längd: 1,50 meter Bredd: 1,20 meter Djup, från frambanad markyta: 0,75 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,75 meter

DATERING

Dateringsspann: 640–670 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: En hästkäke som påträffades i fyllningen mellan stolpmärket och stenskoningen har ¹⁴C-daterats till vendeltid (Ua-31943). Det är ovisst om benet hamnat på fyndplatsen i samband med konstruktionsskedet eller destruktionskedet.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den västra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den östra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslöv.

BESKRIVNING

Anläggningen låg i plan åkermark. Efter rensning framstod den som en rundad mörkfärgning med några stenar synliga i ytan. I västra delen fanns ett område med brungul lera tolkat som ett avtryck efter en avlägsnad sten. Centralt i anläggningen, med en viss förskjutning mot söder fanns ett stenfritt utrymme vars fyllning framstod som mörkare än fyllningen i övriga nedgrävningen. Sannolikt är anläggningens övre delar bortodlade av senare tiders jordbruksaktiviteter. Den kvarvarande delen uppvisade däremot inga uppenbara spår av sentida skador utan framstod som relativt intakt

Nedgrävning:

Nedgrävning var rundad. Nedgrävningens sidor var relativt lodräta i övre delen, men övergick längre ned mot att svänga inåt. Mot botten var nedgrävningens begränsning svår att urskilja mot det omgivande underlaget, men botten uppfattades som plan.

Stenkonstruktion:

I anläggningens ytterkanter fanns en stenskonig bestående av rundad natursten varav en del var spräckta och uppvisade plana ytor. Stenstorleken varierade mellan 0,10 och 0,50 meter, bergarten var granit. Det stenfria utrymmet innanför stenskoningen uppgick till drygt 0,30 meter i diameter.

Fyllning:

I nedgrävningens ytterkanter och botten fanns en fyllning av gulbrun lera (552568) som utgjordes av omörd glaciallera från det omgivande underlaget. Denna fyllning återfanns också mellan stenarna i

stenskoningen samt delvis innanför stenskoningen i nedgrävningens södra del. Centralt i nedgrävningen fanns en fyllning av mörkt gråbrun lera (SL552654). I den frambandade ytan mätte den 0,45 x 0,40 meter men uppvisade en trattliknande avsmalning några decimeter nedåt där den övergick till en diameter av 0,20 meter. Denna dimension hade fyllningen de nedersta 0,40 meter, där ytterkanterna var lodräta. I fyllningen 552568 hittades en obränd underkäke från en häst (FS57). Käken stod på högkant mellan stolpmärket (552654) och den intilliggande stenskoningsens insida. I det förmodade stenavtrycket (552597) i anläggningens yta hittades tegelkross.

Träkonstruktion:

I nedgrävningen påträffades inga trärester, men den centrala fyllningen, 552654, tolkas som återfyllning i ett avtryck efter en avlägsnad trästolpe. Utifrån fyllningen antas denna stolpe haft ett runt tvärsnitt och har mätt 0,20 meter i diameter. Det stenfria utrymmet innanför stenskoningen skulle tillåta ett diametermått på omkring 0,30 meter. Stolpen har varit centralt placerad i nedgrävningen.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (550410) grävts har en trästolpe placerats centralt i nedgrävningen. Därefter har stenar (552569) placerats kring stolpen. Luftfickor mellan stenarna har återfyllts med den lera (552568) som tidigare grävts upp. Kanske var det i samband med detta som en hästunderkäke (FS57) kilats ned mellan stolpen och stenskoningen, men den kan också ha placerats här vid ett senare tillfälle.

Destruktion

2. Stolpen har dragits upp ur gropen varefter en gråbrun lera (552568) fyllt ut tomrummet efter stolpen. Med tanke på återfyllningens homogena intryck skulle det kunna röra sig om en medvetet utförd återfyllning av människohand, det vill säga, hålet har inte stått öppet och blivit återfyllt genom naturliga avsättningar. Den trattformade utvidgningen av fyllningens övre del skulle kunna ha orsakats av att man grävt sig ned en bit kring stolpen i samband med att denna skulle avlägsnas. Vid detta tillfälle har också några av skoningsstenarna ruckats (se t ex den övre stenen i profilens norra kant)
3. Genom senare århundradens jordbruksarbete har en del av de övre skoningsstenarna plöjts bort. Ett avtryck efter en sådan hade återfyllts med lera (552597) innehållande tegelkross vilket visar på en senare datering av denna händelse.

Rituell deponering

Hästkäken (FS57) som påträffades stående lodrätt i konstruktionsfyllningen (552568) antas vara deponerad i rituellt syfte i samband med att stolpen restes. Då den inte var inkilad mellan skoningsstenarna, utan mellan dessa och stolpmärket, finns en möjlighet att benet kan kopplas till destruktionskedet.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-31943	1328±30	650AD-770AD	640AD-770AD	FS57	Obränt ben/Häst	552568	Fyllning

Osteologi:

Större delen av en underkäke från en häst som slaktats vid 5-10 års ålder förekom i fyllnadslager (552568) från konstruktionen. Underkäken var mycket skör och hålls delvis samman av intorkad lera.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst
2520	552568	485,5				1

Vedart: -*Makrofossil:* -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
550410	Nedgrävning	Konstruktion	
552568	Lager fyllning	Konstruktion	Djurben
552569	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion	
552597	Lager fyllning	Destruktion	
552654	Lager fyllning	Destruktion	

Stolpfundament 2521

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Storgården
NIVÅ	26,75 m ö.h.
UNDERLAG	Sandig silt
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentet var välbevarat, även om dess övre delar var genomgrävda av tre stolphål från modern tid (2306-08) samt förmodligen påverkade av andra aktiviteter på platsen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Oval Längd: 2,60 meter Bredd: 1,90 meter Djup, från frambanad markyta: 1,10 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: -

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 655 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: 555 – 655 AD, ¹⁴C-analys av ett sädeskorn från fyllning 363868 (Ua-31758).

Sammantagen datering: Den erhållna ¹⁴C-dateringen visar att stolpfundamentet övergivits senast i mitten av 600-talet. När det byggdes går inte att avgöra utifrån det tillgängliga dateringsunderlaget, utan den bakre gränsen har satts till sent 500-tal, som ett schablonvärde utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentet undersöktes kontextuellt med handredskap, utan stående sektion. Ingen skalenlig sektionsritning upprättades därmed, däremot gjordes en skiss över stolpfundamentets vertikala stratigrafi. Tjäle försvårade undersökningen.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under gårdsplan 1890 från 1600-/1800-tal och syntes som en 2,6 x 1,9 meter stor, oval mörkfärgning med ett mörkare parti i mitten. Det var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var oval och 2,6 x 1,9 meter stor i plan. Den hade en trattformad profil, d.v.s. att dess sidor var först lutande för att övergå till vertikala mot botten. Bottendiametern var 0,46 meter stor.

Stenkonstruktion

Ingen stenkonstruktion ingick i stolpfundamentet.

Fyllning

Sammanlagt har fyra olika fyllningar och ett eldningslager kunnat urskiljas. Nedgrävningens yttersta övre delar var täckta av en 0,08-0,17 meter tjock fyllning av eldpåverkat, rödbrun sand (363857). I de centrala, både övre och nedre delarna av nedgrävningen fanns en upp till 0,68 meter tjock fyllning av gråbrun, sotig sand (363858). I nedgrävningens mitt, i partiet som förmodligen motsvarar stolpens ursprungliga placering, fick denna fyllning en mörkare nyans, dock utan skarp övergång (1007649). I nedgrävningens översta del fanns en skålformad, upp till 0,1 meter tjock fyllning av svartbrun, sotig sand (363868) och på toppen av denna låg ytterligare ett 0,05 meter tjockt eldningslager av eldpåverkad rödbrun sand (363878).

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte. Stolpen borde ha haft en diameter på cirka 0,46 meter, av nedgrävningens nedre del att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts är det troligt att man eldat i den, vilket indikeras av den eldpåverkade sanden längs kanterna (363857). Detta är troligen en rituell handling. Fyllning 363857 behöver således inte vara påförd utan kan bestå av en värmepåverkad del av det naturliga underlaget.
2. Därefter har man placerat stolpen i gropen och förankrat den med en jordfyllning (363858). Att denna fyllning var sotig kan bero på just påverkan av tidigare eldning i gropen.

Destruktion

3. Det är oklart om stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. I hålrummet efter stolpen har en del av fyllning 363858 sedermera rasat in (1007649) och som en följd av detta en skålformad sänka bildats på ytan av nedgrävningen.
4. I denna sänka har man deponerat sotig jord (363868) och möjligen även eldat i rituellt syfte (363878), av den eldpåverkade sanden att döma. Stora mängder brända sädeskorn indikerar att det rör sig om en rituell deposition.

FYND

I fyllning 363858 påträffades en spik (FV2493), drygt 100 gram smidesslagg (FV2868, FV2870) samt djurben (se osteologi nedan). Det är oklart var exakt dessa fynd framkom. Slitaget på benet antyder att det rör sig om avfall snarare än om en rituell deposition.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-31758	1450±33	580AD-645AD	555AD-655AD	366808	Bränt sädeskorn/Korn	363868	Fyllning

Osteologi:

I fyllning 363858 påträffades en underkäke från nötkreatur som slaktats vid 3-4 års ålder. Tydliga rispor och skrap på benets yta visar att benet har trampats på emot en hård mark yta innan det hamnade i stolpfundamentet.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Får/get	Häst	Hund
2521	364949	91,5	1					

Vedart: -

Makrofossil:

Stolpfundament	Provnr	Makroskopisk tolkningskommentar
2521	366808	brandpåverkan?

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
359638	Nedgrävning	Konstruktion	
363857	Fyllning	Konstruktion/Rituell	
363858	Fyllning	Konstruktion	
1007649	Fyllning	Destruktion	
363868	Fyllning	Destruktion/Rituell	Brända sädeskorn
363878	Eldningslager	Destruktion/Rituell	

Stolpfundament 2522

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Storgården
NIVÅ	26,7 m ö.h.
UNDERLAG	Sandig silt
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentet var välbevarat, även om dess övre delar var påverkade av yngre verksamhet på platsen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 2,05 meter Bredd: 2 meter Djup, från frambanad markyta: 1,35 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: -

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Fyndmaterialets anonyma karaktär och avsaknaden av ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentet undersöktes kontextuellt med handredskap och maskin, utan stående sektion. Ingen skalenlig sektionsritning upprättades därmed, däremot gjordes en skiss över stolpfundamentets vertikala stratigrafi. Tjåle försvårade undersökningen.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under gårdsplan 1890 från 1600-/1800-tal och syntes som en 2,05 x 2 meter stor, rundad mörkfärgning med ett mörkare parti i mitten. Dess övre del var skuren av ett plogspår hörande till odlingsyta 2676 från högmedeltid. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 2,05 x 2 meter stor i plan. Den hade oregelbundna sidor och oregelbunden botten.

Stenkonstruktion

Innesluten i fyllningen fanns en inrasad stenskoning bestående av tre stycken 0,44 – 1,3 meter stora moränstenar (369513). Dessa var belägna inom ett 1,30 x 0,75 meter stort område i den norra och centrala delen av nedgrävningen.

Fyllning

Nedgrävningens nedre delar innehöll endast en fyllning (369098), bestående av homogen mörkbrun silt. Överst på denna fanns en skålformad, 1,5 x 1,25 meter stor och 0,3 meter tjock fyllning av sotig sand med inslag av träkol och små skärvstenar (365910).

Träkonstruktion

Någon stolprest påträffades inte.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man troligen ställt en stolpe, även om inga lämningar efter en sådan i form av trärester eller stolpfärgning kunde konstateras. Stolpen har förankrats med en jordfyllning (369098) och en stenskoning (369513).

Destruktion

2. Det är oklart om stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. I hålrummet efter stolpen har en del av fyllning 369098 och stenskoning 369513 sedermera rasat in, och som en följd av detta en skålformad sänka bildats på ytan av nedgrävningen.
3. I denna sänka har en ny sotig fyllning bildats (365910), antagligen genom att kulturpåverkad jord från omgivningarna rasat in eller deponerats.
4. En nyckel och eldslagningsflinta i denna fyllning är troliga rituella depositioner.

FYND

I fyllning 365910 fanns en nyckel (FV2577), eldslagningsflinta (FV2680) och djurben (se osteologi nedan). Högst upp i fyllning 369098 påträffades också tegelkross och keramik av yngre rödgods som inte sparades. Dessa fynd är uppenbarligen yngre inslag som tryckts ner från överliggande kontexter.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: I fyllning 365910 påträffades ben från nötkreatur, svin, får/get och häst. Från nötkreatur förekommer kraniefragment, bröstkota, fragment av överarmsben samt tre fotfotsben. Häst finns representerad av kraniefragment, svin av underkäke och kindtand från underkäke medan det från får/get finns tänder från över- och underkäke. Benen är vittrade och nöta, något som indikerar att de kan vara omdeponerade. Utifrån art- och anatomisk fördelning så tycks benmaterialet snarast representera boplotsavfall. Det kan dock konstateras att häst utgörs av kraniefragment och svin av underkäke något som dock tycks vara karakteristiskt för benmaterialet från flertalet stolpfundament.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Får/get	Häst	Hund
2522	365910	238,5	6	2		3	1	

Vedart: -

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
369088	Nedgrävning	Konstruktion	
369513	Stenskoning	Konstruktion	
369098	Fyllning	Konstruktion	
365910	Fyllning	Destruktion	Nyckel FV2577, eldslagningsflinta FV2680?

Stolpfundament 2523

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Storgården
NIVÅ	26,5 m ö.h.
UNDERLAG	Sandig silt
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentet var välbevarat, även om dess övre delar var påverkade av yngre verksamhet på platsen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,75 meter Bredd: 1,7 meter Djup, från frambanad markyta: 0,91 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,11 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 655 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: 580 – 655 AD, ¹⁴C-analys av ett sädeskorn från stolpavtryck 688111 (Ua-52447).

Sammantagen datering: Den erhållna ¹⁴C-dateringen visar att stolpfundamentet övergivits senast i mitten av 600-talet. När det byggdes går inte att avgöra utifrån det tillgängliga dateringsunderlaget, utan den bakre gränsen har satts till sent 500-tal, som ett schablonvärde utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets sydöstra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under väglämning 5599 från tidig modern – modern tid och syntes som en 1,75 x 1,7 meter stor, rundad mörkfärgning, med ett mörkare parti strax öster om mittpartiet samt med stenar som stack upp, främst i sydväst. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,75 x 1,7 meter stor i plan. Den hade lutande sidor och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (687554) var omsorgsfullt byggd och bestod av tätt lagda 0,1 – 0,5 meter stora moränstenar. Den var huvudsakligen belägen i nedgrävningens sydvästra del, med undantag för två stenar i nordost.

Fyllning

Nedgrävningens yttre delar innehöll en fyllning (688110), bestående av homogen gulgrå sandig silt. Fyllningen omslöt stenskoningen. Centralt i nedgrävningen fanns ett stolpavtryck (688111), mörkare och lerigare. Mot botten av denna fanns rikligt med träkol. Båda fyllningar sträckte sig från nedgrävningens topp till dess botten.

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte. Stolpen tycks ha varit placerad något förskjuten i nedgrävningens östra del. Storlek på stenskoningen och stolpavtrycket antyder att stolpen haft en diameter på 0,5 meter.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe. Stolpen har förankrats med en jordfyllning (688110) och en stenskoning (687554).

Destruktion

2. Det är oklart om stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. I hålrummet efter stolpen har ett stolpavtryck bildats (688111), antagligen genom att kulturpåverkad jord från omgivningarna rasat in eller deponerats. Träkol av olika vedarter och växtdelar i fyllningens nedersta delar kan avspegla en rituell eldning i gropens botten
3. I denna fyllning har man också lagt en rituell deposition i form av en klonyckel.

FYND

I fyllning 688111 fanns en klonyckel (FV468).

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-52447	1415±30	610AD-655AD	580AD-665AD	688276	Bränt sädeskorn/Korn	688111	Stolpavtryck

Osteologi: -

Vedart:

Provnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id	Strat obj typ
688276	Förkolnat	Växtdelar (ört)	Strå	688111	Stolpavtryck
688276	Träkol	Al		688111	Stolpavtryck
688276	Träkol	Ek		688111	Stolpavtryck
688276	Träkol	Tall		688111	Stolpavtryck

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
688099	Nedgrävning	Konstruktion	
687554	Stenskoning	Konstruktion	
688110	Fyllning	Konstruktion	
688111	Stolpavtryck	Destruktion/Rituell?	Nyckel FV468

Stolpfundament 2524

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Storgården
NIVÅ	26,25 m ö.h.
UNDERLAG	Sandig silt
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentet var välbevarat, även om dess övre delar var påverkade av yngre verksamhet på platsen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,9 meter Bredd: 1,8 meter Djup, från frambanad markyta: 0,93 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,98 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Fyndmaterialets anonyma karaktär och avsaknaden av ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets sydöstra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under väglämning 5599 från tidig modern – modern tid. Den överlagrades även av de medeltida stolphus 2271 och 2224. Det syntes som en 1,9 x 1,8 meter stor, rundad mörkfärgning med två uppstickande stenar i ytan och en mörkare del strax söder om mittpartiet. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,9 x 1,8 meter stor i plan. Den hade lutande sidor och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (603129) var omsorgsfullt byggd och bestod av tätlagda 0,05 – 0,4 meter stora moränstenar. Många av dem hade tillmakade sidor och mindre, skärviga stenar fanns inkilade mellan de större.

Fyllning

Nedgrävningens yttre delar innehöll en fyllning (602290), bestående av homogen brungul sand. Fyllning omslöt stenskoningen. Centralt i nedgrävningens nedersta delar fanns en stolpfärgning (603687), 0,5 meter i diameter, 0,17 meter tjock samt med mörkare och siltigare konsistens. Denna överlagrades av ett stolpavtryck med humös karaktär (1001363).

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte, stolpfärgning 603687 förmodas dock vittna om en ursprunglig stolpe. Stolpen tycks ha varit placerad något förskjutet i nedgrävningens södra del. Storleken på stenskoningen och stolpfärgningen antyder att stolpen haft en diameter på 0,5 meter.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe. Stolpen har förankrats med en jordfyllning (602290) och en stenskoning (603129).

Destruktion

2. Det är oklart om stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. Stolpfärgning 603687 vittnar att åtminstone stolpens nedre delar fått vara kvar i gropen.
3. I hålrummet ovanför stolpens nedre delar har en del av fyllning 602290 rasat in och ett stolpavtryck bildats i de övre delarna av hålrummet (1001363), antagligen genom att kulturpåverkad jord från omgivningarna rasat in eller deponerats.

FYND

I fyllning 602290 fanns en knacksten (FC826). Det är oklart om fyndet deponerats medvetet eller inte. En möjlighet är att knackstenen ursprungligen härrör från äldre boplatslämningar i närheten, och att den hamnat i stolpfundamentet när byggnadsmaterial hämtats för att skapa fyllning 602290.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: I stolpfärgningen påträffades endast en kindtand från underkäke på ett tamsvin och ett mindre svartbränt benfragment.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Får/get	Häst	Hund
2524	603687	0,8		1				

Vedart: -

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
602280	Nedgrävning	Konstruktion
602290	Fyllning	Konstruktion
603129	Stenskoning	Konstruktion
603687	Stolpfärgning	Destruktion
1001363	Stolpavtryck	Destruktion

Stolpfundament 2525

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen södra
NIVÅ	26,62 m ö.h.
UNDERLAG	Sandig silt
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var påverkade av ett sentida kabeldike
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Oval Längd: 2,55 meter Bredd: 1,94 meter Djup, från frambanad markyta: 1,02 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,18 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 770 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: 590 – 770 AD, ¹⁴C-analys av obränt djurben från fyllning 684702 (Ua-50585).

Sammantagen datering: Den erhållna ¹⁴C-dateringen visar att stolpfundamentet övergivits senast under 700-talets andra hälft. När det byggdes går inte att avgöra utifrån det tillgängliga dateringsunderlaget, utan den bakre gränsen har satts till sent 500-tal, som ett schablonvärde utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska rammar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets sydöstra halva undersöktes först, med stående sektion. Större stenar togs bort med maskin.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under väglämning 5599 från tidig modern – modern tid. Det syntes som en 2,55 x 1,94 meter stor, oval mörkfärgning med ett 1,2 x 0,9 meter stort block i södra delen. Centralt syntes också ett 0,95 x 0,8 meter stort sotigare parti. Stolpfundamentet var omgivet av stenig morän, med ett 0,35 meter stort markfast block strax norrom. En mindre del av stolpfundamentet fortsatte i nordväst under den nya sträckningen av Vattholmavägen.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 2,55 x 1,94 meter stor i plan. Den hade lutande sidor och skålförmad botten, med ett planare parti i söder.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (684674) var mycket kraftig, omsorgsfullt lagd och delvis inrasad. Den bestod av 0,1 – 1,3 meter stora moränstenar. Allmänt låg de minsta stenarna i stenskoningens centrala delar och de större mera perifert. Det markfasta blocket i nedgrävningens norra del har förmodligen ingått i stenskoningen. Det stora blocket i nedgrävningens södra del var uppenbarligen ditflyttat eftersom det vilade på fyllning 684662. Även detta block kan ha haft en stabiliserande funktion.

Fyllning

Nedgrävningens yttre delar innehöll en fyllning (684662) bestående av homogen gulbrun grusig sand. Fyllningen omslöt stenskoningen och de nedre delarna av blocket i söder. Centralt i nedgrävningen, ovanför stenskoningen, fanns ytterligare en något mörkare fyllning (684702), och på toppen av denna fanns en skålformad fyllning av kraftigt kulturpåverkad gråsvart jord, 0,8 meter i diameter och 0,14 meter tjock (684663).

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte. Storleken på de bevarade delarna av stenskonig 684674 antyder att stolpen haft en diameter på 0,45 meter.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe. Stolpen har förankrats med en jordfyllning (684662) och en stenskonig (684674) i vilken åtminstone ett större block ingått.

Destruktion

2. Förmodligen har stolpen så småningom ryckts bort, varvid en del av stenskoningen rasat in. I samband med detta har även en ny fyllning bildats i hålrummet (684702), antagligen genom att både en del av fyllning 684662 och kulturpåverkad jord från omgivningarna rasat in eller deponerats.
3. På toppen av denna fyllning har en stor mängd djurben lagts som en rituell deposition, och därefter har hålrummets översta delar fyllts igen med kraftigt kulturpåverkad jord (684663).

FYND

I fyllning 684663 fanns ett fragment av en vävtyngd (FC954) och på toppen av fyllningen 684702 framkom stora mängden djurben (se osteologi nedan).

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-50585	1375±35	630AD-675AD	590AD-770AD	FC1652	Obränt ben/Nöt	684702	Fyllning

Osteologi: Sammanlagt 1,1 kg förekom i fyllning 684702 från destruktionsdelen av stolpfundamentet och är den största benmängden som påträffats i ett stolpfundament från Gamla Uppsala. Nötkreatur är den vanligaste förekommande djurarten med 13 benfragment av underkäke, bröstkota, bäcken, språngben och mellanhandsben. Fyra hela språngben från höger sida har deponerats och kommer således från fyra olika djur. Det kan inte uteslutas att detta är en tillfällighet, men då andra fotrotsben saknas och benen kommer från samma sida kan det inte uteslutas vara en deposition. De sex underkäksfragmenten kommer från tre käkhalvor från minst två olika kreatur slaktade vid 2-2,5 respektive 4-9 års ålder. Näst mest förekommande art var häst och finns representerad med bröstkota, skulderblad, bäcken, strålben, armbågsben, lårben, skenben och språngben. Alla hästben kan komma från samma individ. Från tamsvin påträffades två överarmsben från två olika individer samt en kindtand (M₃) från underkäken hos ett djur slaktad vid 2-4 års ålder. På sex fragment förekommer gnagmärken som visar att benen har legat tillgängliga en tid för hundar. Ett strålben och armbågsben från häst passar dock anatomiskt vilket tyder på att de deponerats med mjukvävnad som hållit ihop benen, vilket tyder på att benen inte legat framme någon längre tid innan de hamnat i stolpfundamentet.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Får/get	Häst	Hund
2525	684702	1100,2	13	3			9	

Vedart: -

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
684651	Nedgrävning	Konstruktion	
684662	Fyllning	Konstruktion	
684674	Stenskoning	Konstruktion	
684702	Fyllning	Destruktion	Djurben
684663	Fyllning	Destruktion	

Stolpfundament 2526

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen södra
NIVÅ	25,15 m ö.h.
UNDERLAG	Sandig silt
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var påverkade av yngre verksamhet på platsen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,6 meter Bredd: 1,55 meter Djup, från frambanad markyta: 1 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,08 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 820 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: 650 – 820 AD, ¹⁴C-analys av djurben från stolpfärgning 684639 (Ua-50586).

Sammantagen datering: Den erhållna ¹⁴C-dateringen visar att stolpfundamentet övergivits senast i början av 800-talet. När det byggdes går inte att avgöra utifrån det tillgängliga dateringsunderlaget, utan den bakre gränsen har satts till sent 500-tal, som ett schablonvärde utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets östra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under modern matjord och syntes som en 1,6 x 1,55 meter stor, rundad mörkfärgning med ett mörkare parti i mitten och stenar som stack upp. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,6 x 1,55 meter stor i plan. Den hade vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (684650) var omsorgsfullt byggd och bestod av 0,05 – 0,6 meter stora moränstenar. Mot toppen fanns ett par brutna stenar.

Fyllning

Nedgrävningens yttre delar innehöll en fyllning (684638), bestående av homogen brun siltig sand. Denna fyllning omslöt stenskoningen. Längs ner i nedgrävningen fanns en mörk stolpfärgning med stort organiskt innehåll och inslag av harts (684701), 0,43 meter i diameter, upp till 0,26 meter tjockt och med skålformad översida. Ovanför denna sträckte sig en mörkbrun stolpfärgning av siltig sand med inslag av djurben (684639) upp till nedgrävningens yta.

Träkonstruktion

Egentliga stolprester påträffades inte, däremot omslöt stolpfärgning 684639 en mindre fyllning med inslag av träkol som tolkas som i princip helt förmultnade trärester (684700). Stolpen borde ha haft en diameter på minst 0,43 meter, av stolpfärgning 684701 att döma. Den har bestått av tall.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe av tall vars nedre ände troligen varit spetsad. Stolpen har förankrats med en jordfyllning (684368) och en stenskoning (684650).

Destruktion

2. Så småningom har åtminstone stolpens nedgrävda del fått förmultna på plats, vilket resulterats i två mörkfärgningar (684701, 684639) samt en mindre fyllning med i princip helt förmultnade trärester (684700).
3. I stolpfärgning 684639 har man lagt en rituell deposition i form av djurben.

FYND

I stolpfärgning 684639 påträffades djurben (se osteologi nedan).

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C- ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov- /fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-50586	1278±34	680AD-775AD	650AD-820AD	FC1653	Obränt ben/Får-get	684639	Stolpfärgning

Osteologi: I stolpfärgning 684639 påträffades ett fragment av överarmsben från får eller get samt ett ryggskott av bröstkota från ett större däggdjur som nötkreatur eller häst.

Stolp- fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Får/get	Häst	Hund
2526	684639	5,4				1		

Vedart:

Provnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id	Strat obj typ
684719	Harts	Harts		684701	Stolpfärgning
684719	Ved	Tall		684701	Stolpfärgning

Makrofossil:

Stolpfundament	Provnr	Makroskopisk tolkningskommentar
2526	684719	-

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
684621	Nedgrävning	Konstruktion	
684650	Stenskoning	Konstruktion	
684638	Fyllning	Konstruktion	
684700	Stolpe	Konstruktion	
684701	Stolpfärgning	Destruktion	
684639	Stolpfärgning	Destruktion	Djurben

Stolpfundament 2528

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen södra
NIVÅ	25,1 m ö.h.
UNDERLAG	Sand
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var påverkade av yngre verksamhet på platsen, vilket framgick av tre stenlyft i ytan
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,6 meter Bredd: 1,5 meter Djup, från frambanad markyta: 0,82 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,02 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Fyndmaterialets anonyma karaktär och avsaknaden av ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets nordöstra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under modern matjord och syntes som en 1,6 x 1,5 meter stor, rundad mörkfärgning med stenar som stack upp i ytan och ett mörkare parti i mitten. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,8 x 1,5 meter stor i plan. Den hade vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (681955) var glesbyggd och bestod främst av 0,45 – 0,6 meter stora kullerstenar, även om 0,15 -0,2 meter stor stenmaterial förekom också. Enstaka stenar var eldpåverkade och några av de mindre var spräckta. Stenskoningen var delvis inraserad, främst i den västra delen. Stenlyften överst i stolpfundamentet vittnar om ytliga skador på stenskoningen.

Fyllning

Nedgrävningen innehöll sammanlagt sex olika fyllningar, varav fem stycken var delar av själva fodringen som också omslöt stenskoningen. Underst och täckande hela botten låg en ljusbrun, upp till 0,17 meter tjock fyllning av sand (682302), med en mörk lins mot botten. I mitten fanns en svag försänkning, 0,7 meter i diameter, och innehållande ett mycket hårt parti av fyllningen. I nedgrävningens sydvästra del täcktes denna fyllning av en tunn rödbrun lins av sand (682301), följd av flera sandfyllningar med olika färgnyanser och innehåll av lera (nerifrån 682300, 682299, 682298). Centralt och i nedgrävningens övre delar fanns ett 0,5 meter tjockt stolpavtryck av lerig sand med inslag av träkol (603882).

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte. Stolpen borde ha haft en diameter på cirka 0,4 meter, av stolpavtrycket att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man täckt dess botten med sand (682302). Därefter har man ställt en stolpe som förankrats med flera jordfyllningar (682298, 682299, 682300, 682301) och en stenskonung (681955). Fyllningarnas skiftande karaktär beror troligen på att jorden tagits från olika platser. Det är möjligt att stolpens tryck mot botten resulterat i det hårdare partiet av 682302. Ett fragment av infodring i en av fyllningarna är troligen inte medvetet deponerad utan torde vara ett äldre inslag från omrörda kontexter i närområdet.

Destruktion

2. Det är oklart om stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. I hålrummet efter stolpen har flera stenar rasat in och ett stolpavtryck bildats (603882), antagligen genom att jord från de tidigare fyllningarna samt från omgivningarna rasat in eller deponerats.
3. I stolpavtrycket har man lagt en rituell deposition i form av en amulettring.
4. Verksamhet på platsen har senare skadat stolpfundamentet övre del, varvid flera stenar avlägsnats och stenlyft bildats (682013, 682027, 682038).

FYND

I fyllning 682299 fanns ett fragment av infodring (FC993) och i stolpavtryck 603882 påträffades en amulettring (FC1134).

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart: -

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
603954	Nedgrävning	Konstruktion	
681955	Stenskonung	Konstruktion	
682298	Fyllning	Konstruktion	
682299	Fyllning	Konstruktion	
682300	Fyllning	Konstruktion	
682301	Fyllning	Konstruktion	
682302	Fyllning	Konstruktion	
603882	Stolpavtryck	Destruktion	Amulettring FC1134
682013	Stenlyft	Destruktion	
682027	Stenlyft	Destruktion	
682038	Stenlyft	Destruktion	

Stolpfundament 2529

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen södra
NIVÅ	25,05 m ö.h.
UNDERLAG	Sand
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var påverkade av yngre verksamhet på platsen, vilket framgick av sex stenlyft på ytan. Dessutom var de övre delarna ytligt skadade av ett sentida kabelschakt
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad, oregelbunden i den norra delen Längd: 1,6 meter Bredd: 1,45 meter Djup, från frambanad markyta: 0,7 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,8 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: Degelfragmentet från troligen folkvandringstid i fyllning 603972 indikerar att stolpfundamentet byggts tidigast runt 400 e.Kr.

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Fyndmaterialets anonyma karaktär och avsaknaden av ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets södra halva undersöktes först med handredskap, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under modern matjord och syntes som en 1,6 x 1,45 meter stor, rundad mörkfärgning med fyra 0,2 – 0,3 meter stora stenar som stack upp i ytan. Ett mörkare parti var synligt mot den västra kanten. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,6 x 1,45 meter stor i plan. Den hade lutande sidor och oregelbunden botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (681743) var glesbyggd, delvis inraserad och bestod av 0,05 – 0,4 meter stora moränstenar. Stenlyften överst i stolpfundamentet vittnar om ytliga skador på stenskoningen.

Fyllning

I nedgrävningens nedre kant i öster fanns en 0,35 meter tjock fyllning av gråbrun silt (682167). Nedgrävningens yttre kanter täcktes i övrigt av ett upp till 0,72 meter tjock fyllning av gråbrun sand (603972) som även omslöt stenskoningen. I botten av nedgrävningen, något väster om mitten, fanns en organisk infiltration, 0,36 meter i diameter, 0,05 meter tjockt och bestående av mörkbrun sand (682269). Ovanför denna fanns ett 0,68 meter tjockt och trattformat stolpavtryck av gråbrun silt (682166) innehållande små skärvstenar och djurben.

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte. Stolpen borde ha haft en diameter på cirka 0,4 meter, av den organiska infiltrationen och stolpavtrycket att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe som har förankrats med två jordfyllningar (603972, 682167) och en stenskoning (681743).

Brukning

2. Organiskt material har lakats ur stolpens nedre del vilket resulterats i en organisk infiltration i botten av nedgrävningen (682269).

Destruktion

3. Det är oklart om stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. I hålrummet efter stolpen har ett stolpavtryck bildats (682166), antagligen genom att jord från omgivningarna rasat in eller deponerats.
4. I stolpavtrycket har man lagt en rituell deposition i form av djurben.
5. Verksamhet på platsen har senare skadat stolpfundamentet övre del, varvid flera stenar avlägsnats och sex stycken stenlyft bildats.

FYND

I fyllning 603972 fanns ett fragment av en degel från troligen folkvandringstid (FC834), medan djurben påträffades i fyllning 682166 och i stenlyft 681872 (se osteologi nedan). Degelfragmentet är troligen inte medvetet deponerat utan torde vara ett äldre inslag från omrörda kontexter i närområdet.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: I fyllning 682166 tillvaratogs ett skenbensfragment av nötkreatur, en kindtand från överkäke av en äldre häst med kraftigt slitage indikerande en ålder på över 14 år samt fragment av en underkäke från svin. I stenlyft 681872 hittades en sliten mjölkkindtand (dp⁴) från överkäken hos ett ungnöt på mellan 1-2,5 års ålder.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Får/get	Häst	Hund
2529	682166	65,1	1	4			1	
2529	681872	2,8	1					

Vedart: -

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
603963	Nedgrävning	Konstruktion	
681743	Stenskoning	Konstruktion	
603972	Fyllning	Konstruktion	
682167	Fyllning	Konstruktion	
682269	Organisk infiltration	Brukning	
682166	Stolpavtryck	Destruktion	Djurben
681790	Stenlyft	Destruktion	
681807	Stenlyft	Destruktion	
681828	Stenlyft	Destruktion	
681842	Stenlyft	Destruktion	
681852	Stenlyft	Destruktion	
681872	Stenlyft	Destruktion	

Stolpfundament 2530

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen södra
NIVÅ	25 m ö.h.
UNDERLAG	Sand
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var påverkade av yngre verksamhet på platsen, bl.a. av ett sentida kabelschakt
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad, oregelbunden i den norra delen Längd: 1,65 meter Bredd: 1,5 meter Djup, från frambanad markyta: 0,8 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,11 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Avsaknaden av ¹⁴C-analys eller fynd medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets södra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under modern matjord och syntes som en 1,65 x 1,5 meter stor, rundad mörkfärgning med fem 0,2 – 0,35 meter stora stenar som stack upp i ytan, framförallt i den östra halvan. I mitten syntes även ett mörkare parti. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,65 x 1,5 meter stor i plan. Den hade lutande sidor och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (681652) var inrasad och bestod av 0,08 – 0,4 meter stora naturstenar.

Fyllning

Nedgrävningens yttre kanter och botten var täckta av en 0,05 meter tjock gråbrun fyllning av lera med inslag av träkol (682053). Inom denna fyllning fanns ytterligare en dito, bestående av ljusbrun sand och som omslöt stenskoningen (681651). Centralt i nedgrävningen omslöt denna fyllning i sin tur ett stolpavtryck av mörkbrun sand, med diameter på 0,52 meter (681895).

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte. Stolpen borde ha haft en diameter på cirka 0,5 meter, av stolpavtrycket att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man täckt kanterna och botten med lera (682053) och därefter ställt en stolpe som förankrats med en jordfyllning (681651) och en stenskoning (681652).

Destruktion

2. Det är oklart om stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. I hålrummet efter stolpen har stenskoningen rasat in och en ny fyllning bildats (681895), antagligen genom att jord från omgivningarna rasat in eller deponerats.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart: -

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
604269	Nedgrävning	Konstruktion
681652	Stenskoning	Konstruktion
681651	Fyllning	Konstruktion
682053	Fyllning	Konstruktion
681895	Stolpavtryck	Destruktion

Stolpfundament 2531

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen södra
NIVÅ	25,08 m ö.h.
UNDERLAG	Sandig silt
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentet var skuret av grophus 2851 i sydost, dess övre delar var också påverkade av yngre verksamhet på platsen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,68 meter Bredd: 1,58 meter Djup, från frambanad markyta: 0,82 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: -

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 710 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: Det faktum att stolpfundamentet var skuret av grophus 2851 visar att destruktionsinträffat senast 710 e.Kr.

Sammantagen datering: De stratigrafiska relationerna i förhållande till grophus 2851 visar att stolpfundamentet övergavs senast i början av 700-talet. När det byggdes går inte att avgöra utifrån det tillgängliga dateringsunderlaget, utan den bakre gränsen har satts till sent 500-tal., som ett schablonvärde utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets nordvästra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under odlingsyta 5589 från modern tid och syntes som en 1,68 x 1,58 meter stor, rundad mörkfärgning, skuren i sydost av grophus 2851 från 850 – 950 e.Kr.. Inga stenar syntes i ytan, däremot fanns ett mörkare parti i de centrala delarna. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,68 x 1,58 meter stor i plan. Den hade både vertikala och lutande sidor samt plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (684216) var kraftigt och omsorgsfullt byggd samt uteslutande belägen i nedgrävningens nedre del. Den var delvis raserad och bestod av 0,2 – 0,8 meter stora moränstenar, lagda i fem skikt. Ett par stenar, belägna i nordost respektive i sydväst, var klivna och bildade en inre begränsning på 0,65 meter i diameter.

Fyllning

I botten av nedgrävningen fanns ett upp till 0,04 meter tjockt brunvitt siltigt lerlager, med ställvis fläckar av mörkare material (684231). Däröver fanns i nedgrävningens nedre hälft en 0,08-0,42 meter tjock gulbeige fyllning av sand (684214), som omslöt stenskoningen. I nedgrävningens övre hälft fanns en gråbrun, 0,16 - 0,50 meter tjock fyllning (684160), bestående av silt och lera samt med inslag av djurben. Denna fyllning var mycket kompakt i ytan, och något lösare cirka 0,15 meter ned.

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte. Stolpen borde ha haft en diameter på cirka 0,65 meter, av hålrummet inom stenskoningen att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man täckt dess botten med lera (684231). Därefter har man ställt en stolpe som förankrats med en jordfyllning (684214) och en stenskonning (684216). En sölja och ett gravklot i fyllningen respektive stenskoningen kan utgöra rituella depositioner.

Destruktion

2. Det är oklart om stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. I hålrummet efter stolpen har några stenar rasat in och en ny fyllning bildats (684160), antagligen genom att jord från omgivningarna rasat in eller deponerats.
3. I denna fyllning har man lagt en rituell deposition i form av djurben.

FYND

I fyllning 684214 fanns en torderad järnring (FC590) och i stenskoningen ingick ett gravklot (FC1249). Djurben framkom i fyllning 684160 (se osteologi nedan).

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: Benfynden från fyllning 684160 utgörs av ett helt mellanfotsben från nötkreatur samt en kindtand (M²) från kraniet och ett fragment av ett mellanhandsben från får/get. Mellanfotsbenet från nötkreatur har sammanvuxna epifyser och kommer från ett djur äldre än 2,5 år medan tanden från får eller get kommer från ett ungdjur slaktad vid 1-2 års ålder.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Får/get	Häst	Hund
2531	684160	112,1	1			2		

Vedart: -

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
684144	Nedgrävning	Konstruktion	
684216	Stenskonning	Konstruktion	Gravklot FC1249
684214	Fyllning	Konstruktion	Sölja FC590
684231	Lager	Konstruktion	
684160	Fyllning	Destruktion	Djurben

Stolpfundament 2532

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen södra
NIVÅ	24,8 m ö.h.
UNDERLAG	Sand
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var genomgrävda av stolphål 2452 tillhörande hus 2370 samt påverkade av yngre verksamhet på platsen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,72 meter Bredd: 1,6 meter Djup, från frambanad markyta: 0,92 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Avsaknaden av ¹⁴C-analys eller daterande fynd medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets södra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under odlingsyta 5589 från modern tid och syntes som en 1,72 x 1,6 meter stor, rundad mörkfärgning med en krans av 0,15 – 0,4 meter stora stenar som stack upp i ytan längs kanten, framförallt i den östra delen. Ett mörkare parti syntes också i mitten. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,72 x 1,6 meter stor i plan. Den hade vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (682424) var delvis inrasad och bestod av 0,05 – 0,4 meter stora moränstenar.

Fyllning

I nedgrävningens nedre kant, främst i den västra delen, fanns en 0,84 meter tjock fyllning av gråbrun sand (604340) som omslöt stenskoningen. Vid den östra kanten förekom även gråbrun lera (682837) och ovanför denna gråbrun siltig sand (682839). Centralt i nedgrävningens botten låg en 0,54 x 0,41 meter stor och 0,04 meter tjock organisk infiltration (683385). Denna täckte av en stolpfärgning av kulturpåverkad sand, 0,2 – 0,3 meter tjock (682838), som i sin tur överlagrades av en 0,7 meter tjock fyllning av sand med inslag av djurben och träkol (682408).

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte. Stolpen borde ha haft en diameter på cirka 0,55 meter, av stolpfärgning 682838 att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe som förankrats med flera jordfyllningar (604340, 682837, 682839) och en stenskoning (682424).

Brukning

2. Organiskt material har lakats ur stolpens nedre del vilket resulterats i en organisk infiltration i botten och mitten av nedgrävningen (683385).

Destruktion

3. Stolpens nedersta del har fått stå kvar och förmultna på plats, vilket resulterats i en stolpfärgning (682838). Det är oklart om resten av stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt.
4. I hålrummet efter stolpen har en del av stenskoningen rasat in och en fyllning bildats (682408), antagligen genom att jord från omgivningarna rasat in eller deponerats.
5. I denna fyllning har man lagt en rituell deposition i form av djurben.

FYND

I fyllning 682408 påträffades djurben (se osteologi nedan).

ANALYSER

¹⁴C-analys: -

Osteologi: Sammanlagt sex ben har identifierats från fyllning 682408. Det rör sig om två kraniefragment (*os frontale* och *os temporale*) och ett bäcken från nötkreatur, varav det senare kommer från en ko. Dessutom hittades ett fragment av överarmsben från får/get samt delar av lårben och mellanhands-/fotsben från häst.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Får/get	Häst	Hund
2532	682408	284,3	4			1	2	

Vedart: -

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
604328	Nedgrävning	Konstruktion	
682424	Stenskoning	Konstruktion	
604340	Fyllning	Konstruktion	
682837	Fyllning	Konstruktion	
682839	Fyllning	Konstruktion	
683385	Organisk infiltration	Brukning	
682838	Stolpfärgning	Destruktion	
682408	Fyllning	Destruktion	Djurben

Stolpfundament 2533

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen södra
NIVÅ	24,75 m ö.h.
UNDERLAG	Sand
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var påverkade av yngre verksamhet på platsen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: oval Längd: 1,6 meter Bredd: 1,25 meter Djup, från frambanad markyta: 0,85 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,95 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 640 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: Stolpfundamentet överlagrades av stolphus 2493 från 640 – 770 e.Kr.

Sammantagen datering: De stratigrafiska relationerna i förhållanden till stolphus 2493 visar att stolpfundamentet destruerats senast i mitten av 600-talet. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal, som schablonvärde utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets södra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under odlingsyta 5589 från modern tid och syntes som en 1,6 x 1,25 meter stor, oval mörkfärgning med sex stycken 0,12 – 0,25 meter stora stenar som stack upp i ytan. I mitten fanns också ett mörkare parti. Stolpfundamentet var beläget inom den tänkta ytan på det vendeltida stolphus 2493. Det var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,6 x 1,25 meter stor i plan. Den hade vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (681534) var kraftig och bestod övervägande av 0,12 – 0,4 meter stora moränstenar. Stenar saknades i den västra delen inom en 0,5 x 0,4 meter stor yta, i övrigt var stenskoningen delvis inraserad.

Fyllning

I nedgrävningens botten fanns en tunn gråbrun organisk infiltration med diameter på 0,7 meter (682639). Gropens botten och yttre sidor täcktes i övrigt av ett 0,84 meter tjock fyllning av silt (604396), som inneslöt stenskoningen och mindre fickor av grusigare eller lerigare material (682638, 682640, 682641). Centralt i nedgrävningen fanns ett 0,4 meter tjockt stolpavtryck av gråbrun silt med konvex översida (682637), på vilken vilade en upp till 0,1 meter tjock fyllning av lera (681517).

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte. Stolpen borde ha haft en diameter på cirka 0,7 meter, av den organiska infiltrationen och stolpavtrycket att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe som förankrats med flera jordfyllningar (604396, 682638, 682640, 682641) och en stenskonning (681543). Djurben i fyllning 604396 kan vittna om en rituell deposition i samband med konstruktionen.

Brukning

2. Organiskt material har lakats ur stolpens nedre del vilket resulterats i en organisk infiltration i botten och mitten av nedgrävningen (682639).

Destruktion

3. Det är oklart om stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. I hålrummet efter stolpen har en del av stenskonningen rasat in och ett stolpavtryck bildats (682637), antagligen genom att jord från de tidigare fyllningarna och från omgivningarna rasat in eller deponerats.
4. Det är oklart vad den översta lerfyllningen (681517) egentligen representerar.

FYND

I fyllning 604396 påträffades djurben (se osteologi nedan).

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: Endast ett fragment av strålben samt en kindtand från underkäken av nötkreatur påträffades i fyllning 604396. Strålbenet kommer från ett fullvuxet djur och uppvisar gnagmärken efter ett rovdjur som hund.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Får/get	Häst	Hund
2533	604396	45,7	2					

Vedart: -

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
604386	Nedgrävning	Konstruktion	
681534	Stenskonning	Konstruktion	
604396	Fyllning	Konstruktion	Djurben?
682638	Fyllning	Konstruktion	
682640	Fyllning	Konstruktion	
682641	Fyllning	Konstruktion	
682639	Organisk infiltration	Brukning	
681517	Fyllning	Destruktion	
682637	Stolpavtryck	Destruktion	

Stolpfundament 2534

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen södra
NIVÅ	24,7 m ö.h.
UNDERLAG	Sand
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var påverkade av yngre verksamhet på platsen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,65 meter Bredd: 1,55 meter Djup, från frambanad markyta: 0,8 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,9 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 770 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: Keramik från vikingatid (FC959)

Sammantagen datering: Läget under hus 2370 visar att stolpfundamentet destruerats senast i slutet av 700-talet. Den vikingatida keramiken i fyllning 604490 ska troligen ses som ett sekundärt nedtryckt inslag från det överlagrande huset, snarare än ett fynd samtida med destruktionsen. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal, som schablonvärde utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets sydvästra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under odlingsyta 5589 från modern tid och syntes som en 1,65 x 1,55 meter stor, oval mörkfärgning med en 0,28 meter stor sten som stack upp i ytan och ett mörkare parti i mitten. Stolpfundamentet låg inom ytan för hus 2370 från 770 – 960 e.Kr. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,65 x 1,55 meter stor i plan. Den hade vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (681452) var heltäckande i nedgrävningens västra och sydvästra del, och glesare i övrigt. Den bestod av 0,15 – 0,6 meter stora moränstenar, varav några var spräckta, och var delvis inraserad.

Fyllning

Gropens yttre sidor var i väster täckta av en 0,64 meter tjock fyllning av ljusbrun sand (682082). I öster var fyllningen lerigare (682135) och överlagrade en mindre fyllning med inslag av träkol och småsten (682154). Samtliga dessa fyllningar omslöt stenskoningen. Centralt i botten av nedgrävningen fanns en 0,1 meter tjock organisk infiltration (682081), som överlagrades av ytterligare en 0,05 meter tjock organisk infiltration med luckrare konsistens (682080). Över denna fanns ett 0,7 meter tjockt stolpavtryck, bestående av en nedre del av ljusbrun sand (682079), och en övre del av lera med inslag av sand, småstenar, träkol och fynd (604490).

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte. Stolpen borde ha haft en diameter på cirka 0,7 meter, av stolpavtrycket att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe som förankrats med flera jordfyllningar (682082, 682135, 682154) och en stenskoning (681452).

Brukning

2. Organiskt material har lakats ur stolpens nedre del vilket resulterats i mörkare fyllningar i botten och mitten av nedgrävningen (682081, 682080).

Destruktion

3. Det är oklart om stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. I hålrummet efter stolpen har en del av stenskoningen rasat in och ett stolpavtryck bildats (682079, 604490), antagligen genom att jord från de tidigare fyllningarna och från omgivningarna rasat in eller deponerats.
4. I stolpavtryckets övre del har man lagt en rituell deposition i form av djurben och eventuellt fynd.

FYND

I fyllning 604490 påträffades en keramikskärva av äldre svartgods från sent 800-tal – 900-tal (FC959), ett fragment av en degel från troligen folkvandringstid (FC841) samt djurben (se osteologi nedan).

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: Benfynden från stolpavtryck 604490 utgörs av en klövspets (*phalanx* 3), en mjölkframtand (*di*₃) och mellanhandsben från häst samt underkäksfragment, framtand (*I*₃) och sesamben från tamsvin. Framtanden kommer från en unghäst på mellan 1,5-3 år medan underkäken uppvisar kraftigt tandslitage från svin kommer från ett äldre djur över tre års ålder.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Får/get	Häst	Hund
2534	604490	139,4	1	3			2	

Vedart: -

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
604476	Nedgrävning	Konstruktion	
681452	Stenskoning	Konstruktion	
682082	Fyllning	Konstruktion	
682135	Fyllning	Konstruktion	
682154	Fyllning	Konstruktion	
682080	Organisk infiltration	Brukning	
682081	Organisk infiltration	Brukning	
604490	Stolpavtryck	Destruktion	Djurben
682079	Stolpavtryck	Destruktion	

Stolpfundament 2535

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen södra
NIVÅ	24,8 m ö.h.
UNDERLAG	Sand
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var påverkade av yngre verksamhet på platsen, vilket framgick av ett stenlyft (650476)
YTTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,5 meter Bredd: 1,43 meter Djup, från frambanad markyta: 0,94 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,08 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Avsaknaden av ¹⁴C-analys eller daterande fynd medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets västra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under odlingsyta 5589 från modern tid och syntes som en 1,5 x 1,43 meter stor, rundad mörkfärgning med fyra stycken 0,06 – 0,3 meter stora stenar som stack upp i ytan och ett mörkare parti i mitten. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,5 x 1,43 meter stor i plan. Den hade vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (650497) var omsorgsfullt byggd och bestod av 0,1 – 0,6 meter stora stenar av röd granit, varav hälften och främst de mindre var spräckta. Många stenar var kilformade och placerade med spetsen nedåt. De större stenarna fanns i den östra halvan, medan de mindre exemplaren var belägna i ytan och i de övre delarna.

Fyllning

Gropens yttre sidor var i de övre delarna täckta av en lucker, gråbrun och 0,9 meter tjock fyllning av sand med ställvis inslag av sot (651809). Denna vilade på en siltigare fyllning med inslag av träkol (651807). Dessa fyllningar, liksom mindre fickor av siltig lera respektive lera (652241, 652207) omslöt stenskoningen. Längst ner i mitten av nedgrävningen låg ett några centimetertjockt och mycket hårt rödbrunt lager av komprimerat underlag (651808), som täcktes av en lika tjock brunsvart organisk infiltration med inslag av sot och träkol samt med diameter på 0,5 meter (651862). Dessa fyllningar överlagrades av ett stolpavtryck. Dess nedre del bestod av mörk gråbrun siltig sand med inslag av träkol, sot, djurben och skörbränd sten (651806), medan siltig lera med inslag av djurben dominerade i de övre delarna (650461).

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte. Stolpen borde ha haft en diameter på cirka 0,5 meter, av stolpavtrycket att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe med svedd ände som förankrats med flera jordfyllningar (651807, 651809, 652207, 652241) och en stenskoning (650497).

Brukning

2. Organiskt material har lakats ur stolpens nedre del vilket resulterats i en organisk infiltration i botten och mitten av nedgrävningen (651862), samtidigt som stolpens tryck bildat ett lager av komprimerat underlag längs ner (651808).

Destruktion

3. Det är oklart om stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. I hålrummet efter stolpen har en del av stenskoningen rasat in och ett stolpavtryck bildats (650461, 651806), antagligen genom att jord från de tidigare fyllningarna och från omgivningarna rasat in eller deponerats.
4. Åtminstone i den övre av dessa fyllningar har man lagt en rituell deposition i form av djurben.

FYND

I stolpavtryck 651806 och 650461 påträffades djurben (se osteologi nedan).

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: I stolpavtryck 651806 hittades endast tre små benfragment varav två var brända medan det i stolpavtryck 650461 förekom ett mindre, men varierat benmaterial av rörbensfragment av fågel, underkäskindtand (M₁) av får/get, mellanfotsben (*metatarsale V*) av nötkreatur, överkäksfragment, framtand (I₂) och en bränd klöv (*phalanx 3*) av tamsvin.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Får/get	Häst	Hund
2535	651806	0,3						
2535	650461	39,9	1	3		1		

Vedart: -

Makrofossil:

Stolpfundament	Provrnr	Makroskopisk tolkningskommentar
2535	652033	bakgrundsbrus/matlagning
2535	652120	-
2535	652256	bakgrundsbrus/matlagning

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
650363	Nedgrävning	Konstruktion	
650497	Stenskoning	Konstruktion	
651807	Fyllning	Konstruktion	
651809	Fyllning	Konstruktion	
652207	Fyllning	Konstruktion	
652241	Fyllning	Konstruktion	
651862	Organisk infiltration	Brukning	
651808	Komprimerat underlag	Brukning	
650461	Stolpavtryck	Destruktion	Djurben
651806	Stolpavtryck	Destruktion	Djurben?
650476	Stenlyft	Destruktion	

Stolpfundament 2536

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen södra
NIVÅ	24,75 m ö.h.
UNDERLAG	Sand
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets södra del var skurna av grophus 2855. Dess övre delar var också påverkade av yngre verksamhet på platsen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,7 meter Bredd: 1,55 meter Djup, från frambanad markyta: 0,92 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,05 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: Det faktum att stolpfundamentet var skuret av grophus 2855 visar att destruktionsinträffat senast 700 e.Kr.

Sammantagen datering: De stratigrafiska relationerna i förhållande till grophus 2855 visar att stolpfundamentet övergivits senast i början av 700-talet. När det byggdes går inte att avgöra utifrån det tillgängliga dateringsunderlaget, utan den bakre gränsen har satts till sent 500-tal, som ett schablonvärde utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets västra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under odlingsyta 5589 från modern tid och syntes som en 1,7 x 1,55 meter stor, rundad mörkfärgning med två stycken 0,24 – 0,62 meter stora stenar som stack upp i ytan. Stolpfundamentet var skuren av grophus 2855 från 700 - 800 e.Kr. i söder och i övrigt grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,7 x 1,55 meter stor i plan. Den hade vertikala sidor och rundad botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen har mätts in med två ID-nr, motsvarande en övre respektive en nedre del. Det rör sig dock om en och samma konstruktion. Den övre delen (651485) bestod av två stycken 0,4 - 0,75 meter stora moränstenar, varav den ena var spräckt. Båda stenarna var inraserade. Den nedre delen (652035) bestod av 0,20 - 0,35 meter stora moränstenar i två skikt, med inslag av spräckta stenar.

Fyllning

Gropens yttre sidor var täckta av en 0,5 meter tjock rödbrun fyllning av siltig sand med inslag av träkol (651255) som omslöt stenskoningen. En fyllning med liknande karaktär låg också mellan stenskoningen övre och nedre delar (652034). Längst ner i mitten av nedgrävningen låg ett upp till 0,05 meter tjockt och mycket hårt lager av komprimerat underlag med inslag av träkol (652227). Ovanför detta lager fanns tre olika fyllningar varav den närmaste var ett stolpavtryck bestående av sandig silt (652023). Det var i sin tur täckt av en lerigare och flammigare fyllning (651481) och närmast ytan fanns ytterligare en mörkare och lerigare dito, med inslag av djurben och fynd (651254).

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte. Stolpen borde ha haft en diameter på cirka 0,63 meter, av storleken på stolpavtrycket och hålrummet inom stenskoningen att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe som förankrats med ett par jordfyllningar (652034, 651255) och en stenskonig (652035).

Brukning

2. Tryck från stolpen har troligen bildats ett lager av komprimerat underlag längs ner (652227).

Destruktion

3. Det är oklart om stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. I hålrummet efter stolpen har ett par stora stenar från stenskoningen rasat in (651485). Ett stolpavtryck (652023) och två fyllningar har också bildats (651481, 651254), antagligen genom att jord från de tidigare fyllningarna och från omgivningarna rasat in eller deponerats.
4. I den övre av dessa fyllningar har man lagt en rituell deposition i form av djurben och möjligen ett par mindre järnföremål. Det är oklart om resten av fyndmaterialet kan betraktas som rituell deposition eller inslag från boplatsen i närheten.

FYND

I fyllning 651254 fanns ett par oidentifierade järnföremål (FC1174, FC1175), en järnten (FC1176), lerklining (FC1247) och djurben. Några ben fanns även i fyllning 651481 (se osteologi nedan).

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: Ben påträffades i två destruktionsfyllningar. I fyllning 651481 hittades mindre fragment av bränt rörben medan det i fyllning 651254 utöver ett fragment av en underkäke av tamsvin hittades tre kindtänder från överkäken, ett kraniefragment (*os parietale*) och ett fragment av axiskotan av häst. Svinkäken kommer från en kulting under sex månader medan kindtänderna från häst saknar slitage, vilket visar att de kommer från en unghäst på 1-4 års ålder. Ett fragment av en halskota kommer från ett större däggdjur som häst eller nötkreatur. Flera ben däribland en tand och axiskotan av häst är brända.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Får/get	Häst	Hund
2536	651481	1,4						
2536	651254	76,9		1			5	

Vedart: -

Makrofossil:

Stolpfundament	Provnr	Makroskopisk tolkningskommentar
2536	651480	-

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
651229	Nedgrävning	Konstruktion	
651485	Stenskoning	Konstruktion	
652035	Stenskoning	Konstruktion	
652034	Fyllning	Konstruktion	
651255	Fyllning	Konstruktion	
652227	Komprimerat underlag	Brukning	
652023	Stolpavtryck	Destruktion	
651481	Fyllning	Destruktion	
651254	Fyllning	Destruktion	Djurben, järnföremål FC1174, 1175

Stolpfundament 2537

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen södra
NIVÅ	24,6 m ö.h.
UNDERLAG	Sandig silt
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var också påverkade av yngre verksamhet på platsen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,65 meter Bredd: 1,52 meter Djup, från frambanad markyta: 0,76 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,87 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 675 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: 600 – 675 AD, ¹⁴C-analys av obränt ben från fyllning 650851 (Ua-31236), 595 – 670 AD, ¹⁴C-analys av obränt ben av hund från fyllning 650851 (Ua-31237).

Sammantagen datering: De erhållna ¹⁴C-dateringarna visar att stolpfundamentet övergivits senast under andra hälften av 600-talet. När det byggdes går inte att avgöra utifrån det tillgängliga dateringsunderlaget, utan den bakre gränsen har satts till sent 500-tal, som ett schablonvärde utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets södra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under odlingsyta 5589 från modern tid och syntes som en 1,65 x 1,52 meter stor, rundad mörkfärgning strax väster om ett markfast block. På ytan fanns ett par 0,26 – 0,59 meter stora stenar som stack upp och strax öster om den centrala delen syntes ett mörkare parti. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,65 x 1,52 meter stor i plan. Den hade både vertikala och lutande sidor samt skålformad botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (652089) var omsorgsfullt byggd, huvudsakligen belägen i nedgrävningens västra del och bestod av 0,4 – 0,6 meter stora moränstenar, flera stycken ställda på högkant. Flera stenar stod direkt mot nedgrävningens kanter och stenskoningen. Stenskoningen var delvis utplockad och ett nischliknande hålrum med ett valpkadaver (se nedan) har mätts in som separat nedgrävning (651851). En sten (652079) var inrasad och en annan med plan överyta låg ytligt i nedgrävningen, med de nedre delarna inbäddade i fyllning 650850.

Fyllning

I större delen av nedgrävningen fanns en 0,76 meter tjock brun – gulbrun fyllning av sand med inslag av djurben, träkol och småsten (650851). Fyllningen omslöt stenskoningen. På botten av nedgrävningen, i anslutning till blocket, fanns ett 0,65 x 0,56 meter stort, upp till 0,08 meter tjockt och hårt packat lager av grå sandig silt (652257), som överlagrades av en upp till 0,07 meter tjock, 0,19 x 0,14 meter stor fyllning av gråsvart – brun sandig silt med inslag av träkol (652005).

I nedgrävningens östra del fanns även en ytligt belägen fyllning av gråsvart sand med inslag av fynd och djurben (650850), anlagd i en sänka på toppen av fyllning 650851.

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe som förankrats med ett par jordfyllningar (650851, 652005) och en stenskoning (652089).

Brukning

2. Det är oklart hur det hårt packade lagret (652257) bildats men det kan vara en kombination av vatteninfiltration i anslutning till blocket och tryck från stolpen.

Destruktion

3. Det är oklart om stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. I hålrummet efter stolpen har åtminstone en sten rasat in (652079) och dessutom har ytterligare stenar plockats bort (651851) för att skapa en nisch i vilken kadavret även en valp deponerats. Detta har uppenbarligen gjorts i rituellt syfte.
4. I resten av hålrummet har en ny fyllning bildats (650850), antagligen genom att jord från omgivningarna rasat in eller deponerats. Djurbenen i denna fyllning kan utgöra ytterligare rituella depositioner.

FYND

I fyllning 650850 fanns ett järnbleck (FC715) och djurben. Djurben förekom även i fyllning 650851 (se osteologi nedan).

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C- ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov- /fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-31236	1387±30	630AD-665AD	600AD-675AD	FC1766	Obränt ben/Däggdjur	650851	Fyllning
Ua-31237	1400±30	620AD-660AD	595AD-670AD	FC1774	Obränt ben/Hund	650851	Fyllning

Osteologi: Utöver enstaka ben från nötkreatur och tamsvin påträffades ett komplett skelett av en hundvalp i fyllning 650851. I det nordöstra delen bakom två stenar tillhörande stenskoningen, som i en nisch, har en hel kropp av en hund lagts ner. Utifrån tandframbrott och epifyssammanväxning var hunden mellan 6-9 månader när den avlivades. Kraniet var skört, men kalvariet med pann- och hjässben var intakta *in situ* utan skador, vilket tyder på att hunden inte avlivats genom ett slag mot huvudet utan på annat sätt. Skelettet var visserligen inte färdigvuxet, men utifrån storlek på underkäke och extremitetsben så rör det sig om en mindre hundtyp motsvarande King Charles spaniel och mellanpudel i storlek, men observera att hunden inte var färdigväxt. Mankhöjd låg på kring 37 cm. Benen låg i anatomiskt läge och bortsett från handlovsben, mellanhandsben och tåben så förekommer alla ben i skelettet från hunden. Benen från framtassarna kunde skönjas som en färgning och tycks ha brutits ned *in situ*. Benen från tamsvin utgörs av köttiga delar som bäcken, lårben och skenben, vilket även är fallet med benen från nötkreatur som representeras av bäcken och skenben. Bäckensfragmentet kommer från en ko och skenbenen av nötkreatur kommer från två individer, ett djur på 2-2,5 års ålder och ett fullvuxet djur över 2,5 års ålder. Benen från nötkreatur hade placerats tillsammans centralt i fyllningen av stolpfundamentet. I fyllning 650850 påträffades ett fragment av ett revben från ett större däggdjur som nötkreatur eller häst samt rörbensfragment från ett medelstort däggdjur som får eller svin.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Får/get	Häst	Hund
2537	650850	6,4						
2537	650851	317,4	3	3				93

Vedart: -

Makrofossil:

Stolpfundament	Provnr	Makroskopisk tolkningskommentar
2537	651344	-

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
601080	Nedgrävning	Konstruktion	
652089	Stenskoning	Konstruktion	
650851	Fyllning	Konstruktion	
652005	Fyllning	Konstruktion	
652257	Lager	Brukning	
650852	Sten	Destruktion	
652079	Sten	Destruktion	
651851	Nedgrävning	Destruktion	Djurben
650850	Fyllning	Destruktion	Djurben

Stolpfundament 2538

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen södra
NIVÅ	24,62 m ö.h.
UNDERLAG	Sand
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var påverkade av yngre verksamhet på platsen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,6 meter Bredd: 1,5 meter Djup, från frambanad markyta: 0,84 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 675 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: 560 – 655 AD, ¹⁴C-analys av djurben från fyllning 652019 (Ua-31233), 600 – 675 AD, ¹⁴C-analys av djurben från fyllning 650172 (Ua-31238).

Sammantagen datering: De erhållna ¹⁴C-dateringarna visar att stolpfundamentet övergivits senast mot slutet av 600-talet. När det byggdes går inte att avgöra utifrån det tillgängliga dateringsunderlaget, utan den bakre gränsen har satts till sent 500-tal, som ett schablonvärde utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets södra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under odlingsyta 5589 från modern tid och syntes som en 1,6 x 1,5 meter stor, rundad mörkfärgning med två stycken 0,29 – 0,31 meter stora stenar som stack upp i ytan. I sydväst fanns även ett mörkare parti. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,6 x 1,5 meter stor i plan. Den hade vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (651348) var inrasad och bestod av 0,05 – 0,35 meter stora moränstenar, många tillslagna på någon eller flera sidor. I stenmaterialet förekom också rikligt med mindre, skärviga stenar.

Fyllning

Nedgrävningen var huvudsakligen fylld av en 0,8 meter tjock fyllning av gråbrun sand (652019) som omslöt stenskoningen. I nedgrävningens botten, i den sydvästra delen, fanns en stolpfärgning av mörkbrun sand, 0,5 meter i diameter och 0,05 meter tjock (652145). Denna överlagrades av en en meter tjock brunsvart humös fyllning med inslag av träkol, skärviga stenar, fynd och djurben (650172). Överst och centralt i nedgrävningen fanns slutligen en upp till 0,18 meter tjock och skålformad fyllning av svartbrun sand med inslag av träkol (650152).

Träkonstruktion

Egentliga stolprester påträffades inte, men stolpfärgningen kan betraktas som en humifierad del av stolpens ände. Stolpen borde ha haft en diameter på cirka 0,5 meter, av stolpfärgningen att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe som förankrats med en jordfyllning (652019) och en stenskoning (651348).

Destruktion

2. Så småningom har stolpen förmultnat och en stolpfärgning bildats i de nedre delarna (652145). I hålrummet efter stolpen har en del av skoningen och av den tidigare fyllningen rasat in, samtidigt som resten av hålrummet fyllts igen av en fyllning (650172), antagligen genom att jord från omgivningarna deponerats eller rasat in.
3. I denna fyllning har man lagt en rituell deposition i form av djurben, möjligen vid flera tillfällen av de avvikande ¹⁴C-dateringarna att döma. Dessa ben har även spridits till omgivande fyllningar och till och med hamnat under stenar när jorden och stenskoningen satt sig.
4. I hålrummets översta del har ytterligare en fyllning bildats så småningom (650152).

FYND

Djurben fanns i flera fyllningar (se osteologi nedan).

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-31233	1440±31	600AD-645AD	560AD-655AD	FC1407	Obränt ben/Däggdjur	652019	Fyllning
Ua-31238	1388±30	630AD-665AD	600AD-675AD	FC1411	Obränt ben/svin	650172	Fyllning

Osteologi: I stolpfärgning 652145 påträffades två tänder (I₂, M₃) av svin, en kindtand från överkäken (M²) och en underkäke från får/get samt underkäkstand (P₃) och skenben från nötkreatur. Kindtanden från svin kommer från ett äldre djur över tre års ålder, underkäken av får eller get kommer från ett djur slaktad vid 2-3 års ålder medan benen från nötkreatur kommer från ett fullvuxet djur äldre än 3 års. I från fyllning 652019 kommer endast fyra mindre oidentifierbara benfragment. I fyllning 650172 hittades en underkäke från en äldre sugga över tre års ålder, ett vadben som är eldpåverkat och fotrotsben (*tarsale* IV) från tamsvin, överkäkständer (dp⁴, P^{2/3}) från får eller get, ett mellanfotsben från får, klövspetsen (*phalanx* 3) från en spädkalv samt tåben (*phalanx* 1) från bakben av häst. Flera av benen som underkäken av svin och tåbenet från häst uppvisar gnagmärken och visar att benen inte har deponerats direkt efter slakt i stolpfundamentet.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Får/get	Häst	Hund
2538	652019	0,9						
2538	652145	91,7	2	2		2		
2538	650172	159,7	1	4	1	3	1	

Vedart: -

Makrofossil:

Stolpfundament	Provnr	Makroskopisk tolkningskommentar
2538	651257	Möjlig inblandning av recent material

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
601052	Nedgrävning	Konstruktion	
651348	Stenskoning	Konstruktion	
652019	yllning	Konstruktion	
652145	Stolpfärgning	Destruktion	
650172	Fyllning	Destruktion	Djurben
650152	Fyllning	Destruktion	

Stolpfundament 2539

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen södra
NIVÅ	24,5 m ö.h.
UNDERLAG	Sand
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var påverkade av odling under modern tid
YTTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,8 meter Bredd: 1,8 meter Djup, från frambanad markyta: 0,9 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: -

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Fyndmaterialets anonyma karaktär och avsaknaden av ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentet undersöktes enligt renodlad kontextuell undersökningsmetodik med så kallad rullande sektionsdokumentation.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under odlingsyta 5589 från modern tid och syntes som en 1,8 x 1,8 meter stor, rundad mörkfärgning utan stenar i ytan. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,8 x 1,8 meter stor i plan. Den hade lutande sidor och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (650283) var kraftig, omsorgsfullt byggd och delvis inraserad. Den bestod av huvudsakligen 0,2 – 0,6 meter stora moränstenar, med inslag av mindre dito och centimetertjocka stenflisor som fungerat som kilar för att stabilisera de större stenarna. Enstaka kullerstenar förekom också. Stenskoningen var kraftigast i söder, där stenar var lagda i tre skikt. I norr fanns endast ett skikt av stenar.

Fyllning

Längst ned i nedgrävningen fanns en mycket tunn, gråsvart och 0,42 x 0,28 meter stor organisk infiltration, utan inslag av sot eller träkol (650420). Detta lager täcktes av en upp till 0,63 meter tjock fyllning av sand utan kulturpåverkan (650190), som även sträckte sig längs nedgrävningens kanter och omslöt stenskoningen. I nedgrävningens övre och centrala delar fanns en mycket hårt packad, mörkgrå 0,05-0,34 meter tjock och skålformad fyllning av silt, med inslag av fynd och djurben (650149).

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte. Stolpen borde ha haft en diameter på cirka 0,4 meter, av den organiska infiltrationen att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe som förankrats med en jordfyllning (650190) och en stenskoning (650283).

Brukning

2. Organiskt material har lakats ur stolpens nedre del vilket resulterats i en organisk infiltration i botten och mitten av nedgrävningen (650420).

Destruktion

3. Det är oklart om stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. I hålrummet efter stolpen har en del av den tidigare fyllningen och stenskoningen sedermera rasat in, och som en följd av detta har en skålformad sänka bildats på ytan av nedgrävningen.
4. I denna sänka har en ny fyllning bildats (650149), antagligen genom att kulturpåverkad jord från omgivningarna rasat in eller deponerats. Med undantag för benen är det oklart om fyndmaterialet från denna fyllning kan betraktas som en rituell deposition eller om det rör sig om boplatmaterial.

FYND

I fyllning 650149 påträffades en järnnit (FC788), keramik av äldre svartgods (FC968, FC969), en knacksten (FC1243) och ett bearbetat ben (FC1800). Djurben förekom också (se osteologi nedan).

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: Benen från fyllning 650149 utgörs av en kindtand från överkäke av häst samt fragment av revben, strål- och mellanfotsben av nötkreatur. Hugg på mellanfotsben från bearbetning av råmaterial tyder på spill från benhantverk. Gnagmärke förekommer på strålbensfragmentet.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Får/get	Häst	Hund
2539	650149	154	3				1	

Vedart: -

Makrofossil:

Stolpfundament	Provnr	Makroskopisk tolkningskommentar
2539	650458	-
2539	650460	-

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
601044	Nedgrävning	Konstruktion	
650283	Stenskoning	Konstruktion	
650190	Fyllning	Konstruktion	
650420	Organisk infiltration	Brukning	
650149	Fyllning	Destruktion	Djurben

Stolpfundament 2540

Maria Lingström & Anton Seiler

Se figur 11a.

KONSTRUKTIONSTYP

Stolpfundament

BELÄGENHET

Vattholmavägen södra

NIVÅ

25,55 m ö.h.

UNDERLAG

Sand

BEVARINGSGRAD

Stolpfundamentets övre delar var påverkade av odling under modern tid

YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER

Form i plan: Rundad, oregelbunden i den norra delen

Längd: 1,65 meter

Bredd: 1,6 meter

Djup, från frambanad markyta: 0,88 meter

Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,98 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Fyndmaterialets anonyma karaktär och avsaknaden av ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets sydöstra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under odlingsyta 5589 från modern tid och syntes som en 1,65 x 1,6 meter stor, rundad mörkfärgning med två stycken 0,16 – 0,38 meter stora stenar i ytan. I den nordvästra delen syntes även ett mörkare parti. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,65 x 1,6 meter stor i plan. Den hade vertikala sidor och oregelbunden botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (651602) var kraftig, omsorgsfullt byggd och i princip intakt. Den bestod av 0,2 – 0,8 meter stora moränstenar, varav flera var spräckta och skärviga. Den var kraftigast i den östra delen, där stenar låg i tre vertikala skikt.

Fyllning

Nedgrävningens kanter täcktes av en 0,7 meter tjock gulbrun fyllning av sand (651601) som omslöt stenskoningen. I nedgrävningens botten, väster om mitten, låg en 0,04 meter tjock och 0,6 x 0,54 meter stor organisk infiltration (652121). Detta överlagrades av ett upp till 0,42 meter tjockt stolpavtryck av gråbrun kulturpåverkad sand (651984), som i sin tur överlagrades av silt med inslag av träkol och bränd lera (651273). Överst i nedgrävningen fanns slutligen en 0,16 meter tjock fyllning med stort inslag av träkol (650781).

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte. Stolpen borde ha haft en diameter på cirka 0,5 meter, av den organiska infiltrationen och hålrummet inom stenskoningen att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe som har förankrats med en jordfyllning (651601) och en stenskonig (651602). Det är oklart om underliggarna i stenskoningen ska ses som rituella depositioner eller om de utgör slumpmässigt valt byggnadsmaterial.

Brukning

2. Organiskt material har lakats ur stolpens nedre del vilket resulterats i en organisk infiltration i botten av nedgrävningen (652121).

Destruktion

3. Det är oklart om stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. I hålrummet efter stolpen har tre nya fyllningar bildats (651984, 651273, 650781), antagligen genom att jord från omgivningarna rasat in eller deponerats. Träkolet i de översta fyllningarna kan härröra från härdarna i direkt anslutning till stolpfundamentet. Keramiken är troligen inte medvetet deponerad, av storleken på skärvan att döma.

FYND

I stenskoningen ingick två underliggare (FC1242, FC1252), medan keramik av äldre svartgods påträffades i fyllning 651984 (FC1216).

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart: -

Makrofossil:

Stolpfundament	Provnr	Makroskopisk tolkningskommentar
2540	651347	
2540	652004	
2540	652121	

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
600838	Nedgrävning	Konstruktion	
651602	Stenskonig	Konstruktion	Underliggare FC1242, FC1252?
651601	Fyllning	Konstruktion	
652121	Organisk infiltration	Brukning	
651984	Stolpavtryck	Destruktion	
651273	Fyllning	Destruktion	
650781	Fyllning	Destruktion	

Stolpfundament 2541

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen södra
NIVÅ	25,55 m ö.h.
UNDERLAG	Sand
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var påverkade av odling under modern tid
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad, oregelbunden i den norra delen Längd: 1,5 meter Bredd: 1,5 meter Djup, från frambanad markyta: 0,96 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: -

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Avsaknaden av ¹⁴C-analys eller daterande fynd medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets södra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under odlingsyta 5589 från modern tid och syntes som en 1,5 x 1,5 meter stor, rundad mörkfärgning utan stenar i ytan. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,5 x 1,5 meter stor i plan. Den hade vertikala sidor och plan botten med en djupare del i väster.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (651531) var kraftig, omsorgsfullt byggd och i princip intakt. Den bestod av 0,2 – 0,5 meter stora moränstenar lagda i tre skikt, varav flera var spräckta och skärviga.

Fyllning

Nedgrävningens kanter och delvis dess botten täcktes av en 0,82 meter tjock ljusgrå fyllning av sand (653189) som omslöt stenskoningen. I nedgrävningens djupare del, låg ett 0,42 meter tjockt stolpavtryck av silt, med diameter på 0,6 meter och inslag av träkol och bränd lera (652623). Det överlagrades av en upp till 0,34 meter tjock, sandigare och mörkare fyllning som var allt bredare i nedgrävningens övre delar (651474). Högst upp i nedgrävningen fanns en skålformad fyllning med inslag av träkol, sot, bränd lera, skärvsten och djurben (651300). På toppen och centralt av denna fyllning fanns ett 0,4 meter stort och centimetertjockt eldningslager med sot, enstaka skörbrända stenar och träkol i horisontellt läge (650837).

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte. Stolpen borde ha haft en diameter på cirka 0,6 meter, av stolpavtrycket att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe som har förankrats med en jordfyllning (653189) och en stenskoning (651531).

Destruktion

2. Det är oklart om stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. I hålrummet efter stolpen har ett stolpavtryck (652623) och två fyllningar bildats (651474, 651300), antagligen genom att jord från omgivningarna rasat in eller deponerats.
3. I den översta av dessa fyllningar har man lagt en rituell deposition i form av djurben.
4. Eldning på toppen av stolpfundamentet när detta var helt igenfyllt kan avspegla ytterligare en rituell handling (650837).

FYND

I fyllning 651300 påträffades djurben (se osteologi nedan).

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: I fyllning 651300 påträffades fragment av överarmsben från häst, två kindtänder från över- och underkäke av får eller get samt skenben från nötkreatur.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Får/get	Häst	Hund
2541	651300	200,1	2			1	1	
2541	652623	9,2						

Vedart: -

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
600750	Nedgrävning	Konstruktion	
651531	Stenskoning	Konstruktion	
653189	Fyllning	Konstruktion	
652623	Stolpavtryck	Destruktion	
651474	Fyllning	Destruktion	
651300	Fyllning	Destruktion	Djurben
650837	Eldningslager	Destruktion/Rituell	

Stolpfundament 2542

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen södra
NIVÅ	24,55 m ö.h.
UNDERLAG	Sand
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var påverkade av odling under modern tid
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,5 meter Bredd: 1,5 meter Djup, från frambanad markyta: 0,7 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,75 meter

DATERING

Dateringsspann: 340 – 650 e.Kr.

Konstruktion: 340 – 540 AD, ¹⁴C-analys av ved från stolprest 654050 (Ua-31207).

Brukning: -

Destruktion: 430 – 650 AD, ¹⁴C-analys av djurben från stolpfärgning 653804 (Ua-50588).

Sammantagen datering: De erhållna ¹⁴C-dateringarna visar att stolpfundamentet byggts tidigast i början av 300-talet och destruerats senast i mitten av 600-talet.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets västra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under odlingsyta 5589 från modern tid och syntes som en 1,5 x 1,5 meter stor, rundad mörkfärgning med tre 0,08 – 0,37 meter stora stenar som stack upp i ytan och en mörkare del i västra delen. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,5 x 1,5 meter stor i plan. Den hade vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (653667) var kraftig, omsorgsfullt byggd och i princip intakt. Den bestod av 0,1 – 0,5 meter stora moränstenar lagda i tre-fyra skikt.

Fyllning

Nedgrävningens kanter och delvis dess botten täcktes av en 0,7 meter tjock gulbrun fyllning av sand (654058) som omslöt stenskoningen. I nedgrävningens västra del fanns en närmast cylinderformad stolpfärgning av mörk sandig silt, som sträckte sig från botten till ytan, med en diameter på 0,35 meter (653804). Inom denna fanns mindre inslag av träkol, bränd lera och djurben.

Träkonstruktion

I botten av nedgrävningen, norr om mittpartiet, stod en 0,2 meter bred och 0,4 meter hög stolprest av tall, med tendens till runt tvärsnitt (654050). Den ursprungliga stolpen borde ha haft en diameter på cirka 0,35 meter, av hålrummet inom stenskoningen och stolpfärgning 653804 att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe av tall som förankrats med en jordfyllning (654058) och en stenskonning (653667).

Destruktion

2. Så småningom har åtminstone stolpens nedgrävda del fått förmultna på plats, varvid en mindre del bevarats som trä (654050) och resten humifierats som stolpfärgning (653804).
3. Enstaka boplatsinslag har hamnat i hålrum som skapats när stolpen förmultnat.

FYND

I stolpfärgning 653804 påträffades mindre mängder lerklining (FC1244) och djurben (se osteologi nedan).

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-31207	1630±33	380AD-540AD	340AD-540AD	654057	Ved/Tall	654050	Stolpe
Ua-50588	1499±33	540AD-605AD	430AD-650AD	FC1675	Obränt ben/Däggdjur	653804	Stolpfärgning

Osteologi: Endast ett mindre oidentifierbart kraniefragment förekom i fyllning 653804.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Får/get	Häst	Hund
2542	653804	1,0						

Vedart:

Provnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id	Strat obj typ
654057	Ved	Tall.	Utskuren del av stock	654050	Träkonstruktion

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
600730	Nedgrävning	Konstruktion	
653667	Stenskonning	Konstruktion	
654058	Fyllning	Konstruktion	
654050	Stolpe	Konstruktion	
653804	Stolpfärgning	Destruktion	

Stolpfundament 2543

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen södra
NIVÅ	24,5 m ö.h.
UNDERLAG	Sand/lera
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var påverkade av odling under modern tid
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,3 meter Bredd: 1,3 meter Djup, från frambanad markyta: 0,82 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,87 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 770 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: 610 – 770 AD, ¹⁴C-analys av djurben från fyllning 652539 (Ua-50589).

Sammantagen datering: Den erhållna ¹⁴C-dateringen visar att stolpfundamentet övergivits senast efter mitten av 700-talet. När det byggdes går inte att avgöra utifrån det tillgängliga dateringsunderlaget, utan den bakre gränsen har satts till sent 500-tal, som ett schablonvärde utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets södra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under odlingsyta 5589 från modern tid och syntes som en 1,3 x 1,3 meter stor, rundad mörkfärgning med två stycken 0,25 – 0,3 meter stora stenar som stack upp i ytan och ett mörkare parti i mitten. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,3 x 1,3 meter stor i plan. Den hade lutande sidor och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (652450) bestod av 0,1 – 0,5 meter stora stenar, flera av dem spräckta. Stenarna låg i tre skikt, med mindre spräckta exemplar som var inkilade mellan de större. Stenskoningen var omrörd i de övre delarna.

Fyllning

Nedgrävningens yttre sidor var i de östra delarna täckta av en mörkbrun fyllning av siltig lera med inslag av djurben, träkol, bränd lera och eldpåverkade stenar (653356). Nedgrävningens övriga yttre sidor och även dess botten var täckt av en ljusare fyllning av sandig lera (653355). Båda dessa fyllningar omslöt stenskoningen. I de centrala delarna av fyllning 653355 fanns en skålformad stolpfärgning med humös karaktär och inslag av små eldpåverkade stenar (653348).

I nedgrävningens övre och centrala delar fanns tre olika fyllningar av lera, siltig sand eller sand (652875, 652876, 652877), samtliga verkade ha varit omrörda. Fyllning 652877 innehöll mindre mängder av träkol, och små eldpåverkade stenar. Centralt på ytan av nedgrävningens fanns slutligen en 0,3 meter tjock skålformad fyllning med inslag av djurben och kraftigt kulturpåverkad jord (652539).

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte. Stolpen borde ha haft en diameter på cirka 0,5 meter, av hålrummet inom stenskoningen att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man fodrat dess sidor och botten med två fyllningar (653355, 653356) och därefter tryck ner stolpen som förankrats med en stenskonning (652450). Det är oklart om djurben i fyllning 653356 kan tolkas som en rituell deposition.

Destruktion

2. Så småningom har åtminstone spetsen på stolpens nedgrävda del fått förmultna och humifieras på plats som en stolpfärgning (653348). Förekomsten av träkol från flera vedarter visar att stolpfärgningen påverkats av överlagrande fyllningar.
3. De omrörda övre fyllningarna och stenskoningsens skadade partier tyder på att resten av stolpen tagits bort, varvid hålrummet fyllts igen av befintliga fyllningar och jord från omgivningarna (652875, 652876, 652877).
4. I hålrummets övre del har ytterligare en fyllning bildats (652539), i vilken matrester och boplatsrelaterade inslag ingick. Djurben kan utgöra rester av en rituell måltid och därmed utgöra en rituell deposition.

FYND

I fyllning 652875 fanns ett järnföremål som verkar vara recent (FC714) och i fyllning 652539 påträffades smält lera (FC1114). Djurben förekom också (se osteologi nedan).

ANALYSER

¹⁴C: -

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-50589	1356±32	645AD-685AD	610AD-770AD	FC1703	Obränt ben/Svin	652539	Fyllning

Osteologi: I fyllning 653356 påträffades delar av ett skulderblad från får eller get. I den övre delen av fyllning 652539 påträffades en relativt stor mängd ben. Framst rör det sig om ben från svin och utgörs av 25 ben från olika kroppsdelar som huvud, bål, övre och undre extremitet. Benen kan komma från samma ungsvin som har slaktats vid 12-18 månaders ålder. Mindre benfragment av kranium (*incisivium*) och halskota från nötkreatur förekommer också liksom tio benfragment från får eller get. Liksom för svinet så är olika kroppsregionerna för får/get representerade och benen kommer från minst ett djur slaktad vid 1-2 års ålder och ett spädlamm/killing. Det förekom även en större mängd mindre sönderhackade fragment av kotor och rörben, vilka inte har varit möjligt att identifiera till art. Exakt vad dessa benfragment representerar är oklart, men de skulle kunna utgöra bottenskrap av en gryta där buljong eller liknande kokats på benen. Sammantaget ger benmaterialet från stolpfundamentet intrycket att snarast återspegla matrester.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Får/get	Häst	Hund
2543	653348	2,0						
2543	653856	2,4				1		
2543	652877	12,8		2				
2543	652539	135,6	2	25	1	10		

Vedart:

Provnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id	Strat obj typ
653358	Träkol	Ek		653348	Stolpfärgning
653358	Träkol	Tall		653348	Stolpfärgning
653358	Träkol	Björk		653348	Stolpfärgning

Makrofossil:

Stolpfundament	Provnr	Makroskopisk tolkningskommentar
2543	653358	-

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
600698	Nedgrävning	Konstruktion	
652450	Stenskonig	Konstruktion	
653355	Fyllning	Konstruktion	
653356	Fyllning	Konstruktion	Djurben?
653348	Stolpfärgning	Destruktion	
652875	Fyllning	Destruktion	
352876	Fyllning	Destruktion	
352877	Fyllning	Destruktion	
652539	Fyllning	Destruktion	Djurben

Stolpfundament 2544

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen södra
NIVÅ	24,5 m ö.h.
UNDERLAG	Sand/lera
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var påverkade av odling under modern tid
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,51 meter Bredd: 1,36 meter Djup, från frambanad markyta: 0,92 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Fyndmaterialets anonyma karaktär och avsaknaden av ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets västra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under odlingsyta 5589 från modern tid och syntes som en 1,51 x 1,36 meter stor, rundad mörkfärgning med två stycken 0,18 – 0,34 meter stora stenar som stack upp i ytan och ett mörkare parti i mitten. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,51 x 1,36 meter stor i plan. Den hade vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (653604) var relativt glesbyggd och intakt, med undantag för några få inraserade stenar. Den bestod av 0,1 – 0,8 meter stora stenar. Bland de största dominerade moränmaterial, ofta lagt med flat sida mot insidan. Bland de 0,2 – 0,35 meter stora stenarna förekom rundat åsmaterial, medan de minsta var antingen rundade eller skärviga.

Fyllning

Nedgrävningens sidor var täckta fyra olika fyllningar. I söder dominerade en brun - gråbrun fyllning av sand (653941), medan över nedgrävningens botten i norr fanns både en mörkbrun lucker fyllning av sand med inslag av träkol (653895) och ytterligare en bestående av ljusare silt (653879). I den sydvästra ytterkanten förekom slutligen lera (653940). Samtliga dessa fyllningar omslöt stenskoningen.

Centralt i nedgrävningens nedre del fanns en 0,12 meter tjock och humös stolpfärgning med inslag av träkol, 0,26 meter i diameter (654021). Ovanför denna och upp till nedgrävningens topp

fanns ett trattformat, 0,69 meter tjockt stolpavtryck av gråbrun sandig silt med inslag av fynd, djurben, träkol, bränd lera och små eldpåverkade stenar (653896).

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte. Stolpen borde ha haft en diameter på minst 0,32 meter, av stolpavtrycket att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man fodrat dess sidor och botten med fyra fyllningar (653879, 653895, 653940, 653941) och därefter ställt ner en stolpe med svedd ände som förankrats med en stenskonning (653604).

Destruktion

2. Så småningom har åtminstone spetsen på stolpens nedgrävda del fått förmultna och humifieras på plats som en stolpfärgning (654021).
3. Det är oklart om resten av stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. I hålrummet efter stolpen har flera stenar rasat in och en ny fyllning bildats (653896), antagligen genom att jord från de tidigare fyllningarna samt från omgivningarna rasat in eller deponerats.
4. I denna fyllning har man lagt en rituell deposition i form av djurben och möjligen ett bryne.

FYND

I stolpavtryck 653896 fanns ett bryne (FC1245) och djurben (se osteologi nedan).

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: Benen från stolpavtryck 653896 utgörs av en kindtand från överkäken av häst slaktad vid 10-15 års ålder, en bröstkota av får eller get samt fotrotsben (*centrotarsale*) och överarmsben från nötkreatur.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Får/get	Häst	Hund
2544	653896	87,1	2			1	1	

Vedart: -

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
600517	Nedgrävning	Konstruktion	
653604	Stenskonning	Konstruktion	
653941	Fyllning	Konstruktion	
653895	Fyllning	Konstruktion	
653879	Fyllning	Konstruktion	
653940	Fyllning	Konstruktion	
654021	Stolpfärgning	Destruktion	
653896	Stolpavtryck	Destruktion	Bryne FC1245, djurben

Stolpfundament 2545

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen södra
NIVÅ	24,25 m ö.h.
UNDERLAG	Sand
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var påverkade av odling under modern tid. Detta framgår av ett stenlyft (653415)
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,45 meter Bredd: 1,4 meter Djup, från frambanad markyta: 0,55 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,72 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Fyndmaterialets anonyma karaktär och avsaknaden av ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets södra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under odlingsyta 5589 från modern tid och syntes som en 1,45 x 1,4 meter stor, rundad mörkfärgning med en 0,25 meter stor sten som stack upp i ytan och ett mörkare parti i den västra delen. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,45 x 1,4 meter stor i plan. Den hade vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (653457) var relativt glesbyggd och intakt. Den bestod av 0,1 – 0,4 meter stora moränstenar. I konstruktionen ingick även en underliggare. Ett stenlyft vittnar om att stenskoningen var skadad på ytan.

Fyllning

Nedgrävningens sidor var täckta med fem olika fyllningar med olika färgnyanser och konsistens. Gråbrun siltig sand dominerade (653456, 653981, 653983), men gul sand (653985) och gul lera (653984) förekom också. Samtliga dessa fyllningar omslöt stenskoningen, förutom i väster där denna vilade direkt mot nedgrävningens kant.

Centralt i nedgrävningens botten fanns ett 0,04 meter tjockt och kompakt lager av komprimerat underlag med diameter på 0,5 meter (653980). Ovanför denna och upp till nedgrävningens topp fanns ett cylinderformat 0,44 meter tjockt stolpavtryck av gråbrun sand med inslag av träkol och skärvsten (653431).

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte. Stolpen borde ha haft en diameter på cirka 0,5 meter, av stolpavtrycket att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe som förankrats med fem jordfyllningar (653456, 653981, 653983, 653984, 653985) och en stenskoning (653457). Det är oklart om underliggaren som ingick i stenkonstruktion är medvetet deponerad eller om det rör sig om slumpvis utvalt byggnadsmaterial.

Brukning

2. Stolpens tryck har bildat ett lager av komprimerat underlag längs ner (653980).

Destruktion

3. Det är oklart om resten av stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. I hålrummet efter stolpen har ett stolpavtryck bildats (653431), antagligen genom att jord från de tidigare fyllningarna samt från omgivningarna rasat in samt deponerats. Keramiken i denna fyllning är troligen inte medvetet deponerad, av storleken på skärvan att döma.
4. Verksamhet på platsen har senare skadat stolpfundamentet övre del, varvid åtminstone en sten avlägsnat och ett stenlyft bildats (653415)

FYND

I fyllning 653431 fanns en keramikskärva av äldre svartgods (FC967), medan en underliggare ingick i stenskoningen (FC1254).

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart: -

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
600414	Nedgrävning	Konstruktion	
653457	Stenskoning	Konstruktion	Underliggare FC1254?
653456	Fyllning	Konstruktion	
653984	Fyllning	Konstruktion	
653985	Fyllning	Konstruktion	
653981	Fyllning	Konstruktion	
653983	Fyllning	Konstruktion	
653980	Komprimerat underlag	Brukning	
653431	Stolpavtryck	Destruktion	
653415	Stenlyft	Destruktion	

Stolpfundament 2546

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen södra
NIVÅ	24,05 m ö.h.
UNDERLAG	Sand
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var påverkade av odling under modern tid.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,4 meter Bredd: 1,4 meter Djup, från frambanad markyta: 0,44 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,53 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd och av ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets sydsydöstra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under odlingsyta 5589 från modern tid och syntes som en 1,4 x 1,4 meter stor, rundad mörkfärgning med ett par 0,2 meter stora stenar som stack upp i ytan och ett mörkare parti i mitten. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,4 x 1,4 meter stor i plan. Den hade vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (653256) var relativt glesbyggd och intakt. Den bestod av 0,15 – 0,5 meter stora moränstenar, samtliga kantiga och flera av dem spräckta.

Fyllning

Nedgrävningens sidor och botten var täckta av en upp till 0,4 meter tjock gulbrun fyllning av sand med inslag av träkol (653255). I nedgrävningens nordöstra del förekom även en liknande fyllning med inslag av skörbränd sten (653587). Båda dessa fyllningar omslöt stenskoningen.

Centralt i nedgrävningen fanns ett 0,3 meter tjockt stolpavtryck av sand med inslag av träkol (653238). Stolpavtrycket var tydligt skiktat med ljusare och mörkare horisont.

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte. Stolpen borde ha haft en diameter på cirka 0,5 meter, av stolpavtrycket och hålrummet inom stenskoningen att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man täckt dess botten med en fyllning och därefter ställt en stolpe som förankrats med två jordfyllningar (653255, 653587) och en stenskoning (653256).

Destruktion

2. Det är oklart om stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. I hålrummet efter stolpen har ett stolpavtryck bildats (653238), antagligen genom att jord från de tidigare fyllningarna samt från omgivningarna rasat in samt deponerats.
3. Mörkare och ljusare horisont kan vittna att igenfyllningsprocessen varit utdragen.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart: -

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
600408	Nedgrävning	Konstruktion
653256	Stenskoning	Konstruktion
653255	Fyllning	Konstruktion
653587	Fyllning	Konstruktion
653238	Stolpavtryck	Destruktion

Stolpfundament 2547

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen södra
NIVÅ	24,15 m ö.h.
UNDERLAG	Sand
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var påverkade av odling under modern tid.
YTTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,54 meter Bredd: 1,4 meter Djup, från frambanad markyta: 0,7 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,78 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Fyndmaterialets anonyma karaktär och avsaknaden av ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska rammar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets södra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under odlingsyta 5589 från modern tid och syntes som en 1,54 x 1,4 meter stor, rundad mörkfärgning med tre stycken 0,1 - 0,25 meter stora stenar som stack upp i ytan och ett mörkare parti i mitten. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,54 x 1,4 meter stor i plan. Den hade vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (652978) var tätast i den södra halvan och delvis inraserad. Den bestod av 0,1 – 0,5 meter stora moränstenar.

Fyllning

Nedgrävningens sidor var täckta med fyra olika fyllningar med olika färgnyanser och konsistens. Nederst dominerade gråbrun humös sand (1001373), medan brunbeige sand med olika färgnyanser fanns högre upp (652977, 1001371, 1001377). Samtliga dessa fyllningar omslöt stenskoningen.

Centralt i nedgrävningens botten fanns en 0,04 meter tjock och kompakt organisk infiltration av grå lera med diameter på 0,45 meter (1001379). Ovanför denna och upp till nedgrävningens topp fanns ett cylinderformat, 0,7 meter tjockt stolpavtryck av mörk gråbrun sand med inslag av träkol (653138).

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte. Stolpen borde ha haft en diameter på cirka 0,45 meter, av stolpavtrycket att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe som förankrats med fyra jordfyllningar (1001371, 1001373, 1001377, 652977) och en stenskoning (652978).

Brukning

2. Organiskt material har lakats ur stolpens nedre del vilket resulterats i en organisk infiltration i botten och mitten av nedgrävningen (1001379).

Destruktion

3. Det är oklart om resten av stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. I hålrummet efter stolpen har en del av stenskoningen rasat in och ett stolpavtryck bildats (653138), antagligen genom att jord från de tidigare fyllningarna samt från omgivningarna rasat in samt deponerats.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades

ANALYSER

¹⁴C-analys: -

Osteologi: -

Vedart: -

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
600398	Nedgrävning	Konstruktion
652978	Stenskoning	Konstruktion
1001373	Fyllning	Konstruktion
1001371	Fyllning	Konstruktion
1001377	Fyllning	Konstruktion
652977	Fyllning	Konstruktion
1001379	Organisk infiltration	Brukning
653138	Stolpavtryck	Destruktion

Stolpfundament 2548

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen södra
NIVÅ	24,25 m ö.h.
UNDERLAG	Sand
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var påverkade av odling under modern tid.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,6 meter Bredd: 1,5 meter Djup, från frambanad markyta: 0,7 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,74 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 680 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: 420 – 600 AD, ¹⁴C-analys av hästtand från fyllning 652886 (Ua-31234), 600 – 680 AD, ¹⁴C-analys av bränt sädeskorn från fyllning 653341 (Ua-52446)

Sammantagen datering: De erhållna ¹⁴C-dateringarna visar att stolpfundamentet övergivits senast i slutet av 600-talet. När det byggdes går inte att avgöra utifrån det tillgängliga dateringsunderlaget, även om den ¹⁴C-daterade hästtanden antyder att stolpen stått redan 420 e.Kr. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal, som ett schablonvärde utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets södra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under odlingsyta 5589 från modern tid. Det syntes som en 1,6 x 1,5 meter stor, rundad mörkfärgning med två stycken 0,11 - 0,19 meter stora stenar som stack upp i ytan samt ett mörkare parti i mitten. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,6 x 1,5 meter stor i plan. Den hade vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (652908) var glest byggd och bestod av 0,1 – 0,5 meter stora moränstenar, flera stycken med en eller flera avslagna ytor.

Fyllning

Nedgrävningens sidor var täckta av fem olika fyllningar med olika färgnyanser och konsistens. I väster fanns en 0,6 meter tjock gråbrun fyllning av sand med inslag av skärersten (653338) och innanför denna fanns ytterligare en 0,54 meter tjock fyllning av brungul sand (653336). Mot botten innehöll fyllning 653338 mindre fickor av brungul eller gråbrun sand (653339, 653340). I öster dominerade en 0,5 meter tjock fyllning av gulbrun sand (653342). Samtliga dessa fyllningar omslöt stenskoningen.

Centralt i nedgrävningens botten fanns ett 0,1 meter tjockt eldningslager av sotig sand med diameter på 0,3 meter (653341). Den överlagrades av en 0,25 meter tjock fyllning av mörk gråbrun sand med inslag av träkol och skärvig sten (653337), mycket likt fyllning 653338. Ovanför denna och upp till nedgrävningens topp fanns ett skålformat, 0,4 meter tjockt, stolpavtryck av svartbrun silt med inslag av fynd och djurben (652886).

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte. Stolpen borde ha haft en diameter på minst 0,3 meter, av stolpavtrycket att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe som förankrats med fem jordfyllningar (653336, 653338-40, 653342) och en stenskonning (652908).

Destruktion

2. Det är oklart om resten av stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. Längst ner i hålrummet efter stolpen har man eldat med flera vedarter och ett eldningslager bildats (653341). Det rör sig troligen om en rituell handling.
3. Fyllningen ovanför (653337) har troligen bildats genom att en av de tidigare fyllningarna rasat in, av likheten med en av konstruktionsfyllning att döma.
4. I hålrummets översta del har ytterligare jord rasat in eller deponerats (652886). Det är oklart om fyndmaterialet från denna fyllning kan betraktas som en rituell deposition eller om det rör sig om boplatsmaterial. Djurbenen verkar vara äldre än sädeskorna i gropens nedersta del, vilket talar för det senare alternativet. En annan möjlighet är att det rör sig om en rituell deposition som ursprungligen legat vid stolpen på marknivå, och som sedermera rasat in i hålrummet efter denna. Keramiken är däremot troligen inte medvetet deponerad, av storleken på skärvan att döma.

FYND

I stolpavtryck 652886 fanns en liten keramikskärva av äldre svartgods (FC966) och djurben (se osteologi nedan).

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-31234	1546±38	430AD-570AD	420AD-600AD	FC1815	Obränd tand/Häst	652886	Stolpavtryck
Ua-52446	1385±31	630AD-670AD	600AD-680AD	654072	Bränt sädeskorn/Obestämt	653341	Eldningslager

Osteologi: Endast tänder har varit möjligt att identifiera från stolpavtryck 652886 och det rör sig om fragment av kindtand från får eller get samt åtta hästtänder från underkäken. Det rör sig om alla framtänder samt de två främre kindtänderna (P₂P₃) från höger sida och troligen kommer tänderna från samma underkäke och en relativ tung häst på 5-7 års ålder.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Får/get	Häst	Hund
2548	652886	99,4				3	8	

Vedart:

Provnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id	Strat obj typ
654065	Träkol	Björk		653341	Eldningslager
654065	Träkol	Ek		653341	Eldningslager
654065	Träkol	Tall		653341	Eldningslager
654072	Träkol	Björk		653341	Eldningslager
654072	Ved	Gran		653341	Eldningslager
654072	Träkol	Tall		653341	Eldningslager

Makrofossil:

Stolpfundament	Provnr	Makroskopisk tolkningskommentar
2548	654065	-
2548	654072	-

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
600389	Nedgrävning	Konstruktion	
652908	Stenskoning	Konstruktion	
653336	Fyllning	Konstruktion	
653338	Fyllning	Konstruktion	
653339	Fyllning	Konstruktion	
653340	Fyllning	Konstruktion	
653342	Fyllning	Konstruktion	
653341	Eldningslager	Destruktion/Rituell	
653337	Fyllning	Destruktion	
652886	stolpavtryck	Destruktion	

Stolpfundament 2549

Maria Lingström & Anton Seiler

Se figur 10a.

KONSTRUKTIONSTYP

Stolpfundament

BELÄGENHET

Vattholmavägen södra

NIVÅ

24,3 m ö.h.

UNDERLAG

Sand

BEVARINGSGRAD

Stolpfundamentets övre delar var påverkade av odling under modern tid.

YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER

Form i plan: Rundad

Längd: 1,7 meter

Bredd: 1,45 meter

Djup, från frambanad markyta: 1,04 meter

Djup, från topp av uppstickande stenar: -

DATERING

Dateringsspann: 340 – 650 e.Kr.

Konstruktion: 340 – 540 AD, ¹⁴C-analys av stolprest 653105 (Ua-31213)

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Den erhållna ¹⁴C-dateringen visar att stolpfundamentet byggts tidigast runt mitten av 300-talet. När det övergavs går inte att avgöra utifrån det tillgängliga dateringsunderlaget, utan den främre gränsen har satts till 650 e.Kr., som ett schablonvärde utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets nordöstra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under odlingsyta 5589 från modern tid och syntes som en 1,7 x 1,45 meter stor, rundad mörkfärgning utan stenar i ytan. Ett mörkare parti syntes i mitten. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,7 x 1,45 meter stor i plan. Den hade lutande sidor och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (652848) var kraftig, i princip intakt och omsorgsfullt byggd av upp till 10 skikt av sten. Den översta delen bestod huvudsakligen av 0,05-0,3 meter stora kullerstenar, med inslag av 0,05-0,30 meter stora huggna stenar samt enstaka 0,05-0,15 meter stora skörbrända stenar. Den nedre delen bestod av 0,3 - 0,65 meter stora moränstenar, några med huggspår, 0,03 – 0,3 meter stora stenflisor och några 0,15 - 0,25 meter stora kullerstenar.

Fyllning

Nedgrävningens sidor var huvudsakligen täckta av en metertjock fyllning av gulbeige siltig sand (652822), förutom i sydost där även en siltigare fyllning förekom (653104). Båda dessa fyllningar omslöt stenskoningen.

Centralt i nedgrävningen, ovanför stolpresten (se nedan) fanns ett 0,92 meter tjockt stolpavtryck av gulbrun siltig sand med inslag av skärven, träkol och bränd lera (652831). Detta överlagrades av en upp till 0,08 meter tjock fyllning av gulbeige siltig lera (652832).

Träkonstruktion

Centralt och längst ner i nedgrävningen fanns en stolprest (653105), 0,39 x 0,31 meter stor vid basen, 0,44 meter hög och bestående av torra och lösa träfibrer. Vedartsanalyserna har visat att både tall och ek är representerade, trots att proverna är tagna från samma stolprest, cirka 0,2 meter från varandra. Stolpen borde ha haft en diameter på cirka 0,5 meter, av stolpavtrycket att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe bestående av ek eller tall. Förekomst av två vedarter kan bero på att en stolpe av ek stadgats med kilar av tall, eller tvärtom. Stolpen har förankrats med två jordfyllningar (652822, 653104) och en stenskoning (652848).

Destruktion

2. Så småningom har åtminstone änden på stolpens nedgrävda del fått förmultna på plats (653105). Det är oklart om resten av stolpen togs bort, eller om den fått förmultna helt.
3. I hålrummet efter stolpen har ett stolpavtryck (652831) och en fyllning (652823) bildats, antagligen genom att jord från omgivningarna rasat in eller deponerats.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-31213	1632±31	380AD-530AD	340AD-540AD	653186	Ved/Tall	653105	Stolpe

Osteologi: -

Vedart:

Provnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id	Strat obj typ
653186	Ved	Tall	Kraftigt nedbruten	653105	Stolpe
653187	Ved	Ek	Atypisk cellstruktur (rot)	653105	Stolpe
653187	Ved	Ek	Veden helt upplöst. Endast fragmentariskt bevarad	653105	Stolpe

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
600379	Nedgrävning	Konstruktion	
652848	Stenskoning	Konstruktion	
652822	Fyllning	Konstruktion	
653104	Fyllning	Konstruktion	
653105	Stolpe	Konstruktion	
652831	Stolpavtryck	Destruktion	
652823	Fyllning	Destruktion	

Stolpfundament 2550

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen södra
NIVÅ	24,25 m ö.h.
UNDERLAG	Sand
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var påverkade av odling under modern tid, vilket framgick av ett par stenlyft
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,65 meter Bredd: 1,5 meter Djup, från frambanad markyta: 0,88 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,98 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets södra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under odlingsyta 5589 från modern tid och syntes som en 1,65 x 1,5 meter stor, rundad mörkfärgning med ett par 0,25 meter stora stenar som stack upp i ytan. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,65 x 1,5 meter stor i plan. Den hade vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (653056) var kraftig, delvis inraserad och omsorgsfullt byggd av upp till fyra skikt av 0,1 – 0,6 meter stora moränstenar, hälften av dem huggna. De största stenarna låg huvudsakligen i de nedre delarna. Att skoningen var skadad i de översta delarna framgick av två stenlyft.

Fyllning

Nedgrävningens botten var täckt av en 0,04 meter tjock fyllning av grå sand (653907), som överlagrades av en upp till 0,16 meter tjock fyllning av grå lera (1001392). Nedgrävningens sidor var i öster täckta av en 0,74 meter tjock fyllning av ljusbrun sand (1001394), som också omslöt stenskoningen.

I nedgrävningens centrala och västra delar förekom gul sand (1001396) och framförallt en 0,88 meter tjock fyllning av gråbrun sand med inslag av träkol och djurben (653057).

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte. Stolpen borde ha haft en diameter på cirka 0,4 meter, av hålrummet inom stenskoningen att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man täckt dess botten med två fyllningar (653907, 1001392) och därefter ställt en stolpe som förankrats med en jordfyllning (1001394) och en stenskoning (653056).

Destruktion

2. Det är oklart om stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. I hålrummet efter stolpen har en del av stenskoningen rasat in och två nya fyllningar bildats, antagligen genom att jord från tidigare fyllningar (1001396) eller från omgivningarna (653057) rasat in eller deponerats.
3. I fyllning 653057 har man lagt en rituell deposition i form av djurben.
4. Verksamhet på platsen har senare skadat stolpfundamentet övre del, varvid flera stenar avlägsnat och stenlyft bildats (653058, 653067).

FYND

I fyllning 653057 påträffades djurben (se osteologi nedan).

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi:

En relativt stor mängd ben förekom i fyllning 653057. En framtand (I₂) från svin, ett tåben (*phalanx 2*) från häst och nio ben från nötkreatur påträffades. Benen från nötkreatur utgörs av två kraniefragment, skulderblad, överarmsben, fotrotsben samt tre fragment av underkäkar från minst två olika djur som slaktats vid 3-3,5 respektive 4-9 års ålder.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Får/get	Häst	Hund
2550	653057	496,8	9	1			1	

Vedart: -

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
600371	Nedgrävning	Konstruktion	
653056	Stenskoning	Konstruktion	
653907	Fyllning	Konstruktion	
1001392	Fyllning	Konstruktion	
1001394	Fyllning	Konstruktion	
653057	Fyllning	Destruktion	Djurben
1001396	Fyllning	Destruktion	
653058	Stenlyft	Destruktion	
653067	Stenlyft	Destruktion	

Stolpfundament 2551

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen södra
NIVÅ	24,2 m ö.h.
UNDERLAG	Sand
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var påverkade av odling under modern tid, vilket framgick av ett par stenlyft
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,6 meter Bredd: 1,6 meter Djup, från frambanad markyta: 0,76 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,82 meter

DATERING

Dateringsspann: 250 – 650 e.Kr.

Konstruktion: 250 – 420 AD, ¹⁴C-analys av ved från stolprest 653744 (Ua-31212).

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Den erhållna ¹⁴C-dateringen visar att stolpfundamentet byggts tidigast runt mitten av 200-talet. När det övergavs går inte att avgöra utifrån det tillgängliga dateringsunderlaget, utan den främre gränsen har satts till 650 e.Kr., som ett schablonvärde utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets södra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under odlingsyta 5589 från modern tid och syntes som en 1,6 x 1,6 meter stor, rundad mörkfärgning med ett antal stenar som stack upp i ytan och ett mörkare parti i mitten. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,6 x 1,6 meter stor i plan. Den hade mestadels vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (653571) var kraftig, i princip intakt och omsorgsfullt byggd av upp till tre skikt av 0,1 – 0,6 meter stora moränstenar. Hålrummet inom stenskoningen var närmast kvadratisk i plan. Att skoningen var skadad i de översta delarna framgick av två stenlyft.

Fyllning

Nedgrävningens kanter täcktes av en 0,76 meter tjock gulbeige fyllning av siltig sand (653558) som omslöt stenskoningen. Partier av ren rödaktig grov sand förekom i söder.

Centralt i nedgrävningen, ovanför stolpresten (se nedan) fanns ett upp till 0,42 meter tjockt stolpavtryck av gråbrun sandig silt med inslag av små skörbrända stenar (653559).

Träkonstruktion

Centralt och längst ner i nedgrävningen fanns en stolprest av tall (653744), 0,48 x 0,27 meter stor vid basen, 0,44 meter hög och bestående av torra och lösa träfibrer. Brända delar fanns också mot botten och längs med den östra kanten. Av hålrummet i stenskoningen att döma verkar stolpen ha haft ett kvadratisk tvärsnitt med sidor på cirka 0,4 meter, åtminstone vid basen.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe av tall med troligen svedd ände som förankrats med en jordfyllning (653558) och en stenskoning (653571).

Destruktion

2. Så småningom har åtminstone änden på stolpens nedgrävda del fått förmultna på plats (653744). Det är oklart om resten av stolpen togs bort, eller om den fått förmultna helt.
3. I hålrummet efter stolpen har ett stolpavtryck bildats, antagligen genom att jord från omgivningarna rasat in eller deponerats (653559).
4. Verksamhet på platsen har senare skadat stolpfundamentet övre del, varvid flera stenar avlägsnat och stenlyft bildats (653549, 653572).

FYND

Inget fyndmaterial påträffades.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C- ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov- /fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-31212	1702±32	260AD-400AD	250AD-420AD	653932	Ved/Tall	653744	Stolpe

Osteologi: -

Vedart:

Provnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id	Strat obj typ
653932	Ved	Tall	Helt upprutnat virke. Cellstrukturen sönderfallen	653744	stolpe

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
600422	Nedgrävning	Konstruktion
653571	Stenskoning	Konstruktion
653558	Fyllning	Konstruktion
653744	Stolpe	Konstruktion
653559	Stolpavtryck	Destruktion
653549	Stenlyft	Destruktion
653572	Stenlyft	Destruktion

Stolpfundament 2552

Ann Lindkvist & Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	24,20 m ö.h.
UNDERLAG	Sand
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling, dikes- och ledningsgrävning samt bärlager för Vattholmavägen.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,84 meter Bredd: 1,84 meter Djup, från frambanad markyta: 1,10 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,20 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion:

Brukning:

Destruktion:

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin och därefter undersöktes den västra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den östra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärlev.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom under Vattholmavägen. Den omgavs av två diken (427011 & 427300) samt ett VA-schakt (423829), vilka dock ej hade åsamkat några skador på nedgrävningen. Förmodligen har de sentida aktiviteterna stört stenskoningen i gropens övre del. Efter avbaningen framträdde det som en rundad mörkfärgning med uppstickande stenar. I den centrala delen fanns en 0,60 – 0,70 meter stor mörkfärgning utan synliga stenar i ytan.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (424080) var rundad med vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskonig (427949) bestående av kantiga naturstenar, huvudsakligen granit, varav några var spräckta. Stenstorleken varierade från 0,15 till 0,75 meter. Stenarna låg tätt packade kring det stenfria utrymmet i nedgrävningens centrala del. Några av stenarna stack upp 0,10 - 0,15 meter över frambanad markyta.

Fyllning:

I gropens centrum fanns ett stenfritt utrymme med fyllning av mörkbrun silt (427980). Denna fyllning antas vara spår efter en avlägsnad stolpe som stått rest innanför stenskoningen. Centralt i gropens botten, under några inrasade stenar, fanns två fyllningar (1000295 och 1000294) vilka antas utgöra de nedre delarna av det utrymme där den förmodade stolpen har stått. Det stenfria utrymmet omgavs av en stenskonig. Utrymmena mellan stenarna bestod av melerad sandig silt (427948). Färgskiftningarna kan bero på det varviga underlaget som sannolikt blivit omrört vid uppgrävandet och återfyllandet. Un-

der stenskoningen fanns några tunnare sandiga siltlager (1000292, 1000293) samt ett mörkare siltlager (1000291) i norra delen av gropens botten.

Träkonstruktion:

I en del av det förmodade stolpavtrycket påträffades sot, kol samt obrända träfragment (2000812). Dessa antas härröra från den stolpe som stått rest i gropen. Utifrån de fyllningar (427980, 1000295 och 1000294) som tolkas som det igenfyllda avtrycket efter en förmodad stolpe kan stolpens diamatermåt uppskattas till närmare 0,50 meter. Utifrån deras läge skulle denna stolpe ha stått centralt i gropen med en svag förskjutning mot öster.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (424080) grävts har en trästolpe (2000812) placerats i dess centrala del. Möjligheten har stolpen varit svedd i nedre delen för att bättre motstå röta (1000294). I samband med detta har lite omgivande sandig silt (1000292 och 1000293) rasat ned på botten av gropens norra del.
2. Utrymmet kring stolpen har fyllts ut med en stenpackning (427949) samt den tidigare uppgrävda sandiga silten (427948). Ett parti framträdde som mörkare (1000291).
3. Ett mindre utrymme direkt under stolpen har fyllts ut genom inträngande grå lerig silt (1000294) som färgats av sot och kol från stolpens nedre, svedda del.

Destruktion

4. Den ruttna stolpen har senare ryckts upp varvid material (427980 och 1000295) från markytan och omgivande lager i rasat ned i de övre delarna av utrymmet efter stolpen. Vid denna tidpunkt har också några av stenarna från stenkonstruktionen fallit ner den centrala delen.

FYND

Inga fynd påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart:-

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Strat. obj tolkning	Handling
424080	Nedgrävning	Konstruktion
427948	Lager fyllning	Konstruktion
427949	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
427980	Lager fyllning	Destruktion
1000291	Lager fyllning	Konstruktion
1000292	Lager fyllning	Konstruktion
1000293	Lager fyllning	Konstruktion
1000294	Lager fyllning	Konstruktion
1000295	Lager fyllning	Destruktion
2000812	Träkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2553

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	24,00 m ö.h.
UNDERLAG	Sand
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentet bedöms vara i det närmaste helt och hållet förstört av de VA-schakt (423889, 423836) vilka löpte sydväst respektive norr om den enda kvarvarande stenen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: - Längd: - Bredd: - Djup, från frambanad markyta: - Djup, från topp av uppstickande stenar: -

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbanning syntes endast VA-ledningen i markytan på den plats där ett stolpfundament borde finnas. Ett djupschakt (1,2 meter djupt) grävdes för att se om det eventuellt kunde finnas några bevarade lämningar under VA-schaktet. Ledningen var dock väldigt djupt nedgrävd och det kunde konstateras att det inte fanns några bevarade nedgrävningar eller fyllningar på platsen. Däremot påträffades en sten i den södra kanten av störningen som av allt att döma låg kvar in situ. Denna mättes in och fotograferades.

BESKRIVNING

En ensamliggande sten framkom i det sandiga underlaget vid schaktning under den tidigare sträckningen för Vattholmavägen, se vidare nedan under stenskoning. Den låg på den plats där ett stolpfundament kunde förväntas utifrån de jämna avstånd som fanns mellan dessa.

Nedgrävning:

Det fanns inga spår av någon nedgrävning.

Stenkonstruktion:

En sten bedöms utgöra den enda kvarvarande resten av en stenskodd grop för ett stolpfundament. Den utgjordes av en obearbetad moränsten med måtten 0,32 x 0,15 x 0,17 meter.

Fyllning:

Inga fyllningar fanns bevarade.

Träkonstruktion:

Det fanns inga spår av någon stolpe.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Händelseförloppet kan inte tolkas.

FYND

Inga fynd påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Strat obj tolkning	Handling
427686	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2554

Se figur 11b.

Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP
BELÄGENHET
NIVÅ
UNDERLAG
BEVARINGSGRAD

Stolpfundament
Vattholmavägen norra
24,00 m ö.h.
Sand
Belägen under Vattholmavägen. Övre delen sannolikt störd av den sentida vägbanken samt sannolikt även av sentida odling som föregått anläggandet av vägbanken. I östra och västra kanten var nedgrävningen störd av två sentida diken vilka löpte parallellt med Vattholmavägen.

YTTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER

Form i plan: Rundad
Längd: 1,60 meter
Bredd: 1,50 meter
Djup, från frambanad markyta: 0,82 meter
Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,87 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den östra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslev.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom under Vattholmavägen vid bortschaktning av vägbanken. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med riklig stenskoning i den norra kanten. Nedgrävningens centrala och södra del var stenfria i ytan.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (423850) var rundad i plan. Nedgrävningens kanten var relativt lodrät på södra sidan. I norr var den mera lutande samt oregelbunden vilket kan bero på sättningar i den omgivande marken i samband med att de sentida diken har grävts. I öster och väster var nedgrävningens kanten störd av ett dike vardera. Nedgrävningens botten var plan.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (427931) bestående av naturstenar, huvudsakligen kantiga. Stenarna låg tätt packade kring det stenfria utrymmet i nedgrävningens södra del. Skoningen var således rikligare i öst, väst och norr. Några av stenarna stack upp ca 0,10 meter över frambanad markyta. Stensstorleken varierade från 0,10 till 0,55 meter. Några av stenarna hade spräckts.

Fyllning:

I nedgrävningens ytterkanter fanns ett drygt 0,70 meter djupt gulbrunt sandlager (427932) med fynd av obränt djurben (FN277). Detta lager omgav en gråbrun siltig fyllning (427933) med fynd av obrända

djurben (FN276). I botten fanns en 0,04 m djupt luckert, gråbrunt siltlager (427934) som mätte 0,50 meter i diameter.

Träkonstruktion:

Inga trärester efter den förmodade stolpen påträffades. Utifrån en gråbrun siltig fyllning som antas ha avsatts under stolpen skulle denna ha haft ett diametermått på 0,50 meter. Detta mått överensstämmer också med storleken på det stenfria utrymmet som omgärdades av stenskoningen.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (423850) grävts har en kraftig trästolpe placerats stående i gropens botten. Stolpen har rests mot den södra nedgrävningsskanten varefter tomrummet mellan stolpe och nedgrävningsskanter fyllts ut med stenar (427931) och sand (427932). Stenarnas storlek samt stenskoningens volym avsevärt mindre i söder. I botten fanns ett tunt siltlager (427934) som skulle kunna ha avsatts under stolpens botten.

Destruktion

2. Stolpen har senare ryckts upp varvid material från ytan i form av silt (427933), innehållande obränt benmaterial, rasat in i utrymmet efter stolpen.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi:

Underkäksfragment från både nötkreatur och tamsvin påträffades i två fyllnadslager (427932, 427933). Underkäken från svin kommer från ett djur slaktat vid 2-4 års ålder.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2554	427932	11,0	1						
2554	427933	11,9		1					

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING -

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Strat obj tolkning	Handling
423850	Nedgrävning	Konstruktion
427931	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
427932	Lager fyllning	Konstruktion
427933	Lager fyllning	Destruktion
427934	Lager fyllning	Konstruktion

Stolpfundament 2555

Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP
BELÄGENHET
NIVÅ
UNDERLAG
BEVARINGSGRAD

Stolpfundament
Vattholmavägen norra
23,80 m ö.h.
Sand
Belägen under Vattholmavägen. Övre delen sannolikt störd av den sentida vägbanken samt sannolikt även av sentida odling som föregått anläggandet av vägbanken. I östra kanten var nedgrävningen störd av ett sentida dike vilka löpte parallellt med Vattholmavägen. I östra kanten var nedgrävningen även störd av en grop efter en sentida telefonstolpe.

YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER

Form i plan: Rundad
Längd: 1,80 meter
Bredd: 1,50 meter
Djup, från frambanad markyta: 1,05 meter
Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,07 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den östra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärlev.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom under Vattholmavägen vid bortschaktning av vägbanken. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning. Endast en sten var synlig i ytan.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (422069) var rundad i plan. Nedgrävningskanten var i princip lodrät. Gropen hade plan botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (426969) bestående av naturstenar, huvudsakligen kantiga. Stenarna låg tätt packade i nedgrävningens mellersta del, i toppen och botten fanns betydligt färre stenar. Stenstorleken varierade från 0,10 till 0,65 meter. Några av stenarna hade spräckts.

Fyllning:

I övre delen av nedgrävningens ytterkanter fanns ett 0,60–0,80 meter djupt, gulbrunt sandigt siltlager med spridda kolbitar (426974). Denna fyllning omgärdade en gråbrun lucker sandig fyllning (426956). I gropens botten fanns flera sandiga, siltiga och grusiga fyllningar (426970, 426971 och 426973).

Träkonstruktion:

Inga trärester efter den förmodade stolpen påträffades. Utifrån en gråbrun sandig, lucker fyllning (426956) som antas ha rasat in efter att den förmodade stolpen dragits upp skulle denna ha haft ett diametermått på 0,40 meter.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (422069) grävts har en kraftig trästolpe placerats stående i gropens södra del. Tomrummet mellan stolpe och nedgrävningskant har fyllts ut med stenar (426969) och sand (426970, 426971, 426973 & 426974).

Destruktion

2. Stolpen har senare ryckts upp varvid material från ytan i form av sand (426956) samt en del skoningsstenar, rasat in i utrymmet efter stolpen.

FYND

Inga fynd påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING -

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Strat obj tolkning	Handling
422069	Nedgrävning	Konstruktion
426956	Lager fyllning	Destruktion
426969	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
426970	Lager fyllning	Konstruktion
426971	Lager fyllning	Konstruktion
426973	Lager fyllning	Konstruktion
426974	Lager fyllning	Konstruktion

Stolpfundament 2556

Se figur 12a.

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP
BELÄGENHET
NIVÅ
UNDERLAG
BEVARINGSGRAD

Stolpfundament
Vattholmavägen norra
23,80 m ö.h.
Sand
Övre delen sannolikt störd av odling. Endast två småstenar var synliga i ytan och det fanns inte mer än enstaka stenar i de översta 0,40 metern. Fyllningarna tyder dock på att om stenar försvunnit så har detta skett i samband med en första destruktion. I öster skars nedgrävningens yttersta kant av ett dike men detta tycktes inte ha orsakat någon nämnvärd skada.

YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER

Form i plan: Rundad
Längd: 1,70 meter
Bredd: 1,70 meter
Djup, från frambanad markyta: 0,90 meter
Djup, från topp av uppstickande stenar: -

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin och därefter undersöktes den västra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den östra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslev.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid bortschaktning av vägbanken under Vattholmavägen. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med ett par småstenar i ytan. Ett dike löpte just väster om mörkfärgningen och ett annat dike skar dess östliga ytterkant.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (422058) var rundad med vertikala men något ojämna sidor och botten var plan men också den något ojämn.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (426785) bestående av kantiga moränstenar, huvudsakligen av granit. Storleken varierade mellan 0,10 och 0,50 meter. Stenarna låg relativt tätt men fanns endast nedgrävningens botten. I de översta 0,40 meter fanns endast någon enstaka mindre sten.

Fyllning:

Det fanns fyra olika fyllningar i nedgrävningen. Samtliga tycks vara lätt kulturpåverkade. Underst låg gråbrun flammig silt (1000296) vilken också omgav huvuddelen av de stenar som fanns i konstruktionen. Även en annan fyllning av flammig brun silt och sand (1000297) fanns på kanten i anslutning till stenarna. Dessa båda överlagrades av ljus gulbrun sand med två horisonter (1000298). Överst och i hela ned-

grävningens yta låg flammig gråbrun siltig sand med inslag av kol (426784). Hästben (FN278) påträffades nära botten av denna fyllning.

Träkonstruktion:

Det fanns inga spår av någon stolpe i konstruktionen.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (422058) grävts har stora stenar (426785) placerats i gropen, förmodligen i yterkanterna från botten och upp längs hela sidorna tillsammans med kulturpåverkade sandiga fyllningar (1000296, 1000297). Därefter har sannolikt en stolpe placerats centralt i gropen och utrymmet kring denna denna har fyllts ut med mer stenar samt mer av samma fyllningar.

Destruktion

2. Stolpen har senare tagits bort. Bristen på stenar i den övre delen samt utbredningen av den övre fyllningen (426784) tyder på att detta har gjorts genom att både ett större antal stenar och en stor del av fyllningen grävts upp ur gropen. Stenkonstruktionen har då till stor del kollapsat och flera stenar har fallit ned i botten. Den övre delen av nedgrävningen har sedan återfyllts med både mer (426784) och mindre (1000298) kulturpåverkat material varvid två hästtänder rast med ned från markytan.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: Två kindtänder från överkäken av häst förekom i fyllningen (426784) från destruktions av stolpfundamentet.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2556	426784	69,1	1					2	

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Strat obj tolkning	Handling
422058	Nedgrävning	Konstruktion
426784	Lager fyllning	Destruktion
426785	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
1000296	Lager fyllning	Konstruktion
1000297	Lager fyllning	Konstruktion
1000298	Lager fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2557

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	23,60 m ö.h.
UNDERLAG	Sand
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av vägbanken för Vattholmavägen men eventuellt även av odling. Ett dike skar nedgrävningen ytligt i den östra kanten. Fem till sex större stenar (0,20–0,60 meter) var synliga i ytan varav några låg samlade i sydvästra kanten, in situ
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,88 meter Bredd: 1,88 meter Djup, från frambanad markyta: 0,87 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,00 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin och därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslev.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid bortschaktning av vägbanken under Vattholmavägen och överlagrades av denna. Efter framrensning framstod det som en rundad nedgrävning med ett antal större stenar i ytan främst samlade i sydväst. Ett dike skar östra kanten.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (422039) var rundad med vertikal sida i den södra delen och oregelbunden i den norra. Bottnen var plan men något ojämn i norr.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (427115) bestående av moränstenar av granit, både rundade och kantiga. Ett mindre antal var spräckta. De varierade i storlek mellan 0,10 och 0,70 meter men större stenar dominerade. Stenskoningen var något störd i östsydöst men föreföll i övrigt vara i det närmaste intakt. Stenarna var placerade i nedgrävningens ytterkanter medan centrum var stenfritt ända ner till bottnen sånär på en sten i ytan.

Fyllning:

I nedgrävningens centrum fanns en fyllning av sotig gråbrun silt (427572) vilken i ytterkant hade en lins av sot och kol. Fyllningen var 0,45 x 0,45 meter i ytan och hade en oregelbunden trattform. Djupet var 0,62 m. I fyllningen framkom ett fynd av obränt ben av nöt (FN279). Under 427572 men med samma horisontella utbredning fanns ljus gulbrun silt (1000302) vilken utgjordes av opåverkat material. Denna hade tillsammans med den ovanliggande fyllningen ett djup om 0,78 meter. Fyllningen i nedgrävningens

ytterkanter och botten utgjordes av mörkbrun lerig silt (427114), det vill säga kulturpåverkat material från ytan. Fyllningen omgav också stenkonstruktionen. I de nedre delarna, mellan 1000302 och den just nämnda 427114, fanns ett mindre område som innehöll blandad mörkbrun och ljusbrun silt (427856).

Träkonstruktion:

Den stenfria fyllningen (427572) innanför stenskoningen ger en fingervisning om stolpens form och dimension. Denna fyllning uppvisade en rund form med ett diametermått på ca 0,45 meter och hade sin botten omkring 0,20 meter över nedgrävningens botten.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (422039) grävts, har en stolpe placerats i gropen varefter utrymmet kring stolpen har fyllts igen med stenar (427115) och kulturpåverkad jord (427114).

Destruktion

2. Stolpen har senare dragits upp. Stenkonstruktionen har, i alla fall i sina kvarvarande delar, inte rubbats i samband med detta. När stolpen tagits bort tycks utrymmet för stolpen ha fyllts igen med inrasade massor; underst, ljus opåverkad silt (1000302) och över detta kulturpåverkad silt med inslag av kol- och sot (427542). I den övre fyllningen har också obränt ben (FN279) följt med.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: Benfyndet från destruktionsfyllningen (427572) till stolpfundamentet utgörs av ett fragment av halskota från nötkreatur.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2557	427572	10,1	1						

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Strat obj tolkning	Handling
422039	Nedgrävning	Konstruktion
427114	Lager fyllning	Konstruktion
427115	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
427572	Lager fyllning	Destruktion
427856	Lager fyllning	Konstruktion
1000302	Lager fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2558

Maria Lingström & Anton Seiler

Se figur 11c.

KONSTRUKTIONSTYP

Stolpfundament

BELÄGENHET

Vattholmavägen norra

NIVÅ

23,4 m ö.h.

UNDERLAG

Sand/lera

BEVARINGSGRAD

Stolpfundamentets östra delar var skurna av ett vägdikey. De övre delarna var också påverkade byggnationen av

Vattholmavägen

YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER

Form i plan: Rundad

Längd: 1,7 meter

Bredd: 1,7 meter

Djup, från frambanad markyta: 0,86 meter

Djup, från topp av uppstickande stenar: -

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets västra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under recenta bärlager till Vattholmavägen och syntes som en 1,7 x 1,7 meter stor, rundad mörkfärgning utan stenar i ytan. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,7 x 1,7 meter stor i plan. Den hade oregelbundna sidor och oregelbunden botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (426480) var delvis inrasad och byggd av 0,1 – 0,7 meter stora moränstenar, med de största exemplaren längst ner.

Fyllning

Nedgrävningens kanter täcktes av en 0,84 meter gråbrun/beige fyllning av flammig siltig lera (2000786) som omslöt stenskoningen. Centralt i nedgrävningen fanns ett lika tjockt, trattformat stolpavtryck av gråbrun sandig lera med inslag av djurben (426479). Gränsen mellan dessa två fyllningar var diffus.

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte. Storleken på de intakta nedre delarna av stenskoning 426480 antyder att stolpen haft en diameter på cirka 0,55 meter.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe som förankrats med en jordfyllning (2000786) och en stenskoning (426480).

Destruktion

2. Det är oklart om stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. I hålrummet efter stolpen har en del av stenskoningen sedermera rasat in, och ett stolpavtryck bildats (426479), antagligen genom att jord från omgivningarna rasat in eller deponerats.
3. I denna fyllning har man lagt en rituell deposition i form av djurben.

FYND

Djurben påträffades i Stolpavtryck 426479 (se osteologi nedan.)

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: Sammanlagt 21 tänder av tamsvin påträffades i stolpavtryck 426479. Tänderna kommer från både över- och underkäke samt vänster och höger sida. Det finns inga dubletter av tänder och de kommer troligen från samma individ och ett helt svinhuvud, men där benvävnad brutits ned och tänderna är det enda som har bevarats. Tänderna kommer från ett ungsvin slaktat mellan 1-2 års ålder.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2558	426479	20,3		21					

Vedart: -

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
422048	Nedgrävning	Konstruktion	
426480	Stenskoning	Konstruktion	
2000786	Fyllning	Konstruktion	
426479	Stolpavtryck	Destruktion	Djurben

Stolpfundament 2559

Se figur 12b.

Ann Lindkvist & Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP
BELÄGENHET
NIVÅ
UNDERLAG
BEVARINGSGRAD

Stolpfundament
Vattholmavägen norra
23,25 m ö.h.
Sand
Övre delen störd av sentida odling samt bärlager för Vattholmavägen. Ett dike hade grävts genom anläggningens östra del som var omörd ned till 0,20 meters djup.

YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER

Form i plan: Rundad
Längd: 1,60 meter
Bredd: 1,30 meter
Djup, från frambanad markyta: 0,70 meter
Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,74 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den västra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den östra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslav och spade. För att kunna gräva ut anläggningen anlades en arbetsgrop med maskin strax väster om.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning i södra delen av undersökningsområdet direkt under bärlager för Vattholmavägen. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med riklig stenskoning i östra delen. I centrala och västra delen var det stenfritt.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (422025) var rundad med lutande sidor och plan botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (426885) bestående av rundade moränstenar, huvudsakligen granit. Stenarna låg packade kring det stenfria utrymmet i nedgrävningens centrala del. Skoningen var dock rikligare i öst, väst och söder. Några av stenarna stack upp 0,06 m över frambanad markyta. Stenstorleken varierade från 0,10 till 0,4 meter.

Fyllning:

I nedgrävningens botten fanns två tunna siltiga gulbruna lager (426886 och 426887) vilka kan ha avsatts i samband med att stolpen restes. I nedgrävningens ytterkanter fanns ett 0,70 meter djupt ljust gråbrunt siltigt lager (1000284) som omgav en mörkt gråbrun siltig fyllning (426883) med fynd av obrända djurben (FN290-291).

Träkonstruktion:

Inget synligt spår efter stolpe. Stolpavtrycket så pass inrasat att stolpens diameter ej kan utläsas.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (422025) grävts har en stolpe placerats i gropen varefter utrymmet kring stolpen har återfyllts med stenar (426885) och sandig silt (426886, 426887 & 1000284).

Destruktion

2. Efter att stolpen har avlägsnats har sandig silt (426886) från den omgivande konstruktionsfyllningen har rasat ned i stolpavtryckets nedre del och material från den dåvarande markytan i form av humös lera (426883) och obrända, obestämbara benfragment (FN290-291) samt en obränd tand av nöt (FN291) har rasat ned i de övre delarna av utrymmet efter stolpen.
3. I historisk tid har en gärdesgård (426902) placerat över anläggningen och därefter ett dike (421063), varvid de översta delarna av stolpfundamentet grävts bort.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: En kindtand från överkäke hos nötkreatur förekom i fyllningen (426883) från destruktionsdelen av stolpfundamentet.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2559	426883	4,4	1						

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

—

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Strat obj tolkning	Handling
422025	Nedgrävning	Konstruktion
426883	Lager fyllning	Destruktion
426885	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
426886	Lager fyllning	Konstruktion
426887	Lager fyllning	Konstruktion
1000284	Lager fyllning	Konstruktion

Stolpfundament 2560

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	23,15 m ö.h.
UNDERLAG	Sand
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var påverkade av byggnationen av Vattholmavägen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,5 meter Bredd: 1,5 meter Djup, från frambanad markyta: 0,44 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,68 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 770 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: 640 – 770 AD, ¹⁴C-analys av obränt djurben från fyllning 427990 (Ua-50598).

Sammantagen datering: Den erhållna ¹⁴C-dateringen visar att stolpfundamentet övergivits senast under 700-talets andra hälft. När det byggdes går inte att avgöra utifrån det tillgängliga dateringsunderlaget, utan den bakre gränsen har satts till sent 500-tal., som ett schablonvärde utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets östra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under recenta bärlager till Vattholmavägen och syntes som en 1,5 x 1,5 meter stor, rundad mörkfärgning med ett tiotal stenar som stack upp i ytan. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,5 x 1,5 meter stor i plan. Den hade oregelbundna sidor och oregelbunden botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (427991) var delvis inraserad och byggd av 0,1 – 0,55 meter stora moränstenar.

Fyllning

I nedgrävningen kunde en enda fyllning konstateras, bestående av gulbrun lerig silt med inslag av sand. Denna har dock delats in i två enheter med olika idnr för att kunna återskapa handlingsförloppet. Den första enheten avser fyllningen i nedgrävningens yttre kanter och runt stenskoningen (2000788), medan den andra motsvarar den del som låg inom stenskoningen (427990). Djurben förekom i de centrala och övre delarna av stolpfundamentet, de har därför relaterats till fyllning 427990. Vissa ben var inklade mellan större och mindre stenar.

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe som har förankrats med en jordfyllning (2000788) och en stenskoning (427991).

Destruktion

2. Det är oklart om stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. I hålrummet efter stolpen har en del av stenskoningen sedermera rasat in, och en ny fyllning bildats (427990), antagligen genom att jord från omgivningarna rasat in eller deponerats.
3. I denna fyllning har man lagt en rituellt deposition i form av djurben och en hund. Vad gäller hunden tyder läget mellan några stenar att kroppen kan ha täckts med en del av den inraserade stenskoningen, samtidigt som avsaknaden av vissa kroppsdelar är en indikation på att kadavret störts strax därefter, t.ex. av asätare.

FYND

Djurben påträffades i fyllning 427990 (se osteologi nedan.)

ANALYSER

¹⁴C-analys:

Lab-nr	14C- ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov- /fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-50598	1340±31	650AD-760AD	640AD-770AD	FN185	Obränt ben/Hund	427990	Fyllning

Osteologi: I den övre delen av fyllning 427990 hittades kraniedelar från både hund, svin och nötkreatur. Från nötkreatur förekom ett kraniefragment (*os temporale*) samt kindtand (M³) från ett äldre djur äldre än 3 år. Större delen av ett kranium från ett svin hittades också, centralt och ytligt i stolpfundamentet. Kraniet var dåligt bevarat och mycket skört. Tandframbrott och slitage visar att svinet var mellan 12 -18 månader när det slaktades. Mest anmärkningsvärt var fynden av hund placerade ytligt i fyllningen, inkilat mellan mindre och större stenar från stenskoningen i stolpfundamentets sydvästra hörn. Hundbenen utgjordes av kranium med underkäkar, tre halskotor, två bröstkor, ett revben, strål- och armbågsben. Osteometriska undersökningar av kraniet under underkäkar visar att det kommer från medelstor hund i jämförelse med andra hundar från järnålder, men att den har haft relativt långsmalt huvud. I jämförelse med nutida hundraser liknar den i storlek och form mest dalmatiner och vinthund. Kraniet och underkäkarna låg tillsammans, men inte i anatomiskt läge. Kraniet var placerat med pannan nedåt (dorsal sida) medan underkäkarna låg i samma riktning som kraniet, men med höger käke ovan och vänster under kraniet. I anslutning till huvudet, till synes anatomiskt korrekt, låg axiskotan tillsammans med den följande tredje och fjärde halskotan. Alltså saknades atlaskotan, den första halskotan, som ledar emot kraniet. I närheten av kraniet fanns två bröstkor och ett revben. Två mycket dåligt bevarade ben som utgjordes av diafyserna på vänster strål- och armbågsbenet påträffades också i anslutning till de övriga hundbenen. Det fanns inga tydliga spår av någon störning i fyllnadslagret. Då kranium, underkäkar och halskotor låg placerade tätt tillsammans, så har troligen dessa delar placerats i ett stycke. Möjligen rör det sig om en hel hund som deponerats. Ytligt liggande delar av ett eventuellt hundskelett kan ha skadats av plog eller vid framschaktning, men det kan inte förklara avsaknaden av benen från bålen som låg under kraniet och underkäkarna. Troligen har en störning skett, men då benen var sköra men låg intakta *in situ* så rör det sig troligen inte om en sentida störning. Möjligen har något djur grävt upp delar hunden kort efter den har deponerats eller så har den skadats i samband med destruktionsen av stolpfundamentet.

Stolp- fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2560	427990	283,0	3	1					11

Vedart: -

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
425095	Nedgrävning	Konstruktion	
427991	Stenskoning	Konstruktion	
2000788	Fyllning	Konstruktion	
427990	Fyllning	Destruktion	Djurben

Stolpfundament 2561

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	23,10 m ö.h.
UNDERLAG	Sand
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida vägkonstruktion samt sentida och sannolikt också äldre odling. Tre något större stenar fanns i ytterkanten i väster och söder. Ett vägdike hade skadat konstruktionens östra kant varvid ungefär de yttersta 0,20 meter av nedgrävningen bör försvunnit i denna del. Djupet i denna kant var 0,10–0,15 meter. Tre större stenar som sannolikt härrörde från stolpfundamentet låg i diket. Ett sentida svämlager (421136) täckte en mindre del av anläggningens yta i anslutning i diket i södra kanten.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Ursprungligen rundad, nu skadad i öster Längd: 1,70 meter Bredd: 1,50 meter Djup, från frambanad markyta: 0,90 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,00 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. En arbetsgrupp grävdes med grävmaskin varpå den östra halvan undersöktes kontextuellt med skärlev. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Det delvis överlagrande svämlagret och diket som skar nedgrävningen undersöktes och togs bort före undersökningen av stolpfundamentet.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet var beläget i övergången mellan sentida vägbank och åkermark och skars i den östra kanten av ett vägdike. Efter rensning framträdde det som en rundad mörkfärgning med tre något större stenar i ytterkant i söder och väster.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (421983) var rundad med vertikala sidor och oregelbunden botten. Sannolikt har den grova sand som fanns under nedgrävningen medfört att stenar flyttat sig i samband med naturliga rörelser i jordlagren vilket gjort att botten har blivit ojämn.

Stenkonstruktion:

Stenkonstruktionen (426996) utgjordes mestadels av större moränstenar (0,30–0,70 m) varav ett flertal var vertikalt placerade. Endast ett fåtal stenar var mindre och dessa utgjordes i huvudsak av skärvor från spräckta stenar av moränmaterial. Konstruktionen var något gles i nordöst men i övrigt var stenarna tätt inkilade mot varandra och mot nedgrävningens kanter. Ett mindre antal tycktes ha rasat in i centrum.

Fyllning:

I anläggningens botten och ytterkanter, även mellan en del av stenarna i konstruktionen, fanns flera fyllningar (427583, 427584, 427585, 427586) av brun sand i olika variationer men utan inslag av några fynd eller andra komponenter. Fyllningarna tycks utgöras av opåverkat material från själva gropen. Den större delen av nedgrävningen fylldes av mörkbrun svagt siltig sand, 426997, med inslag av kol, bränd lera och småsten samt även några fragmentariska små bitar av obränt ben (FN292-294). Fyllningen omgav också delar av stenkonstruktionen. Det fanns vissa svaga skiftningar i färg och material i fyllningen.

Träkonstruktion:

Det fanns inga spår av någon stolpe i fyllningar eller i stenkonstruktionen. Möjligen kan dock det djupare, relativt stenfria partiet mot norr (högra sidan av profilritningen) visa att en stolpe stått just där.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR**Konstruktion**

1. Efter att gropen (421983) grävts har en trästolpe placerats i gropen varefter utrymmet kring denna återfyllts med stenar (426996)(något mindre stenmängd i nordöstra delen) och sand i olika variationer (427581, 427583, 427584, 427585, 427586).

Destruktion

2. Stolpen har senare tagits bort. Detta har möjligen gjorts genom att jorden i nedgrävningens centrum helt eller delvis grävts upp varvid även en del stenar i konstruktionen förflyttats och möjligen till och med tagits bort. Detta resulterade i att brun siltig sand (426997) rasade ned innehållande djurben (FN292-294).

FYND

Ben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi:

Endast en mindre mängd oidentifierbara benfragment hittades i en av fyllningarna (426997) till konstruktionen. Ett tandfragment kommer från rovdjur eller allätare som hund eller svin.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2561	426997	2,2							

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING**INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER**

Strat obj id	Strat obj typ	Handling
421983	Nedgrävning	Konstruktion
426996	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
426997	Lager fyllning	Destruktion
427581	Lager fyllning	Destruktion
427583	Lager fyllning	Konstruktion
427584	Lager fyllning	Konstruktion
427585	Lager fyllning	Konstruktion
427586	Lager fyllning	Konstruktion

Stolpfundament 2562

Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	22,98 m ö.h.
UNDERLAG	Sand
BEVARINGSGRAD	Belägen under Vattholmavägen. Övre delen sannolikt störd av den sentida vägbanken samt sannolikt även av sentida odling som föregått anläggandet av vägbanken. I östra kanten var nedgrävningen störd av ett sentida dike vilka löpte parallellt med Vattholmavägen.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,80 meter Bredd: 1,60 meter Djup, från frambanad markyta: 0,78 meter Djup, från topp av uppstickande stenar:

DATERING

Dateringsspann: 400-650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den västra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den östra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslev.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom under Vattholmavägen vid bortschaktning av vägbanken. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning utan synliga stenar i ytan.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (421108) var rundad i plan. Nedgrävningskanten var svagt lutande.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (426159) bestående av naturstenar, huvudsakligen kantiga. Stenstorleken varierade från 0,05 till 0,65 meter. Några av stenarna hade spräckts.

Fyllning:

I övre delen av nedgrävningens centrala del fanns ett 0,40 meter djupt fyllning av gråbrun siltig lera (426546) med enstaka småstenar och obrända benfragment (FN296-299). Under och kring denna fyllning fanns en 0,60 meter djup fyllning av gråbrun lerig silt (426547). Även denna innehöll enstaka småstenar och obrända benfragment (FN302-304), bl a ett längre rörben (FN304) omkring 0,10 meter över nedgrävningens botten. Därunder fanns, utmed nedgrävningskanterna, en upptill 0,15 meter djup fyllning av gråbrun sand med inslag av småsten (426158). Denna fyllning låg mellan stenskoningen och nedgrävningskanten och innehöll obrända djurben (FN295).

Träkonstruktion:

Inga trärester efter den förmodade stolpen påträffades. Utifrån ett stenfritt parti i nedgrävningens centrala samt ett hårt packat parti av botten under detta, kan den förmodade stolpens storlek uppskattas till en diameter kring 0,45 meter.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (421108) grävts har en kraftig trästolpe placerats stående i gropens centrala del. Stolpen har genom sin tyngd pressat ned gropens botten så att det bildats ett grunt avtryck (426533). Tomrummet mellan stolpe och nedgrävningskant har fyllts ut med stenar (426159) och lerig silt (426158). Gråbrun sand har rasat in i luftfickor mellan stenskoningen och nedgrävningskanten (426547).

Destruktion

2. Stolpen har senare avlägsnats varvid material från markytan samt omkringliggande fyllning, rasat in i utrymmet efter stolpen. Den övre fyllningen (426546) gick att urskilja som en tydlig destruktionsfyllning. Fyllningen därunder (426547) fanns såväl i det stenfria partiet som mellan stenarna i stenskoningen. Det kan antas att denna fyllning funnits naturligt på platsen och kan ha rasta in, men det går inte att urskilja någon gräns för konstruktions- och destruktionsfas. Det är därför svårt att bedöma vilken fas som benmaterialet (FN301-304) i denna fyllning skall kopplas till.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: I fyllningar (421108, 426158, 426546) från destruktionsfasen hittades fragment från en svinunderkäke, tandfragment från får eller get samt revben från nötkreatur. Underkäke kommer från ett svin slaktad vid 14-18 månaders ålder. Ett helt mellanhandsben från en fullvuxen ko förekom dessutom i destruktionsfyllningen (426547).

Stolpfundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2562	426158	0,4					1		
2562	426546	78.6	2	1					
2562	426547	111,2	1						

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Strat obj tolkning	Handling
421108	Nedgrävning	Konstruktion
426158	Lager fyllning	Konstruktion
426159	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
426533	Lager fyllning	Konstruktion
426546	Lager fyllning	Destruktion
426547	Lager fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2563

Hans Göthberg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	Frambanad markyta: 22,80 m ö h, anläggningens botten: 22,12 m ö h
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Skadad av vägbank för Vattholmavägen
YTTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,6 meter Bredd: 1,6 meter Djup, från frambanad markyta: 0,68 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,95 meter

DATERING

Dateringsspann: 420 – 650 e Kr

Konstruktion: 420 – 570 AD, ¹⁴C-datering av ved av stolpe (Ua-51065).

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Bedöms tillhöra perioden 420 – 650 e Kr utifrån datering av stolpe, samt utifrån dateringar av ben i stolpfundament i omgivningen.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Inmätning av nedgrävningens kanter gjordes. Inför undersökningen grävdes en arbetsgrop tätt intill nedgrävningens kant i dess östra del. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med handredskap.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under vägbanken för Vattholmavägen. Efter rensning framstod den som en rundad mörkfärgning med uppstickande stora och små stenar.

Nedgrävning

Nedgrävningen (421122) var rundad i plan och hade oregelbundet lutande sidor och oregelbunden botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (425656) bestående av natursten. Stenarna var i storleken 0,15–0,40 meter och låg utan någon ordning.

Fyllning

Fyllningen (425655) bestod av lera. Fyllningen var allmänt lucker och utan någon påtaglig skillnad i mellan gropens utkant och i den centrala delen.

Stolpe

De enda fysiska resterna av stolpen (2000420) utgjordes av förmultnat trä i mitten av nedgrävningen. Trots de dåliga bevaringsförhållandena var den 0,26 meter bred och 0,60 meter hög.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropan grävdes, följt av att en stolpe placerats i gropan och hållits på plats av stenar av varierande storlek samt lera.
2. Till destruktionen hörde att stolpen har förmulnat, i vilken stenar har pressats ned.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-51065	1565±30	430AD-540AD	420AD-570AD	425659	Ved/Tall	2000420	Stolpe

Vedart:

Provnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id
425659	Ved	Tall	Urval ur större vedartsprov	2000420

Makrofossil: –

Osteologi: –

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Strat objekt tolkning	Handling
421122	Nedgrävning	Konstruktion
425655	Fyllning	Destruktion
425656	Stenkonstruktion	Konstruktion
2000420	Träkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2564

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	22,75 m ö.h.
UNDERLAG	Sand/lera
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets sydöstra del var skuren av ett vägdikey. Dess övre delar var också påverkade av byggnationen av Vattholmavägen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,6 meter Bredd: 1,3 meter Djup, från frambanad markyta: 0,6 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,65 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets sydvästra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under recenta bärlager till Vattholmavägen och syntes som en 1,6 x 1,3 meter stor, rundad mörkfärgning med tre stycken stenar som stack upp i ytan och ett mörkare parti i mitten. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,6 x 1,3 meter stor i plan. Den hade lutande sidor och oregelbunden botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (424831) var intakt och byggd av 0,3 – 0,6 meter stora moränstenar.

Fyllning

Nedgrävningens sidor var huvudsakligen täckta av en 0,6 meter tjock fyllning av brun lera (424830) som omslöt stenskoningen.

Centralt i nedgrävningen fanns en lika tjock, cylinderformad stolpfärgning av gråbrun lera med mörkare nyans (2000790).

Träkonstruktion

Centralt och omsluten i stolpfärgning 2000790 fanns en stolprest (425660), 0,6 meter lång och 0,1 – 0,15 meter bred. Stolpresten lutade mot sydväst. Den ursprungliga stolpen borde ha haft en diameter på cirka 0,5 meter, av stolpfärgningen att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe som förankrats med en jordfyllning (424830) och en stenskoning (424831).

Destruktion

2. Så småningom har åtminstone stolpens nedgrävda del fått förmultna på plats, vilket framgår av stolpresten (425660).
3. Humifierade stolpdelar och troligen inraserad jord från omgivningarna har också resulterat i stolpfärgningen (2000790).

FYND

Inget fyndmaterial påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart: -

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
421091	Nedgrävning	Konstruktion	
424831	Stenskoning	Konstruktion	
424830	Fyllning	Konstruktion	
425660	Stolpe	Konstruktion	
2000790	Stolpfärgning	Destruktion	

Stolpfundament 2565

Olle Heimer & Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	22,30 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling samt bärlager för Vattholmavägen.
YTTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,50 meter Bredd: 1,50 meter Djup, från frambanad markyta: 0,60 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,68 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den västra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den östra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslev och spade. För att kunna gräva ut anläggningen anlades en arbetsgrop med maskin strax väster om.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning i södra delen av undersökningsområdet direkt under bärlager för Vattholmavägen. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med riklig stenskoning i nordvästra delen medan den centrala och sydöstra delen var stenfri.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (424099) var rundad med vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (425692) bestående av rundade naturstenar, huvudsakligen granit. Stenarna låg packade kring det stenfria utrymmet i nedgrävningens centrala del. Skoningen var dock rikligare i väster. Några av stenarna stack upp 0,02 - 0,10 meter över frambanad markyta. Stenstorleken varierade från 0,10 till 0,30 meter.

Fyllning:

I nedgrävningens botten fanns ett tunt ca 0,04 meter tjockt siltigt lager (425694). I nedgrävningens yterkanter fanns en 0,50 meter djup gråbrun lerig fyllning (425691) som omgav en något mörkare gråbrun lerig fyllning (425690) med fynd av obrända djurben (FN305). Skiljet mellan dessa två fyllningar var diffus.

Träkonstruktion:

Den något mörkare fyllningen (425690) som kunde iakttas hela vägen ner i anläggningen kan vara färgning efter stolpen som, utifrån ovan nämnda fyllning, antas ha varit rund med ett diametermått på 0,40 meter.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (424099) grävts har en stolpe placerats i gropen varefter utrymmet kring stolpen har återfyllts med stenar (425692) och siltig lera (425691) efter att ett tunt brungrå siltlager (425694) eroderat ned i gropens botten.

Destruktion

2. Den ruttna stolpen har möjligen avlägsnats, alternativt ruttnat på plats, varvid material från ytan i form av humös lera (425690) med innehåll av obrända djurben (FN305) rasat ned i de övre delarna av utrymmet efter stolpen.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: Ett mellanhandsben från tjur eller oxen påträffades i fyllningen (425690) från destruktionsområdet av stolpfundamentet.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2565	425690	79,3	1						

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Strat obj tolkning	Handling
424099	Nedgrävning	Konstruktion
425690	Lager fyllning	Destruktion
425691	Lager fyllning	Konstruktion
425692	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
425694	Lager fyllning	Konstruktion

Stolpfundament 2566

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	22,35 m ö.h.
UNDERLAG	Sand
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets sydöstra del var förstörd av ett vägdike. De övre delarna var också påverkade av byggnationen av Vattholmavägen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad, oregelbunden i den norra delen Längd: 1,44 meter Bredd: 0,6 meter Djup, från frambanad markyta: 0,65 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,73 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal e.Kr. och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Vägdiket i höjd med stolpfundamentets ursprungliga sydöstra del schaktades bort i syfte att få fram en stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under recenta bärlager till Vattholmavägen och syntes som en 1,44 x 0,6 meter stor, halvcirkulär mörkfärgning med ett par 0,24 – 0,39 meter stora stenar som stack upp i ytan och ett mörkare parti i sydost. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var halvcirkulär och 1,44 x 0,6 meter stor i plan. Den hade vertikala sidor i sydväst, lutande sidor i nordost och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (426157) var i princip intakt och bestod av 0,2 – 0,75 meter stora moränstenar, de flesta 0,4 meter stora. Den var omsluten av fyllning 426156.

Fyllning

Nedgrävningens kanter var täckta av en 0,65 meter tjock fyllning av gråbrun lerig silt med inslag av träkol (426156). Denna fyllning omslöt stenskoningen. I botten av nedgrävningen fanns en 0,13 meter tjock organisk infiltration, med diameter på 0,3 meter (2000019). Ovanför denna och fram till ytan fanns ett cylinderformat stolpavtryck av sandig silt med inslag av träkol, djurben och fynd (2000017).

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte. Stolpen borde ha haft en diameter på cirka 0,4 meter, av stolpavtryck 2000017 och hålrummet inom stenskoningen att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe som har förankrats med en jordfyllning (426156) och en stenskoning (426157).

Brukning

2. Organiskt material har lakats ur stolpens nedre del vilket resulterats i en organisk infiltration i botten och mitten av nedgrävningen (2000019).

Destruktion

3. Det är oklart om stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. I hålrummet efter stolpen har ett stolpavtryck bildats (2000017), antagligen genom att jord från omgivningarna rasat in eller deponerats.
4. I detta stolpavtryck har man lagt en rituell deposition i form av djurben.

FYND

I stolpavtryck 2000017 fanns en liten keramikskärva (FN139) och djurben (se osteologi nedan).

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: I stolpavtrycket 2000017 hittades ett fragment av en kindtand från svin.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2566	2000017	1,0		2					

Vedart: -

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
421082	Nedgrävning	Konstruktion	
426157	Stenskoning	Konstruktion	
426156	Fyllning	Konstruktion	
2000019	Organisk infiltration	Brukning	
2000017	Stolpavtryck	Destruktion	Djurben

Stolpfundament 2567

Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	22,20 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Belägen under Vattholmavägen. Övre delen sannolikt störd av den sentida vägbanken samt sannolikt även av sentida odling som föregått anläggandet av vägbanken. I östra kanten var nedgrävningen störd av ett sentida dike vilka löpte parallellt med Vattholmavägen.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,60 meter Bredd: 1,40 meter Djup, från frambanad markyta: 0,56 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,60 meter

DATERING

Dateringsspann: 430-610 e.Kr.

Konstruktion: stolprest ¹⁴C-daterad till folkvandringstid-tidig vendeltid (Ua-31480)

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Stolpen har ¹⁴C-daterats till folkvandringstid-tidig vendeltid vilket tidfäster när trädet fällt. Tidigare än så kan stolpen inte vara rest. Vedarten har kunnat bestämmas som ek, vilket kan ha betydande egenålder. Uppskattningsvis ligger destruktionsstillfället några årtionden senare.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den östra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärlev.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom under Vattholmavägen vid bortschaktning av vägbanken. Efter rensning framstod det som en halvrund (p g a störning av sentida dike i Ö delen) mörkfärgning med enstaka synliga stenar i ytan.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (421054) var rundad i plan. Nedgrävningens kant var svagt lutande.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (425767) bestående av naturstenar, huvudsakligen kantiga. Stensstorleken varierade från 0,10 till 0,70 meter. Några av stenarna hade spräckts.

Fyllning:

I nedgrävningens nedre del fanns en fyllning av lera som låg i anslutning till stenskoningen kring stolpresten. Denna fyllning (425766) såg ut att bestå av sönderhackad och omgrävd lera från det omgivande underlaget bestående av varvig lera. I anslutning till trästolpens brända, förkollnade norra sida fanns ett mindre område med svartgrå lera. En möjlighet är att leran här färgats av det intilliggande träkolet. I nedgrävningens övre del fanns andra fyllningar (425755, 425771, 425772 och 425773) vilka antas höra

till en destruktionsfas. En av fyllningarna (425771) kunde följas i ett smalt stråk ned längs trästolpens ena kant. I ett av dem (425772) påträffades ett mindre djurben.

Träkonstruktion:

I nedgrävningens södra del fanns en 0,50 meter hög stolprest (427995). Den var rund med ett diame-
termått kring 0,35 meter.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (421054) grävts har en kraftig trästolpe (427995) placerats stående i gropens södra del. Stolpens ytskikt har svedts, kanske för att få den att bättre motstå röta och på så sätt förlänga dess livslängd. Den uppgrävda leran (425766) har lagts tillbaka tillsammans med ett antal stenar (425767) som lagts som skoning kring stolpen.

Destruktion

2. Nedgrävningens övre delar har störts varvid leriga fyllningar (425772, 425755, 425771) rasat ned i de uppkomna tomrummen. Ett sentida dike har stört nedgrävningens östra del varvid minst en större skoningssten har avlägsnats varefter tomrummet fyllts ut med avvikande fyllning (425755). Genom förändrade hydrologiska förhållanden har stolpresten torkat och dragit ihop sig något varvid en del av det ovan nämnda destruktionslagret (425771) har rasat ned längs stolpens norra sida.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-31480	1528±30	440AD- 590AD	430AD- 610AD	428014	Ved/Ek	427995	Stolpe

Osteologi: Ett språngben från nötkreatur förekom i fyllningen (425772) till stolpfundamentet.

Stolp- fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2565	425690	79,3	1						

Vedart:

Provnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id	Strat obj typ
428014	Ved	Ek	Utskuret ur större trästycke	427995	Träkonstruktion

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Strat obj tolkning	Handling
421054	Nedgrävning	Konstruktion
425755	Störning	Destruktion
425766	Lager fyllning	Konstruktion
425767	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
425771	Lager fyllning	Destruktion
425772	Lager fyllning	Destruktion
425773	Lager fyllning	Destruktion
427995	Träkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2568

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	22,15 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var av påverkade ett vägdikey och av byggnationen av Vattholmavägen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,38 meter Bredd: 1,38 meter Djup, från frambanad markyta: 0,78 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,91 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets sydöstra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under recenta bärlager till Vattholmavägen och syntes som en 1,38 x 1,38 meter stor, rundad mörkfärgning med 11 stycken 0,06 – 0,15 meter stora stenar som stack upp i ytan och ett mörkare parti i mitten. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,38 x 1,38 meter stor i plan. Den hade vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (425719) var omsorgsfullt byggd, delvis inraserad och bestod av 0,05-0,6 meter stora moränstenar.

Fyllning

Nedgrävningens sidor var huvudsakligen täckta av en 0,76 meter tjock fyllning av gråbrun siltig lera (425718) som omslöt stenskoningen.

Centralt i nedgrävningen fanns en 0,77 meter tjock, mörkare och cylinderformad stolpfärgning av liknande material, med inslag av djurben 0,4 – 0,5 meter ner (425708).

Träkonstruktion

Centralt i nedgrävningen och omsluten av stolpfärgning 425708 fanns en stående stolprest av tall (1000160), 0,14 meter bred och 0,75 meter hög. Stolpen borde ha haft en diameter på cirka 0,47 meter, av stolpfärgningen och hålrummet inom stenskoningen att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropan grävts har man ställt en stolpe bestående av tall (1000160). Stolpen har förankrats med en jordfyllning (425718) och en stenskoning (425719).

Destruktion

2. Så småningom har stolpens nedgrävda del fått förmultna på plats, varvid en stolprest bevarats (1000160) och en stolpfärgning bildats (425708). Det är oklart om resten av stolpen togs bort, eller om den fått förmultna helt.
3. I stolpfärgningen har man lagt en rituell deposition i form av djurben.

FYND

I Stolpfärgning 425708 påträffades djurben (se osteologi nedan).

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: I stolpfärgning 425708 påträffades två kraniefragment och lårben från nötkreatur. Skärmärken på lårbenet visar att köttet har tillvaratagit från lårbenet och att det representerar matrester. Ett revbensfragment förekommer också, men som inte har identifierats till art, men från ett medelstort djur som svin eller hund.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2568	425708	162,6	3						

Vedart:

Provrnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id	Strat obj typ
425774	Ved	Tall	Fragmenterad i tunna spån utefter årsringarna	1000160	Stolpe

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
421044	Nedgrävning	Konstruktion	
425719	Stenskoning	Konstruktion	
425718	Fyllning	Konstruktion	
1000160	Stolpe	Konstruktion	
425708	Stolpfärgning	Destruktion	Djurben

Stolpfundament 2569

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	22,15 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var påverkade ett vägdike och av byggnationen av Vattholmavägen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,26 meter Bredd: 1,26 meter Djup, från frambanad markyta: 0,7 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,96 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets nordvästra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under recenta bärlager till Vattholmavägen och syntes som en 1,26 x 1,26 meter stor, rundad mörkfärgning med ett par stycken 0,15 – 0,3 meter stora stenar som stack upp i ytan och ett mörkare parti i mitten. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,26 x 1,26 meter stor i plan. Den hade oregelbundna sidor och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (424563) var ställvis intryckt i det omgivande naturliga underlaget, i princip intakt och bestod av 0,3–0,5 meter stora moränstenar.

Fyllning

Nedgrävningens sidor var huvudsakligen täckta av en 0,68 meter tjock fyllning av gråbrun siltig lera (424562) som omslöt stenskoningen. Djurben förekom i fyllningens centrala delar, mot en sten i skoningen. Mot botten fanns även en ficka av beige lera (2000013).

Centralt i nedgrävningen fanns en 0,68 meter tjock, mörkare och cylinderformad stolpfärgning av liknande material, med inslag av djurben (2000011).

Träkonstruktion

Centralt i nedgrävningen och omsluten av stolpfärgning 2000011 fanns stolprester av tall i form av smala stråk med ved, över ett 0,17 meter brett och 0,28 meter högt område (424778). Stolpen borde ha haft en diameter på minst 0,034 meter, av stolpfärgningen att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe bestående av tall. Stolpen har förankrats med ett par jordfyllningar (424562, 2000013) och en stenskoning (424563).
2. I samband med detta har man lagt en rituell deposition i form av djurben i nedgrävningens nedre delar.

Destruktion

3. Så småningom har stolpens nedgrävda del fått förmultna på plats, varvid en stolprest bevarats (424778) och en stolpfärgning bildats (2000011).

FYND

I fyllning 424562 påträffades djurben (se osteologi nedan).

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi:

En kindtand från överkäken samt ett handlovsben (*carpi radiale*) från nötkreatur samt kraniefragment från oidentifierad djurart förekom i fyllning 424562.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2569	424562	23,2	2						

Vedart:

Provnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id	Strat obj typ
424781	Ved	Tall	Helt upprutnad ved. Cellstrukturen till stor del upplöst	424778	Stolpe

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
420983	Nedgrävning	Konstruktion	
424563	Stenskoning	Konstruktion	
424562	Fyllning	Konstruktion	Djurben
2000013	Fyllning	Konstruktion	
424778	Stolpe	Konstruktion	
2000011	Stolpfärgning	Destruktion	

Stolpfundament 2570

Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	22,15 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling samt bärlager för Vattholmavägen.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1, 20 meter Bredd: 1,15 meter Djup, från frambanad markyta: 0,74 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: -

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den västra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den östra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslev, hacka och spade. För att kunna gräva ut anläggningen anlades en arbetsgrop med maskin strax väster om.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning i södra delen av undersökningsområdet. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med enstaka stenar i ytan. Centralt, med en förskjutning mot norr fanns ett område med mörkare fyllning.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (420969) var rundad med vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (424712) bestående av rundade naturstenar, huvudsakligen granit. Stenarna låg relativt glest packade kring det stenfria utrymmet i nedgrävningens centrala del. Stensstorleken varierade från 0,05 till 0,50 meter.

Fyllning:

I nedgrävningens botten fanns ett 0,08 meter djupt lager av brungrå lera (425722). I ytterkanterna fanns ett 0,66 m djupt ljusbrunt lerlager (424775) som omgav en mörkt gråbrun lerig fyllning (424762) med fynd av obrända djurben (FN319, 320 och 321).

Träkonstruktion:

Centralt, med viss förskjutning åt norr fanns en stenfri fyllning som tolkats som det igenfyllda avtrycket efter stolpen. Den stenfria fyllningen (424762) innanför stenskoningen kan ge en fingervisning om stol-

pens form och dimension. Denna fyllning uppvisade en rund form med ett diametermått på ca 0,40 meter och var ca 0,7 meter djup.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (420969) grävts har en stolpe placerats i gropen varefter utrymmet kring denna fyllts ut med sten (424712) och lera (425722 & 424775). Det undre, tunna lagret (425722) antas representera en tramphorisont från konstruktionstillfället.

Destruktion

2. Efter att stolpen avlägsnats har material från ytan i form av humös lera (424762) med innehåll av obrända ben rasat ned i utrymmet efter stolpen.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: I stolpfärgningen (424762) hittades köttrika benfragment av bäcken från svin och lårben från nötkreatur med spår efter filéning av kött och mörghälsning.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2570	424762	75,8	1	1					

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Strat obj tolkning	Handling
420969	Nedgrävning	Konstruktion
424712	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
424762	Lager fyllning	Destruktion
424775	Lager fyllning	Konstruktion
425722	Lager fyllning	Konstruktion

Stolpfundament 2571

Ulf Celin

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	22,00 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Belägen under Vattholmavägen. Övre delen sannolikt störd av den sentida vägbanken samt sannolikt även av sentida odling som föregått anläggandet av vägbanken.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,36 meter Bredd: 1,36 meter Djup, från frambanad markyta: 1,02 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: -

DATERING

Dateringsspann: 430–660 e.Kr.

Konstruktion: Trärester från stolpen har ¹⁴C-daterats folkvandringstid/tidig vendeltid (Ua-50711)

Brukning: -

Destruktion: Djurben i destruktionskontext har ¹⁴C-daterats till äldre vendeltid (Ua-50600), fibula från yngre romersk järnålder

Sammantagen datering: Trärester efter stolpen har ¹⁴C-daterats till folkvandringstid/tidig vendeltid. Ben från destruktionsfyllningen har ¹⁴C-daterats till äldre vendeltid. I fyllningen påträffades också en fibula från slutet av den romerska järnåldern, men det är oklart hur länge den varit i omlopp innan den hamnade i stolpfundamentet. Med tanke på hur lång tid en stolpe skulle kunna stå oskyddad utomhus innan den ruttnade bör det inte vara mer än några årtionden mellan konstruktions- och destruktionsfallena.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin runt den ena halvan av anläggningen varefter denna undersöktes kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den andra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslev och spade. Fyllningarna hackades igenom med skärslev. Fyllningarna 424547 (nedre) och 424459 vattensållades med 2 mm såll. Grävmaskinen användes för att lyfta upp samt samla ihop stenarna. Dessa lodfotades sedan i dokumentationssyfte.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning som en del i raden av stolpfundamentsgropar under gamla Vattholmavägen. Gropen avtecknade sig som en relativt ljusbrun/beige lerig fyllning i en något gråbrunare styv lera. Fundamentgropens begränsningar var lätt att särskilja från omgivande undergrund. Inga stenar stack upp ur den framschaktade ytan. Däremot framträdde i ytan ett diffust mörkbrunt parti i den centrala delen av anläggningen vilket tolkas som återfyllnadsrester efter den förmultnade stolpen.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (420952) var rundad i plan med lodräta sidor och plan botten. Övergången mellan sida och botten var i det närmaste helt vinkelrät.

Stenkonstruktion:

Stenskoningen (424458) bestod uteslutande av moränstenar. Ca 50 % av dessa var bearbetade/grovt huggna och ca 50 % bestod av obearbetade moränstenar. De större stenarna (de som var 0,4 meter stora och större) låg i en tydlig krans i ytterkanten av gropen för att sluta om stolpen som var något för-

skjuten norrut i gropen. Några stenar som slutit an till stolpen har i samband med förmultningsprocessen rasat in.

Fyllning:

I fundamentsgropens yttre del bestod fyllningen av en brunbeige lerig fyllning (424457). I denna låg stenskoningen (424458) relativt intakt bevarad. Något förskjutet åt norr i gropen fanns rester efter återfyllning (424535) av utrymmet efter stolpen vilken var inte synlig i ytan utan framträdde ca 0,10 meter ner. Denna, övre del av stolpfyllningen, bestod av siltig lera med eventuella spår efter stolpen i form av en träkolslins. Detta skulle kunna vara en indikation på att trästolpen varit svedd för att öka motståndskraften mot röra och därigenom förlänga stolpens livslängd. Längre ner övergick fyllningen till att innehålla mer fukt och vara något mer lucker (424547). I denna del påträffades brända ben (FN189-190) och en bronsfibula (FN1). Fynden påträffades koncentrerat i den nedre halvan av 424547 (ca 0,1 – 0,3 meter upp från botten). Uppfattningen är att dessa inte låg centralt i fyllningen, utan snarare mellan den förmultnade stolpen och det "tomma" utrymmet mellan stenarna i stenskoningen. Stolpfyllningen var bortsett från träkolslinsen inte möjlig att skilja färgmässigt från den övriga återfyllningen (424459). Innehållsmässigt hade den ett något högre sandinslag upp emot 424457.

Mot botten på nedgrävningen fanns ett plant, kvadratisk avtryck, vilket förmodas ha blivit avsatt från stolpens tyngd. Detta avtryck (424836) var 0,24 x 0,24 meter stort. Direkt ovan det påträffades minimala bitar träflis.

Träkonstruktion:

En träkolslins i stolpavtryckets övre del skulle eventuellt kunna vara rester efter själva stolpen.

Mot botten på nedgrävningen fanns ett plant, kvadratisk avtryck, vilket förmodas ha blivit avsatt från stolpens tyngd. Detta avtryck var 0,24 x 0,24 meter (424836) och skulle kunna visa stolpens form och storlek.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (420952) grävts har en eventuellt svedd trästolpe placerats i gropen varefter utrymmet kring den har återfyllts med sten (424458) och sandig lera (424457). Tyngden från stolpen har tryckt ned nedgrävningens botten så att ett grunt avtryck bildats (424836).

Destruktion

2. Efter att stolpen avlägsnats eller förmultnat har sandig silt (424547) och siltig lera (424535 & 424459) rasat ned eller trängt in i utrymmet efter stolpen. Möjligen skulle träkolslinsen i den övre av fyllningarna (424535) kunna vara rester efter stolpen. I samband med konstruktionstillfället deponerades brända ben (FN189-190) och en bronsfibula (FN1).

Rituell deponering

Bronsfibulan (FN1) och de brända benen (FN189-190) tolkas som rituell deponerade i nedgrävningen. Vid destruktionsstillfället.

FYND

FN1, fibula av brons från yngre romersk järnålder, påträffad i fyllningen 424547. I övrigt bestod fyndmaterialet av djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-50600	1424±30	605AD-650AD	575AD-660AD	FN190	Obränt ben/Större däggdjur (ej människa)	424547	Stolpfärgning
Ua-50711	1523±32	460AD-600AD	430AD-610AD	424548	Träkol/Tall	424547	Stolpfärgning

Osteologi: Fyllningar (424459, 424547) från destruktionen av stolpfundamentet förekom lårben från nötkreatur samt brända mindre tand- och kraniefragment från ett större däggdjur.

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Strat obj tolkning	Handling	Rituell deposition
420952	Nedgrävning	Konstruktion	
424457	Lager fyllning	Konstruktion	
424458	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion	
424459	Lager fyllning	Destruktion	
424535	Lager fyllning	Destruktion	
424547	Lager fyllning	Destruktion	Fibula och brända ben
424836	Träkonstruktion	Brukning	

Stolpfundament 2572

Olle Heimer & Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	21,90 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling samt bärlager för Vattholmavägen.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,60 meter Bredd: 1,60 meter Djup, från frambanad markyta: 1,00 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,10 meter

DATERING

Dateringsspann: 380-540 e.Kr.

Konstruktion: Trärester från stolpen har ¹⁴C-daterats till folkvandringstid (Ua-51064)

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Stolprester har ¹⁴C-daterats till folkvandringstid. Då träet kan ha en viss egenålder kan dateringen möjligen gå in i tidig vendeltid. Rimligtvis är dateringen samstämmig med övriga stolpfundament i stolpraden, d v s ett dateringsspann från sent 500-tal till tiden omkring 650 e Kr. Med tanke på hur länge en oskyddad trästolpe kan stå utomhus innan den ruttnar ligger destruktionsstillfallet sannolikt inte särskilt långt efter konstruktionsstillfallet.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den sydvästra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den nordöstra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärsliv, hacka och spade. För att kunna gräva ut anläggningen anlades en arbetsgrop med maskin strax sydväst om nedgrävningen.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning i södra delen av undersökningsområdet. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med stenskoning i östra delen. I centrala och västra delen var det stenfritt.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (420936) var rundad med lutande sidor och oregelbunden botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning bestående av rundade naturstenar, huvudsakligen granit. Stenarna låg tätt packade kring det stenfria utrymmet i nedgrävningens centrala del. Några av stenarna stack upp 0,10 m över frambanad markyta. Stenstorleken varierade från 0,20 till 0,60 meter.

Fyllning:

I nedgrävningens ytterkanter fanns ett 1,00 meter djupt heterogent brungult lerlager (424453) som omgav en mörkbrun lerig fyllning (424713) med fynd av obrända djurben (FN322-323).

Träkonstruktion:

När sektionen revs framkom rester efter den nedre delen av en ruttnad trästolpe. Den var obränd men ett stråk av träkol fanns i botten vilket antas bero på att den varit svedd för att bättre motstå röta och på så sätt förlänga livslängden. De bevarade resterna mätte ca 0,13 meter i diameter.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR**Konstruktion**

1. Efter att gropen (420936) grävts har en trästolpe placerats i gropen (424723). Därefter har utrymmet kring stolpen återfyllts med stenar (424454) och lera (424453).

Destruktion

2. Stolpen har ruttnat på plats, varvid material från ytan i form av humös lera (424713) med innehåll av obrända ben (F322-323) rasat ned i de övre delarna av utrymmet efter stolpen.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER**¹⁴C:**

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-51064	1617±30	400AD-540AD	380AD-540AD	424731	Ved/Tall	424723	Stolpe

Osteologi: En hel underkäke och delar av ett skenben från nötkreatur påträffades i fyllnadslager (424713) från destruktions av stolpfundamentet. Underkäken kommer från ett djur 4-9 års ålder och förekomsten av gnagmärke visar att benet inte direkt efter slakt har hamnat i stolpfundamentet.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2572	424713	239,8	2						

Vedart:

Provnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id	Strat obj typ
1000310	Ved	Tall	Utskuret ut större vedstycke	424723	Träkonstruktion

Makrofossil: -**ANMÄRKNING**

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Strat obj tolkning	Handling
420936	Nedgrävning	Konstruktion
424453	Lager fyllning	Konstruktion
424454	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
424713	Lager fyllning	Destruktion
424723	Träkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2573

Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	21,75 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Belägen under Vattholmavägen. Övre delen sannolikt störd av den sentida vägbanken samt sannolikt även av sentida odling som föregått anläggandet av vägbanken.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,60 meter Bredd: 1,40 meter Djup, från frambanad markyta: 1,04 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: -

DATERING

Dateringsspann: yngre bronsålder/äldre romersk järnålder-vendeltid

Konstruktion: stolprest ¹⁴C-daterad till yngre bronsålder-äldre romersk järnålder (Ua-31450). Obränt djurben i konstruktionsfyllningen ¹⁴C-daterat till vendeltid (Ua-50601).

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Stor skillnad mellan de båda ¹⁴C-dateringarna. Båda är tolkade som tillhörande konstruktionsskedet. En möjlig förklaring till diskrepansen skulle kunna vara en mycket hög egenålder på vedartsprovet. Troligtvis har stolpfundamentet samma dateringsspann som övriga i stolpraden, d v s sent 500-tal till tiden kring 650 e Kr.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Då det antogs att tvärsnittet hamnat en aning väster om nedgrävningens mitt och enstaka träflisor kunde skönjas i tvärsnittet, flyttades detta 0,20 meter österut varvid ett mycket illustrativt tvärsnitt genom trästolpen erhöles. Sektionerna dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den östra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslev.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom under Vattholmavägen vid bortschaktning av vägbanken. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning utan synliga stenar i ytan. Nedgrävningens begränsningar var svåra att urskilja i plan då fyllningen och omgivande jord var likartad.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (420921) var rundad i plan. Nedgrävningens kant var vertikala, förutom i söder där den var svagt lutande. I söder var nedgrävningens exakta avgränsning svårbedömd. Här fanns någon form av störning. Nedgrävningens botten var plan.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (424785) bestående av naturstenar, huvudsakligen rundade, några av åsmaterial. Stenstorleken varierade från 0,10 till 0,50 meter. Några av stenarna hade spräckts.

Fyllning:

I nedgrävningens södra del fanns en stenfri fyllning av gråbrun lera (424841) i vars botten det påträffades en 0,45 m hög stolprest med en diameter kring 0,35 meter. I ytan fanns en något avvikande område med torrare lera (424784) och ett innehåll av skärvida småstenar och djurben (FN192-196). Runt stolpen och stolpmärket fanns en gråbrun lera med inslag gul och rödbrun lera (424786) från den omkringliggande varviga leran samt en stenskoning av natursten, mestadels rundad, en del bedömdes som ås-material. I fyllningens övre del påträffades obrända djurben (FN191), benet var dock inte låst mellan stenar i skoningen. Några av de större stenarna var spräckta. Längs med den södra nedgrävningens kanten fanns en tunn strimma av gul/grå/grön lera som var svår att skilja från den angränsande sterila leran.

Träkonstruktion:

I nedgrävningens södra del fanns en 0,45 meter hög stolprest (424856). Den var rund med ett diameterrätt kring 0,35 meter.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har en kraftig trästolpe (424856) placerats stående i gropens södra del. Den uppgrävda leran (424786) har lagts tillbaka tillsammans med ett antal stenar (424785) som lagts som skoning kring stolpen. Ett obränt djurben (FN191) har hamnat i konstruktionsfyllningens övre del. Utifrån benslag har det inte tolkats som rituellt deponerat så som fallet är med käkar och skallfragment i andra stolpfundament.

Destruktion

2. Trästolpens övre del har försvunnit. Kanske har den ruttnat bort? I tomrummet efter stolpens övre del har lera (424841) och djurben (FN192-196) samt enstaka skoningsstenar rasat ned.
3. Anläggningens centrala del har stört i ytan varvid en något avvikande fyllning (424784) innehållande småsten och djurben har avsatts i en fördjupning, kanske ett avtryck efter en avlägsnad sten?

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-31450	2198±147	400BC-50BC	800BC-150AD	424867	Ved/Tall	424856	Stolpe
Ua-50601	1313±34	660AD-770AD	650AD-780AD	FN191	Obränt ben/Större däggdjur	424786	Fyllning

Osteologi: I fyllningen (424786) från konstruktionen av stolpfundamentet förekom rörbensfragment från ett större däggdjur som häst. I återfyllningen av stolpavtrycket (424841) från destruktions påträffades tre kindtänder från överkäke av en häst på 8-13 år samt fragment av underkäke, strålben och hälben från nötkreatur.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2573	424786	11,9							
2573	424841	222,1	3					3	

Vedart:

Provnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id	Strat obj typ
424867	Ved	Tall	Endast små fragment av stolpen bevarad	424856	Träkonstruktion

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Strat obj tolkning	Handling
420921	Nedgrävning	Konstruktion
424784	Lager fyllning	Destruktion
424785	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
424786	Lager fyllning	Konstruktion
424841	Lager fyllning	Destruktion
424856	Träkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2574

Olle Heimer & Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	28,00 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling samt bärlager för Vattholmavägen.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,50 meter Bredd: 1,40 meter Djup, från frambanad markyta: 1,00 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,10 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den nordvästra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den sydöstra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslev, hacka och spade. För att kunna gräva ut anläggningen anlades en arbetsgrop med maskin strax nordväst om nedgrävningen.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning i södra delen av undersökningsområdet. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med enstaka stenar i södra och norra delen. I centrala, östra och västra delen var det stenfritt.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (420738) var rundad med svagt lutande sidor och plan botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (424365) bestående av rundade naturstenar, huvudsakligen granit. Stenarna låg tätt packade kring det stenfria utrymmet i nedgrävningens centrala del. Skoningen var dock rikligare i öster. Några av stenarna stack upp 0,10 meter över frambanad markyta. Stenstorleken varierade från 0,20 till 0,60 meter.

Fyllning:

I nedgrävningens ytterkanter fanns ett 1,00 meter djupt brunt lerlager (424378) med fynd av obrända djurben (FN324) vilket omgav en mörkbrun lerig fyllning (424406).

Träkonstruktion:

I västra delen av nedgrävningen framkom rester efter den nedre delen av en ruttnad trästolpe (424471). De bevarade resterna visar att stolpen varit ca 0,20 meter i diameter.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (420738) grävts har en stolpe placerats i gropen (424471) varefter utrymmet kring stolpen fyllts ut med stenar (424365) och lera (424378). Under konstruktionsfasen har mindre mängder obrända djurben rasat ned i fyllningen.

Destruktion

2. Stolpen har ruttnat på plats, varvid material från ytan i form av humös lera (424406) rasat ned stolpavtrycket i nedgrävningens övre del.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: Endast två mindre oidentifierbara ben påträffades i en konstruktionsfyllning (424378).

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2574	424378	4,3							

Vedart: stolpresten ej analyserad

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Strat obj typ	Handling
420738	Nedgrävning	Konstruktion
424365	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
424378	Lager fyllning	Konstruktion
424406	Lager fyllning	Destruktion
424471	Träkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2575

Hans Göthberg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	Frambanad markyta: 21,67 m ö h, anläggningens botten: 20,69 m ö h
UNDERLAG	Lera/sand
BEVARINGSGRAD	Skadad av vägbank för Vattholmavägen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,69 meter Bredd: 1,69 meter Djup, från frambanad markyta: 0,98 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,10 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e Kr.

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Inmätning av nedgrävningens kanter gjordes. Inför undersökningen grävdes en arbetsgrop tätt intill nedgrävningens kant i dess östra del. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med handredskap.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under vägbanken för Vattholmavägen. Efter rensning framstod den som en rundad mörkfärgning med uppstickande stora stenar.

Nedgrävning

Nedgrävningen (424333) var rundad i plan och hade lutande sidor och oregelbunden botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (424438) bestående av natursten. Stenarna var i storleken 0,5-0,70 meter och låg utan någon ordning.

Fyllning

Fyllningen (424437) bestod av lera och silt. Fyllningen var hårt packad och utan någon påtaglig skillnad i mellan gropens utkant och i den centrala delen.

Stolpe –

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att en stolpe har placerats i gropen och hållits på plats av stenar av varierande storlek samt lera.

2. Till destruktionsen hörde att stolpen har förmultnat, och stenar har rasat in i tomrummet efter stolpen.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades. Benmaterial, se nedan.

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil: –

Osteologi: En kindtand (M³) från ett slaktmoget kött djur på 2–3 år, bäcken och språngben från nötkreatur tillvaratogs från ett fyllnadslager (424437) från destruktionsen av stolpfundamentet.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2575	424437	95,6	3						

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Str objekt tolkning	Handling
424333	Nedgrävning	Konstruktion
424437	Fyllning	Destruktion
424438	Stenkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2576

Olle Heimer & Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	21,55 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling samt bärlager för Vattholmavägen.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,40 meter Bredd: 1,40 meter Djup, från frambanad markyta: 0,90 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,00 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den västra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den östra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslav och spade. För att kunna gräva ut anläggningen anlades en arbetsgrop med maskin strax väster om. Undersökningen påverkades något på grund av frost.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning i södra delen av undersökningsområdet direkt under bärlager för Vattholmavägen. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med riklig stenskoning i östra delen. I centrala och västra delen var det stenfritt.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (420770) var rundad med vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (424404) bestående av kantiga naturstenar, huvudsakligen granit. Stenarna låg tätt packade kring det stenfria utrymmet i nedgrävningens centrala del. En av stenarna stack upp 0,10 m över frambanad markyta. Stenstorleken varierade från 0,10 till 0,50 meter.

Fyllning:

I nedgrävningens ytterkanter fanns en 0,90 meter djup gulbrun fyllning av siltig lera (424403) som omgav en mörk gråbrun siltig fyllning (424402) med fynd av obrända djurben (FN329-330).

Träkonstruktion:

Botten av fyllning 424402 var något rektangulär vilket kan antyda stolpens form. Om detta är spår efter stolpen bör denna ha varit rektangulär och cirka 0,40 meter i tvärsnitt. I sektionen syntes även fyllningen

som en 0,40 meter bred fyllning och hade sin botten 0,06 meter över nedgrävningens botten intill en större sten.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (420770) grävts har en stolpe placerats i gropens botten varefter utrymmet kring denna har återfyllt s med stenar (424404) och siltig lera (424403).

Destruktion

2. Efter att stolpen avlägsnats har material från ytan i form av humös silt (424402) med innehåll av obrända ben (F329-330) rasat ned i de övre delarna av utrymmet efter stolpen.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: I fyllnadslager (424402) från destruktionsen förekom fragment av halskota från nötkreatur.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2576	424402	36,8	1						

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Strat obj tolkning	Handling
420770	Nedgrävning	Konstruktion
424402	Lager fyllning	Destruktion
424403	Lager fyllning	Konstruktion
424404	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2577

Olle Heimer & Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	21,60 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling samt bärlager för Vattholmavägen.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,30 meter Bredd: 1,15 meter Djup, från frambanad markyta: 0,92 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: -

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: keramikskärva (FN140), troligen järnålder

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den sydvästra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den nordöstra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärlev och spade. För att kunna gräva ut anläggningen anlades en arbetsgrop med maskin strax sydväst om.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning i södra delen av undersökningsområdet. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med riklig stenskoning i ytterkanterna. Centralt i anläggningen, med en viss förskjutning mot sydost fanns ett stenfritt utrymme.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (420783) var rundad med lutande sidor och plan botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (424248) bestående av rundade moränstenar, huvudsakligen granit. Stenarna låg packade kring det stenfria utrymme i nedgrävningens centrala del. Stenstorleken varierade från 0,20 till 0,40 meter. Mellan stenarna i skoningen påträffades obrända djurben (FN333-338).

Fyllning:

I nedgrävningens ytterkanter fanns ett 0,92 meter djupt ljusbrunt sandigt lerlager (424247) som omgav en mörkbrun sandig lerfyllning (424256) med fynd av obrända djurben (FN331-332 samt 339-340) samt keramik (FN140).

Träkonstruktion:

Inga rester efter trästoplen påträffades.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Efter att gropen (420783) grävts har en stolpe placerats i gropen varefter utrymmet kring denna har återfyllts med stenar (424248) och sandig lera (424247). Under konstruktionsfasen har obrända djurben (FN333-338) hamnat mellan stenarna i skoningen.
2. Stolpen har möjligen avlägsnats, alternativt ruttnat på plats, varvid material från den dåvarande markytan i form av humös sandig lera (424256) med innehåll av keramik (FN140) samt obrända ben (FN 331-332 samt 339-340) rasat ned i de övre delarna av utrymmet efter stolpen.

FYND

Keramik FN140, 1 skärva på 68 gram, i destruktionsfyllningen 424256 samt djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: I stenskoningen (424248) påträffades benfragment av överarmsben från får, mellanfotsben från get, och lårben av nötkreatur samt ett oidentifierbart bränt benfragment. Fragment av överarmsben från svin samt ett helt mellanhandsben från en fullvuxen tjur eller oxen förekom i fyllningen (424256) från destruktionsfasen av stolpfundamentet.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2577	424248	55,2	1		1	1			
2577	424256	206,6	1	1					

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Strat obj tolkning	Handling
420783	Nedgrävning	Konstruktion
424247	Lager fyllning	Konstruktion
424248	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
424256	Lager fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2578

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	20,60 m ö.h.
UNDERLAG	Sand
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var påverkade av byggnationen av Vattholmavägen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,46 meter Bredd: 1,4 meter Djup, från frambanad markyta: 1,02 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,26 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 690 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: 610 – 690 AD, ¹⁴C-analys av djurben från fyllning 424252 (Ua-51783).

Sammantagen datering: Den erhållna ¹⁴C-dateringen visar att stolpfundamentet övergivits senast i slutet av 600-talet. När det byggdes går inte att avgöra utifrån det tillgängliga dateringsunderlaget, utan den bakre gränsen har satts till sent 500-tal, som ett schablonvärde utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets sydöstra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under recenta bärlager till Vattholmavägen och syntes som en 1,46 x 1,4 meter stor, rundad mörkfärgning med fem stycken 0,1 – 0,34 meter stora stenar som stack upp i ytan. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,46 x 1,4 meter stor i plan. Den hade lutande sidor och plan till oregelbunden botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (424251) var kraftig, delvis inraserad och byggd av 0,05 – 0,55 meter stora moränstenar.

Fyllning

Nedgrävningens sidor och botten var huvudsakligen täckta av en upp till 0,42 meter tjock fyllning av brunbeige lera (424324) som omslöt stenskoningen. Centralt i nedgrävningen var fyllningen betydligt tunnare och bildade en skålformad sänka, där enstaka brända ben förekom. Mellan stenarna i stenskoningens nordvästra del förekom även gråbeige sand (424440).

Centralt och längst ner i nedgrävningen låg en centimetertjock organisk infiltration, bestående av hård och mörk sand (2000015). Resten av nedgrävningen var fylld med en upp till 0,84 meter tjock fyllning av mörk gråbrun lera med inslag av djurben (424252).

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte. Stolpen borde ha haft en diameter på cirka 0,4 meter, av den nedre delen av fyllning 424252 att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man täckt dess botten med en jordfyllning (424324) och ställt en stolpe. Stolpen har förankrats med ett par fyllningar (424324, 424440) och en stenskonning (424251).

Brukning

2. Organiskt material har lakats ur stolpens nedre del vilket resulterats i en organisk infiltration i botten och mitten av nedgrävningen (2000015).

Destruktion

3. Det är oklart om stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. I hålrummet efter stolpen har en del av stenskonningen rasat in och en ny fyllning bildats (424252), antagligen genom att jord från omgivningarna rasat in eller deponerats.
4. I denna fyllning har man lagt en rituell deposition i form av djurben.

FYND

I fyllningarna 424324 och 424252 påträffades djurben (se osteologi nedan).

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C- ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov- /fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-51783	1365±27	645AD-670AD	610AD-690AD	FN345	Obränt ben/Nöt	424252	Fyllning

Osteologi: Revben från får eller get, samt fragment av bäcken, språngben och överkäke från nötkreatur äldre än 3 år tillvaratogs i fyllning 424252. I fyllning 424324 fanns även ett 10-tal mycket små bränd djurben.

Stolp- fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2578	424252	161,8	3				1		
2578	424324	0,3							

Vedart: -

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
420798	Nedgrävning	Konstruktion	
424251	Stenskonning	Konstruktion	
424324	Fyllning	Konstruktion	
424440	Fyllning	Konstruktion	
2000015	Organisk infiltration	Brukning	
424252	Fyllning	Destruktion	Djurben

Stolpfundament 2579

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	22,15 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var påverkade av byggnationen av Vattholmavägen
YTTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,2 meter Bredd: 1,2 meter Djup, från frambanad markyta: 0,77 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,99 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 890 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: 690 – 890 AD, ¹⁴C-analys av djurben från fyllning 424346 (Ua-31758).

Sammantagen datering: Den erhållna ¹⁴C-dateringen visar att stolpfundamentet övergivits senast i slutet av 800-talet. När det byggdes går inte att avgöra utifrån det tillgängliga dateringsunderlaget, utan den bakre gränsen har satts till sent 500-tal, som ett schablonvärde utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets västra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under recenta bärlager till Vattholmavägen och syntes som en 1,2 x 1,2 meter stor, rundad mörkfärgning med fyra stycken 0,15 – 0,4 meter stora stenar som stack upp i ytan och ett mörkare parti i söder. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,2 x 1,2 meter stor i plan. Den hade vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (424347) var omsorgsfullt byggd, i princip intakt och bestod av 0,35 - 0,5 meter stora moränstenar. Dess yttre delar vilade direkt mot nedgrävningens kanter.

Fyllning

Nedgrävningen var huvudsakligen fylld med en 0,77 meter tjock fyllning av gråbrun lera med inslag av träkol, djurben och fynd (424346). Fyllningen var ljusare i de nedre partierna.

Träkonstruktion

Centralt i nedgrävningen och omsluten av fyllning 424346 fanns en stående stolprest med spår av träkol av tall (424349), 0,26 meter bred och 0,58 meter hög.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe av tall med troligen svedd ände, som förankrats med en jordfyllning (424346) och en stenskonig (424347).

Destruktion

2. Så småningom har stolpens nedgrävda del fått förmultna på plats (424349).
3. En rituell deposition i form av djurben har lagts i den tidigare fyllningen, antingen genom att man grävt ner dem eller genom att de deponerats i ett hålrum skapats i anslutning till stolpens förkrympta del. Förmodligen är keramiken inte rituellt deponerad, av storleken på skärvan att döma.

FYND

I fyllning 424346 fanns en liten skärva av obestämd keramik (FN138) och djurben (se osteologi nedan).

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-51784	1221±27	720AD-870AD	690AD-890AD	FN350	Obränt ben/Häst	424346	Fyllning

Osteologi: I fyllning 424346 hittades delar av skulderblad från häst, skenben från får/get samt fotrotsben (*os malleolare*) från nötkreatur.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2579	424346	65,8	1				1	1	

Vedart:

Provnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id	Strat obj typ
1000074	Träkol	Tall	Endast sotig silt och finfördelat träkol	424349	Stolpe

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
420812	Nedgrävning	Konstruktion	
424347	Stenskonig	Konstruktion	
424346	Fyllning	Konstruktion	
424349	Stolpe	Konstruktion	
(424346)	Fyllning	Destruktion	Djurben

Stolpfundament 2580

Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	21,40 m ö.h.
UNDERLAG	lera
BEVARINGSGRAD	Anläggningen var belägen under Vattholmavägens vägbank. Övre delen antas vara störd av sentida odling.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: rundad Längd: 1,60 meter Bredd: 1,40 meter Djup, från frambanad markyta: 0,70 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,74 meter

DATERING

Dateringsspann: 390–540 e.Kr.

Konstruktion: stolpresten har ¹⁴C-daterats till folkvandringstid (Ua-31449)

Brukning:

Destruktion:

Sammantagen datering: Stolpen har ¹⁴C-daterats till folkvandringstid, tidigare än så kan inte stolpen vara rest. Med tanke på eventuell egenålder kan den även vara rest något senare.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den sydöstra halvan kontextuellt. Sektionerna dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den nordvästra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslöv.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under Vattholmavägens vägbank. Efter rensning framstod den som en rundad mörkfärgning med riklig stenskoning i ytterkanterna. Centralt i anläggningen, fanns ett stenfritt utrymme. Vid framrensningen tillvaratogs obrända ben i ytan av mörkfärgningen.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (420827) var rundad med vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (424254) bestående av kantiga naturstenar, huvudsakligen granit. Stenarna låg tätt packade kring det stenfria utrymmet i nedgrävningens centrala del. Några av stenarna stack upp några centimeter över frambanad markyta. Stenstorleken varierade från 0,10 till 0,70 meter.

Fyllning:

I nedgrävningens centrala del fanns en fyllning av gråbrun lera (424298) vilken antas representera det utrymme som den ursprungliga trästolpen fyllt ut. I fyllningen fanns enstaka stenar. Kring denna fyllning fanns en annan fyllning (424253) bestående av omrörd varvig lera av samma typ som det omgivande underlaget. I denna fyllning fanns rikligt med sten samt obrända djurben.

Träkonstruktion:

Centralt i nedgrävningens nedre del fanns en stolprest (424352) i utrymmet innanför skoningsstenarna. Stolpresten mätte 0,30 x 0,22 meter och var ca 0,25 meter hög.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR**Konstruktion**

1. Efter att gropen (420827) grävts har en kraftig trästolpe (424352) placerats stående i gropens centrala del. Den uppgrävda leran (424253) har lagts tillbaka tillsammans med ett antal stenar (424254) som lagts som skoning kring stolpen.

Destruktion

2. Trästolpens övre del har försvunnit. Kanske har den ruttnat bort? I tomrummet efter stolpens övre del har lera (424298) samt enstaka skoningsstenar rasat ned. Även ett djurben (FN355) återfanns i detta utrymme. Kanske har det ramlat ned från omgivande markyta under destruktionsfasen.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-31449	1612±30	400AD-540AD	390AD-540AD	424398	Träkol/tall	424352	Stolpe

Osteologi: Större delarna av ett mellanhandsben från häst påträffades i nedgrävningen (420827) till stolpfundamentet.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2580	420827	62,0						1	

Vedart:

Provnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id	Strat obj typ
424398	Ved	Tall	Veden sönderfaller i tunna spån. Rottrådar	424352	Träkonstruktion

Makrofossil: -**ANMÄRKNING****INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER**

Strat obj id	Strat obj tolkning	Handling
420827	Nedgrävning	Konstruktion
424253	Lager fyllning	Konstruktion
424254	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
424298	Lager fyllning	Destruktion
424352	Träkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2581

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	22,1 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var påverkade av byggnationen av Vattholmavägen
YTTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,2 meter Bredd: 1,2 meter Djup, från frambanad markyta: 0,45 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,5 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets sydöstra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under recenta bärlager till Vattholmavägen och syntes som en 1,2 x 1,2 meter stor, rundad mörkfärgning med en 0,16 meter stor sten som stack upp i ytan. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,2 x 1,2 meter stor i plan. Den hade lutande sidor och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (424116) var delvis inraserad och bestod av 0,2 - 0,4 meter stora moränstenar.

Fyllning

Nedgrävningen var huvudsakligen fylld med en 0,45 meter tjock och homogen fyllning av gråbrun lera, med inslag av djurben strax under ytan (424115). Fyllningen omslöt även stenskoningen.

Träkonstruktion

Ingen stolprest påträffades.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man förmodligen ställt en stolpe som förankrats med en jordfyllning (424115) och en stenskoning (424116).

Destruktion

2. På grund av förekomsten av en enda fyllning är det oklart vad som hänt när stolpfundamentet övergivits. Stolpen borde rimligen ha lämnat ett hålrum, oavsett om den togs bort, eller om den fått förmultna helt. Något sådant kunde dock inte noteras. Det är således möjligt att man fyllt igen hålrummet med material som var väldigt likt den tidigare fyllningen.
3. Djurbenen tolkas som en rituellt deposition, det är dock oklart om de blev deponerade vid konstruktionen eller destruktionsen av stolpfundamentet.

FYND

I fyllning 424115 påträffades och djurben (se osteologi nedan).

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: I fyllning 424115 förekom oidentifierbara delar av ett rörben samt en kindtand (M₃) från underkäke av svin slaktad vid 2-4 års ålder.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2581	424115	11,1		1					

Vedart: -

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

Strat obj id	Strat obj tolkning	Handling	Rituell deposition
420842	Nedgrävning	Konstruktion	
424116	Stenskoning	Konstruktion	
424115	Fyllning	Konstruktion	Djurben

Stolpfundament 2582

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	22,05 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD:	Stolpfundamentets övre delar var påverkade av byggnationen av Vattholmavägen
YTTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER:	Form i plan: Rundad Längd: 1,41 meter Bredd: 1,41 meter Djup, från frambanad markyta: 0,8 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,8 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 655 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: 560 – 655 AD, ¹⁴C-analys av djurben från fyllning 424245 (Ua-31785).

Sammantagen datering: Den erhållna ¹⁴C-dateringen visar att stolpfundamentet övergivits senast i mitten av 600-talet. När det byggdes går inte att avgöra utifrån det tillgängliga dateringsunderlaget, utan den bakre gränsen har satts till sent 500-tal, som ett schablonvärde utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets sydvästra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under recenta bärlager till Vattholmavägen och syntes som en 1,41 x 1,41 meter stor, rundad mörkfärgning utan stenar i ytan. I nordväst hade mörkfärgningen ett rundat utskott med diameter på 0,7 meter och liknande material i ytan.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,41 x 1,41 meter stor i plan. Den hade lutande sidor och oregelbunden botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (424246) var delvis omsorgsfullt lagd, särskilt i de nedre delarna, inraserad och bestod av 0,15 - 0,6 meter stora moränstenar.

Fyllning

Nedgrävningen var huvudsakligen fylld med en upp till 0,79 meter tjock, homogen fyllning av gråbrun siltig lera, med inslag av djurben strax under ytan (424245). Fyllningen omslöt även stenskoningen.

Träkonstruktion

Ingen stolprest påträffades.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man förmodligen ställt en stolpe som förankrats med en jordfyllning (424245) och en stenskoning (424246).

Destruktion

2. På grund av förekomsten av en enda fyllning är det oklart vad som hänt när stolpfundamentet övergivits. Stolpen borde rimligen ha lämnat ett hålrum, oavsett om den togs bort, eller om den fått förmultna helt. Någon sådant kunde dock inte noteras. Det är således möjligt att man fyllt igen hålrummet med material som var väldigt likt den tidigare fyllningen.
3. Djurbenen tolkas som en rituell deposition, det är dock oklart om de blev deponerade vid konstruktionen eller destruktionsen av stolpfundamentet.

FYND

I fyllning 424245 påträffades och djurben (se osteologi nedan).

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C- ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov- /fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-51785	1442±32	595AD-650AD	560AD-655AD	FN358	Obränt ben/Får/Get	424245	Fyllning

Osteologi: Kraniefragment från får eller get som äldre än 2 år när den slaktades samt ett större däggdjur som häst eller nötkreatur fann i fyllning 424245.

Stolp- fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2582	424245	14,5					1		

Vedart: -

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

Utskottet som var synlig i plan var inte en del av stolpfundamentet utan ett mörkare parti av det naturliga underlaget.

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
420612	Nedgrävning	Konstruktion	
424246	Stenskoning	Konstruktion	
424245	Fyllning	Konstruktion	Djurben

Stolpfundament 2583

Olle Heimer & Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	21,20 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling samt bärlager för Vattholmavägen
YTTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,66 meter Bredd: 1,66 meter Djup, från frambanad markyta: 0,70 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,94 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Öster om anläggningen anlades en arbetsgrop. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslöv och spade.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning i södra delen av undersökningsområdet direkt under bärlager för Vattholmavägen. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med riklig stenskoning längs ytterkanterna. Centralt i anläggningen, med en viss förskjutning mot öster fanns ett stenfritt utrymme som omgärdades av mindre stenar.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (420603) var rundad med vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (424161) bestående av rundade naturstenar, huvudsakligen granit. Stenarna låg tätt packade kring det stenfria utrymmet i nedgrävningens centrala del. Skoningen var dock rikligare och bestod av större stenar i söder. En av stenarna stack upp 0,20 meter över frambanad markyta. Stenstorleken varierade från 0,10 till 0,50 meter.

Fyllning:

I nedgrävningens ytterkanter fanns ett 0,70 meter djupt mörkt brungult lerlager (424167) som omgav en mörkt gråbrun siltig fyllning (424149) med innehåll av obrända djurben (FN359-361).

Träkonstruktion:

Den något mörkare fyllningen (424149) som kunde iakttas hela vägen ner i anläggningen kan vara färgning efter stolpen som antas ha varit rund med ett diametermått på cirka 0,40 meter.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (420603) grävts har en stolpe placerats i gropen varefter utrymmet kring denna har fyllts ut med stenar (424161), framför allt i den södra delen, samt lera (424167).

Destruktion

2. Det fanns inga spår efter själva stolpen varför det inte gick att avgöra om stolpen ruttnat på plats eller avlägsnats. Det troliga är dock att stolpen avlägsnats varvid material från ytan i form av humös silt (424149) med innehåll av obrända ben (FN359-361) rasat ned i utrymmet efter stolpen.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi:

I destruktionsfyllningen (424149) hittades framtänder från underkäke av häst äldre än 10 år samt bäck-enfragment av nötkreatur.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2583	424149	18,3	1					2	

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Strat obj tolkning	Handling
420603	Nedgrävning	Konstruktion
424149	Lager fyllning	Destruktion
424161	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
424167	Lager fyllning	Konstruktion

Stolpfundament 2584

Ulf Celin

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	21,15 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Belägen under Vattholmavägen. Övre delen sannolikt störd av den sentida vägbanken samt sannolikt även av sentida odling som föregått anläggandet av vägbanken.
YTTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,50 meter Bredd: 1,50 meter Djup, från frambanad markyta: 0,9 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1 meter

DATERING

Dateringsspann: 400–680 e.Kr.

Konstruktion: Djurben i konstruktionsfyllningen har ¹⁴C-daterats till folkvandringstid-äldre vendeltid (Ua-51803)

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Djurben från konstruktionsfyllningen har ¹⁴C-daterats till folkvandringstid-äldre vendeltid, konstruktionstillfället borde således inte vara äldre än så. Dock gick det ej att urskilja någon tydlig gräns mellan konstruktions- och destruktionskedena varför det egentligen är oklart till vilket som benförekomsten skall kopplas.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin runt den ena halvan av anläggningen varefter denna undersöktes kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den andra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslav och spade. Fyllningarna hackades igenom med skärslav. Grävmaskinen användes för att lyfta upp samt samla ihop stenarna. Dessa lodfotades sedan i dokumentationssyfte.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning och framstod i plan som en mörkfärgning med ett antal stenar som stack upp i den framschaktade ytan. Centralt i anläggningen fanns ett stenfritt utrymme.

Nedgrävning:

Nedgrävning var rundad i plan med vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (424077) bestående av huvudsakligen stora stenar upp emot 0,4 meter stora. Merparten var brutna men det fanns även en del som bestod av rullad moränsten. Stenarna var väl packade. Några få mindre stenar hade rasat in i samband med att stolpen förmultnat och ersatts av jordmassor. Några av stenarna stack upp ca 0,1 m över framschaktad markyta. Skoningen var tydlig och huvudsakligen välbevarad. Stenstorleken varierade mellan ca 0,10 – 0,45 meter.

Fyllning:

I gropens ytterkant fanns en mörkbrun lerig fyllning med ett svagt inslag av sand (424076). I denna fyllning låg stenskoningen (424077) bevarad. Skoningen var delvis inrasad och då huvudsakligen med mindre stenar. I botten på nedgrävningen (420592) fanns ett rektangulärt avtryck (0,41 x 0,27 meter) efter stolpen (424182).

Träkonstruktion:

Det påträffades inga trärester efter den förmodade stolpen, men däremot iaktogs ett kvadratisk stolpavtryck, 0,41 x 0,27 meter stort, i nedgrävningens botten.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR**Konstruktion**

1. Efter att gropen (420592) grävts har en trästolpe placerats i den varefter utrymmet kring stolpen återfyllts med den nyss uppgrävda leriga jorden (424076) samt stenar (424077). Stolpens tyngd har gjort ett avtryck i nedgrävningens botten

Destruktion

2. Efter att stolpen försvunnit har utrymmet efter den fyllts ut av inrasade massor av samma typ som konstruktionsfyllningen (424076). Det gick ej att urskilja någon gräns mellan fyllningarna från de båda förmodade händelserna, det är därför oklart vid vilken tidpunkt som djurbenen hamnat i stolpfundamentet.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER**¹⁴C:**

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-51803	1484±80	440AD-650AD	400AD-680AD	FN362	Obränt ben/Nöt	424076	Fyllning

Osteologi: Ett bäckenfragment från nötkreatur förekom i fyllningen (424076) från konstruktionen av stolpfundamentet.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
424076	37,9	1							

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Strat obj tolkning	Handling
420592	Nedgrävning	Konstruktion
424076	Lager fyllning	Konstruktion
424077	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
424182	Lager fyllning	Konstruktion

Stolpfundament 2585

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	21 m ö.h.
UNDERLAG	Sand
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var påverkade av byggnationen av Vattholmavägen
YTTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,45 meter Bredd: 1,45 meter Djup, från frambanad markyta: 0,87 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: -

DATERING

Dateringsspann: 330 – 650 e.Kr.

Konstruktion: 330 – 540 AD, ¹⁴C-analys av djurben från fyllning 424050 (Ua-51561)

Brukning: -

Destruktion: 565 – 650 AD, ¹⁴C-analys av djurben från stolpavtryck 424028 (Ua-51786).

Sammantagen datering: De erhållna ¹⁴C-dateringarna visar att stolpfundamentet byggts tidigast under 300-talets första hälft och övergivits senast i mitten av 600-talet.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets sydöstra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under recenta bärlager till Vattholmavägen och syntes som en 1,45 x 1,45 meter stor, rundad mörkfärgning utan stenar i ytan. I mitten syntes ett mörkare parti. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,45 x 1,45 meter stor i plan. Den hade vertikala sidor i väster, oregelbundna sidor i öster samt plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (424051) var delvis inraserad och bestod av 0,15 – 0,6 meter stora moränstenar, med de största exemplaren längst ner och de mindre högre upp.

Fyllning

Nedgrävningens kanter var täckta av en 0,86 meter tjock fyllning av gråbrun silt lera med enstaka djurben (424050), som också omslöt stenskoningen. I mitten av nedgrävningen, från botten ända upp till ytan, fanns ett cylinderformat stolpavtryck av gråbrun lera, med diameter på 0,58 meter och innehållande djurben (424028).

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte. Stolpen borde ha haft en diameter på cirka 0,58 meter, av stolpavtrycket att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe som förankrats med en jordfyllning (424050) och en stenskoning (424051).

Destruktion

2. Det är oklart om stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. I hålrummet efter stolpen har ett stolpavtryck bildats (424028), antagligen genom att jord från omgivningarna rasat in eller deponerats.
3. I stolpavtrycket har man också lagt en rituell deposition i form av djurben.

FYND

I fyllning 424050 och stolpavtryck 424028 påträffades djurben (se osteologi nedan).

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C- ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov- /fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-51561	1633±38	350AD-540AD	330AD-540AD	FN364	Obränt ben/Däggdjur	424050	Fyllning
Ua-51786	1448±27	595AD-645AD	565AD-650AD	FN364	Obränt ben/Häst	424028	Stolpavtryck

Osteologi: Större delen av en underkäke från häst som var 8-12 år när den slaktades hittades i stolpavtryck 424028.

Stolp- fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2585	424028	261,0						1	
2585	424050	0,4							

Vedart: -

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
420581	Nedgrävning	Konstruktion	
424051	Stenskoning	Konstruktion	
424050	Fyllning	Konstruktion	
424028	Stolpavtryck	Destruktion	Djurben

Stolpfundament 2586

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	20,9 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var av byggnationen av Vattholmavägen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,7 meter Bredd: 1,7 meter Djup, från frambanad markyta: 0,9 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,02 meter

DATERING

Dateringsspann: 330 – 650 e.Kr.

Konstruktion: 330 – 540 AD, ¹⁴C-analys av ved från stolprest 424171 (Ua-31574), 390 – 580 AD, ¹⁴C-analys av djurben från fyllning 424071 (Ua-51805).

Brukning: -

Destruktion:

Sammantagen datering: Den erhållna ¹⁴C-dateringen visar att stolpfundamentet byggts tidigast under första hälften av 300-talet. När det övergavs går inte att avgöra utifrån det tillgängliga dateringsunderlaget, utan den främre gränsen har satts till 650 e.Kr., som ett schablonvärde utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets västra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under recenta bärlager till Vattholmavägen och syntes som en 1,7 x 1,7 meter stor, rundad mörkfärgning med ett totalt 0,15 – 0,45 meter stora stenar som stack upp i ytan. I mitten syntes ett mörkare parti. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,7 x 1,7 meter stor i plan. Den hade lutande sidor och skålförmad botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (424055) var delvis inraserad och bestod av 0,15 - 0,6 meter stora moränstenar. Vissa stenar var spräckta och mindre exemplar var kilformade.

Fyllning

Nedgrävningens sidor var huvudsakligen täckta av en upp till 0,83 meter tjock fyllning av grå lera med inslag av djurben (424071). Fyllningen omslöt stenskoningen.

Centralt i nedgrävningens nedre delar och runt stolpresten fanns en 0,1 – 0,5 meter tjock lager av brun silt med stort inslag av träkol och bränd lera samt mindre förekomster av eldpåverkad sten och djurben (424139).

I nedgrävningens övre delar och fram till ytan fanns en 0,1 – 0,3 meter tjock fyllning av brun lerig silt med inslag av enstaka eldpåverkade stenar och bränd lera (424072).

Träkonstruktion

Centralt i nedgrävningens nedre delar fanns en stående stolprest av tall (424171), 0,08 – 0,19 meter bred och 0,22 meter hög. Stolpresten hade ett rektangulärt tvärsnitt och var delvis förkolnad. Stolpen borde ha haft en diameter på minst 0,2 meter, av stolpresten att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe bestående av tall. Stolpen har förankrats med en jordfyllning (424071) och en stenskoning (424055).
2. I denna fyllning har man lagt en rituell deposition i form av djurben, i anslutning till stolpens nedre del.

Destruktion

3. Så småningom har åtminstone den nedre delen av stolpens nedgrävda del fått förmultna på plats (424171). Det är oklart om resten av stolpen togs bort, eller om den fått förmultna helt.
4. I hålrummet har man eldat stolpens nedersta del, varvid ett eldningslager bildats kring denna (424139) och de tidigare nedlagda benen bränts.
5. I resten av hålrummet har en del av stenskoningen rasat in och en ny fyllning bildats (424072), antagligen genom att jord från omgivningarna rasat in eller deponerats.

FYND

I fyllning 424071 och eldningslager 424139 påträffades djurben (se osteologi nedan).

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-31574	1637±30	350AD-530AD	330AD-540AD	1000039	Ved/Tall	424171	Stolpe
Ua-51805	1582±43	420AD-540AD	390AD-580AD	FN366	Bränt ben/Däggdjur	424071	Fyllning

Osteologi: I eldningslager 424139 påträffades fragment av en bränd underkäke från nötkreatur.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2586	424071	2,4							
2586	424139	73,3	1						

Vedart:

Provnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id	Strat obj typ
424073	Träkol	Tall	Lätt rötad före förbränning	424072	Lager fyllning
1000320	Träkol	Tall	Kraftig stam. Något rötad före förbränning	424072	Lager fyllning

Makrofossil: -

Dendrokronologi: - **INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT**

ANMÄRKNING	Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
-	420569	Nedgrävning	Konstruktion	
	424055	Stenskoning	Konstruktion	
	424071	Fyllning	Konstruktion	Djurben
	424171	Stolpe	Konstruktion	
	424139	Eldningslager	Destruktion/Rituell	
	424072	Fyllning	Destruktion	

Stolpfundament 2587

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	20,85 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var också påverkade av byggnationen av Vattholmavägen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,74 meter Bredd: 1,74 meter Djup, från frambanad markyta: 0,8 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,9 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 890 e.Kr.

Konstruktion: 555 – 650 AD, ¹⁴C-analys av djurben från fyllning 424013 (Ua-51787).

Brukning: -

Destruktion: 690 – 890 AD, ¹⁴C-analys av djurben från stolpavtryck 424038 (Ua-51788).

Sammantagen datering: De erhållna ¹⁴C-dateringarna visar att stolpfundamentet byggts tidigast vid 500-talets mitt och övergivits senast i slutet av 800-talet. Dateringen av konstruktionen förefaller vara förhållandevis sen, med tanke på stolpmonumentets övriga kronologiska ramar. Det ¹⁴C-daterade benet låg mellan några stenar i stenskoningen och en rimlig hypotes är att det egentligen ditlagts när stolpen var borta, d.v.s. vid destruktionsen. Av denna anledning har den bakre gränsen satts till sent 500-tal, som ett schablonvärde utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets sydvästra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under recenta bärlager till Vattholmavägen och syntes som en 1,74 x 1,74 meter stor, rundad mörkfärgning med sex stycken 0,2 – 0,3 meter stora stenar som stack upp i ytan. I den norra delen syntes ett mörkare parti. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,74 x 1,74 meter stor i plan. Den hade lutande sidor och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (424014) var omsorgsfullt lagd och intakt, med undantag för en inraserad sten. Den var kraftigast i norr, öster och söder och bestod av 0,1 – 0,55 meter stora moränstenar, de flesta 0,3 - 0,4 meter stora. En av stenarna utgjordes av en underliggare.

Fyllning

Nedgrävningens kanter var täckta av en 0,81 meter tjock fyllning av gråbrun lera med inslag av träkol och djurben (424013). Fyllningen omslöt stenskoningen och det är också mellan några stenar i de övre partierna som benen påträffades. I den norra delen av nedgrävningen, från botten till ytan, fanns ett 0,81 meter tjockt stolpavtryck av gråbrun siltig lera, med diameter på 0,4 – 0,55 meter samt med inslag av träkol och djurben (424038).

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte. Stolpen borde ha haft en diameter på cirka 0,4 meter, av stolpavtrycket och hålrummet inom stenskonings nedre del att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man ställt en stolpe som har förankrats med en jordfyllning (424013) och en stenskonung (424014). Det är oklart om underliggaren som ingick i stenskonungen är en rituell deposition eller slumpvis utvalt byggnadsmaterial.

Destruktion

2. Det är oklart om stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. I hålrummet efter stolpen har ett stolpavtryck bildats (424038), antagligen genom att jord från omgivningarna rasat in eller deponerats.
3. I denna fyllning och mellan stenar från stenskonungen har man lagt rituella depositioner i form av djurben, vid upprepade tillfällen av ¹⁴C-dateringarna att döma.

FYND

I stenskonung 424014 ingick en underliggare (FN713). I fyllning 424013 och stolpavtryck 424038 påträffades djurben (se osteologi nedan).

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-51787	1456±28	580AD-640AD	555AD-650AD	FN370	Obränt ben/Nöt	424013	Fyllning
Ua-51788	1214±27	770AD-870AD	690AD-890AD	FN372	Obränt ben/Nöt	424038	Stolpavtryck

Osteologi: Två överkåkar från två nötkreatur, varav ett från ett djur på 2-3 år medan det andra var äldre än 3 år påträffades i fyllning 424013. I stolpavtryck 424038 hittades en framtand från underkåken av nötkreatur samt fragment av bäcken och rörben från större däggdjur som nötkreatur eller häst.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2587	424013	315,3	2						
2587	424038	35,6	1						

Vedart: -

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
420559	Nedgrävning	Konstruktion	
424014	Stenskonung	Konstruktion	Underliggare FN713?
424013	Fyllning	Konstruktion	
424038	Stolpavtryck	Destruktion	Djurben

Stolpfundament 2588

Hans Göthberg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	Frambanad markyta: 20,73 m ö h, anläggningens botten: 19,93 m ö h
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Skadad av vägbank för Vattholmavägen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,70 meter Bredd: 1,70 meter Djup, från frambanad markyta: 0,80 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,92 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e Kr.

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Inmätning av nedgrävningens kanter gjordes. Inför undersökningen grävdes en arbetsgrop tätt intill nedgrävningens kant i dess östra del. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med handredskap.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under vägbanken för Vattholmavägen. Efter rensning framstod den som en rundad mörkfärgning med uppstickande stora och små stenar i en krets längs kanten.

Nedgrävning

Nedgrävningen (424418) var rundad i plan och hade lutande sidor och oregelbunden botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (424887) bestående av natursten. Stenarna var i storleken 0,08-0,70 meter.

Fyllning

Fyllningen (424886) bestod av lera. Ingen påtaglig skillnad i innehåll kunde ses mellan fyllningen i gropens utkant och i den centrala delen, förutom att den var lösare packad i den senare.

Stolpe –

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att en stolpe placerats i gropen och hållits på plats av stenar av varierande storlek samt lera.

2. Till destruktionsen hörde att stolpen har avlägsnats och stenar har fallit in i det hålrum som skapats. Håligheten har fyllts med lera.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades. Benmaterial, se nedan.

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil: –

Osteologi: I fyllningen (424886) från destruktions av stolpfundamentet hittades en framtand från häst samt ett mellanfotsben från nötkreatur, som var klivet i längdriktningen från tillvaratagande av benmärg.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2588	424886	68,4	1					1	

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Subclass	Handling
424418	Nedgrävning	Konstruktion
424887	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
424886	Fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2589

Olle Heimer & Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	20,60 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling samt bärlager för Vattholmavägen.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,54 meter Bredd: 1,54 meter Djup, från frambanad markyta: 0,90 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,04 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Väster om anläggningen anlades en arbetsgrop. Därefter undersöktes den västra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den östra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslev och spade.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning i södra delen av undersökningsområdet under bärlager för Vattholmavägen. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med riklig stenskoning av mindre stenar i ytterkanterna. Centralt i anläggningen, med en viss förskjutning mot norr fanns ett stenfritt utrymme.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (421822) var rundad i plan med vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (425378) bestående av rundade naturstenar, huvudsakligen granit men även en bergart som skivade sig. Stenarna låg tätt packade kring det stenfria utrymmet i nedgrävningens centrala del. Skoningen var dock rikligare i söder. Några av stenarna stack upp 0,06 - 0,10 meter över frambanad markyta. Stenstorleken varierade från 0,10 till 0,60 meter. Några av de större stenarna hade spräckts så att de skivat sig.

Fyllning:

I nedgrävningens ytterkanter fanns ett 0,90 meter djupt ljust gråbrunt lerigt lager (425377) som omgav en mörkt gråbrun siltig fyllning (425359) med fynd av obrända djurben (FN379-381).

Träkonstruktion:

Den något mörkare fyllningen (425359) som kunde iakttas hela vägen ner i anläggningen kan vara färgning efter stolpen som utifrån denna fyllning antas ha varit rund med ett diametermått på 0,50 meter.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (421822) grävts har en stolpe placerats i den. Utrymmet kring stolpen har återfyllts med delar av det uppgrävda materialet (425377) samt ett antal stenar (425378), främst i den södra delen.

Destruktion

2. Den ruttna stolpen har möjligen avlägsnats, alternativt ruttnat på plats, varvid material från ytan i form av humös silt (425359) med innehåll av obrända djurben (FN379-381) rasat ned i utrymmet efter stolpen.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: Större delen av en underkäke från ett svin slaktad vid 14-18 månaders ålder tillvaratogs från fyllning (421822) från konstruktion av stolpfundamentet medan det i destruktionsfyllningen (425359) hittades delar av ett skulderblad från nötkreatur och ett mellanfotsben från får på vilket gnagmärken förekommer.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2589	421822	75,1		1					
2589	425359	23,6	1				1		

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Strat obj tolkning	Handling	Rituell deposition
421822	Nedgrävning	Konstruktion	Djurben
425359	Lager fyllning	Destruktion	
425377	Lager fyllning	Konstruktion	
425378	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion	

Stolpfundament 2590

Hans Göthberg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	Frambanad markyta: 20,56 m ö h, anläggningens botten: 19,76 m ö h
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Skadad av vägbank för Vattholmavägen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,60 meter Bredd: 1,55 meter Djup, från frambanad markyta: 0,80 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,94 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e Kr.

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter gjordes. Inför undersökningen grävdes en arbetsgrop tätt intill nedgrävningens kant i dess södra del. Därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med handredskap.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under vägbanken för Vattholmavägen. Efter rensning framstod den som en rundad mörkfärgning med uppstickande stora och små stenar i en krets längs kanten.

Nedgrävning

Nedgrävningen (420546) var rundad i plan och hade lutande sidor och plan botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (423693) bestående av natursten. Stenarna var i storleken 0,10–0,50 meter.

Fyllning

Fyllningen (423692) bestod av lera. Ingen skillnad kunde ses mellan leran i gropens utkant och i hålrummet. I ytan fanns dock ett parti med avvikande fyllning, vilket var ett stenlyft.

Stolpe –

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att en stolpe placerats i gropen och hållits på plats av stenar av varierande storlek samt lera.

2. Till destruktionen hörde att stolpen har avlägsnats, några mindre stenar har fallit in i det hålrum som skapats. Håligheten har fyllts med lera.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades. Benmaterial, se nedan.

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil: –

Osteologi: Endast en kindtand (P²) från överkäken av nötkreatur hittades i destruktionsfyllningen (423692).

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst	Karpfisk
2590	423692	4,3	1				

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Str objekt tolkning	Handling
420546	Nedgrävning	Konstruktion
423693	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
423692	Fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2591

Malin Lucas

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	Frambanad markyta: 20,53 m ö h, anläggningens botten: 19,81 m ö h
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Skadad av vägbank för Vattholmavägen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,50 meter Bredd: 1,50 meter Djup, från frambanad markyta: 0,72 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,76 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 680 e Kr

Konstruktion: 545 – 645 AD, ¹⁴C-datering av ben (Ua-51790).

Brukning: –

Destruktion: 580 – 680 AD, ¹⁴C-datering av ben (Ua-51789).

Sammantagen datering: Bedöms tillhöra perioden sent 500-tal – 680 e Kr utifrån datering av ben från primära fyllningen och från destruktionsfyllningen, samt dateringar från stolpar i stolpfundament i omgivningen.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter gjordes. Inför undersökningen grävdes en arbetsgrop tätt intill nedgrävningens kant i dess östra del. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med handredskap.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under vägbanken för Vattholmavägen. Efter rensning framstod den som en rundad mörkfärgning med uppstickande stenar längs kanten och ett stenfritt område i mitten.

Nedgrävning

Nedgrävningen (420533) var rundad i plan och hade vertikala sidor och plan botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (423694) bestående av natursten. Stenarna var i storleken 0,15–0,45 meter.

Fyllning

Tre olika fyllningar kunde urskiljas i gropen, 423718 utgjordes av primärfyllningen. Den bestod av lera, med synliga varv men i övrigt utan några urskiljbara komponenter.

423719 utgjordes av mörkare lera med enstaka bitar av ruttet trä. Fyllningen har tolkats som stolpfärgning.

423704 var den sista destruktionsfyllningen och har troligen uppkommit när stolpen vickats loss från sitt läge. En underkäke från häst påträffades i denna fyllning. Denna kan vara medvetet deponerad.

Stolpe

De enda fysiska resterna av stolpen (1000161) utgjordes av små bitar ruttet trä i stolpfärgningen 423719. Stolpfärgningens diameter avspeglar troligen på ett ungefär stolpens ursprungliga storlek, 0,32 x 0,32 meter. Stolpfärgningens djup uppgick till 0,69 meter.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att en stolpe placerats i gropen och hållits på plats av stenar av varierande storlek samt lera.
2. Till destruktionen hörde att stolpen har avlägsnats och enstaka stenar har fallit in i det hålrum som skapats. Håligheten har fyllts med lera.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades. Benmaterial, se nedan.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C- ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov- /fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-51789	1423±28	605AD-650AD	580AD-660AD	FN384	Obränt ben/Häst	423704	Fyllning
Ua-51790	1466±28	570AD-635AD	545AD-645AD	FN386	Obränt ben/svin	423718	Fyllning

Vedart:

Provnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id	
423720	Ved	Tall	Veden helt sönderfallen. Kraftigt rötad	1000161	Träkonstruktion

Makrofossil: –

Osteologi: I den primära fyllningen (423718) till stolpfundamentet hittades en klövspets (*phalanx 3*) från nötkreatur och en underkäke från ett ungsvin på slaktad vid 12-18 månaders ålder och där skärspår visar att kött fileats från käken. I den sekundära fyllningen (423704) från själva stolpen förekom kraniefragment och delar av en underkäke från en gammal häst på över 20 år.

Stolp- fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst	Karpfisk
2591	423704	284,9				2	
2591	423718	28,4	1	1			

ANMÄRKNING –**INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT**

Intrasis-Id	Str objekt tolkning	Handling
420533	Nedgrävning	Konstruktion
423694	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
423718	Fyllning	Konstruktion
1000161	Träkonstruktion	Konstruktion
423704	Fyllning	Destruktion
423719	Fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2592

Malin Lucas

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	Frambanad markyta: 20,48 m ö h, anläggningens botten: 19,75 m ö h
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Skadad av vägbank för Vattholmavägen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,47 meter Bredd: 1,47 meter Djup, från frambanad markyta: 0,73 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,80 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e Kr

Konstruktion: 550 – 650 AD, ¹⁴C-datering av ben (Ua-51791).

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Bedöms tillhöra perioden 400 – 650 e Kr utifrån datering av ben från primära fyllningen, samt från stolpar i stolpfundament i omgivningen.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Inmätning av nedgrävningens kanter gjordes. Inför undersökningen grävdes en arbetsgrop tätt intill nedgrävningens kant i dess östra del. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med handredskap.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under vägbanken för Vattholmavägen. Efter rensning framstod den som en rundad mörkfärgning med uppstickande stenar, huvudsakligen längs ena kanten.

Nedgrävning

Nedgrävningen (420519) var rundad i plan och hade något oregelbundna sidor och oregelbunden botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (423671) bestående av natursten. Stenarna var i storleken 0,10–0,40 meter.

Fyllning

Den primära fyllningen (423672) bestod av brungrå lera. En sekundär fyllning (423664) fanns i mitten av nedgrävningen, i ett relativt stenfritt område. I fyllningen fanns kol, sot och skörbränd sten.

Troligen representerade denna fyllning platsen där stolpen stått. Mot botten av denna fyllning fanns ett lager (423807) med mer koncentrerad sot och kol. Detta område låg under nedgrävningens övriga botten och utgör troligen ett stolpavtryck.

Stolpe –

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att en stolpe placerats i gropen och hållits på plats av stenar av varierande storlek samt lera.
2. Därefter tryckte stolpen ihop en del av fyllningen.
3. Till destruktionen hörde att stolpen har avlägsnats. Håligheten har fyllts med lera blandad med sot och kol.

FYND

En kam av horn (FN141) påträffades i fyllningen 423672, troligen deponerad. Benmaterial, se nedan.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-51791	1462±28	575AD-635AD	550AD-650AD	FN389	Obränt ben/Häst	423672	Fyllning

Vedart: –

Makrofossil: –

Osteologi: En framtand (I³) från överkäken från en häst på 7–12 år förekom i en fyllning (423672) från konstruktionen av stolpfundamentet.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst	Karpfisk
2592	423672	12,8				1	

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Str objekt tolkning	Handling
420519	Nedgrävning	Konstruktion
423671	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
423672	Fyllning	Konstruktion
423807	Fyllning-stolpavtryck	Brukning
423664	Fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2593

Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	20,10 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Anläggningen var belägen under Vattholmavägens vägbank. Övre delen antas vara störd av sentida odling.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: rundad Längd: 1,45 meter Bredd: 1,45 meter Djup, från frambanad markyta: 0,38 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,45 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionerna dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslev.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under Vattholmavägens vägbank. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med riklig stenskoning i ytterkanterna. Centralt i anläggningen, fanns ett stenfritt utrymme.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (420487) var rundad med vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (423743) bestående av kantiga naturstenar, huvudsakligen granit. Stenarna låg tätt packade kring det stenfria utrymmet i nedgrävningens centrala del. Några av stenarna stack upp upptill 0,10 meter över frambanad markyta. Stenstorleken varierade från 0,10 till 0,65 meter. Trots att gropens bevarade djup var jämförelsevis grunt hade en anseelig mängd sten fått plats i den.

Fyllning:

I nedgrävningens centrala del fanns en fyllning (423761) av brun samt gul lera. Detta antas representera det utrymme som den ursprungliga trästolpen fyllt ut. I fyllningen fanns enstaka stenar. Kring denna fyllning fanns en annan fyllning (423760) bestående av brun lera. Denna fyllning var blötare än leran i den centrala delen. Såväl fyllningar som omgivande lera var oerhört hårda och kompakta.

Träkonstruktion:

I nedgrävningen påträffades inga trärester efter den förmodade stolpen, men en avvikande och relativt stenfri fyllning i centrala delen antas vittna om att denna stolpe skulle haft ett diametermått kring 0,45 meter.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (420487) grävts har en kraftig trästolpe placerats stående i gropens centrala del. Utrymmet mellan stolpen och nedgrävningskanterna har fyllts med lera (423760) och stenar (423743).

Destruktion

2. Trästolpens övre del har försvunnit. Kanske har den ruttnat bort? I tomrummet efter stolpens övre del har lera (423761) samt enstaka skoningsstenar rasat ned.

FYND

Inga fynd påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Strat obj tolkning	Handling
420487	Nedgrävning	Konstruktion
423743	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
423760	Lager fyllning	Konstruktion
423761	Lager fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2594

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	20,1 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD:	Stolpfundamentets övre delar var påverkade av byggnationen av Vattholmavägen
YTTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER:	Form i plan: Rundad Längd: 1,2 meter Bredd: 1,08 meter Djup, från frambanad markyta: 0,44 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,64 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets västnordvästra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under recenta bärlager till Vattholmavägen och syntes som en 1,2 x 1,08 meter stor, rundad mörkfärgning med nio stycken 0,05 – 0,4 meter stora stenar som stack upp i ytan. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,2 x 1,08 meter stor i plan. Den hade lutande sidor och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (423647) var gles och delvis inraserad. Den bestod av tre stycken 0,2 - 0,4 meter stora moränstenar samt av ett tretotal 0,05 – 0,2 meter stora spräckta dito.

Fyllning

Nedgrävningen var huvudsakligen fylld med en 0,44 meter tjock och homogen fyllning av gråbrun siltig lera (423661). Fyllningen omslöt även stenskoningen.

Träkonstruktion

Ingen stolprest påträffades.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man förmodligen ställt en stolpe som förankrats med en jordfyllning (423661) och en stenskoning (423647).

Destruktion

2. På grund av förekomsten av en enda fyllning är det oklart vad som hänt när stolpfundamentet övergivits. Stolpen borde rimligen ha lämnat ett hålrum, oavsett om den togs bort, eller om den fått förmultna helt. Något hålrum kunde dock inte noteras, även om den delvis inraserade stenskoningen indirekt vittnar om ett sådant. Det är således möjligt att man till igenfyllningen använt material som var väldigt likt den tidigare fyllningen.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart: -

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
420475	Nedgrävning	Konstruktion
423647	Stenskoning	Konstruktion
423661	Fyllning	Konstruktion

Stolpfundament 2595

Ulf Celin

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	20,10 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Belägen under Vattholmavägen. Övre delen sannolikt störd av den sentida vägbanken samt sannolikt även av sentida odling som föregått anläggandet av vägbanken.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,40 meter Bredd: 1,40 meter Djup, från frambanad markyta: 0,42 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,50 meter

DATERING

Dateringsspann: 250-645 e.Kr.

Konstruktion: Stolprester har ¹⁴C-daterats till yngre romersk järnålder (Ua-51742)

Brukning: -

Destruktion: Djurben i destruktionsfyllningen har daterats till äldre vendeltid (Ua-51792)

Sammantagen datering: Stolprester har ¹⁴C-daterats till yngre romersk järnålder, tidigare än så kan stolpen inte vara avverkad. Träets egenålder är oklar. Med tanke på den begränsade livslängden för en trästolpe som grävts ned i marken förefaller tidsrymden mellan konstruktions- och destruktionskedena vara osannolikt stor.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslev och spade. Undersökningen försvårades på grund av att arbetsgropen fylldes med vatten.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning som en del i raden av stolpfundamentsgropar under gamla Vattholmavägen. Gropen avtecknade sig med en mörkbrun lerig fyllning och ett antal stenar från en stenskonig som stack upp i den framschaktade Den var förhållandevis mycket grund. Centralt i anläggningen fanns någon enstaka sten som rasat in något. Centralt i gropen framkom resterna efter en trästolpe.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (420340) var rundad med vertikala sidor och plan botten. Grund.

Stenkonstruktion:

Stenskoningen (423639) bestod av moränsten, huvudsakligen granit. Merparten av stenarna var mer än 0,40 meter stora även om en del var ca 0,10 meter i diameter. Skoningen var tydlig och välbevarad även om ett visst inras skett.

Fyllning:

Fyllningen bestod av mörkbrun lera med ett svagt inslag av sand (423638). Det framkom något enstaka ben i fyllningen (F390-392). Det fanns ingen synlig stolpfärgning. Mot botten, centralt i gropen, framkom trärester (423684).

Träkonstruktion:

Rester efter en trästolpe framkom (423684). Denna var kraftigt fragmenterad och den uppfattades endast bestå av den yttre delen av den ursprungliga stolpen. Den lutade som om den fallit omkull i samband med att den förmultnade. Den hade en bevarad längd på 0,50 meter och diametern var 0,22 meter.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR**Konstruktion**

1. Fundamentsgropen grävdes (420340). En stolpe sattes på plats centralt i gropen (423684). En stenskoning (423639) konstruerades tillsammans med en återpackning med en del av jordmassorna (423638) från när gropen grävdes.

Destruktion

2. Efter att stolpen förmultnat eller avlägsnats har utrymmet efter den fyllts av jord som rasat ned. Denna kunde ej urskiljas gentemot den ursprungliga fyllningen från konstruktionstillfället (423638). Eftersom konstruktions- och destruktionsfyllningarna var identiska är det oklart när djurbenen (FN 390-392) hamnat i gropen.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER**¹⁴C:**

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-51742	1708±26	260AD-390AD	250AD-410AD	1000037	Ved/XXX	423684	Stolpe
Ua-51792	1470±28	565AD-625AD	545AD-645AD	FN391	Obränt ben/Nöt	423638	Fyllning

Osteologi: I fyllningen (423638) påträffades fragment av ett strålbens och större delar av ett mellanhandsben från nötkreatur.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst	Karpfisk
2595	423638	44,1	2				

Vedart: ej analyserat

Makrofossil: -

ANMÄRKNING: -

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Strat obj tolkning	Handling
420340	Nedgrävning	Konstruktion
423638	Lager fyllning	Konstruktion/Destruktion
423639	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
423684	Träkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2596

Hans Göthberg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	Frambanad markyta: 19,98 m ö h, anläggningens botten: 19,58 m ö h
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Skadad av vägbank för Vattholmavägen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,23 meter Bredd: 1,23 meter Djup, från frambanad markyta: 0,40 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,47 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e. Kr.

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Bedöms tillhöra perioden sent 500-tal – 650 e. Kr. utifrån datering från stolpfundament i omgivningen. Den bakre gränsen (400 e Kr) är satt efter de äldsta värdena från dateringar av stolpar, medan den främre gränsen (650 e Kr) är satt utifrån dateringar av ben.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter gjordes. Inför undersökningen grävdes en arbetsgrop tätt intill nedgrävningens kant i dess östra del. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med handredskap.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under vägbanken för Vattholmavägen. Efter rensning framstod den som en rundad mörkfärgning med uppstickande stora stenar längs halva omkretsen.

Nedgrävning

Nedgrävningen (420353) var rundad i plan och hade konvexa sidor och plan botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (423682) bestående av natursten. Stenarna var i storleken 0,05-0,45 meter.

Fyllning

Fyllningen (423680) bestod av lera. Ingen skillnad kunde ses mellan leran i gropens utkant och i hålrummet.

Stolpe –

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att en stolpe placerats i gropen och hållits på plats av stenar av varierande storlek samt lera.
2. Till destruktionen hörde att stolpen har avlägsnats, och att några stenar har fallit in i det hålrum som skapats. Håligheten har sedan fyllts med lera.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades. Benmaterial, se nedan.

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil: –

Osteologi: Delar av en underkäke från nötkreatur förekom i botten av destruktionsfyllningen (423680).

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst	Karpfisk
2596	423680	17,8	1				

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Str objekt tolkning	Handling
420353	Nedgrävning	Konstruktion
423682	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
423680	Fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2597

Malin Lucas

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	Frambanad markyta: 20,06 m ö h, anläggningens botten: 19,58 m ö h
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Skadad av vägbank för Vattholmavägen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,40 meter Bredd: 1,40 meter Djup, från frambanad markyta: 0,48 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,56 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e Kr

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Bedöms tillhöra perioden sent 500-tal – 650 e Kr utifrån datering från stolpfundament i omgivningen.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Inmätning av nedgrävningens kanter gjordes. Inför undersökningen grävdes en arbetsgrop tätt intill nedgrävningens kant i dess östra del. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med handredskap.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under vägbanken för Vattholmavägen. Efter rensning framstod den som en rundad mörkfärgning med uppstickande stenar, huvudsakligen längs kanterna.

Nedgrävning

Nedgrävningen (420366) var rundad i plan och hade konvexa sidor och plan botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (423675) bestående av natursten. Stenarna var i storleken 0,10–0,40 meter.

Fyllning

Den primära fyllningen (423677) bestod av brungrå lera, huvudsakligen återdeponerad glaciallera. En sekundär fyllning (423676) liknade den primära men hade ett större innehåll av kol, sot och skörbränd sten. En del av stenskoningen återfanns i denna fyllning. Troligen hade denna rasat in vid stolpens avlägsnande.

Stolpe –

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att en stolpe placerats i gropen och hållits på plats av stenar av varierande storlek samt lera.
2. Till destruktions hörde att stolpen har avlägsnats och att stenar har fallit in i det hålrum som skapats. Håligheten har fyllts med lera.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil: –

Osteologi: –

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Str objekt tolkning	Handling
420366	Nedgrävning	Konstruktion
423675	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
423677	Fyllning	Konstruktion
423676	Fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2598

Malin Lucas

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	Frambanad markyta: 20,04 m ö h, anläggningens botten: 19,43 m ö h
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Skadad av vägbank för Vattholmavägen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,40 meter Bredd: 1,40 meter Djup, från frambanad markyta: 0,61 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,81 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 645 e. Kr.

Konstruktion: 545 – 645 AD, ¹⁴C-datering av ben (Ua-51793).

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Bedöms tillhöra perioden sent 500-tal – 645 e. Kr. utifrån datering av ben från primära fyllningen, samt stolpar i stolpfundament i omgivningen.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter gjordes. Inför undersökningen grävdes en arbetsgrop tätt intill nedgrävningens kant i dess östra del. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med handredskap.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under vägbanken för Vattholmavägen. Efter rensning framstod den som en rundad mörkfärgning med uppstickande stenar, huvudsakligen längs ena kanten.

Nedgrävning

Nedgrävningen (420381) var rundad i plan och hade vertikala sidor och plan botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (423637) bestående av natursten. Stenarna var i storleken 0,15–0,50 meter.

Fyllning

Två olika fyllningar kunde urskiljas i gropen, 423636 utgjordes av primärfyllningen. Den bestod av lera utan några urskiljbara komponenter.

423637 utgjordes av något ljusare lera och har tolkats som uppkommen när stolpen avlägsnades.

Stolpe -

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att en stolpe placerats i gropen och hållits på plats av stenar av varierande storlek samt lera.
2. Till destruktionen hörde att stolpen har avlägsnats och enstaka stenar har fallit in i det hålrum som skapats. Håligheten har fyllts med lera.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades. Benmaterial, se nedan.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-51793	1470±27	565AD-625AD	545AD-645AD	FN394	Obränt ben/Däggdjur	423636	Fyllning

Vedart: –

Makrofossil: –

Osteologi: Endast några oidentifierbara benfragment hittades i primärfyllningen (423636).

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst	Karpfisk
2598	423636	6,4					

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Str objekt tolkning	Handling
420381	Nedgrävning	Konstruktion
423633	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
423636	Fyllning	Konstruktion
423637	Fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2599

Hans Göthberg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	Frambanad markyta: 19,97 m ö h, anläggningens botten: 19,27 m ö h
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Skadad av vägbank för GC-väg och Vattholmavägen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,40 meter Bredd: 1,40 meter Djup, från frambanad markyta: 0,70 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,80 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e. Kr.

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Bedöms tillhöra perioden sent 500-tal – 650 e. Kr. utifrån datering från stolpfundament i omgivningen.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter gjordes. Inför undersökningen grävdes en arbetsgrop tätt intill nedgrävningens kant i dess östra del. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med handredskap.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under banken för GC-väg och Vattholmavägen. Efter rensning framstod den som en rundad diffus mörkfärgning med uppstickande stora och små stenar i en krets vid kanten.

Nedgrävning

Nedgrävningen (420393) var rundad i plan och hade lutande sidor och plan botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (423573) bestående av natursten. Stenarna var i storleken 0,1-0,7 meter. I hålrummet mellan de större stenarna fanns enbart mindre stenar.

Fyllning

Fyllningen (423572) bestod av lera. Ingen skillnad kunde ses mellan leran i gropens utkant och i hålrummet.

Stolpe –

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att en stolpe placerats i gropen och hållits på plats av stora stenar längs ytterkanten samt mindre stenar och lera.

2. Till destruktionsfyllningen hörde att stolpen har avlägsnats och några stenar har fallit in i det hålrum som skapats. Hålligheten har fyllts med lera.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades. Benmaterial, se nedan.

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil: –

Osteologi: I destruktionsfyllningen (423572) förekom benfragment som inte har varit möjligt att identifiera.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst	Karpfisk
2599	423572	5,8					

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Str objekt tolkning	Handling
420393	Nedgrävning	Konstruktion
423573	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
423572	Fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2600

Olle Heimer & Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	20,00 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling, matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter. Ofullständig krets av stenar i ytterkanten. Sannolikt skadad
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,65 meter Bredd: 1,60 meter Djup, från frambanad markyta: 0,70 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,90 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbanning rensades anläggningen och lodfotograferades. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin varefter den östra halvan undersöktes kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslöv.

BESKRIVNING

Efter rensning framstod stolpfundamentet som en rundad mörkfärgning med en ofullständig krets av stenar i ytterkanterna. I sydöst saknades stenkretsen i ett större avsnitt och även i väst samt i nordväst fanns ett par mindre avbrott. Materialet utgjordes av små rullstenar samt ett par något större kantiga stenar.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (420405) var rundad med lutande sidor och plan botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (423646) bestående av främst rundade stenar varav många var små (0,05-0,25 meter) men det fanns också några större (0,50-0,60 meter) kantiga moränstenar i konstruktionen. Materialet bestod huvudsakligen av granit. Stenarna låg tätt packade i ytterkanterna men en del av dem föreföll även att ha rasat in nedgrävningens centrum. I ytan fanns ett stenfritt utrymme som var c:a 0,7-0,8 meter i diameter.

Fyllning:

I nedgrävningens botten och ytterkanter fanns styv mörkt brunrå lera (423645) vilken hade ett litet inslag av kol. Det rör sig med andra ord om en kulturpåverkad postglacial lera från ytan. Denna fyllning fanns även i stenkonstruktionen. Utrymmet i centrum var fyllt med mörkt gråbrun lera med enstaka kolfnyk (423644). Denna fyllning var en mer kulturpåverkad variant av den postglaciala leran från ytan. Avgränsningen mellan de båda lagren var diffus.

Träkonstruktion:

Det fanns inga spår av någon stolpe i fyllningarna. Inte heller stenkonstruktionen gav några tydliga indikationer om någon sådan eftersom den tycktes ha rasat in i mitten. Det stenfria utrymmet i anläggningens yta var 0,70-0,80 meter i diameter men sannolikt har stolpen inte varit lika grov.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (420405) grävts har stenar placerats tätt i nedgrävningens ytterkant. I samband med detta har också brunrå lera (423645) fyllts på i ytterkanterna, i botten och mellan stenarna. Därefter har stolpen placerats i gropen varefter utrymmet kring stolpen har fyllts ut med mer stenar samt även med den mörkt brunrå leran (423644).

Destruktion

2. Den förmodade trästolpen har tagits bort utan att lämna några spår efter sig. Stenkonstruktionen förefaller vara delvis inrasad vilket kan ha skett i samband med att en stolpe tagits bort. Det var också svårt att urskilja detta förmodade inras från omgivande konstruktionsfyllning.

FYND

Inga fynd påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Strat obj tolkning	Handling
420405	Nedgrävning	Konstruktion
423644	Lager fyllning	Konstruktion
423645	Lager fyllning	Konstruktion
423646	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2601

Ulf Celin

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,87 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Belägen under Vattholmavägen. Övre delen sannolikt störd av den sentida vägbanken samt sannolikt även av sentida odling som föregått anläggandet av vägbanken.
YTTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,32 meter Bredd: 1,32 meter Djup, från frambanad markyta: 0,58 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,76 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin runt den ena halvan av anläggningen varefter denna undersöktes kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den andra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslöv och spade. Fyllningarna hackades igenom med skärslöv. Grävmaskinen användes för att lyfta upp samt samla ihop stenarna. Dessa lodfotades sedan i dokumentationssyfte.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning som en del i raden av stolpfundamentsgropar under gamla Vattholmavägen. Det avtecknade sig i plan som en flammig, grå och mörkbrun mörkfärgning med uppstickande stenar i den framschaktade ytan. Centralt i anläggningen fanns ett stenfritt utrymme.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (420283) var rundad i plan. Sidorna var i huvudsakligen vertikala. Botten var plan.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (423411) bestående av ett tiotal stenar upp emot ca 0,35 meter stora. Merparten bestod emellertid av ca 0,10 – 0,20 meter stora stenar. Stenarna bestod huvudsakligen av rundade moränstenar. Ca 20-30% var brutna. I den norra delen var skoningen mer accentuerad och tydligare uppbyggd. De större stenarna låg i en krans runt den tidigare stolpen emot nedgrävningens yttre begränsning. Där stolpen stått bestod merparten av stenen av mindre sten vilka sannolikt rasat ner i utrymmet i samband med att stolpen förmultnat.

Fyllning:

I gropens ytterkant fanns en mörkbrun och något gråglansig siltig lerig fyllning (423410). I denna fyllning låg stenskoningen (423411) bevarad. Skoningen var välbevarad och endast delvis inrasad och då huvudsakligen med mindre stenar. Stolpfyllningen bestod av mörkbrun siltig lera (423412).

Träkonstruktion:

Inga spår efter den förmodade trästolpen kunde iakttas.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR**Konstruktion**

1. Efter att gropen grävts (SN420283) har en stolpe placerats i den. Utrymmet kring den har återfyllts med delar av de uppgrävda massorna (423410) samt stenar (423411).

Destruktion

2. Efter att stolpen avlägsnats har utrymmet efter den fyllts av inrasad jord (423412) samt stenar från skoningen.

FYND

Inga fynd påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Strat obj tolkning	Handling
420283	Nedgrävning	Konstruktion
423410	Lager fyllning	Konstruktion
423411	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
423412	Lager fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2602

Hans Göthberg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	Frambanad markyta: 19,92 m ö h, anläggningens botten: 19,14 m ö h
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Skadad av vägbank för GC-väg och Vattholmavägen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,22 meter Bredd: 1,22 meter Djup, från frambanad markyta: 0,78 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,04 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e. Kr.

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Bedöms tillhöra perioden sent 500-tal – 650 e. Kr. utifrån datering från stolpfundament i omgivningen.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter gjordes. Inför undersökningen grävdes en arbetsgrop tätt intill nedgrävningens kant i dess östra del. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med handredskap.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under banken för GC-väg och Vattholmavägen. Efter rensning framstod den som en rundad diffus mörkfärgning med uppstickande stenar längs halva omkretsen. I centrum fanns en mörkare fyllning.

Nedgrävning

Nedgrävningen (420272) var rundad i plan och hade vertikala sidor och plan botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (423508) bestående av natursten. Stenarna var i storleken 0,4-0,8 meter.

Fyllning

Den primära fyllningen (423507) bestod av lera och silt. Den sekundära fyllningen (423509) var mörkare, men kunde enbart urskiljas i ytan.

Stolpe

Inom utsträckningen av den primära fyllningen påträffades rester av en stolpe (423595).

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att en stolpe placerats i gropen och hållits på plats av stenar av varierande storlek samt lera.
2. Till destruktionen hörde att större delen av stolpen har avlägsnats, varvid några stenar har fallit in i det hålrum som skapats. Håligheten har även fyllts med lera.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Provnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id
1000035	Ved	Ek	Kraftigt nedbruten. Yttre årsring	423595

Makrofossil: –

Osteologi: –

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Subclass	Handling
420272	Nedgrävning	Konstruktion
423507	Fyllning	Konstruktion
423508	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
423595	Träkonstruktion	Konstruktion
423509	Fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2603

Hans Göthberg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	Frambanad markyta: 19,85 m ö h, anläggningens botten: 19,01 m ö h
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Skadad av vägbank för GC-väg och Vattholmavägen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,75 meter Bredd: 1,65 meter Djup, från frambanad markyta: 0,84 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,98 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e. Kr.

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Bedöms tillhöra perioden sent 500-tal – 650 e. Kr. utifrån datering från stolpfundament i omgivningen

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter gjordes. Inför undersökningen grävdes en arbetsgrop tätt intill nedgrävningens kant i dess östra del. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med handredskap.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under banken för GC-väg och Vattholmavägen. Efter rensning framstod den som en rundad diffus mörkfärgning med uppstickande stenar i en krets längs kanten. I centrum fanns två mörkare fyllningar.

Nedgrävning

Nedgrävningen (420259) var rundad i plan och hade lutande sidor och rundad botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (423437) bestående av natursten. Stenarna var i storleken 0,1-0,6 meter.

Fyllning

Den primära fyllningen (423436) bestod av lera. Den sekundära fyllningen (423517) var mörkare och representerade en stolpfärgning som lutade mot söder. I dess botten fanns en lilafärgad färgning. Därtill fanns ytterligare en sekundär fyllning (423518).

Stolpe

–

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att en stolpe placerats i gropen och hållits på plats av stenar av varierande storlek samt lera.
2. Till destruktionen hörde att större delen av stolpen har avlägsnats, några stenar har fallit in i det hålrum som skapats. Håligheten har även fyllts med mörk silt.
3. Till detta hörde också att i toppen har en hålighet fyllts med lera och i vilken det fanns obrända ben.

FYND

Fragment av kärl av keramik (FN132) fanns i den primära fyllningen (423436). Smält lera (FN113) fanns i den sekundära fyllningen (423518). Benmaterial, se nedan.

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil: –

Osteologi: Framtänder och kindtänder från både vänster och höger sida visar att rester av hästkranier påträffades i fyllnadslager (423518) från destruktionen av stolpfundamentet. Stora skillnader i tandslitage liksom att tänderna påträffades vid olika djup indikerar att det rör sig om minst två kranier, ett från en relativt ung häst på 3–5 år och en äldre häst på över 14 år har deponerats stolpfundamentet.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst	Karpfisk
2603	423518	162,6				7	

Övrigt: I färgningen i botten av stolpfärgningen (423517) togs ett elementprov (423578).

ANMÄRKNING

Det finns ytterligare en fyllning inmätt (423547), där det saknas uppgifter om innehåll. Eventuellt skulle det kunna vara ett stenlyft.

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Subclass	Handling
420259	Nedgrävning	Konstruktion
423436	Fyllning	Konstruktion
423437	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
423517	Fyllning	Destruktion
423518	Fyllning	Destruktion
423547	Fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2604

Maria Lingström & Anton Seiler

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,8 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentets övre delar var också påverkade av byggnationen av Vattholmavägen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,35 meter Bredd: 1,35 meter Djup, från frambanad markyta: 0,8 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Stolpfundamentets nordvästra halva undersöktes först, med stående sektion.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under recenta bärlager till Vattholmavägen och syntes som en 1,35 x 1,35 meter stor, rundad mörkfärgning med fem stycken 0,15 – 0,35 meter stora stenar som stack upp i ytan. I mitten syntes även ett mörkare parti. Stolpfundamentet var grävt i det naturliga underlaget.

Nedgrävning

Nedgrävningen var rundad och 1,35 x 1,35 meter stor i plan. Den hade lutande sidor och plan botten.

Stenkonstruktion

Stenskoningen (423259) var omsorgsfullt byggd och delvis inrasad. Den bestod av 0,1 – 0,55 meter stora moränstenar, med de största i de övre delarna. Många stenar var spräckta med plana, parallella sidor. Bland de mindre exemplaren fanns även många kilformade, lagda mellan de större stenarna.

Fyllning

Nedgrävningens kanter och botten var täckta av en 0,8 meter tjock fyllning av gråbrun lera (423275). I mitten av nedgrävningen fanns ett 0,6 meter tjockt stolpavtryck, 0,57 x 0,47 meter stort och med inslag av träkol, brända lera, skärvsten och djurben (423276).

Träkonstruktion

Stolprester påträffades inte. Stolpen borde ha haft en diameter på cirka 0,55 meter, av stolpavtrycket att döma.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har man täckt botten med en fyllning och ställt en stolpe som förankrats med en jordfyllning (423275) och en stenskoning (423259).

Destruktion

2. Det är oklart om stolpen togs bort så småningom, eller om den fått förmultna helt. I hålrummet efter stolpen har ett stolpavtryck bildats (423276), antagligen genom att jord från omgivningarna rasat in eller deponerats.

FYND

Djurben påträffades i stolpavtryck 423276 (se osteologi nedan).

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: Endast ett litet oidentifierbart benfragment påträffades i stolpavtryck 423276.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får	Get	Får/get	Häst	Hund
2604	423276	2							

Vedart: -

Makrofossil: -

Dendrokronologi: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
420157	Nedgrävning	Konstruktion	
423259	Stenskoning	Konstruktion	
423275	Fyllning	Konstruktion	
423276	Stolpavtryck	Destruktion	

Stolpfundament 2605

Hans Göthberg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	Frambanad markyta: 19,75 m ö h, anläggningens botten: 19,05 m ö h
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Skadad av vägbank för GC-väg invid Vattholmavägen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,10 meter Bredd: 1,20 meter Djup, från frambanad markyta: 0,70 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,90 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter gjordes. Inför undersökningen grävdes en arbetsgrop tätt intill nedgrävningens kant i dess östra del. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med handredskap.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under banken för GC-väg invid Vattholmavägen. Efter rensning framstod den som en rundad diffus mörkfärgning med uppstickande spridda stenar i utkanten.

Nedgrävning

Nedgrävningen (420168) var rundad i plan och hade lutande sidor och plan botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (423297) bestående av natursten. Stenarna var i storleken 0,25–0,45 meter.

Fyllning

Fyllningen (423296) bestod av mörk lera. I den centrala delen mellan stenarna, var fyllningen mer lucker och innehöll en koncentration av träkol.

Stolpe

–

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att en stolpe placerats i gropen och hållits på plats av stenar av varierande storlek samt lera.
2. Till destruktionen hörde att stolpen har avlägsnats, varefter några stenar har fallit in i det hålrum som skapats. Håligheten har även fyllts med lucker lera.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades. Benmaterial, se nedan.

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil: –

Osteologi: Ifrån destruktionsfyllningen (423296) tillvaratogs en kindtand från överkäken av får eller get.

Stolpfundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst	Karpfisk
2605	423296	1,4			1		

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Tolkning	Handling
420168	Nedgrävning	Konstruktion
423297	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
423296	Fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2606

Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,80 m ö.h.
UNDERLAG	lera
BEVARINGSGRAD	Anläggningen var belägen under Vattholmavägens vägbank. Övre delen antas vara störd av sentida odling.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: rundad Längd: 1,40 meter Bredd: 1,40 meter Djup, från frambanad markyta: 0,90 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,98 meter

DATERING

Dateringsspann: 440–650 e.Kr.

Konstruktion: En hästkäke från konstruktionsfyllningen har ¹⁴C-daterats till folkvandringstid-vendeltid (Ua-50590)

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Stolpfundamentet har konstruerats under äldre vendeltid. Med tanke på hur länge en trästolpe kan stå utomhus utan att ruttna antas destruktionsen ha inträffat relativt snart efter konstruktionstillfället.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den sydöstra halvan kontextuellt. Sektionerna dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den nordvästra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslöv.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under Vattholmavägens vägbank. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med några uppstickande större stenar i ytan. Centralt i anläggningen, fanns ett stenfritt utrymme.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (420181) var rundad med vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (423480) bestående av kantiga naturstenar, huvudsakligen granit. Stenarna låg jämförelsevist glest kring det stenfria utrymmet i nedgrävningens centrala del. Några av stenarna stack upp upptill 0,10 m över frambanad markyta. Stenstorleken varierade från 0,10 till 0,70 m.

Fyllning:

I nedgrävningens centrala del fanns en fyllning (423481) av gråbrun lera och enstaka mindre stenar samt djurben (FN198-203). Detta antas representera det utrymme som den ursprungliga trästolpen fyllt ut. I de nedersta 0,25 meterna av denna fyllning fanns rikligt med träkol. I botten av färgningen fanns en rund rödbrun färgning med riklig förekomst av träkol. Kring den först nämnda fyllningen fanns en annan fyllning (423479) bestående av gråbrun lera, något ljusare än föregående. I denna fyllning låg stenskoningen samt enstaka ben (FN197, 204-205).

Träkonstruktion:

I nedgrävningen påträffades inga trärester (423619) efter den förmodade stolpen, men en rödbrun färgning med träkol i botten antas vittna om att denna stolpe skulle haft ett diametermått kring 0,25 meter. Detta får anses vara ett minimimått, då själva avtrycket efter stolpen var dubbelt så stor.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (420181) grävts har en kraftig trästolpe placerats stående i gropens centrala del. Träkol i botten kan visa att stopen varit svedd då den sattes ned i gropen. Utrymmet mellan stolpen och nedgrävningskanterna har fyllts med lera (423479) och stenar (423479). Vid konstruktionstillfället har även en hästkäke (FN205) placerats mellan stenarna i skoningen.

Destruktion

Trästolpens övre del har försvunnit. Kanske har de icke kolade delarna förmulnat helt? I tomrummet efter stolpens övre del har lera (423481) samt enstaka skoningsstenar rasat ned varvid benmaterial (FN198-203) från den dåvarande markytan följt med ned, liksom delar av en hästkäke som deponerats i samband med konstruktionen.

Rituell deponering

Vid konstruktionstillfället har en hästkäke (FN205) deponerats i fyllning 423479 (se osteologi nedan).

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-50590	1490±34	540AD-610AD	440AD-650AD	FN205	Obränt ben/Häst	423479	Fyllning

Osteologi: I fyllningen (423479) från konstruktionen av stolpfundamentet hittades en framtand och överkäke från häst från vänster sida medan det i stolpfärgningen (423481) hittades den högra överkäken från hästkraniet, en framtand och delar av en underkäke från häst samt fragment av ett märgklivet mellanhandsben från nötkreatur. Hästkraniet kommer från en häst äldre än 15 år. Fyndet av tänder från samma häskranium påträffat i både konstruktionslager och stolpfärgningen visar att benen och tänderna från stolpfärgningen troligen har deponerats i samband med byggandet av stolpfundamentet, men har i samband med att stolpen har ruttnat fallit in och blandats med stolpresterna.

Stolpfundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst	Karpfisk
2606	423479	121,1				2	
2606	423481	269,7	1			3	

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Strat obj tolkning	Handling	Rituell deposition
420181	Nedgrävning	Konstruktion	
423479	Lager fyllning	Konstruktion	Djurben
423480	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion	
423481	Lager fyllning	Destruktion	
423619	Träkonstruktion	Konstruktion	

Stolpfundament 2607

Olle Heimer & Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,70 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling, matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,60 meter Bredd: 1,60 meter Djup, från frambanad markyta: 0,94 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,04 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslev och spade. För att kunna gräva ut anläggningen anlades en arbetsgrop med maskin strax söder om.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning i de centrala delarna av undersökningsområdet. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med riklig stenskoning i ytterkanterna. Centralt i anläggningen, med en viss förskjutning mot norr fanns ett stenfritt utrymme.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (420193) var rundad med lutande sidor och oregelbunden botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (423302) bestående av rundade naturstenar, huvudsakligen granit. Stenarna låg tätt packade kring det stenfria utrymmet i nedgrävningens centrala del. Några av stenarna stack upp 0,05 - 0,10 meter över frambanad markyta. Stenstorleken varierade från 0,10 till 0,40 meter.

Fyllning:

I nedgrävningens ytterkanter fanns ett 0,94 meter djupt gulbrunt lerlager (423301) som omgav en mörk gråbrun siltig fyllning (423300) med fynd av obrända djurben (FN406).

Träkonstruktion:

Inget synligt spår efter trästolpen.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (420193) grävts har en stolpe placerats i den. Utrymmet kring stolpen har fyllts med delar av de uppgrävda massorna (423301) samt stenar (423302).

Destruktion

2. Den ruttna stolpen har möjligen avlägsnats, alternativt ruttnat på plats, varvid material från markytan i form av humös silt (423300) med innehåll av obrända ben (FN406) från nöt rasat ned i utrymmet efter stolpen.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: Ett kraniefragment (*condylus occipitale*) från nötkreatur tillvaratogs från destruktionsfyllningen (42330) till stolpfundamentet.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst	Karpfisk
2607	423300	24,8	1				

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Strat obj tolkning	Handling
420193	Nedgrävning	Konstruktion
423300	Lager fyllning	Destruktion
423301	Lager fyllning	Konstruktion
423302	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2608

Ulf Celin

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,63 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Belägen under Vattholmavägen. Övre delen sannolikt störd av den sentida vägbanken samt sannolikt även av sentida odling som föregått anläggandet av vägbanken.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,40 meter Bredd: 1,40 meter Djup, från frambanad markyta: 0,80 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,21 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin runt den ena halvan av anläggningen varefter denna undersöktes kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den andra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslöv och spade. Fyllningarna hackades igenom med skärslöv. Grävmaskinen användes för att lyfta upp samt samla ihop stenarna. Dessa lodfotades sedan i dokumentationssyfte.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning som en del i raden av stolpfundamentsgropar under gamla Vattholmavägen. Det avtecknade sig som en ljus brungrå mörkfärgning med ett stort antal större stenar som stack upp i den framschaktade ytan. Centralt i anläggningen fanns ett stenfritt runt ljusbrunt utrymme var stolpen ursprungligen anses ha stått.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (420206) var i plan rundad. Sidorna var vertikala och botten plan.

Stenkonstruktion:

Stenskoningen (423108) bestod av moränsten, varav en del var kantig. Sju större stenar var synliga i ytan upp emot 0,60 meter över den framschaktade ytan. Storleken på stenarna varierar mellan 0,10 - 0,20 upp emot 0,60 meter stora.

Fyllning:

I gropens ytterkant fanns en ljust brungråflammig lerig fyllning (423107). I denna fyllning låg stenskoningen (423108) bevarad. Skoningen var till en liten del inrasad i återfyllnaden (423124) efter stolpen. I botten på nedgrävningen (420592) fanns ett tunnare lager av mörkbrun och svart styv lera som tolkats som en urlakad färgning efter stolpen (423329). Mot botten av nedgrävningen fanns ett grunt stolpavtryck (423426) som var 0,36 x 0,25 meter stor.

Träkonstruktion:

Inga rester efter den förmodade trästolpen påträffades. I botten av gropen fanns ett grunt avtryck som antas ha uppstått genom tyngden från den resta stolpen. Detta avtryck mätte 0,36 x 0,25 meter och kan ge en indikation på stolpens dimension. I av trycket fanns en tunn mörkfärgning som kan vara spår efter själva stolpen.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (420206) grävdes har en stolpe rests i den. Stolpen har genom sin tyngd gjort ett avtryck i underlaget i gropens botten. Utrymmet kring stolpen fylldes med delar av de uppgrävda massorna (423107) samt stenar (423108).

Destruktion

2. Efter att stolpen avlägsnats har utrymmet efter den återfyllts av jord (423124 & 423329) som rasat ned.

FYND

Inga fynd påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Stra obj tolkning	Handling
420206	Nedgrävning	Konstruktion
423107	Lager fyllning	Konstruktion
423108	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
423124	Lager fyllning	Destruktion
423329	Lager fyllning	Destruktion
423426	Lager fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2609

Hans Göthberg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	Frambanad markyta: 19,44 m ö h, anläggningens botten: 18,64 m ö h
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Skadad av vägbank för GC-väg invid Vattholmavägen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,20 meter Bredd: 1,20 meter Djup, från frambanad markyta: 0,80 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,00 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter gjordes. Inför undersökningen grävdes en arbetsgrop tätt intill nedgrävningens kant i dess norra del. Därefter undersöktes den norra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den södra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med handredskap.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under banken för GC-väg invid Vattholmavägen. Efter rensning framstod den som en rundad diffus mörkfärgning med en kompakt packning av stora och små uppstickande stenar.

Nedgrävning

Nedgrävningen (420218) var rundad i plan och hade lutande sidor och rundad botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (423032) bestående av natursten. Stenarna var i storleken 0,15–0,7 meter.

Fyllning

Fyllningen (423208) bestod av mörk lera.

Stolpe

–

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att en stolpe placerats i gropen och hållits på plats av stenar av varierande storlek samt lera.
2. Till destruktionen hörde att stolpen har avlägsnats och stenar har rasat in.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades. Benmaterial, se nedan.

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil: –

Osteologi: I destruktionsfyllningen (423208) påträffades fram- och kindtänder från överkäken av häst samt delar av en underkäke från nötkreatur. Hästen har slaktats vid 8–12 års ålder medan nötkreaturet vid 3–4 års ålder.

Stolpfundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst	Karpfisk
2609	423208	121,7	1			2	

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Tolkning	Handling
420218	Nedgrävning	Konstruktion
423032	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
423208	Fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2610

Hans Göthberg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	Frambanad markyta: 19,45 m ö h, anläggningens botten: 18,45 m ö h
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Skadad av vägbank för GC-väg invid Vattholmavägen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,56 meter Bredd: 1,56 meter Djup, från frambanad markyta: 1,00 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,24 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter gjordes. Inför undersökningen grävdes en arbetsgrop tätt intill nedgrävningens kant i dess södra del. Därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med handredskap.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under banken för GC-väg invid Vattholmavägen. Efter rensning framstod den som en rundad diffus mörkfärgning med uppstickande stenar längs halva omkretsen. Ett parti med mörkare fyllning fanns centralt i gropen.

Nedgrävning

Nedgrävningen (420230) var rundad i plan och hade konvexa sidor och plan botten.

Stenskonig

I nedgrävningen fanns en stenskonig (423114) bestående av natursten. Stenarna var i storleken 0,3-0,6 meter. Ett tomrum i stenskoningen fanns centralt.

Fyllning

Den primära fyllningen (423113) bestod av ljus lera. Den sekundära fyllningen (1001007) bestod av mörkare lera och har tillkommit när stolpen avlägsnats.

Stolpe

–

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att en stolpe placerats i gropen och hållits på plats av stora stenar längs gropens ytterkant samt fler stenar och lera.
2. Till destruktionen hörde att stolpen har avlägsnats, varefter några stenar fallit in i det hålrum som skapats. Håligheten har även fyllts med mörk lera.

FYND

Smidesslagg (FN112) påträffades i den övre delen av stolpfärgningen (1001007). Benmaterial, se nedan.

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil: –

Osteologi: Fragment av språngben från häst samt kindtänder från övre- och underkäke av nötkreatur förekom i destruktionsfyllningen (1001007). Överkäkstanden (M³) kommer från nötkreatur äldre än 3 år medan kindtanden från underkäken saknar slitage och kommer från ett ungdjur.

Stolpfundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst	Karpfisk
2610	1001007	70,6	2			2	

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Tolkning	Handling
420230	Nedgrävning	Konstruktion
423113	Fyllning	Konstruktion
423114	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
1001007	Fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2611

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,5 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling, matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter. Komplet stenkrets i ytan. Sannolikt endast begränsade skador.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Oval, något oregelbunden nedgrävning Längd: 1,64 meter Bredd: 1,50 meter Djup, från frambanad markyta: 0,92 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,10 meter

DATERING

Dateringsspann: 400–890 e.Kr.

Konstruktion: Djurben från konstruktionsfyllningen har ¹⁴C-daterats till folkvandringstid (Ua-51794)

Brukning: -

Destruktion: Djurben från destruktionsfyllningen har ¹⁴C-daterats till vendel/vikingatid (Ua-51795)

Sammantagen datering: Stolpfundamentet har destruerats under vendeltid eller senare. Konstruktions-tillfället kan tidfästas till folkvandringstid eller senare (oklart hur gamla benen var då de hamnade i fyllningarna).

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin och därefter undersöktes den sydvästra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den nordöstra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärlev.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet var beläget i plan åkermark, direkt väster om Vattholmavägen. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med en krets av främst rundade men även ett par kantiga stenar i ytterkant. I mitten fanns ett stenfritt område

Nedgrävning:

Nedgrävningen (420245) var rundad med lutande sidor och plan botten.

Stenkonstruktion:

I anläggningen fanns en stenskoning (423326) bestående av rundade stenar av åsmaterial samt även en del kantigare moränstenar, allt huvudsakligen av granit. Några av stenarna hade spräckts. I ytan fanns främst mindre stenar (0,07-0,20 meter) samt några större kantiga (0,40-0,50 meter). Några av stenarna stack upp till 0,10-0,18 meter över frambanad markyta. Den stenfria ytan i centrum var c:a 0,7-0,8 meter i diameter. Stenarna i ytan var något mindre medan större stenar, upp till 0,50 meter stora, dominerade längre ner i anläggningen. Den stora mängden stenar låg tätt packade på nedgrävningens sidor, förutom i sydöst där de låg mer glest. Konstruktionen var flerskiktad både vertikalt och horisontellt. Även i nedgrävningens botten fanns en hel del sten och endast den övre centrala delen av nedgrävningen var stenfri. Stenarna i botten kan möjligen ha funnits där redan i den ursprungliga konstruktionen.

Fyllning:

På nedgrävningens sidor och i botten fanns flammig mörkt gråbrun/brun/brunrå lera (423325) med enstaka kolfnyk samt obränt ben (FN416). Fyllningen omgav stenkonstruktionen. Ovanför denna och i centrum låg mörkt gråbrun lera (423069) med ett litet inslag av kolfnyk samt obränt ben (FN417). Även i denna fyllning fanns enstaka stenar. Övergången mellan de båda fyllningarna var mycket diffus.

Träkonstruktion:

Inga spår eller rester av någon stolpe fanns i konstruktionen. Den stenfria ytan i anläggningens övre del är sannolikt större än vad en stolpe kan ha varit. I nedre delen av gropen var det förmodade utrymmet efter stolpen stenfyllt. Det går därför inte att tolka den förmodade stolpens grovlek. Möjligen kan några detaljer i stenpackningen tolkas som att det stenfria utrymmet varit omkring 0,50 meter i diameter innan den kollapsat.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR**Konstruktion**

1. Efter att gropen (420245) grävts har en stolpe placerats i den. Utrymmet kring stolpen har fyllts med stenar (423326) och lera (423325). Denna har haft inslag av material både från grävandet av själva gropen men även material som kommit från ytan eftersom den hade inslag av kol och ben (FN416).

Destruktion

2. Stolpen har senare tagits bort vilket gjorts genom att den centrala och övre delen av gropen tömts på främst fyllning. Därefter har stolpen dragits upp varvid också en del av stenkonstruktionen kollapsat och fallit ner i centrum. Tomrummet i gropen har sedan fyllts med lera (423069). Obrända ben (FN417) har följt med ned i destruktionsfyllningen.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER**¹⁴C:**

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-51794	1600±28	410AD-540AD	400AD-540AD	FN416	Obränt ben/Däggdjur	423325	Fyllning
Ua-51795	1217±27	770AD-870AD	690AD-890AD	FN417	Obränt ben/Nöt	423069	Fyllning

Osteologi: En överkäke från ett nötkreatur på 12-18 månaders ålder påträffades i destruktionsfyllningen (423069) medan endast mindre oidentifierbara ben hittades i en fyllning (423325) från konstruktionen av stolpfundamentet.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst	Karpfisk
2611	423069	43,8	1				
2611	423325	5,6					

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Strat obj tolkning	Handling
420245	Nedgrävning	Konstruktion
423069	Lager fyllning	Destruktion
423325	Lager fyllning	Konstruktion
423326	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2612

Hans Göthberg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	Frambanad markyta: 19,54 m ö h, anläggningens botten: 18,62 m ö h
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Skadad av vägbank för GC-väg och Vattholmavägen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,55 meter Bredd: 1,65 meter Djup, från frambanad markyta: 0,92 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,08 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter gjordes. Inför undersökningen grävdes en arbetsgrop tätt intill nedgrävningens kant i dess östra del. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med handredskap.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under banken för GC-väg och Vattholmavägen. Efter rensning framstod den som en rundad diffus mörkfärgning med uppstickande stenar längs omkretsen. I dess mitt fanns mellan stenarna en mörkare fyllning.

Nedgrävning

Nedgrävningen (420419) var rundad i plan och hade vertikala sidor och rundad botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (423205) bestående av natursten. Stenarna var i storleken 0,15–0,70 meter. I hålrummet mellan de större stenarna fanns enbart mindre stenar.

Fyllning

Fyllningen (423204) bestod av lera. Ingen skillnad kunde ses mellan leran i gropens utkant och i hålrummet.

Stolpe –

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att en stolpe placerats i gropen och hållits på plats av stora stenar längs gropens ytterkant samt mindre stenar och lera.
2. Till destruktionen hörde att stolpen har avlägsnats och några stenar har fallit in i det hålrum som skapats. Håligheten har fyllts med lera.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades. Benmaterial, se nedan.

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil: –

Osteologi: I destruktionsfyllningen (423204) förekom kindtänder från överkäken av nötkreatur slaktad vid 2-3 års ålder.

Stolpfundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst	Karpfisk
2612	423204	33,1	2				

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Tolkning	Handling
420419	Nedgrävning	Konstruktion
423205	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
423289	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
423204	Fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2613

Se figur 11d.

Ulf Celin

KONSTRUKTIONSTYP

Stolpfundament

BELÄGENHET

Vattholmavägen norra

NIVÅ

19,55 m ö.h.

UNDERLAG

Lera

BEVARINGSGRAD

Belägen under Vattholmavägen. Övre delen sannolikt störd av den sentida vägbanken samt sannolikt även av sentida odling som föregått anläggandet av vägbanken.

YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER

Form i plan: Rundad

Längd: 1,52 meter

Bredd: 1,52 meter

Djup, från frambanad markyta: 0,98 meter

Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,18 meter

DATERING*Dateringsspann:* sent 500-tal – 650 e.Kr.*Konstruktion:* -*Brukning:* -*Destruktion:* -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin runt den ena halvan av anläggningen varefter denna undersöktes kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den andra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslev och spade. Fyllningarna hackades igenom med skärslev. Grävmaskinen användes för att lyfta upp samt samla ihop stenarna. Dessa lodfotades sedan i dokumentationssyfte.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning som en del i raden av stolpfundamentsgropar under gamla Vattholmavägen. Det avtecknade sig som en brungrå mörkfärgning med sju större uppstickande stenar i den framschaktade ytan. Centralt i anläggningen fanns ett i stort sätt stenfritt utrymme där stolpen ursprungligen antas ha stått.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (420434) var i plan rundad. Sidorna var endast svagt lutande (i stort sätt lodräta) och botten plan.

Stenkonstruktion:

Omfattar en mycket tydlig stenskoning med mer än 20 st, mer än 0,50 meter stora stenar. Mellan dessa stora fanns fler än 40 st ungefär 0,10 - 0,20 meter stora stenar. Merparten bestod av rundad moränsten. Stenarna bildar en tydlig skoning. Några av stenarna stack upp ca 0,20 meter ur den framschaktade ytan.

Fyllning:

I gropens ytterkant fanns en ljusbrun lerig fyllning (422911). I denna fyllning låg stenskoningen (422912) bevarad. Centralt i gropen fanns en återfyllnad (422915) efter stolpen. I botten på nedgrävningen (420434) fanns ett lager av mörkt mörkbrun siltig lera som tolkats som en färgning efter själva stolpen (423001).

Träkonstruktion:

Det fanns inga rester efter stolpen. Skoningen och fyllning (423001) indikerar att stolpen haft runt tvärsnitt med ett diametermått uppemot ca 0,50 meter.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (420434) grävts har en stolpe placerats i den. Utrymmet kring stolpen har återfyllts med delar av det uppgrävda materialet (422911) samt stenar (422912).

Destruktion

2. Efter att stolpen förmultnat (423001) har utrymmet efter den fyllts av inrasad jord (422915).

FYND

FN135, obestämbar järnfragment, 10 g (i konstruktionsfyllning 422911), samt djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: Kraniefragment från nötkreatur eller häst hittades i destruktionsfyllningen (422915).

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst	Karpfisk
2613	422915	7,2					

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat obj id	Stra obj tolkning	Handling
420434	Nedgrävning	Konstruktion
422911	Lager fyllning	Konstruktion
422912	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
422915	Lager fyllning	Destruktion
423001	Lager fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2614

Hans Göthberg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	Frambanad markyta: 19,12 m ö h, anläggningens botten: 18,31 m ö h
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Skadad av bank för GC-väg invid Vattholmavägen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,34 meter Bredd: 1,34 meter Djup, från frambanad markyta: 0,81 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,81 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter gjordes. Inför undersökningen grävdes en arbetsgrop tätt intill nedgrävningens kant i dess östra del. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med handredskap.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under banken för GC-väg invid Vattholmavägen. Efter rensning framstod den som en rundad diffus mörkfärgning med enstaka uppstickande stenar. Mörkare fyllning fanns centralt i gropen.

Nedgrävning

Nedgrävningen (420445) var rundad i plan och hade konvexa sidor och plan botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (422993) bestående av natursten. Stenarna var i storleken 0,05-0,65 meter. Ett tomrum i stenskoningen fanns centralt och förskjutet mot söder.

Fyllning

Den primära fyllningen (422988) bestod av ljus gråbrun lera. Den sekundära fyllningen (422995) bestod av mörkare brunrå lera och har tillkommit när stolpen avlägsnats. Överst den sistnämnda fanns brun lera som möjligen kan vara spår av ett stenlyft.

Stolpe

–

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att en stolpe placerats i gropen och hållits på plats av stora stenar längs gropens ytterkanter samt mindre stenar och lera.
2. Till destruktionen hörde att stolpen har avlägsnats, varvid några stenar fallit in i det hålrum som skapats. Håligheten har även fyllts med mörk lera.
3. Till detta hör slutligen att en eller flera stenar togs bort och hålrummet fylldes med brun lera.

FYND

Löpare av bergart (FN143) påträffades i stolpfärgningen (422995). Benmaterial, se nedan.

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil: –

Osteologi: Mot botten av fyllningen (422988) från konstruktionen tillvaratogs benfragment som inte har varit möjligt att identifiera, medan det i destruktionsfyllningen (422995) förekom en kindtand från överkäke hos får eller get.

Stolpfundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst	Karpfisk
2614	422988	3,6					
2614	422995	0,2			1		

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Tolkning	Handling
420445	Nedgrävning	Konstruktion
422988	Fyllning	Konstruktion
422994	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
422859	Fyllning	Destruktion
422995	Fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2615

Olle Heimer & Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,45 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling, matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,64 meter Bredd: 1,64 meter Djup, från frambanad markyta: 1,08 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,20 meter

DATERING

Dateringsspann: 130-390 e.Kr.

Konstruktion: Stolprester av tall har ¹⁴C-daterats till romersk järnålder (Ua-31451)

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Stolpresten har ¹⁴C-daterats till romersk järnålder, tidigare än så kan stolpen inte vara rest. En rimlig bedömning är att de aktuella träresterna har en hög egenålder och att dateringsspannet egentligen är detsamma som för övriga stolpfundament i stolpraden, d v s sent 500-tal till tiden kring 650 e Kr.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier. Eftersom trärester påträffades i sektionen "flyttades" den in ytterligare 0,20 meter. Sektionen dokumenterades på nytt med ritning och fotografier varefter även den östra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärsliv och spade. För att kunna gräva ut anläggningen anlades en arbetsgrop med maskin strax söder om.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning i den centrala delen av undersökningsområdet. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med riklig stenskoning i södra och i östra delen. I västra och norra delen var stenskoningen glesare. I centrala delen var det stenfritt.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (420458) var rundad med svagt lutande sidor och plan botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (422942) bestående av rundade naturstenar, huvudsakligen granit. Stenarna låg tätt packade kring det stenfria utrymmet i nedgrävningens centrala del. Runt den bevarade stolpresten (423303) låg mindre stenar. Några av stenarna stack upp 0,10 - 0,14 meter över frambanad markyta. Stenstorleken varierade från 0,10 till 0,40 meter.

Fyllning:

I nedgrävningens ytterkanter fanns ett 1,08 m djupt gulgrått lerlager (422998) som omgav en mörk grå-brun siltig fyllning (422997) med fynd av obrända djurben (F426-431). I botten, under stolprest 423303 fanns ett 0,03 m tjockt lerlager (423310) som mätte 0,26 meter i diameter.

Träkonstruktion:

I den stenfria ytan innanför stenskoningen påträffades rester efter en trästolpe (423303). Av stolpen fanns cirka 0,7 meter bevarat förmulnat trä. Den föreföll ha rektangulärt tvärsnitt och mätte cirka 0,26 meter på bredden. Analys gjord på stolpen visar ett det rör sig om en kluva, det vill säga en kluven träd-stam.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR**Konstruktion**

1. Efter att gropen (420458) grävts har en trästolpe (423303) placerats i gropen varefter gropen återfyllts med delar av de uppgrävda massorna samt stenar (422942). Ett tunt lerlager (423310) har avsatts under stolpen.

Destruktion

2. Efter att stolpens övre del ruttnat bort har utrymmet efter den fyllts av inrasade jordmassor med innehåll av obrända djurben.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER**¹⁴C:**

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-31451	1764±30	230AD-335AD	130AD-390AD	428301	Träkol/Tall	423303	Stolpe

Osteologi: Fem fragment från en hästskalle påträffades i destruktionsfyllningen (422997) till stolpfundamentet varav två och flera andra oidentifierade kraniefragment sannolikt tillhörande samma kranium var brända i varierad grad från svart till vit färg. De obrända benen kom kraniets vänstra sida medan de brända från den högra sidan, vilket kan bero på att endast delar av kraniet har utsatts mer för eld.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst	Karpfisk
2615	422997	56,4				5	

Vedart:

1000328	Ved	Tall	Nedre delen av stolpen (kluva)	423303	Träkonstruktion

Makrofossil: -**ANMÄRKNING**

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
420458	Nedgrävning	Konstruktion
422942	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
422997	Lager fyllning	Destruktion
422998	Lager fyllning	Konstruktion
423303	Träkonstruktion	Konstruktion
423310	Lager fyllning	Konstruktion

Stolpfundament 2616

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,40 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling, matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter. Endast tre stenar var synliga i ytan. Stenkonstruktionen tycks vara skadad i de översta 0,10-0,20 meter av nedgrävningen.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Oval Längd: 1,62 meter Bredd: 1,30 meter Djup, från frambanad markyta: 0,96 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,16 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin och därefter undersöktes den sydöstra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den nordvästra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärlev.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet var beläget i plan åkermark. Efter rensning framstod det som en oval mörkfärgning med tre större stenar glest placerade i ytterkanten. Något förskjutet från nedgrävningens centrum fanns en oval mörkfärgning som mätte 0,50 x 0,40 meter i diameter.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (419993) var oval med trappstegsformade sidor och oregelbunden botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenkonstruktion (422944) bestående av rundade och kantiga moränstenar, huvudsakligen av granit. Stenarna var 0,10-0,45 meter stora. De låg tätt packade kring det stenfria utrymmet i nedgrävningens övre, centrala del. I botten fanns dock inte stenar överallt i ytterkant. Stenkretsen utgjordes i princip av tre skikt av i det närmaste dubbla kretsar. Det var mest sten i den västra halvan.

Fyllning:

Centralt i nedgrävningen fanns en fyllning av mörkt gråbrun lera med enstaka kolfnyk (422754). En obränd tand från nöt (FN432) påträffades relativt ytligt i denna. Den centrala fyllningen omgavs av flammig och något diffus grå/gråbrun lera med inslag av lite kol (422943). Fyllningen omgav stenkon-

struktionen och fanns delvis också innanför denna. I sydväst gav 422943 intrycket av att överlagra 422754.

Träkonstruktion:

En central fyllning (422754) kan ha bildats genom att materialet kommit ner i det hål som uppstod då stolpen togs bort men en annan möjlighet är att man grävt ur lite kring stolpen innan den lyftes. Den förstnämnda tolkningen, att det rör sig om ett stolpavtryck, bedöms dock som mest sannolik. 422754 bör åtminstone ungefärligt motsvara den borttagna stolpens storlek och placering. Den fyllning som finns på sidan, 422943, tycks i viss mån överlagra stolpavtrycket. Förhållandet kan ha uppkommit i samband med att stolpen tagits bort och att fyllningen på sidan då rört sig mot centrum. Avtrycket visar att stolpen kan ha varit upp till 0,50 x 0,40 meter i diameter och 0,62 meter djup. Den har varit placerad ungefär 0,20 meter upp från nedgrävningens botten. Stolpmärket är beläget något väster om stolpradens axel och en aning nordligt i förhållande till nedgrävningens centrum.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (419993) grävts har stora stenar (422944) placerats tätt i nedgrävningens ytterkant och samtidigt har lera (422943) fått fylla ut utrymmet mellan stenarna och i botten. Den lätt kulturpåverkade fyllningen har fått inslag av material både från själva grävandet av gropen samt från den samtida markytan. Stenkonstruktionen var särskilt välbyggd i den västra halvan vilket skulle kunna indikera att denna har byggdes först. Den trappstegsformade och oregelbundna nedgrävningens form tycks till viss del direkt motsvaras av formen på stenkonstruktionen varför nedgrävningen bör ha utformats parallellt med att stenarna placerats i gropen. Efter att stora delar av konstruktionen blivit färdig har stolpen placerats i gropen och denna har fyllts ut med mer stenar och lera.

Destruktion

2. Stolpen har senare tagits bort och möjligen har man behövt gräva kring den för att kunna få loss den. I den tömda gropen har kulturpåverkat material från ytan i form av mörkt gråbrun lera (422754) med inslag av lite kol och en djurtand fyllts på. Fyllningen har kanske innehållit luft vilket lett till att när marken har satt sig har den yttre fyllningen (422943) delvis lagt sig på den centrala fyllningen. Stenkonstruktionen har sannolikt raserats en del i samband med att stolpen tagits bort.

FYND

Djurtand, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C:

Osteologi: Endast en kindtand från överkäken av nötkreatur hittades i destruktionsfyllningen (422754).

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst	Karpfisk
2616	422754	16,6	1				

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
419993	Nedgrävning	Konstruktion
422754	Lager fyllning	Destruktion
422943	Lager fyllning	Konstruktion
422944	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2617

Se figur 11e.

Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,30 m ö.h.
UNDERLAG	lera
BEVARINGSGRAD	Anläggningen var belägen under Vattholmavägens vägbank. Övre delen antas vara störd av sentida odling.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: rundad Längd: 1,50 meter Bredd: 1,50 meter Djup, från frambanad markyta: 0,75 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,95 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionerna dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den nordvästra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skårslev.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under Vattholmavägens vägbank. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med några uppstickande större stenar i ytan. Strax norr om mörkfärgningens centrum fanns ett stenfritt utrymme.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (420008) var rundad med lutande sidor och plan botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (422986) bestående av kantiga naturstenar, huvudsakligen granit. Några var obearbetade, men flertalet var spräckta och skärviga. Några av stenarna stack upp upptill 0,10 meter över frambanad markyta. Stenstorleken varierade från 0,10 till 0,60 meter. Ett tjugotal tillhörde en grupp av större stenar (0,45 - 0,60 meter). Merparten bestod av mindre stenar (0,10 - 0,25 meter).

Fyllning:

Förskjutet lite mot norr, fanns i nedgrävningens centrala del en fyllning av gråbrun lera (423240). Detta antas representera det utrymme som den ursprungliga trästolpen fyllt ut. Kring denna fyllning fanns en annan fyllning (422985) bestående av gråbrun lera, något ljusare än föregående. I denna fyllning låg stenskoningen.

Träkonstruktion:

I nedgrävningen påträffades inga trärester efter den förmodade stolpen, men det förmodade stolpmärket i kombination med omgivande stenskoning visar att dimetermättet uppgått till omkring 0,32 meter.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (420008) grävts har en kraftig trästolpe placerats stående i gropens centrala del. Utrymmet mellan stolpen och nedgrävningskanterna har fyllts med lera (422985) och stenar (422986).

Destruktion

2. Trästolpen har försvunnit. I tomrummet efter stolpens övre del har lera (423240) rasat ned.

FYND

Inga fynd påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
420008	Nedgrävning	Konstruktion
422985	Lager fyllning	Konstruktion
422986	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
423240	Lager fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2618

Ulf Celin

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,20 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Belägen under Vattholmavägen. Övre delen sannolikt störd av den sentida vägbanken samt sannolikt även av sentida odling som föregått anläggandet av vägbanken. Störd i den östra delen av ett sentida dike. Svåravgränsad
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,60 meter Bredd: 1,60 meter Djup, från frambanad markyta: 0,64 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,78 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin runt den ena halvan av anläggningen varefter denna undersöktes kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den andra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skårslev och spade. Fyllningarna hackades igenom med skårslev. Grävmaskinen användes för att lyfta upp samt samla ihop stenarna. Dessa lodfotades sedan i dokumentationssyfte.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning som en del i raden av stolpfundamentsgropar under gamla Vattholmavägen. Det avtecknade sig i plan som en mörkbrun lerig mörkfärgning. Ett antal större stenar (huvudsakligen i den norra och södra delen av anläggningen) stack upp i den framschaktade ytan. I den östra sidan var gropen och stenskoningens övre del störd av ett sentida dike. Centralt fanns ett i stort sätt stenfritt utrymme, bestående av en något mörkare brun lera var stolpen ursprungligen uppfattas ha stått.

Nedgrävning:

Nedgrävning var i plan rundad. Sidorna var svagt sluttande, nästan lodräta. Botten var plan. Övergången mellan sida och botten var i det närmaste vinkelrät.

Stenkonstruktion:

I stenskoningens sammansättning återfanns det anmärkningsvärt mycket röd och tät sten som tolkas som spräckt. Mängden överstiger 50 % av det totala antalet stenar där den övriga delen omfattade moränen. Stenarna låg tätt packade kring det stenfria utrymmet i nedgrävningens centrala del. Några av stenarna stack upp 0,10 - 0,20 meter över den framschaktade markytan. Stenstorleken varierade från 0,10 meter upp till 0,50 meter.

Fyllning:

I fundamentsgropens yttre del bestod fyllningen av en brun lerig fyllning (422698). I denna låg stenskoningen (422700) bevarad. Centralt i gropen fanns rester efter återfyllning av den förmultnade stolpen (422700). Denna fyllning gick inte att skilja från den övriga fyllningen mer än till att det här även fanns träkol. Möjligen kan träkolet ses som en rest efter en svedd/kolad stolpe. Det fanns i botten på nedgrävningen ett plant avtryck, vilket förmodas ha blivit avsatt från stolpens tyngd. Detta avtryck var 0,37 meter i diameter (ej inmätt).

Träkonstruktion:

I botten på nedgrävningen fanns ett plant avtryck vilket förmodas ha blivit avsatt från stolpens tyngd. Detta avtryck var 0,37 meter i diameter (ej inmätt).

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (420022) grävts har en stolpe placerats i den. Därefter har utrymmet kring stolpen fyllts med delar av de uppgrävda massorna (422698) samt stenar (422699).

Destruktion

2. Efter att stolpen förmultnat eller avlägsnats har jord (422700) rasat ned i tomrummet efter den.

FYND

Inga fynd påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
420022	Nedgrävning	Konstruktion
422698	Lager fyllning	Konstruktion
422699	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
422700	Lager fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2619

Hans Göthberg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	Frambanad markyta: 19,09 m ö h, anläggningens botten: 18,39 m ö h
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Skadad av vägbank för GC-väg invid Vattholmavägen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,54 meter Bredd: 1,54 meter Djup, från frambanad markyta: 0,70 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,82 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter gjordes. Inför undersökningen grävdes en arbetsgrop tätt intill nedgrävningens kant i dess sydöstra del. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med handredskap.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under vägbanken för GC-väg invid Vattholmavägen. Efter rensning framstod den som en rundad diffus mörkfärgning med enstaka uppstickande stenar. Centralt i gropen var fyllningen även mörkare.

Nedgrävning

Nedgrävningen (420035) var rundad i plan och hade vertikala och lutande sidor och något oregelbunden botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (422993) bestående av natursten. Stenarna var i storleken 0,40–0,50 meter.

Fyllning

Den primära fyllningen (422992) bestod av ljus gråbrun lera. Den sekundära fyllningen (1001003) har tillkommit när stolpen avlägsnats och bestod av mörk lera.

Stolpe

–

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att en stolpe placerats i gropen och hållits på plats av stenar av varierande storlek samt lera.
2. Till destruktionen hörde att stolpen har avlägsnats och några stenar fallit in i det hålrum som skapats. Håligheten har även fyllts med mörk lera.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil: –

Osteologi: –

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Subclass	Handling
420035	Nedgrävning	Konstruktion
422992	Fyllning	Konstruktion
422993	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
1001003	Fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2620

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,10 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida/historisk odling samt eventuellt vägbanken och det västra vägdiket till Vattholmavägen. Kanten i norr, motsvarande cirka en tredjedel av anläggningsytan, var skadad av grunt öst-västlig dike (420058). I ytan syntes ett par små stenar.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,78 meter Bredd: 1,13 meter Djup, från frambanad markyta: 0,70 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: -

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin och därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen grävdes med skärslev, spade och fyllhammare.

BESKRIVNING

Stenfundsamentet framkom under den västra kanten av Vattholmavägen vid bortschaktning av vägbanken. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med ett par mindre stenar synliga i ytan. Cirka en tredjedel av ytan i norr var skadad av ett dike (420058).

Nedgrävning:

Nedgrävningen (420047) var rundad med lutande sidor och rundad botten. I söder var formen flackare.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en relativt oskadad stenskoning (422694) bestående av rundade naturstenar, huvudsakligen av granit. Några, mindre stenar, var spräckta. Stenstorleken varierade från 0,08-0,50 meter och omkring hälften var 0,40-0,50 meter stora. I den södra halvan fanns ett mindre antal stenar vilka var glest placerade. I den norra halvan fanns en mer egentlig stenskoning av stora stenar. Stenskoningen bestod av ett skikt horisontellt och två skikt vertikalt. Det stenfria partiet i centrum var cirka 0,55 x 0,50 meter (N-S). I ytan var endast ett par små stenar synliga.

Fyllning:

Nedgrävningen utfylldes nästan helt av ljust brungrå lera med inslag av småsten (422693) vilken utgjordes av opåverkat material från omgivningen. Fyllningen var därför mycket svår att urskilja. Hela stenkonstruktionen och nedgrävningens centrum utfylldes av denna fyllning. Överst i större delen av ned-

grävningen låg ett 0,18 meter djupt skikt av mörkt gråbrun siltig lera med inslag av bränd lera och småsten (422673). Denna skars i norr av ett dike (420058).

Träkonstruktion:

Det fanns inga spår av någon stolpe i konstruktionen. Det stenfria utrymmet i konstruktionens centrum var 0,55 x 0,50 meter (N-S) och visar stolpens möjliga maximala mått samt dess placering ganska centralt i den återstående delen av nedgrävningen.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Efter att gropen (420047) grävts har stenar placerats mot nedgrävningens ytterkanter. Samtidigt med detta har opåverkad lera (422693) från grävandet av gropen fyllts på i ytterkanterna, i botten och mellan stenarna. Leran har eventuellt använts som en utfyllnad för att stabilisera konstruktionen där stenarna inte legat så tätt. En stolpe har därefter placerats i gropen och mer sten samt fyllning har förts på.
2. Sannolikt har gropens centrum senare grävts ur i någon utsträckning för att möjliggöra att stolpen kunde tas bort. Detta har i så fall inte påverkat själva stenkonstruktionen nämnvärt och det har heller inte lämnat några spår i den del av den ursprungliga fyllningen (422673) som återstår. Det översta lagret i nedgrävningen av kulturpåverkad siltig lera (422673) bör ha tillkommit i samband med borttagandet av stolpen eftersom dess utbredning är direkt kopplad till själva nedgrävningen.

FYND

Inga fynd påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
420047	Nedgrävning	Konstruktion
422673	Lager fyllning	Destruktion
422693	Lager fyllning	Konstruktion
422694	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2621

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,1 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida/historisk odling samt eventuellt vägbanken och det västra vägdiket till Vattholmavägen. Något spår efter diket syntes dock inte i den avbanade ytan. I ytan syntes spridda större och mindre stenar i ytterkanterna
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,80 meter Bredd: 1,80 meter Djup, från frambanad markyta: 0,80 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: cirka 1,00 meter (bedömt utifrån fotografi)

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin och därefter undersöktes den sydöstra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den nordvästra halvan undersöktes. Anläggningen grävdes med skärslev.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom under Vattholmavägen vid bortschaktning av vägbanken. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med några större (0,40-0,50 meter) och mindre (0,05-0,25 meter) stenar i ytan, främst i ytterkanterna

Nedgrävning:

Nedgrävningen (420123) var rundad med underst vertikala sidor och högre upp lutande sidor. Bottnen var plan.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (424120) bestående av kantiga och rundade moränstenar, huvudsakligen av granit. Vissa av främst de mindre stenarna var spräckta och några var även skörbrända. Stenstorleken varierade från 0,05-0,75 meter. Ungefär hälften var 0,25-0,75 meter stora, den andra hälften 0,05-0,15 meter. Stenarna låg relativt glest packade i nedgrävningens ytterkanter. Även centralt fanns en hel del stenar.

Fyllning:

I nedgrävningens ytterkanter fanns ljust gulbrun lera (424165) vilken utgjordes av det naturliga opåverkade materialet i omgivningen. Fyllningen omgav stenkonstruktionen. Ett större parti i nedgrävningens centrum utfylldes av mörkt brungrå lera med inslag av småsten (422745). Denna omgav även en del av stenarna. I fyllningen framkom ben (FN433). Strax nordöst om nedgrävningens mitt fanns en mindre

yllning som utgör en färgning efter en stolpe (422746). Den bestod av mörkt rödbrun lera. Stolpfärgningens form i plan är oklar men den hade ett breddmått omkring 0,35 meter och en höjd om 0,60 meter.

Träkonstruktion:

Det fanns inte någon bevarad stolpe men däremot ger stolpfärgningen (422746) viss information om denna (se även ovan). Stolpfärgningen var ett par centimeter djupare än nedgrävningens botten. I toppen täcktes den av en större sten vilken låg snett över den övre delen. Färgningen var placerad just nordöst om nedgrävningens centrum och mitt i stolpradens längdriktning.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (420123) grävts har stenar (424120) placerats mot nedgrävningens ytterkanter. Samtidigt med detta har opåverkad lera (424165) från grävandet av gropen fyllts på i ytterkanterna, i botten och mellan stenarna. Leran har använts som en utfyllnad för att stabilisera konstruktionen. En stolpe har därefter placerats i gropen och mer sten samt fyllning har förts på.

Destruktion

2. Stolpen har fått förmultna på plats i nedgrävningen och bildningen av stolpfärgningen (422746) har inletts.
3. Vid en tidpunkt då stolpen varit mer eller mindre rutten har sannolikt gropens centrum grävts ur. I samband med detta har stenkonstruktionen delvis kollapsat och stenar har även hamnat i nedgrävningens centrum. En sten har hamnat snett över den övre delen av stolpfärgningen. Den centrala delen av nedgrävningen har efter urgrävningen fyllts ut med kulturpåverkad mörkt brunrå lera (422745). Ett litet fragment bränt ben (FN433) har följt med massorna.

FYND

Bränt ben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: I den centrala destruktionsfyllningen (422745) hittades endast en liten bränd oidentifierbar benflisa.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst	Karpfisk
2621	422745	0,1					

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
420123	Nedgrävning	Konstruktion
422745	Lager fyllning	Destruktion
422746	Träkonstruktion	Konstruktion
424120	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
424165	Lager fyllning	Konstruktion

Stolpfundament 2622

Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,20 m ö.h.
UNDERLAG	lera
BEVARINGSGRAD	Anläggningen var belägen under Vattholmavägens vägbank. Övre delen antas vara störd av sentida odling. Norra delen ytligt störd av recent dike
YTTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: rundad Längd: 1,60 meter Bredd: 1,40 meter Djup, från frambanad markyta: 0,80 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,90 meter

DATERING

Dateringsspann: 60–472 e Kr

Konstruktion: stolprester har ¹⁴C-daterats till romersk järnålder-tidig folkvandringstid (Ua-31686, Ua-31687), en dendrodatering visar på en datering till 432–472 e. Kr.

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: ¹⁴C-dateringarna och dendrodateringen ger en fingervisning om tidpunkten för avverkningen av trädet som använts. Det måste dock betänkas att trädets egenålder kan vara betydande. Sannolikt är stolpfundamentet jämgammalt med övriga i den norra stolpraden. Stolpresten i det intilliggande fundamentet 2623 har ¹⁴C-daterats till 430–640 e.Kr.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den sydöstra halvan kontextuellt. Sektionerna dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den nordvästra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslöv.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under Vattholmavägens vägbank. Efter rensning framstod det som en oval mörkfärgning med några uppstickande större stenar i ytan. I anläggningens södra del fanns ett stenfritt utrymme och en något mörkare fyllning än i övriga nedgrävningen. Övre delen av nedgrävningens nordvästra sida var störd av ett sentida dike. Under dikets djup framgick det att nedgrävningen varit mer rundad än vad som framgick i den framrensade ytan.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (420110) var rundad med raka nedgrävningskanter och plan botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (422767) bestående av kantiga naturstenar, huvudsakligen granit. Stenarna låg kring det stenfria utrymmet i nedgrävningens centrala del. Några av stenarna stack upp till 0,15 meter över frambanad markyta. Stenstorleken varierade från 0,10 till 0,60 meter.

Fyllning:

I nedgrävningens södra del fanns en fyllning av gråbrun lera (422789). Detta antas representera det utrymme som den ursprungliga trästolpen fyllt ut. Kring denna fyllning fanns en annan fyllning (422766) bestående av gulgrå lera. I denna fyllning låg stenskoningen. I profilväggen framträdde ett stråk av gulgrå lera (1000487) i stolpfärgningen. Denna hade ej gått att urskilja i plan efter framrensning.

Träkonstruktion:

I nedre delen av den förmodade stolpfärgningen påträffades resterna efter en trästolpe (422806). Denna mätte 0,35 meter på höjden. Tvärsnittet var som ett halvrunn "skal" och mätte 0,35 x 0,10 meter.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR**Konstruktion**

1. Efter att gropen (420110) grävts har en kraftig trästolpe (422806) placerats stående i gropens södra del. Stolpen var av tall, men det fanns även trärester av sammanpressad ek. Kanske har ett stycke ek använts som kil för att rikta stolpen? Utrymmet mellan stolpen och nedgrävningens kanterna har fyllts med lera (422766) och stenar (422767).

Destruktion

2. Trästolpen övre del har försvunnit. Kanske har den förmultnat? Lera (422789) har rasat in och fyllt ut utrymmet efter stolpen. Ett parti med grågul lera (1000487) i stolpfärgningens norra del visar på någon form av störning. Har det grävts här vid ett senare tillfälle? Den relativt djupa och smala fyllningen med raka kanter skulle också kunna vara en återfyllning efter en långsmal skoningssten som avlägsnats.

FYND

Inga fynd påträffades.

ANALYSER**¹⁴C:**

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-31686	1882±30	70AD-210AD	60AD-230AD	1000038	Ved/Tall	422806	Stolpe
Ua-31687	1678±30	335AD-410AD	250AD-430AD	1000038	Ved/Tall	422806	Stolpe

Osteologi: -

Vedart: ek (PV1000038), stolprest

Provnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id	Strat obj typ
1000038	Ved	Ek	Hoppressad ved. Deformerad	422806	Träkonstruktion
1000038	Träkol	Tall	Stock sänd för dendrodatering	422806	Träkonstruktion

Dendro: 432-472 e. Kr

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
420110	Nedgrävning	Konstruktion
422766	Lager fyllning	Konstruktion
422767	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
422789	Lager fyllning	Destruktion
422806	Träkonstruktion	Konstruktion
1000487	Lager fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2623

Se figur 10b.

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP
BELÄGENHET
NIVÅ
UNDERLAG
BEVARINGSGRAD

Stolpfundament
Vattholmavägen norra
19,2 m ö.h.
Lera
Övre delen störd av sentida/historisk odling samt vägbanken till
Vattholmavägen. I ytan syntes tre större och ett par mindre stenar
vilka var belägna mot ytterkanten.
Form i plan: Rundad
Längd: 1,60 meter
Bredd: 1,60 meter
Djup, från frambanad markyta: 0,76 meter
Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,26 meter

YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER

DATERING

Dateringsspann: 430-640 e.Kr.

Konstruktion: stolprester har ¹⁴C-daterats till folkvandringstid-äldre vendeltid

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Stolpresten har ¹⁴C-daterats till folkvandringstid-äldre vendeltid, tidigare än så kan stolpen inta vara rest. Provets egenålder är dock oklar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. En arbetsgröp grävdes med grävmaskin och därefter undersöktes den östsydöstra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västnordvästliga halvan undersöktes. Anläggningen grävdes med skärslev.

BESKRIVNING

Stenkonstruktionen framkom under Vattholmavägen vid bortschaktning av vägbanken. Efter rensning framstod den som en rundad mörkfärgning med några större (0,4-0,5 meter) och ett par mindre (0,10-0,20 meter) stenar i ytan.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (422296) var rundad med lutande sidor och plan botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (423090) bestående av rundade och kantiga moränstenar, huvudsakligen av granit. Några stenar var spräckta. Stenstorleken varierade från 0,10 till 0,60 meter men den absoluta merparten var större än 0,40 meter. Några av stenarna stack upp upp till 0,50 meter över den frambanade ytan. Stenarna låg tätt packade kring det stenfria utrymmet i nedgrävningens centrala del och packningen föreföll i det närmaste orörd i den bevarade delen. Utrymmet i centrum var rundat. I norr var kretsen av stenar dubbel medan den i söder var enkel. Ett flertal stenar på mellannivån var kluvna och placerade med den flata sidan mot centrum.

Fyllning:

Den huvudsakliga fyllningen i nedgrävningen utgjordes av gråbrun lera (423106) vilken även omgav stenkonstruktionen. Centralt fanns en mindre fyllning som utgör en färgning efter stolpen, se nedan.

Träkonstruktion:

En färgning efter en nästan helt förmultnad stolpe (423183) av tall med en tillhörande mindre rest av träfibrer (423193) fanns i nedgrävningen. Träfibrerna fanns i ett vertikalt stråk längs med nästan hela färgningen (0,44 x 0,06 x 0,06 meter) men några fibrer låg dock horisontellt. Vissa fibrer var brända i ena änden vilket kan betyda att stolpen varit svedd. Färgningen hade en rundad form i plan och var cirka 0,30 meter i diameter samt 0,60 meter djup. Positionen var svagt lutande mot söder och den befann sig ungefär 0,14 meter ovanför nedgrävningens botten. Stolpen var placerad just sydväst om nedgrävningens centrum och stod förskjuten en aning mot sydöst i förhållande till stolpradens längdriktning.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (420096) grävts har stenar (423090) placerats mot nedgrävningens sidor. Ett flertal klivna stenar har satts ned med sin flata sida mot det stenfria utrymmet i centrum. Samtidigt med detta har lera (423106) fyllts på i ytterkanterna, i botten och mellan stenarna. En stolpe (423183 & 423193) har därefter placerats i gropen och mer sten samt fyllning har påförts. Det är möjligt att stolpen satts ned från norr eftersom stenkretsen där var dubbelskiktad. Stolpen kan ha svetts i nederdelen, för att bättre motstå röta, innan den placerades i gropen.

Destruktion

2. Stolpen har fått förmultna på plats i nedgrävningen. Konstruktionen kan ha utsatts för destruktions i ett eller flera skeden men det går inte att säkert avgöra eftersom merparten av den övre delen av den en gång kanske upp till 1,26 meter djupa skoningen inte är bevarad. Den lutande position som stolpen hade vid undersökningen kan eventuellt ha uppkommit i samband med att stenarna ruckats i samband med någon typ av destruktions.

FYND

Inga fynd påträffades

ANALYSER

¹⁴C: -

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-50710	1508±33	535AD-610AD	430AD-640AD	423201	Ved/Tall	423193	Stolpe

*Osteologi: -**Vedart:*

Provnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id	Strat obj typ
423201	Ved	Tall	Delvis förkolnad	423193	Träkonstruktion

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
420096	Nedgrävning	Konstruktion
423090	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
423106	Lager fyllning	Konstruktion
423183	Träkonstruktion	Konstruktion
423193	Träkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2624

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,1 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida/historisk odling samt vägbanken till Vattholmavägen. I ytan syntes inga stenar och överst fanns ett cirka 0,20 meter djupt lager som inte innehöll några stenar

YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,7 meter Bredd: 1,45 meter Djup, från frambanad markyta: 0,84 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: -
-----------------------------	---

DATERING

Dateringsspann: 390-570 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: obrända djurben (hästtand) i destruktionsfyllningen har ¹⁴C-daterats till folkvandringstid-tidig vendeltid (Ua-50591)

Sammantagen datering: En hästtand i destruktionsfyllningen har ¹⁴C-daterats till folkvandringstid-tidig vendeltid. Det är dock oklart hur gammal tanden var när den hamnade i fyllningen.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin och därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen grävdes med skärslev och spade.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom under Vattholmavägen vid bortschaktning av vägbanken. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning (ingen sten i ytan).

Nedgrävning:

Nedgrävningen (420069) var rundad med konkava sidor och rundad botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en riklig stenskoning (422616) bestående till ungefär hälften sett till volym av kantiga moränstenar, huvudsakligen av granit. Dessa dominerades av större stenar, 0,30-0,65 meter stora. Den andra hälften utgjordes av skärvig och skörbränd sten. Dessa var mestadels 0,10-0,15 meter stora. Stenstorleken varierade från 0,10 till 0,65 m. I nedgrävningens översta 0,20 meter fanns inga stenar. Stenarna låg under denna nivå tätt packade kring det stenfria utrymmet i nedgrävningens centrala del. Stenskoningen framstår som intakt men möjligen kan sten ha försvunnit från den övre delen.

Fyllning:

Överst i nedgrävningen låg ett cirka 0,20 meter djupt lager av brun silt (422721) med inslag av enstaka små bitar av bränd lera samt två djurtänder (FN206 & 207). Därunder fanns brungrå lera (422718) i hela den undre delen av nedgrävningen, inklusive stenskoningen. I fyllningen fanns ett mycket stort inslag av skärvig och skörbränd sten samt småsten. Fyllningen fanns i utrymmet för av det stenfria partiet i stenskoningen. Detta utrymme var dock djupare och där fanns endast ett skikt av mindre stenar i botten. I toppen av denna fyllning fanns centralt en mindre fyllning av gråbrun silt (422717). Fyllningen var cirka 0,40 meter i diameter och 0,20 meter djup. Möjligen är den ett avtryck från en borttagen stolpe.

Träkonstruktion:

Det fanns inga rester av någon stolpe i konstruktionen. Däremot utgör möjligen en fyllning (422717) ett avtryck av en borttagen stolpe (se ovan). Om så är fallet ges indikationer om att stolpen kan ha varit omkring 0,40 meter i diameter. Den ska i så fall också ha cirka 0,44 meter ovanför nedgrävningens botten. Det stenfria partiet var något förskjutet mot söder.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (420069) grävts har stenar (422716), även skärviga och skörbrända, placerats mot nedgrävningens sidor. Samtidigt med detta har kulturpåverkad lera (422718), även denna med ett mycket stort inslag av eldpåverkad sten, fyllts på i ytterkanterna, i botten och mellan stenarna. En stolpe har sannolikt därefter placerats i gropen och mer sten samt fyllning har påförts.

Destruktion

2. Den förmodade stolpen har senare tagits bort. I samband med detta kan eventuellt ett avtryck av denna (422717) ha fyllts ut med silt. Det är troligt att den övre delen av konstruktionen har skadats då fyllningen (422744) här helt och hållet utgjordes av silt utan inslag av sten som i de nedre delarna. Förekomsten av hästtänder (FN206 & 207) i det övre lager som fanns i nedgrävningen antyder att detta i så fall kan skett i samband med att stolpen tagits bort under förhistorisk tid.

FYND

Djurtänder, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-50591	1584±42	420AD-540AD	390AD-570AD	FN206	Obränt ben/Häst	422721	Fyllning

Osteologi: Två kindtänder från överkäken hos en häst på 7-10 år påträffades i destruktionsfyllningen (422721).

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst	Karpfisk
2624	422721	81,4				2	

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
420069	Nedgrävning	Konstruktion
422716	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
422717	Lager fyllning	Destruktion
422718	Lager fyllning	Konstruktion
422721	Lager fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2625

Ann Lindkvist och Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,30 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida/historisk odling samt vägbanken till Vattholmavägen. I ytan syntes en sten (ca 0,15 x 0,10 meter)
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,50 meter Bredd: 1,50 meter Djup, från frambanad markyta: 0,94 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: -

DATERING

Dateringsspann: 600–680 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: Organiska rester på insidan av ett keramikkrärl som deponerats vid destruktionskedet har ¹⁴C-daterats till vendeltid (Ua-31455)

Sammantagen datering: Organiska rester på insidan av ett krärl som antas vara deponerat vid destruktionsstillfallet visar att detta inträffat under mitten av 600-talet e.Kr. Provets låga egenålder i kombination med dess kontext gör detta till en av de bästa dateringarna av den norra stolpraden. Med tanke på den begränsade livslängden för en trästolpe som står rest utomhus bör destruktionshändelsen ha infallit relativt kort efter konstruktionen.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades stolpfundamentet och lodfotograferades. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin och därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen grävdes med skärsliv och spade. Det keramikkrärl som påträffades togs fram som preparat och undersöktes slutligt inomhus.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom under Vattholmavägen vid bortschaktning av vägbanken. Efter rensning framstod den som en rundad mörkfärgning en mindre sten synlig i ytan.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (420082) var rundad med vertikala sidor och närmast plan botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (422697) bestående av mestadels kantiga moränstenar, huvudsakligen av granit. Stenstorleken varierade från 0,10 till 0,80 meter men merparten var över 0,30 meter

stora. I de översta 0,25 metrarna i nedgrävningen fanns endast enstaka stenar. Stenarna låg relativt glest placerade kring det stenfria utrymmet i nedgrävningens centrala del men ställvis, främst i väster, var packningen tät. Det stenfria utrymmet var upp till 0,60 meter brett. I stenskoningen påträffades ett keramikkrärl (F24/712) som omgavs av en svart färgning.

Fyllning:

Det fanns en fyllning av gråbrun något siltig lera (422686) i nedgrävningen. I anslutning till stenskoningen samt i botten förekom fläckar av grå lera. I fyllningen påträffades en mindre mängd obränt djurben (FN434). Nära nedgrävningens botten i norr, just ovanför det understa stenskiktet påträffades ett keramikkrärl (FN24/712). Kärlet var i det närmaste intakt och stod upprätt med botten nedåt. Av tyngden från omgivande sten och fyllning hade det krackelerat. Jorden närmast kärlet var mörkare än resterande fyllning. I nedgrävningen kunde ingen särskild, avvikande destruktionsfyllning iakttagas. Skillnaden i stenförekomst talar dock för att nedgrävningens övre del rörts om sekundärt.

Träkonstruktion:

Det fanns inga spår av någon stolpe i konstruktionen förutom att gropens centrala delar var stenfria vilket skulle kunna vara en indikation på att en stolpe stått där.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (420082) grävts har en trästolpe placerats i gropen. Kring denna har stenar (422697) och siltig lera (422686) lagts för att hålla den på plats.

Destruktion

2. Den förmodade stolpen har senare tagits bort. Detta kan eventuellt ha gjorts genom att fyllning grävts upp ur gropen. Urgrävningen bör delvis ha återfyllts med det uppgrävda materialet, men nedgrävningens övre del innehöll få stenar.
3. I norra delen har ett keramikkrärl (FN712) placerats ovanpå det understa lagret i stenskoningen halvvägs ned i gropen. Kärlet har krackelerat under trycket från omgivande fyllmassor varpå innehållet har sipprat ut och mörkfärgat den närmaste omgivningen.
4. Den övre delen av konstruktionen kan eventuellt ha skadats i samband med odling och kanske också i samband med anläggandet av Vattholmavägen.

Rituella handlingar

Ett keramikkrärl med någon form av organiskt innehåll har placerats i ovanpå den resterande stenskoningen i gropens botten under destruktionskedet.

FYND

Keramik (FN712), komplett keramikkrärl, 975 g, gods av typen äldre svartgods (SL422686), samt djurben, se nedan.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-31455	1382±30	635AD-670AD	600AD-680AD	1000104	Bränt organiskt material i keramikkrärl	422686	Fyllning

Osteologi: I från stolpfyllning (422686) från konstruktionen tillvaratogs en kindtand från överkäken av nötkreatur. Tandens hittades inte i anslutning till keramiken.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst	Karpfisk
2625	422686	1,4	1				

Vedart: -

Makrofossil: -

Elementanalys: Denna rapport har behandlat resultaten från en analys av organiska lämningar från jord, organiska beläggningar och keramik tagna i anslutning till ett keramikkärl (FN712) funnet i stolpfundament 2625, i samband med OKB-projektet i Gamla Uppsala. Proverna består av tre jordprover – PE1000117 (lera från kärlets inre), PE1000118 (referens, från utsidan av kärlet), PE1000120 (lera närmast kärlväggen) – ett prov på organisk beläggning (PO1000123) påträffade på kärlet och ett prov (PL1000125) av keramik från själva kärlet. ”I kronologisk ordning förefaller kärlet i något skede ha använts för beredning av akvatiska animalier, exempelvis fisk, och sedan fullständigt impregnerats av mjölkfetter – mjölk, grädd, smör. Detta bör kanske ha skett innan den organiska beläggningen bildats. Denna består huvudsakligen av delvis förkollnade kolhydrater, kanske från cerealier. Vad gäller jordproverna så har såväl prover som referens tillförts depåfetter av terrestriskt animaliskt ursprung, möjligen från idisslare, de diterpener som identifierats reflekterar en allmänt rökig miljö eller så är de spår efter stolpen som stått i fundamentet, spåren av växtmaterial i övrigt är relativt homogena med undantag för ett prov som har spår efter upphettad vegetabilisk olja.” Ur: *Isaksson, S. 2015. Analys av organiska lämningar från OKB-projektet, Gamla Uppsala. Institutionen för arkeologi och antikens kultur. Arkeologiska forskningslaboratoriet. Auxilia. Stockholms universitet. Uppdragsrapport nr 251, s 8.*

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
420082	Nedgrävning	Konstruktion	
422686	Lager fyllning	Konstruktion	Keramikkärl
422697	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion	

Stolpfundament 2626

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,20 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling, matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter. Mellan stenarna i centrum finns ett 0,10 m djupt skikt av gråbrun lera (422725) som är en rest av matjorden. I ytan syns ett mindre antal spridda stenar men i själva nedgrävningen tycktes stenkonstruktionen endast vara mycket litet skadad
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,80 meter Bredd: 1,80 meter Djup, från frambanad markyta: 1,06 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,17 meter

DATERING

Dateringsspann: 80–540 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: obränt ben i destruktionsfyllningen har ¹⁴C-daterats till romersk järnålder-folkvandringstid (Ua-50592)

Sammantagen datering: I destruktionsfyllningen fanns djurben som ¹⁴C-daterats till romersk järnålder-folkvandringstid. Det är dock oklart hur gammalt benet var när det hamnade i denna fyllning.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin och därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt med skärslöv. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom under Vattholmavägen vid bortschaktning av vägbanken. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med spridda stenar i ytan, främst i ytterkanterna. Ett par av stenarna var större, 0,50–0,60 meter, medan merparten var mindre. I centrum fanns ett kvarliggande lager av matjord av gråbrun lera vilket var 0,10 meter djupt (422725).

Nedgrävning:

Nedgrävningen (419883) var rundad med svagt lutande sidor och något oregelbunden botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (1000264) vilken till absoluta merparten bestod av rundade naturstenar, huvudsakligen granit. I storlek dominerade stenar som var 0,15–0,25 meter men det fanns även flera större, 0,40–0,50 meter stora stenar i konstruktionen. Stenarna kläddes nedgrävningens sidor och var framförallt i väster mycket tätt packade kring det stenfria utrymmet i nedgrävningens centrala del. Några av stenarna stack upp 0,05 - 0,10 meter över frambanad markyta. Konstruktionen utgjordes i princip av dubbla stenkrepsar som låg i tre till fyra skikt. Några enstaka mindre stenar påträffades i nedgrävningens centrum.

Fyllning:

Under den ovan nämnda resten av matjord fanns i nedgrävningens centrala del en gråbrun, relativt mjuk lera med mycket enstaka små kolfnyk (422726). Den tycks med andra ord utgöras av lätt kulturpåverkad jord från ytan. Fyllningen fanns högt upp i nedgrävningen ända ut mot kanterna och i stenkonstruktionen i nedgrävningens övre del. Nära botten, just i övergången mellan detta och det underliggande 1000265 framkom ett mindre fragment av en obränd hästkäke (FN208). Den undre fyllningen (1000265) utgjordes av flammig brun/gråbrun/grå lera som ställvis var mycket hård. Den bestod av opåverkad glacial/post-glacial lera. Fyllningen fanns i nedgrävningens botten samt upp på sidorna, även i stenkonstruktionen.

Träkonstruktion:

Det enda möjliga spåret av en stolpe i konstruktionen utgörs av en försänkning centralt i botten av de båda fyllningarna samt i själva nedgrävningens botten. Försänkningen visar möjligen att en stolpe tryckt ner jordlagren under. Storleken visar på en stolpe som kan ha varit omkring 0,30 meter i diameter. Stenkonstruktionen ger också en indikation om en stolpes möjliga maxbredd. Denna är dock större - 0,40 upp till 0,50 meter i diameter. Vilken dimension en stolpe verkligen kan ha haft är dock svårt att säkert avgöra. Försänkningen visar att en stolpe kan ha stått ungefär 0,15 meter ovanför nedgrävningens botten. Det finns dock inga spår av någon stolpe i fyllningen så det är inte säkert belagt att någon sådan verkligen funnits i konstruktionen.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (419883) grävts har stenar (1000264) placerats tätt i den västra halvan, upp till omkring hälften av gropens djup. Även i ytterkant i botten har stenar placerats. Lera från grävandet av gropen (1000265) har fyllts på i botten samt mellan stenarna i den undre delen av konstruktionen. Därefter har troligen en stolpe placerats i gropen och denna har fyllts ut med mer stenar samt kulturpåverkad lera (422726). Om det stått en stolpe i gropen kan den eventuellt ha orsakat den försänkning som finns i fyllningarna och nedgrävningens botten.

Destruktion

2. Den eventuella stolpen har tagits bort utan att lämna några spår i form av trärester, färgning eller avtryck. Några stenar tycks dock ha rasat ner i centrum vilket indikerar att fyllningen rörts om. Det ben (FN208) som påträffades vid övergången mellan de båda fyllningarna kan ha hamnat eller placerats där av flera orsaker. Bristen på konkreta spår skulle möjligen kunna bero på att en stor del av den centrala fyllningen (422726) grävts upp i samband med borttagandet av stolpen och att samma fyllning sedan förts tillbaka ner i hålet. Det antas att det var vid detta tillfälle som benmaterialet (FN208) hamnade i gropen. I de övre delarna har matjord (422725) rasat in.

FYND

Ben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-50592	1722±94	170AD-430AD	80AD-540AD	FN208	Obränt ben/Häst	422726	Fyllning

Osteologi: I fyllningen (422726) från konstruktionen av stolpfundamentet förekommer ett mindre fragment av en underkäke från häst.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst	Karpfisk
2626	422726	13,8				1	

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
419883	Nedgrävning	Konstruktion
422725	Lager fyllning	Brukning
422726	Lager fyllning	Konstruktion
1000264	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
1000265	Lager fyllning	Konstruktion

Stolpfundament 2627

Ulf Celin

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,15 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Belägen under Vattholmavägen. Övre delen sannolikt störd av den sentida vägbanken samt sannolikt även av sentida odling som föregått anläggandet av vägbanken.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,65 meter Bredd: 1,65 meter Djup, från frambanad markyta: 0,94 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,05 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e Kr

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: -

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades stolpfundamentet i plan och lodfotograferades. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin runt den ena halvan av anläggningen varefter denna undersöktes kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den andra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslev och spade. Fyllningarna hackades igenom med skärslev. Grävmaskinen användes för att lyfta upp samt samla ihop stenarna. Dessa lodfotades sedan i dokumentationssyfte.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning som en del i raden av stolpfundamentsgropar under gamla Vattholmavägen. Gropen avtecknade sig som en mörkbrun lerig mörkfärgning. Fundamentsgropens yttre begränsning mot undergrunden var svår att avgöra. Tre stenar stack upp i den framschaktade ytan. I övrigt saknades det i ytan spår efter sekundär stolpfyllning eller andra konstruktionselement.

Nedgrävning:

Nedgrävning var i plan rundad. Sidorna i den södra delen var svagt sluttande medan de i var nästan lodräta i den norra. Botten var plan. Övergången mellan sida och botten var i det närmaste vinkelrät i den norra delen.

Stenkonstruktion:

Stenskoningen bestod huvudsakligen av obruten marksten. Endast tre stenar stack upp i den framschaktade ytan och inte mer än 0,10 m. Stenarna låg tätt packade runt det stenfria utrymmet i nedgrävningens norra del. I denna del var även några av de större stenarna placerade på högkant vilket inte riktigt framgår på sektionsritningen. Två till tre "kransar"/nivåer med stenar byggde upp skoningen. Stenstorleken varierade från ca 0,10 upp till 0,70 meter.

Fyllning:

I fundamentsgropens yttre del bestod fyllningen av en flammig brun och gyllenbrun (naturligt underlag) lerig fyllning (422683). I denna låg stenskoningen (422657) bevarad. Centralt, men något förskjutet åt norr, fanns rester efter återfyllningen av den förmultnade stolpen (422656). Dock fanns det inga spår

efter själva stolpen, varken i sig självt eller via fyllningen. I fyllningen fanns även en tunnare horisontell lins av grå lera (422685) som tillhör återfyllnadsfasen.

Träkonstruktion:

Även om det inte fanns några rester efter stolpen var det möjligt att avgöra att den stått placerad något förskjutet åt norr i gropen utifrån att nedgrävningens botten var något nedtryckt i den delen. Det går dock inte att uttala sig om stolpens grovlek utifrån detta.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

Fundamentsgropen (419900) grävdes. En stolpe sattes på plats centralt i gropen. Utrymmet kring stolpen fylldes med stenar (422657) tillsammans med en del av jordmassorna (422683) från när gropen grävdes. Vid detta tillfälle har en djurtand (FN438) hamnat i gropen.

Destruktion

Efter att gropen förmultnat eller avlägsnats har gropen återfyllts med ovanliggande jord (422656 och 422685).

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: En kindtand av underkäken från en häst tillvaratogs från fyllningslager (422683) från konstruktionen av stolpfundamentet.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst	Karpfisk
2627	422683	15,0				1	

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
419900	Nedgrävning	Konstruktion
422656	Lager fyllning	Destruktion
422657	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
422683	Lager fyllning	Konstruktion
422684	Lager fyllning	Brukning
422685	Lager fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2628

Ann Lindkvist & Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,10 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida/historisk odling samt vägbanken till Vattholmavägen. I ytan var ett par något större stenar samt två grupper med mindre stenar synliga.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,92 meter Bredd: 1,80 meter Djup, från frambanad markyta: 0,74 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: cirka 0,90 meter (bedömning utifrån foto)

DATERING

Dateringsspann: 440–650 e.Kr.

Konstruktion: Ett kranium av nöt i konstruktionsfyllningen har ¹⁴C-daterats till folkvandringstid-äldre vendeltid (Ua-50593)

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Ett kranium av nöt har ¹⁴C-daterats till folkvandringstid-äldre vendeltid. Detta antas vara deponerat i samband med konstruktionen. Med tanke på det daterade materialets låga egenålder samt kontext är detta en av de bättre dateringarna av den norra stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbanning rensades anläggningen och lodfotograferades. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin och därefter undersöktes den östrahalvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslev och spade.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom under Vattholmavägen vid bortschaktning av vägbanken. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med två större stenar samt ett par grupper med mindre stenar i ytterkanten. Centralt fanns en mörkare färgning som då bedömdes vara omkring 0,30 meter i diameter.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (419916) var rundad med lutande sidor och närapå plan botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en mycket talrik stenskoning (422555) dominerad av naturstenar av rundat ås-material, huvudsakligen av granit. Stenstorleken varierade från 0,20 till 0,55 meter. I ytan i nedgrävningens ytterkanter fanns ett par något större stenar samt två grupper med mindre stenmaterial. De ytliga stenarna stack upp 0,10 - 0,15 meter över frambanad markyta. Stenarna låg tätt packade kring det sten-fria utrymmet i nedgrävningens centrala del och konstruktionen var i sin bevarade del i det närmaste intakt. I den södra och östra delen bestod konstruktionen av mindre stenar, 0,20-0,35 meter, medan den i väster och norr utgjordes av ett tiotal större stenar, 0,40-0,55 meter stora.

Fyllning:

Nedgrävningen utfylldes till största delen av mörkgrå lera med inslag av småsten, skörbränd sten samt ben (422544). Materialet utgjordes både av opåverkad samt kulturpåverkad lera. Fyllningen omgav hela stenkonstruktionen. I gropens övre del påträffades ett obränt kranium av nöt (FN209) i fyllningen under en något större sten. I centrum fanns en mindre rundad fyllning, ett sekundärt utfyllt avtryck av stolpen, av svartgrå lera med småsten (422556). Denna var i ytan cirka 0,55 meter i diameter men var i botten omkring 0,30 meter i diameter. Djupet var knappt 0,60 meter. Se vidare nedan under träkonstruktion.

Träkonstruktion:

Det fanns inga rester av trä i konstruktionen. Däremot ger det ovan nämnda stolpavtrycket viss information om stolpen. Stolpen har sannolikt varit rundad och haft ett diametermått om maximalt 0,30 meter. Den har stått ungefär 0,10 meter ovanför botten och centralt i nedgrävningen. Stolpen har stått mitt i stolpradens längdriktning.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (419916) grävts har en stolpe placerats i gropen. Utrymmet kring denna har fyllts med delar av de uppgrävda massorna (422554) samt stenar (422555). En skalle eller ett kranium av nöt har deponerats bland stenarna i stenskoningen i samband med konstruktionen.

Destruktion

2. Stolpen har senare tagits bort. Den vidare mynning som stolpavtrycket (422556) har indikerar att stolpen sannolikt har tagits bort genom att stolpen ruckats i sidled och sedan dragits upp. Möjligen kan den övre delen av fyllningen ha grävts upp men av detta finns inga spår.

Rituella handlingar

Det obrända kranium av nöt som hittades i stenskoningen tolkas som rituellt deponerat i samband med konstruktionen.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-50593	1485±36	545AD-615AD	440AD-650AD	FN209	Obränt ben/Nöt	422544	Fyllning

Osteologi: Stora delar av ett kranium från nötkreatur slaktad vid 3-4 års ålder påträffades i den konstruktionsfyllningen (422544). På kraniet förekommer huggmärken från skiljandet av huvudet från halsen samt tillvaratagande av hornkvicken.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst	Karpfisk
2628	422544	437,5	1				

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
419916	Nedgrävning	Konstruktion	
422544	Lager fyllning	Konstruktion	Djurben
422555	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion	
422556	Lager fyllning	Destruktion	

Stolpfundament 2629

Se figur 11f.

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,20 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida/historisk odling samt vägbanken till Vattholmavägen. En gles krets av stenar var synlig i ytan
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,60 meter Bredd: 1,50 meter Djup, från frambanad markyta: 1,10 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: minst 1,20 meter

DATERING*Dateringsspann:* 330–540 e.Kr.*Konstruktion:**Brukning:* -*Destruktion:* Ett bränt ben av svin som antas vara deponerat i samband med destruktionsen har (422507) har ¹⁴C-daterats till yngre romersk järnålder-folkvandringstid (Ua-50594).*Sammantagen datering:* ett ben från en komplett, bränd gris vilken antas ha deponerats i samband med destruktionsen har ¹⁴C-daterats till yngre romersk järnålder-folkvandringstid. Ett känt fenomen är att ¹⁴C-analyser av bränt ben i själva verket kan datera åldern på det bränsle som använts vid kremeringen. Om detta bränsle haft en hög egenålder kan således en äldre datering erhållas än den faktiska. Med tanke på den relativt korta livslängden för en trästolpe som står utomhus antas konstruktionstillfället inte vara mer än något eller några årtionden äldre. Ett rimligt antagande är att stolpfundamentets dateringsspann egentligen är detsamma som för övriga i stolpraden, d v s sent 500-tal till tiden kring 650 e Kr.**UNDERSÖKNINGSMETOD**

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin och därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen grävdes med skärslev, spade och fyllhammare.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom under Vattholmavägen vid bortschaktning av vägbanken. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med en något gles krets av stenar i ytterkanten.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (419577) var rundad med lutande sidor och plan botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en relativt intakt stenskoning (422508) bestående av rundade och kantiga moränstenar, huvudsakligen av granit. Ett litet antal var spräckta. Det förekom även en del rundat ås-material i stenskoningen. Stenstorleken varierade mellan 0,10 och 0,55 meter. Stenarna låg tätt packade kring det stenfria utrymmet i nedgrävningens centrala del och utgjordes av 5-7 skikt vertikalt. Stenarna i det övre skiktet var något större, 0,15–0,45 meter, medan de i de undre skikten var 0,10–0,25 meter stora. I botten fanns dock några större, 0,15–0,35 meter, stenar. På den södra och östra sidan var sten-kretsen dubbel medan den i övrigt var enkel. Det stenfria utrymmet i centrum var cirka 0,40 meter i

diameter och 0,94 meter djupt. Några av stenarna stack upp omkring 0,10 - 0,15 meter över frambanad markyta.

Fyllning:

I nedgrävningen fanns endast en fyllning (422507). Den utgjordes av en mörk, något flammig, grå-brun/blågrå/gröngrå lera med mycket enstaka bita av träkol, småsten samt ett par fynd av. I de översta 0,18 meterna fanns ett rikligt inslag av järnutfällning, även på stenarna, vilken dock successivt avtog nedåt. I ytterkanterna i den undre delen samt i botten var fyllningen något ljusare grå. Obrända djurben framkom på två ställen. I det stenfria området på ett djup om cirka 0,70 meter fanns djurben av (bl a hel gris, nöt, fisk) vilka låg samlade i horisontellt läge (FN216-275). Ytterligare ungefär 0,30 meter ned fanns ytterligare en deposition av djurben (hästkäke FN215). Denna överlagrades av stora stenar från stenskoningen och kan möjligen härröra från konstruktionstillfället.

Träkonstruktion:

Det fanns inga spår eller rester av någon träkonstruktion. I stenkonstruktionens centrum fanns dock ett stenfritt utrymme. Detta var cirka 0,40 meter i diameter och 0,94 meter djupt. Det maximala måttet för stolpen är därför 0,40 meter och stolpen maximalt ha varit omkring 1 meter djup. Mindre ansamlingar av kol i den nedre delen av det stenfria utrymmet kan indikera att stolpen varit svedd i den nedre delen innan den sattes ned i gropen. Utrymmet för stolpen var i det närmaste helt centralt placerat i nedgrävningen och mitt i stolpradens längdriktning.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har stenar (422508) placerats mot nedgrävningens sidor. Samtidigt med detta har lera (422507) fyllts på i ytterkanterna och mellan stenarna. Därefter har en stolpe placerats i gropen och denna har fyllts ut med mer stenar samt fyllning. Möjligen indikerar den dubbla stenkretsen i söder och öster att stolpen förts ned från denna sida och att denna del av konstruktionen färdigställts sist. Obrända djurben (hästkäke FN215) har placerats under några av stenarna nära botten i samband med konstruktionen. Detta tolkas som en rituell handling.

Destruktion

2. Stolpen har senare tagits bort. Detta har sannolikt gjorts genom att fyllningen i nedgrävningens centrum grävts upp. Stenkonstruktionen har endast i liten utsträckning påverkats av detta. I samband med återfyllningen har samma eller en mycket likartad, lätt kulturpåverkad lera (422507) använts. Det gick inte att urskilja mer än en fyllning i gropen även om stenskoningen talar för att det stått en stolpe innanför denna och att utrymmet efter stolpen sedermera antas ha fyllts av inrasade/återfyllda massor. Innanför stenskoningen har brända och obrända djurben (FN216-275, FN435-437) deponerats i samband med destruktionsen. Också dessa tolkas som spår efter en rituell handling.

Rituella handlingar

Djurbenen i gropen tolkas som rituellt deponerade i samband med konstruktionen respektive destruktionsen. Vid konstruktionen har en hästkäke deponerats i gropens nedre del. I samband med destruktionsen har bland annat en ofullständigt bränd gris deponerats (se osteologi nedan).

FYND

Obrända djurben (FN214-227), se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-50594	1644±30	345AD-435AD	330AD-540AD	FN247	Bränt ben/Svin	422507	Fyllning

Osteologi: I en fyllning (422507) från konstruktionen av stolpfundamentet hittades två underkäksfragment från häst, en överkäskindtand (P⁴) från nötkreatur, ett revben från en karpfisk och 107 ben från ett svin. Benen och tänderna från häst, nötkreatur och karpfisk är obrända medan endast två ben och en tand från svin är obrända. Svinbenen är alla från ett ungdjur och det finns inga överlappande ben, så sannolikt kommer alla ben från en bränd svinkropp. De obrända benen är delar av korsben och ett tandanlag, vilket är delar som kan ha skyddats från eldpåverkan. Merparten av benen är svartbrända, vilket visar att förbränningen har varit ofullständig. Nio ben är grå till vitbrända och det rör sig främst om ben från nedre extremitet som varit mer utsatta vid bränningen. Epifyssammanväxning och tandbildning visar att svinet var kring ett års ålder när det dog. Ben förekommer från olika kroppsdelar som kranium, underkäke, kotor, revben, övre och undre extremitet. Ben från nedre extremitet (51 st) är mest frekvent förekommande, men beror troligen på att tåben och fotledsben vanligen är lättare att identifiera i bränt och fragmenterat tillstånd än kotor, revben och rörbensdelar. Från detaljyta 19 och härd (3229) finns en liknande deposition av större delar av ett bränt svin, medan det från detaljyta 11 finns från en härd (2944) ett bränt får. Troligen är dessa tre depositioner spår efter samma typ av förmodat rituella brännoffer.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst	Karpfisk
2629	422507	459,5	1	107		2	1

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling	Rituell deposition
419577	Nedgrävning	Konstruktion	
422507	Lager fyllning	Konstruktion	Djurben samt br djurben
422508	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion	

Stolpfundament 2630

Se figur 11g.

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP
BELÄGENHET
NIVÅ
UNDERLAG
BEVARINGSGRAD

Stolpfundament
Vattholmavägen norra
19,10 m ö.h.
Lera
Övre delen något störd av sentida/historisk odling samt vägbanken till Vattholmavägen på så sätt att fyllningen i den övre delen saknades. Däremot fanns en komplett men något inrasad stenkrets vilken stack upp cirka 0,40 meter över den framrensade ytan. Denna omgavs av rester av ett äldre odlingslager.

YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER

Form i plan: Rundad
Längd: 1,42 meter
Bredd: 1,42 meter
Djup, från frambanad markyta: 0,84 meter
Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,24 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin och därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslöv.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet var beläget under Vattholmavägens vägbank och framkom vid bortschaktning av denna. Den övre delen av stenkonstruktionen omgavs av ett äldre odlingslager och/eller vägfyllning. Efter rensning framstod konstruktionen som en rundad mörkfärgning med riklig stenskoning av stora stenar vilken täckte hela nedgrävningens yta.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (419589) var rundad med vertikala sidor och delvis oregelbunden men i huvudsak plan botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en mycket riklig stenskoning (422510) dominerad av rundade moränstenar, huvudsakligen av granit. Enstaka stenar var spräckta. Stenarna låg tätt packade kring det stenfria utrymmet i nedgrävningens centrala del. Vid undersökning täcktes dock hela ytan av stenar vilka dock uppenbart har rasat in i mitten i efterhand. De stenar som fanns i ytan var stora (0,40–0,55 meter) och stack upp 0,30–0,40 meter över framrensad yta. Under dessa låg ytterligare tre skikt med successivt något mindre stenar. Stenstorleken varierade från 0,10 till 0,55 meter.

Fyllning:

Centralt i nedgrävningen fanns en fyllning som tolkas som en stolpfärgning (422530) men vilken delvis också är ett avtryck av stolpen, se nedan under *Träkonstruktion*. Stolpfärgningen omgavs överst av något flammig

gråbrun lera med vissa rostbruna och ljusbruna fläckar (422475). Det var denna fyllning som i huvudsak omgav själva stenskoningen. Underst och mot sidan låg flammig grå/ljusbrun lera (422605).

Träkonstruktion:

Den stolpfärgning (422530) som fanns i konstruktionen utgjorde i själva verket även ett avtryck av stolpen. Fyllningen bestod av svagt flammig svartbrun lera i vilken det fanns träkol samt även en obränd djurtand FB422511. Kol förekom bland annat i form av ett vertikalt stråk av kolfläckar (2000814) som löpte från ytan ända ner till bottnen i denna fyllning och tolkas som rester av en svedd stolpe. Själva fyllningen utgjordes av lera som eroderat ner i utrymmet för den sedermera helt förmultnade stolpen. Stolpfärgningen hade ett rundat tvärsnitt och var cirka 0,36 meter i diameter och 0,84 meter hög. Stolpen stod förskjuten något mot norr i förhållande till nedgrävningens och stenskonings centrum men mitt i stolpradens längdriktning.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropan (419589) grävts har stenar (422510) placerats mot nedgrävningens sidor. Något större stenar har använts högre upp i konstruktionen. Samtidigt med detta har allra först flammig lera (422605), vilken sannolikt härrör från själva grävandet av gropan, påförts. Även flammig gråbrun lera (422474) har använts som utfyllnad mellan stenarna i skoningen. Därefter har en svedd stolpe placerats i gropan och denna har fyllts ut med mer stenar samt fyllning.

Destruktion

2. Stolpen har fått förmultna på plats varvid endast rester av det svedda ytskiktet blivit kvar i fyllningen (422530). Själva fyllningen har bildats genom att lera successivt har eroderat ner i utrymmet där stolpen har stått. Det går inte att avgöra om den djurtand som påträffades i stolpfärgningen placerats där eller om den hamnat där genom ett mer slumpartat förlopp.

FYND

-

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
419589	Nedgrävning	Konstruktion
422474	Lager fyllning	Konstruktion
422510	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
422530	Träkonstruktion	Destruktion
422605	Lager fyllning	Konstruktion
2000814	Träkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2631

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,0 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida/historisk odling samt vägbanken till Vattholmavägen. Inga stenar var synliga i ytan.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,80 meter Bredd: 1,60 meter Djup, från frambanad markyta: 0,65 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: -

DATERING

Dateringsspann: 610-770 e.Kr

Konstruktion: Obrända djurben i konstruktionsfyllningen har ¹⁴C-daterats till vendeltid (Ua-50595)

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Konstruktionstillfället har daterats till vendeltid, med tanke på den begränsade livslängden för en stolpe som står oskyddad utomhus antas destruktionsstillfället ha inträffat relativt kort därefter. Då konstruktionsfyllningen gav intryck av att vara omrörd i nedgrävningens övre del är det dock lite oklart om det aktuella benet verkligen kan knytas till konstruktionen eller om det i själva verket hamnat här under destruktionskedet.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin och därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen grävdes med skärsläv.

BESKRIVNING

Stenkonstruktionen framkom under Vattholmavägen vid bortschaktning av vägbanken. Efter rensning framstod den som en rundad mörkfärgning med en diffus rundad mörkare färgning centralt (422475). Sannolikt har de övre delarna av konstruktionen skadats eftersom det saknades stenar överst och nedgrävningen var relativt grund.

Nedgrävning:

Nedgrävning var rundad med underst vertikala sidor vilka övergick till en lätt trattform vid ytan. Bottnen var plan.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en mycket riklig stenskoning (422481) bestående av rundade och kantiga moränstenar, huvudsakligen av granit. Ingen sten var synlig i ytan och i det översta 0,25 metrarna fanns endast enstaka stenar. Från denna nivå och nedåt låg stenarna tätt och väl inkilade mot varandra i ytterkanterna. Sex till åtta av stenarna var avsevärt större än övriga, 0,40-0,70 meter, medan den absoluta merparten var 0,10-0,20 meter stora. På den sydöstra sidan fanns endast de större stenarna. Några stenar låg även i nedgrävningens centrum. Stenstorleken varierade från 0,10 till 0,70 m.

En packning av skärvida och skörbrända stenar (422513) fanns i den centrala fyllningen (422475). Stenarna var 0,10-0,20 meter stora. De låg på en större rundad sten och området var ungefär 0,45 meter i diameter samt upp till 0,30 meter djupt.

Fyllning:

I nedgrävningens ytterkanter och kring stenskoningen låg heterogen brun/blågrå något siltig lera (422489). I fyllningen fanns enstaka fragment av kol, bränd lera samt obränt ben (FN210). Centralt i nedgrävningen fanns en rundad fyllning av gråbrun siltig lera (422513). Den var diffus i ytan men ungefär 0,60-0,80 meter i diameter samt upp till 0,50 meter djup. I den undre delen av denna fanns en packning av skärvig och skörbränd sten, se ovan.

Träkonstruktion:

Det fanns inga spår av någon stolpe.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR**Konstruktion**

1. Efter att gropen grävts har stenar (422481) placerats mot nedgrävningens sidor. Samtidigt med detta har kulturpåverkad siltig lera (422489) fyllts på i ytterkanterna och mellan stenarna. Därefter har en stolpe placerats i gropen varefter resterande utrymme i denna har fyllts ut med mer stenar samt fyllning som bland annat innehöll obrända djurben (FN210).

Destruktion

2. Stolpen har senare tagits bort. Detta har sannolikt gjorts genom att fyllningen i nedgrävningens centrum grävts upp. Stenkonstruktionen har i viss mån påverkats och några stenar (422513) har hamnat i utrymmet efter den borttagna stolpen. Längst ned fanns en större, rundad sten. Ovan på denna har sedan skärviga och skörbrända stenar samt siltig lera (422475) fyllts på. Avsaknaden av sten i nedgrävningens övre del ger intryck av att den ursprungliga konstruktionsfyllningen är delvis omörd.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER**¹⁴C:**

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-50595	1354±32	645AD-685AD	610AD-770AD	FN210	Obränt ben/Häst eller nöt	422489	Fyllning

Osteologi: Endast ett rörbensfragment från ett större djur som nötkreatur eller häst påträffades i en fyllning (422489) från konstruktionen av stolpfundamentet.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst	Karpfisk
2631	422489	12,1					

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
419603	Nedgrävning	Konstruktion
422475	Lager fyllning	Destruktion
422481	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
422489	Lager fyllning	Konstruktion
422513	Sten- tegelkonstruktion	Destruktion

Stolpfundament 2632

Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,05 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Anläggningen var belägen under Vattholmavägens vägbank. Övre delen antas vara störd av sentida odling. Ett sentida dike, 0,50 meter brett och 0,25 meter djupt, skar tvärs igenom anläggningen i nord-sydlig riktning
YTTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: rundad Längd: 1,48 meter Bredd: 1,40 meter Djup, från frambanad markyta: 0,80 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,90 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den västra halvan kontextuellt. Sektionerna dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den östra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslöv.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom under Vattholmavägen vid bortschaktning av vägbanken. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med tre uppstickande större stenar i ytan i östra delen.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (419619) var rundad med oregelbundna nedgrävningskanter och oregelbunden botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (422515) bestående av ett mindre antal större naturstenar, huvudsakligen granit, samt några mindre dito. Mängden sten i skoningen var jämförelsevis liten. Stenarna låg kring det stenfria utrymmet i nedgrävningens centrala del, dock saknades större stenar i den västra delen. En större sten som återfanns centralt i gropens botten, under det egentliga stenfria utrymmet, skulle kunna vara en skoningssten som rasat in vid en destruktionsfas. Några av stenarna stack upp upp till 0,10 meter över frambanad markyta. Stenstorleken varierade från 0,10 till 0,55 meter.

Fyllning:

I nedgrävningen fanns en fyllning av gråbrun lera (422514). Denna återfanns såväl mellan skoningsstenarna i nedgrävningens ytterkanter, som i den, centrala stenfria delen. Det kan antas att en trästolpe stått i den stenfria delen, men det gick ej att urskilja någon avvikande fyllning.

Träkonstruktion:

Det påträffades inga trärester, men det antas att det har stått en trästolpe i det stenfria utrymmet i gropens centrala del. Detta utrymme hade ett diametermått kring 0,50 meter.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (419619) grävts har en kraftig trästolpe placerats stående i gropens södra del. Utrymmet mellan stolpen och nedgrävningskanterna har fyllts med lera (422514) och stenar (422515).

Destruktion

2. Trästolpen har tagits bort varvid delar av fyllningen har grävts upp. En större sten har då rasat ned i utrymmet efter stolpen varefter detta återfyllts med samma typ av material som den ursprungliga konstruktionsfyllningen (422514).

FYND

Inga fynd påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
419619	Nedgrävning	Konstruktion
422514	Lager fyllning	Destruktion
422515	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2633

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,00 m ö.h.
UNDERLAG	
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling, matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter. Endast fyra stenar var synliga i ytan men det fanns också några grunda gropar samt mindre diffusa lerigare ytor vilka kan vara spår av försvunna stenar. Omrörd ner till ett djup om 0,15 meter, ställvis 0,40 meter. Ett mycket tunt och ytligt dike skar den yttersta kanten i öster
YTTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,60 meter Bredd: 1,60 meter Djup, från frambanad markyta: 0,80 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,95 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. En arbetsgrop grävdes med maskin. Därefter undersöktes den sydsydöstra halvan kontextuellt med skärslev. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den nordnordöstra halvan undersöktes.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom under Vattholmavägen vid bortschaktning av vägbanken. Det skars i sin yttersta östra kant av ett mycket ytligt dike. I den rundade mörk färgningen fanns fyra stenar (0,20-0,50 meter) i den sydöstra sidan men det fanns också några mindre gropar och diffusa mindre lerigare fläckar i ytan.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (419634) var rundad med lutande sidor och plan botten.

Stenkonstruktion:

Stenskoningen (422494) utgjordes av förhållandevis få stenar, huvudsakligen moränmaterial. De grupperade sig i två storleksintervall; 0,10-0,25 meter samt 0,40-0,60 meter. Förutom moränstenar ingick ett mindre antal eldpåverkade stenar i konstruktionen. Stenarna fanns delvis på nedgrävningens sidor som delar av en intakt konstruktion men också inrasade, både i botten och centralt. Några av de stora stenarna var tydligt placerade i vertikalt läge.

Fyllning:

Området i nedgrävningens centrum och på något ställe ända ner till botten, utfylldes av gråbrun lera med inslag av kol, bränd lera, småsten och eldpåverkad sten (422492). I leran fanns också järnutfällning-

ar. Ljusgrå lera med järnutfällning och ett litet inslag av eldpåverkade stenar (422493) låg i nedgrävningens ytterkanter och botten samt även i stenkonstruktionen. Övergången mellan de båda fyllningarna var i väster diffus.

Träkonstruktion:

Det fanns inga spår av någon stolpe i konstruktionen och den i sig ger heller inte någon information om stolpens storlek.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (419634) grävts har stenar (422494) placerats i ytterkanterna i botten samt eventuellt också på ytterkanterna högre upp. Samtidigt har lätt kulturpåverkad lera (422493) fyllts på mellan stenarna och även i botten. Därefter har stolpen placerats i gropen och denna har fyllts ut med fler stenar samt mer av samma lera.

Destruktion

2. Stolpen har sedermera tagits bort. Detta har skett genom att fyllningen i centrum grävts upp. I anslutning till borttagandet av stolpen har stenar från konstruktionen rasat in mot centrum och även ner i botten. Konstruktionen har rörts om så pass mycket att den kulturpåverkade fyllning (422492) som förts på eller hamnat i hålrummet i centrum, på ett ställe kommit att nå ända ner till nedgrävningens botten.

FYND

Inga fyndpåträffades.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

Vid undersökningen framkom en lukt av dynga. Dessutom syntes ställvis i ytan en ljusblå beläggning som skulle kunna vara s.k. vivianit vilket kan ha samband med att det i fyllningarna fanns järnutfällningar.

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
419634	Nedgrävning	Konstruktion
422492	Lager fyllning	Destruktion
422493	Lager fyllning	Konstruktion
422494	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2634

Jonas Wikborg

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,05 m ö.h.
UNDERLAG	lera
BEVARINGSGRAD	Anläggningen var belägen under Vattholmavägens vägbank. Övre delen antas vara störd av sentida odling. Ett sentida dike, 0,50 meter brett, skar tvärs igenom anläggningen i nord-sydlig riktning. Recenta fynd i stolpfundamentets botten visar att hela fyllningen är omörd.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: rundad Längd: 1,68 meter Bredd: 1,50 meter Djup, från frambanad markyta: 0,90 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,10 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: Den senaste destruktionsfasen då hela fyllningen rörts omkring i samband med dikesgrävningen kan utifrån fyndmaterialet tidfästas till 1900-talet e. Kr.

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Sektionerna dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslöv.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid schaktning under Vattholmavägens vägbank. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med några större uppstickande större stenar i ytterkanterna. Genom den centrala delen skar ett dike i nord-sydlig riktning I dikets fyllning fanns ett rikligt inslag av små rundade stenar.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (419644) var rundad med oregelbundna nedgrävningskanter och oregelbunden botten.

Stenkonstruktion:

I hela nedgrävningen, mest koncentrerat i de centrala delarna, fanns stora mängder naturstenar (422602), huvudsakligen granit. Stenarna antas till stor del vara ursprungliga skoningsstenar som rörts omkring i samband med den senare dikesgrävningen dikesgrävningen.

Fyllning:

I hela nedgrävningen fanns en fyllning (422601) av gråbrun lera med inslag av grönskimrande dito av samma typ som omkringliggande underlag. I övre delen fanns en avvikande fyllning bestående av brun lera med ett stort inslag av rundade stenar.

Träkonstruktion:

Det påträffades inga trärester. Eftersom hela fyllningen föreföll att vara omrörd kan man inte uttala sig om storleken på någon eventuell stolpe.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (419644) grävts har en kraftig trästolpe placerats stående i gropens södra del. Utrymmet mellan stolpen och nedgrävningskanterna har fyllts med lera och stenar (422602).

Destruktion

2. I samband med sentida dikesgrävning (422603) har fyllningen (422601) i hela gropen rörts om varvid recent fyndmaterial såsom porslin hamnat i fyllningen.

FYND

Porslinsfragment (ej tillvarataget) i 422601, 0,10 meter över nedgrävningens botten.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
419644	Nedgrävning	Konstruktion
422601	Lager fyllning	Destruktion
422602	Sten- tegelkonstruktion	Destruktion
422603	Lager fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2635

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,1 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen något störd av sentida/historisk odling samt vägbanken till Vattholmavägen. Stenkrets i ytan i det närmaste komplett. Ett dike har orsakat en ytlig störning på den västra kanten. Centralt fanns överst en 0,10 meter djup rest av ett äldre odlingslager (416517)
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,40 meter Bredd: 1,40 meter Djup, från frambanad markyta: 0,82 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,99 meter

DATERING

Dateringsspann: 650-780 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: obrända djurben i destruktionsfyllningen har ¹⁴C-daterats till vendeltid (Ua-50595)

Sammantagen datering: Det är oklart hur gamla benen var när de hamnade i gropan, men de visar att destruktionsen inte kan vara äldre än ca 650 e.Kr.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbanning rensades anläggningen och lodfotograferades. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin och därefter undersöktes den västra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den östra halvan undersöktes. Anläggningen grävdes med skärslev.

BESKRIVNING

Stenkonstruktionen framkom under Vattholmavägen vid bortschaktning av vägbanken. Efter rensning framstod den som en rundad mörkfärgning med en närmast komplett krets av i huvudsak större stenar i ytterkanterna. Centralt i anläggningen fanns ett stenfritt utrymme. Den västra kanten hade skadats ytligt av ett dike.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (419661) var rundad med vertikal sida i norr och lutande sida i söder. Bottnen var plan.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (422201) bestående av kantiga och rundade moränstenar, huvudsakligen av granit. Stenarna låg tätt packade kring det stenfria utrymmet i nedgrävningens centrala del och stenkretsen fanns även i ytan. Stenstorleken varierade från 0,10 till 0,70 meter. Några av stenarna stack upp 0,10 - 0,15 meter över frambanad markyta. Stenkonstruktionen förefaller vara i det närmaste intakt.

Fyllning:

Utrymmet i nedgrävningens ytterkanter och kring stenskoningen utfylldes av gråbrun flammig lera med lite järnutfällningar (422172). Överst i centrum fanns ett 0,10 meter djupt skikt av gråbrun lera (416517)

vilket bör vara resterna av ett odlingslager från modern eller historisk tid. Detta överlagrade ett stolpavtryck (422173) som var fyllt med mörkt gråbrun lera med vissa mindre inslag av ljusbruna och rostbruna fläckar. I fyllningen fanns även kol samt obrända djurben (FN211-214). Stolpavtrycket var rundat och cirka 0,50 meter i diameter samt 0,70 meter djupt.

Träkonstruktion:

Det fanns inga direkta spår av en stolpe i konstruktionen. Det ovan nämnda stolpavtrycket (422173) visar dock tydligt att en sådan funnits. Avtrycket har sannolikt uppkommit genom att stolpen grävts upp och dess diametermått (cirka 0,50 meter) bör därför vara större än själva stolpens storlek. Stolpen har varit placerad centralt i nedgrävningen och mitt i stolpradens längdriktning.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (419661) grävts har en trästolpe placerats i gropen. Utrymmet kring stolpen har fyllts ut med delar av de uppgrävda massorna (422172) samt stenar (422201).

Destruktion

2. Stolpen har senare tagits bort varefter utrymmet efter den borttagna stolpen har återfyllts av inrasad lera (422173). Stenskoningen har bara berörts marginellt av detta. I samband med detta har obrända djurben (FN211-214) rasat ned uppe från den dåvarande markytan.

FYND

Djurben, se osteologi nedan.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-50596	1317±30	650AD-770AD	650AD-780AD	FN214	Obränt ben/Nöt	422173	Stolpavtryck

Osteologi: I en fyllning (422173) från konstruktionen av stolpfundamentet förekom delar av ett pannben och mellanfotsben av nötkreatur.

Stolp-fundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Svin	Får/get	Häst	Karpfisk
2635	422173	63,7	2				

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING -

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
419661	Nedgrävning	Konstruktion
422172	Lager fyllning	Konstruktion
422173	Lager fyllning	Destruktion
422201	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2636

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,10 m ö.h.
UNDERLAG	
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling samt vägbanken till Vattholmavägen. Endast en sten synlig i ytan. Större delen av fyllningen föreföll vara omörd.
YTTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 2,3 meter Bredd: 1,7 meter Djup, från frambanad markyta: 1,02 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,17 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin och därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med spade. Initialt hade en mindre rundad mörkfärgning (cirka 0,40 meter i diameter) urskilts i ytan just sydöst om den synliga stenen. Någon nedgrävning eller mörkfärgning kunde dock inte ses i profilsnittet.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet var beläget under Vattholmavägen och framkom när vägbanken schaktades bort. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med en större sten i ytan. I anslutning till stolpfundamentet var det naturliga underlaget något kulturpåverkat i den frambanade ytan på dess norra sida.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (419674) var rundad till oval i plan. I söder var nedgrävningens kant svagt lutande medan den i norr snarast var vertikal med en flack vid utvidgning i ytan. Tolkningen av denna är oklar.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (422187) bestående av relativt få rundade och kantiga moränstenar, huvudsakligen av granit. Ett mindre antal skörbrända stenar ingick eventuellt också i stenskoningen. Endast en sten var synlig i ytan och denna stack upp cirka 0,15 meter. Stenstorleken varierade från 0,05 till 0,60 meter och de större stenarna dominerade. Stenarna låg relativt glest i nedgrävningens yt-

terkanter och en del stenar fanns även centralt i den undre delen av fyllningen. I norr fanns ett parti där stenarna låg tätare och mer inpassade mot varandra. Detta representera sannolikt en närmast oskadad del av stenkonstruktionen.

Fyllning:

I nedgrävningen har endast en fyllning dokumenterats. Den utgörs av brungrå silt med inslag av kol samt skärvig och skörbränd sten (422570). Mot botten, under stenarna, var fyllningen mer lerig och grå.

Träkonstruktion:

Inga spår av någon träkonstruktion kunde urskiljas.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (419674) grävts har en stolpe placerats i gropen. Därefter har utrymmet kring den fyllts med delar av den uppgrävda leran (4225270) samt stenar (422187).

Destruktion

2. Stolpen har senare tagits bort. Detta har gjorts genom att leran i nedgrävningens centrum grävts upp. Stora delar av stenkonstruktionen har rubbats i samband med detta och några stenar har hamnat på nedgrävningens botten. Stenar från den övre delen av konstruktionen kan ha försvunnit vid detta tillfälle och/eller senare. Huvudparten av fyllningen (422570), som ej gick att särskilja från konstruktionsfyllningen, bör härröra från detta tillfälle.

FYND

Inga fynd.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
419674	Nedgrävning	Konstruktion
422187	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
422570	Lager fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2637

Se figur 10c.

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP
BELÄGENHET
NIVÅ
UNDERLAG
BEVARINGSGRAD

Stolpfundament
Vattholmavägen norra
19,10 m ö.h.
Lera
Övre delen störd av sentida/historisk odling. Endast ett mindre antal stenar var synliga i ytan. Centralt fanns en rest av ett odlingslager (416517). Konstruktionen var dessutom belägen under Vattholmavägen varför ytterligare skador kan ha uppkommit i samband med att denna anlades.

YTTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER

Form i plan: Rundad
Längd: 1,8 meter
Bredd: 1,80 meter
Djup, från frambanad markyta: 1,04 meter
Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,19 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin och därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen grävdes med skärslev och spade.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid bortschaktning av Vattholmavägens vägbank. Efter rensning framstod den som en rundad mörkfärgning med några stenar av varierande storlek synliga i ytan. Merparten av dessa varvar belägna i den norra halvan av mörkfärgningen med viss dragning mot ytterkanterna. Ett närmast stenfritt utrymme fanns mot den östra sidan. Detta område utfylldes av resterna av ett äldre odlingslager (416517). Konstruktionen är skadad av odling men kanske också av Vattholmavägen vägbank.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (419690) var rundad med lutande sidor. Botten var plan med hade en viss oregelbundenhet i väster.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (422200). I ytan var denna synlig som ett antal stenar, främst belägna i den norra delen. Dessa stack upp 0,10-0,15 meter över frambanad yta. Stenmaterialet utgjordes av kantiga och rundade moränstenar, huvudsakligen av granit och de var 0,15-0,60 meter stora. Stenarna låg i nedgrävningens ytterkant kring ett i det närmaste stenfritt utrymme. Skoningen var delvis ganska tät, framförallt i den västra delen och dominerades av större stenar. På den östra sidan fanns endast sten högt upp i nedgrävningen. Närmast stolpen fanns mindre, kantiga och runda stenar (0,10-0,20 meter stora) vilka låg inkilade mot varandra och stolpen.

Fyllning:

I nedgrävningens ytterkanter och kring stenskoningen fanns grå lera (422221). I det stenfria utrymmet ovanför den trärest som fanns i botten fanns lera som var mycket likartad och nästan bara gick att urskilja på så sätt att den hade inslag av skärvig och skörbränd sten (422204). Denna utgör ett avtryck av stolpen. Det är något oklart om avtrycket syntes ända upp mot den frambanade ytan.

Träkonstruktion:

På nedgrävningens botten påträffades en rutten och delvis förmultnad stolpe (423607). De centrala delarna var försvunna och i den norra delen fanns endast en tunn lins av trä medan det i den södra delen fanns trä som var upp till 0,06 meter tjockt. Stolpresten var 0,13 meter hög. Den ursprungliga diametern uppskattades till 0,45-0,50 meter. Formen bör ha varit rundad. Stolpen var belägen just sydöst om nedgrävningens mittpunkt och stod direkt mot den östra kanten och på nedgrävningens botten. Däremot var stolpen belägen mitt i stolpradens längdriktning.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropan (419690) grävts har stenar (422204), mestadels av större storlek men även mindre, placerats mot nedgrävningens sidor. Dock inte ända ner mot botten på den östra sidan. Samtidigt med detta har lera (422221) fyllts på. Därefter har stolpen placerats i gropan och denna har fyllts ut med mer stenar samt mer av samma fyllning.

Destruktion

2. Stolpen har med tiden börjat ruttna och de övre delarna har tagits bort. Detta bör ha gjorts genom att åtminstone delar av fyllningen grävts upp. I botten har en ännu intakt del av stolpen blivit kvar. Utrymmet där stolpen har funnits har, medvetet eller på naturlig väg genom inras, kommit att fyllas ut med kulturpåverkad lera (422204) från ytan. Det finns inga tydliga tecken på att stenkonstruktionen rubbats nämnvärt i samband med borttagandet av stolpen.

FYND

Inga fynd.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING -

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
419690	Nedgrävning	Konstruktion
422200	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
422204	Lager fyllning	Destruktion
422221	Lager fyllning	Konstruktion
423607	Träkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2638

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,2 m ö.h.
UNDERLAG	
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av odling under historisk eller modern tid. Nedgrävningens översta skikt (0,10-0,30 meter djupt) utgjordes av en rest av odlingslager (416517). Endast två eller tre större stenar var synliga i ytan före undersökning. Före avbaning täcktes området av Vattholmavägens vägbank
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,7 meter Bredd: 1,4 meter Djup, från frambanad markyta: 1,2 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,30 meter

DATERING

Dateringsspann: 420–580 e.Kr.

Konstruktion: Rester efter själva stolpen har ¹⁴C-daterats till folkvandringstid-tidig vendeltid (Ua-31685), en dendrodatering visar på 463-(630) e.Kr.

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: ¹⁴C-datering visar att virket till stolpen fällts under folkvandringstid-tidig vendeltid, tidigare än så kan inte stolpfundamentet vara konstruerat.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och fotograferades. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin och därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen grävdes med skärslev och spade. Grundvatten sipprade in vid nedgrävningens botten.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom vid bortschaktning av vägbanken under Vattholmavägen. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med två, tre större stenar i nedgrävningens ytterkanter. Övre delen störd av odling. Ett äldre odlingslager (416517) fanns i nedgrävningens översta del.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (416622) var rundad med något lutande sidor och en plan botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning bestående av mestadels kantiga naturstenar, huvudsakligen av granit. Stenarna låg tätt packade i ytterkanterna kring ett utrymme som i de översta 0,40-0,60 metrarna var närmast stenfritt. Vid den aktuella nivån fanns ett skikt med främst mindre stenar (0,10-0,30 m) som täckte större delen av utrymmet i mitten. I botten, under ett djup av cirka 0,40-0,60 meter, låg större och mindre stenar tätt kring en intakt stolpe. I ytan stack ett par tre av stenarna upp omkring 0,10 meter över frambanad markyta. Stenstorleken varierade från 0,10 till 1,00 meter.

Fyllning:

I nedgrävningen fanns fyra fyllningar varav den översta, ett odlingslager (416517). inte har något samband med själva stolpfundamentet. Under denna låg ljusbrun siltig lera med inslag av kol och bränd lera (416779). Denna fyllning var mest distinkt centralt i nedgrävningen och tonade mot sidorna och stenskoningen ut mot en närmast opåverkad lera. Under ett skikt av mindre stenar på 0,40-0,60 meters djup fanns centralt blågrå lera (417389) vilken omgav en intakt stolpe. I nedgrävningens ytterkanter, kring själva stenskoningen, fanns gråbrun opåverkad lera (1000402).

Träkonstruktion:

En stolprest (417382) påträffades på 0,80 meters djup. Den var oval, 0,45 x 0,40 meter samt 0,40 meter hög. Stolpen stod strax söder om nedgrävningens centrum och förskjuten något mot öster i förhållande till stolpradens längdriktning. Stolpen stod tätt mot stenkonstruktionen på den södra sidan men det är oklart vilket förhållandet var i den norra delen av nedgrävningen.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har stenar placerats mot nedgrävningens sidor. Samtidigt med detta har, åtminstone i nedgrävningens undre delar en opåverkad lera, sannolikt från grävandet av själva gropen, påförts kring stenarna (1000402). Därefter har stolpen placerats i gropen och denna har fyllts ut med mer stenar samt en blågrå lera (417389).

Destruktion

2. Stolpen har senare tagits bort. Detta har sannolikt gjorts genom att leran i nedgrävningens centrum grävts upp. Möjligen kan den övre delen av stolpen vid tidpunkten ha varit rutten och det är denna som har tagits bort. Stenkonstruktionen har rubbats i samband med urgrävningen och ett skikt med mindre stenar från denna har hamnat ovanför den bevarade stolpen. Den fyllning som återfanns centralt (416779), är kulturpåverkad och har sannolikt påförts efter urgrävningen. Troligen har dock vissa delar av den övre delen av stenkonstruktionen förblivit intakt efter urgrävningen och möjligen hör fyllningen i den övre delen av ytterkanten till själva konstruktionsfasen.

FYND

Inga fynd påträffades.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-31685	1548±30	430AD-560AD	420AD-580AD	1000031	Ved/Tall	417382	Stolpe

Osteologi: -*Vedart:*

Provnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id	Strat obj typ
1000031	Ved	Tall		417382	Träkonstruktion

Dendro: 436-(630) e. Kr.

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
416622	Nedgrävning	Konstruktion
416779	Lager fyllning	Konstruktion
416817	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
417382	Träkonstruktion	Konstruktion
417389	Lager fyllning	Konstruktion
1000402	Lager fyllning	Konstruktion

Stolpfundament 2639

Se figur 10d.

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,10 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling samt vid anläggandet av Vattholmavägen. Själva vägbanksfyllningen låg mot ytan
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,8 meter Bredd: 1,6 meter Djup, från frambanad markyta: 1,12 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,35 meter (bedömning från foto)

DATERING

Dateringsspann: 340–540 e.Kr.

Konstruktion: Stolprest ¹⁴C-daterad till yngre romersk järnålder-folkvandringstid (Ua-31684), en dendrodatering av stolpen visar på 355-(630) e.Kr.

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Dateringarna av stolpen visar att trädet fällt under yngre romersk järnålder eller folkvandringstid, tidigare än så kan inte stolpen vara rest.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och fotograferades. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin och därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslev och spade.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet var beläget under Vattholmavägens östra vägbank och framkom vid bortschaktning av denna. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med några större och mindre stenar i ytterkanterna. Den centrala delen av anläggningen var i det närmaste stenfri. På nedgrävningen östra kant fanns en störning eller möjligen ett sentida stenlyft (1000388). Denna var omkring 0,60 meter i diameter och 0,16 m djup.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (416556) var rundad med lutande sidor och oregelbunden, närmast trappstegsformad, botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (417035) bestående av rundade och kantiga naturstenar, huvudsakligen av granit. Stenarna låg tätt i nedgrävningens ytterkanter och utgjordes både av större (0,30-0,60 meter) och mindre (0,06-0,15 meter) stora stenar. I centrum fanns, cirka 0,40-0,50 meter under ytan, ett skikt av mindre stenar vilka även låg i färgningen efter stolpen (417170). I nedgrävningens botten, kring den bevarade träresten (417171) låg större och mindre stenar tätt mot stolpen.

Fyllning:

Överst i nedgrävningens ytterkanter fanns gråbrun sandig silt (417169) vilken också omgav i det närmaste hela stenkonstruktionen. Ett mindre område centralt utgjordes av brungrå sandig silt med inslag av kol, bränd lera och småsten, tolkat som ett avtryck av en stolpe (417170). Området var cirka 0,45 meter i diameter och 0,70 meter djupt och övergick vid sin botten i en stolprest (se nedan). Närmast kring denna stolprest fanns blågrå lera (1000394).

Träkonstruktion:

Ungefär 0,70 meter under ytan påträffades en rest av trästolpen (417171) i vertikalt läge. Denna överlagrades av ett skikt av mindre stenar vilka även låg i det stolpavtryck (417170) som fanns ovanför trästycket. Stolpen utgjordes av en kluva av tall som var 0,39 x 0,31 meter samt 0,40 meter hög. Sammantaget hade stolpavtrycket och stolpen en höjd om 1,04 meter. Stolpen var placerad strax söder om nedgrävningens centrum men centralt i stolpradens huvudlinje.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen grävts har större och mindre stenar (417035) placerats i nedgrävningens ytterkant. I samband med detta har gråbrun sandig silt (417169) fyllts på kring stenarna och i botten har även blågrå lera (1000394) från underlaget hamnat kring stolpen. Därefter har stolpen placerats i gropen och denna har fyllts ut med mer stenar.

Destruktion

2. När stolpen varit delvis ruten har delar av den kunnat dras upp ur nedgrävningen. Den del som funnits i botten (417171), i anslutning till fuktförande lera (1000394), har dock bevarats och blivit kvar i gropen. Det utrymme där den övre delen av stolpen har funnits har efter borttagandet utfyllts av kulturpåverkad sandig silt (417170). I samband med borttagandet av stolpen har jorden rörts om och ett skikt med mindre stenar har hamnat i centrum, ovanför den bevarade stolpen.

FYND

Inga fynd påträffades.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov-/fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-31684	1632±30	380AD-530AD	340AD-540AD	417179	Ved/Tall	417171	Stolpe

Osteologi: -

Vedart:

417179	Ved	Tall	Stock sånd för dendrodatering	417171	Träkonstruktion
--------	-----	------	-------------------------------	--------	-----------------

Dendro: 355-(630) e.Kr.

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
416556	Nedgrävning	Konstruktion
417035	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
417169	Lager fyllning	Konstruktion
417170	Lager fyllning	Konstruktion
417171	Träkonstruktion	Konstruktion
1000388	Störning	Destruktion
1000394	Lager fyllning	Konstruktion

Stolpfundament 2640

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,00 m ö. h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen täcktes före undersökning av ett sentida odlingslager (416517) genom vilket några av stenarna stack upp igenom. En del stenar tycks saknas i ytan, framförallt i den östra delen
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,60 meter Bredd: 1,50 meter Djup, från frambanad markyta: 0,90 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: Uppgift saknas.

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Det visade sig att nedgrävningen täcktes av ett cirka 0,10 meter tjockt odlingslager vilket rensades bort före undersökningen. En arbetsgrop grävdes med grävmaskin och därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen grävdes med skärlev och spade. I arbetsgropens botten sipprade grundvatten in.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet framkom under odlingslagret (416517) under den västra slänten till Vattholmavägens vägbank. Efter rensning framstod det som en rundad mörkfärgning med stenar i ytterkanten. I den västra halvan utgjordes dessa av både större (upp till 0,45 meter) och mindre stenar medan det i öster fanns spridda mindre stenar. Centralt i anläggningen fanns endast enstaka mindre stenar.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (416542) var rundad med lutande sidor och oregelbunden botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (416752) bestående av rundade och kantiga naturstenar, huvudsakligen granit. Stenarna låg ställvis tätt packade kring ett utrymme i nedgrävningens centrala del där det endast fanns enstaka stenar. Skoningen var rikligare i nedgrävningens västra halva. Några av stenarna, även större, stack upp över frambanad markyta vilken täcktes av ett cirka 0,10 meter tjockt odlingslager (416517). Stenstorleken har utifrån fotografier bedömts varierat från 0,05 till 0,45 meter.

Fyllning:

I nedgrävningen fanns överst mörkt gråbrun siltig lera med inslag av skärvig och skörbränd sten samt kol och sot och ett mindre fragment av obränt ben. Fyllningen omgav en del av stenpackningens övre delar och var i centrum cirka 0,60 meter djup. Under denna och upp på sidan i öster låg något ljusare gråbrun lera vilken också omgav delar av stenskoningen. Övergången mellan de båda lagren var mycket diffus.

Träkonstruktion:

Det fanns inga spår av någon träkonstruktion i nedgrävningen.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (416542) grävts har stenar (416752) placerats i nedgrävningens ytterkant. I samband med detta har också gråbrun lera (1000377) fyllts på i ytterkanterna, i botten och mellan stenarna. Därefter har sannolikt en stolpe placerats i gropen och denna har fyllts ut med mer stenar.

Destruktion

2. Stolpen har avlägsnats utan att lämna några spår efter sig. Stenkonstruktionen förefaller vara delvis inrasad i utrymmet efter den borttagna stolpen. Sannolikt har stolpen tagits bort genom att gropens övre del har grävts ur varvid stenkonstruktionen rasat in. Den övre fyllningen (416778) har återfyllts med kulturpåverkad jord (416778) och kommer sannolikt från den dåvarande markytan.
3. Gropens övre del har under historisk och/eller modern tid skadats vid åkerbruk varvid en del av fyllningen (416778) försvunnit och det odlingslager (416517) som omgav de översta stenarna hamnat på dess plats.

FYND

Inga fynd påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart:

Makrofossil:

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
416542	Nedgrävning	Konstruktion
416752	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
416778	Lager fyllning	Destruktion
1000377	Lager fyllning	Konstruktion

Stolpfundament 2641

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	19,10 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Stolpfundamentet var beläget i den västra kanten av Vattholmavägens vägbank. Den övre delen var något skadad på så sätt att en del stenar, främst mindre bör ha försvunnit från nedgrävningens övre del.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,75 meter Bredd: 1,75 meter Djup, från frambanad yta: 1,00 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,05 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades stolpfundamentet och fotograferades. Därefter undersöktes den norra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den södra halvan undersöktes. Undersökningen gjordes med skärslev, spade och fyllhammare.

BESKRIVNING

Nedgrävningen var belägen under vägslänten på den västra kanten av Vattholmavägen. Stolpfundamentet framträdde vid undersökningstillfället som en halvcirkelformad mörkfärgning, i den norra delen hade mindre och större kantiga och rundade stenar blottlagts.

Nedgrävning: Nedgrävningens (417308) form i plan var rundad, sidorna lutande och botten oregelbunden.

Stenskoning: En tät stenskoning med väl inpassade stenar fanns i nedgrävningens ytterkanter (416901). Stenmaterialet utgjordes av rundade och kantiga moränstenar, huvudsakligen av granit. En del av de mindre stenarna var skärviga och skörbrända men merparten av stenarna var obearbetade. Två storleksgrupper fanns i materialet: 0,02-0,05 samt 0,20-0,50 meter.

Fyllning: I nedgrävningens ytterkanter och i botten fanns gråbrun lera med visst inslag av skärvig och skörbränd sten (1000372). Denna fyllning utgjordes av i det närmast opåverkad lera från området. Fyllningen omgav stenskonstruktionen. Området innanför stenskonstruktionen utgjordes av mörkt gråbrun lera med inslag av skärvig och skörbränd sten (417308).

Stolpe: Det framkom inga spår av någon stolpe i konstruktionen.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (416525) grävts har en trästolpe placerats i gropen. Utrymmet kring stolpen har fyllts med stenar (416901), mestadels av större storlek men även mindre, skärviga och skörbrända. Samtidigt med detta har lätt kulturpåverkad lera från omgivningen (inslag av skärviga och skörbrända stenar (1000372) fyllts på.

Destruktion

2. Stolpen har senare tagits bort. Detta har sannolikt gjorts genom att leran i nedgrävningens centrum grävts upp. Stenkonstruktionen har rubbats i samband med detta och någon enstaka sten har hamnat på nedgrävningens botten. När stolpen tagits bort tycks utrymmet för stolpen ha fyllts igen med kulturpåverkad mörkt gråbrun lera med inslag av skärviga och skörbrända stenar (417308).

FYND

Inga fynd påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

Vid undersökningen visade det sig att grundvatten sipprade fram cirka 0,70 meter under den framschaktade ytan.

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
416525	Nedgrävning	Konstruktion
416901	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
417308	Lager fyllning	Destruktion
1000372	Lager fyllning	Konstruktion

Stolpfundament 2642

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	18,70 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Nedgrävningen sannolikt något störd i de övre delarna i öster och väster av recent nedgrävning respektive vägdike. Detta var dock mycket svårt att urskilja då de olika fyllningarna var lika (se även nedan).

YTTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,60 meter Bredd: 1,25 meter Djup, från frambanad markyta: 0,50 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: Oklart
------------------------------	---

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och fotograferades. Därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med skärslev, spade och fyllhammare. Förutsättningarna för att urskilja nedgrävningens form var obefintliga eftersom fyllningen och den omgivande orörda leran utgjordes av samma material. Dessutom hade då undersökningen inleddes redan ett djupt schakt grävts på den västra sidan medan grässvål fortfarande fanns kvar på den östra sidan.

BESKRIVNING

Stolpfundamentet var beläget under den västra kanten av Vattholmavägen och diket tangerade den västra sidan av anläggningen. Stolpfundamentet framträdde vid undersökningstillfället som en samling mindre och större kantiga stenar med ett schakt på den västra sidan och grästorv på den östra.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (416736) var rundad med vertikala sidor och plan botten.

Stenkonstruktion:

I nedgrävningen fanns en stenskoning (416800) bestående av ett trettiotal naturstenar, huvudsakligen av granit. De var både rundade och spräckta, merparten var 0,10-0,20 m stora medan omkring tio var 0,35-0,55 m stora. Stenarna låg tätt packade kring i hela nedgrävningen och var inkilade mot varandra. Några av stenarna var synliga i ytan och någon låg helt och hållet på den frambanade markytan.

Fyllning:

I nedgrävningens fanns en fyllning av grå lera (417082) vilken inte gick att skilja från den omgivande orörda leran.

Träkonstruktion:

Det fanns inga spår av någon trästolpe i konstruktionen.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

Konstruktion

1. Efter att gropen (416736) grävts har en trästolpe placerats i den varefter utrymmet kring stolpen fyllts med stenar (416800) och grå lera (417082), sannolikt från själva grävandet av gropen.

Destruktion

2. Den förmodade stolpen har senare tagits bort varvid stenar och lera från konstruktionen rasat ned i utrymmet efter den.

FYND

Inga fynd påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
416736	Nedgrävning	Konstruktion
416800	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
417082	Lager fyllning	Konstruktion

Stolpfundament 2643

Ann Lindkvist

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Vattholmavägen norra
NIVÅ	18,70 m ö.h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Merparten av anläggningen har försvunnit i samband med att det vägdike på vars botten fundamentsgropen påträffades grävdes. Bevarat djup 0,30 meter
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad Längd: 1,20 meter Bredd: 1,20 meter Djup, från frambanad markyta (bevarat i botten av dike): 0,30 meter. Djup, från topp av uppstickande stenar: -

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: -

Brukning: -

Destruktion: -

Sammantagen datering: Inga dateringar föreligger från stolpfundamentet, men det antas vara samtida med de andra i stolpraden.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och fotograferades. Därefter inleddes undersökningen genom att det dike som överlagrade gropen tömdes. Undersökningen skedde kontextuellt i profil men någon skalnlig profilritning upprättades ej. Anläggningen undersöktes med spade och skärslöv.

BESKRIVNING

Resterna av stolpfundamentet påträffades på botten av ett dike som flankerade Vattholmavägens västra sida. Området är beläget i öppen åkermark. Diket var omkring 0,30 meter djupt och nedgrävningen syns främst genom en antydning på dikets västra sida. Dessutom kunde den lokaliseras genom avstånden från i omkringliggande stolpfundamenten. Fyllningen i anläggningen var mycket svår att skilja från den omgivande orörda leran och det var främst de stenar som fanns kvar av stenskoningen som gjorde att den säkert kunde hittas. Den bevarade delen var 0,30 meter djup.

Nedgrävning:

Nedgrävningen (416518) var mycket oklar och kunde främst urskiljas i väster. Formen i plan var rundad men formen på nedgrävningskanter, sidor och botten kunde inte bedömas.

Stenkonstruktion:

Tre stenar bedöms utgöra resterna av en stenskoning (417282). Dessa utgjordes av naturstenar och var 0,15-0,35 meter stora.

Fyllning:

I nedgrävningen fanns en fyllning av mörkgrå lera (417281) vilken hade exakt samma karaktär som den omgivande orörda leran.

Träkonstruktion:

Det fanns inga trärester eller andra spår av någon stolpe i konstruktionen.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

På grund av att stolpfundamentet endast var fragmentariskt bevarat kan någon tolkning av händelseförloppet inte göras.

FYND

Inga fynd påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: -

Osteologi: -

Vedart: -

Makrofossil: -

ANMÄRKNING

-

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT OCH KONTEXTGRUPPER

Strat objekt id	Strat objekt tolkning	Handling
416518	Nedgrävning	Konstruktion
417281	Lager fyllning	Destruktion
417282	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2644

Malin Lucas

KONSTRUKTIONSTYP:	Stolpfundament
BELÄGENHET	Fridhem
NIVÅ	Frambanad markyta: 18,65 m ö h, anläggningens botten: 18,07 m ö h
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen skadad av en bullervall, dike samt sentida odling; matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,50 meter Bredd: 1,50 meter Djup, från frambanad markyta: 0,58 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,83 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter och uppstickande stenar i stenpackningen gjordes. Inför undersökningen grävdes en arbetsgrop tätt intill nedgrävningens kant i dess östra del. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Stenar i stenpackningen mättes in varefter de rensats fram. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med spade, fyllhammare och skärsliv. Undersökningen försvårades av att grundvattnet trängde upp och vattenfylld gropen. Den tömdes med hjälp av pump och öskar.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under odlingslagret 400000. Efter rensning framstod den som en rundad diffus mörkfärgning med uppstickande stenar. Ett någorlunda stenfritt parti fanns centralt i gropen.

Nedgrävning

Nedgrävningen (410112) var rundad i plan och hade vertikala sidor och plan botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (45045) bestående av natursten, huvudsakligen granit.

Stenarna var i storleken 0,15–0,40 meter. Eftersom den övre delen av gropen var omrörd låg de flesta av skoningsstenarna inte in situ.

Fyllning

Den primära fyllningen (415340) bestod av ljus gråbrun lera med en hel del rottrådar och järnutfällning. Den sekundära fyllningen (415339) har tillkommit när stolpen avlägsnats och bestod av mörkbrun lera.

Stolpe

Spår av stolpen fanns i form av en mörkbrun fyllning (415499) som var c. 0,50 meter brett och 0,30 meter högt. Det var L-format och kan således inte representera hela stolpen.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att en stolpe har placerats i gropen och hållits på plats av stora stenar samt lera.
2. Till destruktions hörde att den övre delen av stolpen har avlägsnats, varvid flera stenar fallit in i det hålrum som skapats. Håligheten har även fyllts med mörkbrun lera.

FYND

Spikar (FN63, FN64, FN65) av järn fanns i den sekundära fyllningen (415339) och kan troligen knytas till det angränsande diket längs Vattholmavägen.

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil: –

Osteologi: –

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Tolkning	Handling
410112	Nedgrävning	Konstruktion
415045	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
415340	Fyllning	Konstruktion
415499	Fyllning	Konstruktion
415339	Fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2645

Malin Lucas

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Fridhem
NIVÅ	Frambanad markyta: 18,45 m ö h, anläggningens botten: 18,17 m ö h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen mycket störd av en bullervall samt skadad av sentida odling; matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 0,90 meter Bredd: 0,90 meter Djup, från frambanad markyta: 0,28 meter Djup, från topp av uppstickande stenar 0,36 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter och uppstickande stenar i stenpackningen gjordes. Inför undersökningen grävdes en arbetsgrop tätt intill nedgrävningens kant i dess östra del. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Stenar i stenpackningen mättes in varefter de rensats fram. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med spade, fyllhammare och skärslev. Undersökningen försvårades av att grundvattnet trängde upp och vattenfylldde gropen. Den tömdes med hjälp av pump och öskar.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under odlingslagret 400000. Efter rensning framstod den som en rundad mörkfärgning med enstaka uppstickande stenar. Anläggningen var påverkad av den generella störningen i området. En bullervall hade också avlägsnats innan undresökning.

Nedgrävning

Nedgrävningen (410096) var rundad i plan och hade oregelbundna sidor och oregelbunden botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (414785) bestående av olikstora naturstenar, huvudsakligen granit. Stenarna var i storleken 0,05–0,30 meter och gav intryck av att ha blivit rubbade.

Fyllning

Gropens primära fyllning (414899) bestod av mörkt brungrå lera med något inslag av kol och bränd lera.

Stolpe

Inga spår av stolpen fanns och inte heller gav stenskoningen någon ledning om stolpens placering, då den var omörd.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att troligen stolpen placerats i gropen och hållits på plats av stenar av olika storlek, samt postglacial lera.
2. Till destruktionen hörde att den ruttna stolpen möjligen har tagits upp, då inga trärester fanns och stenskoningen var omörd. För lite återstod emellertid för att några säkra iakttagelser skulle kunna göras.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil: –

Osteologi: –

ANMÄRKNING

Mycket störd.

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Tolkning	Handling
410096	Nedgrävning	Konstruktion
414785	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
414899	Fyllning	Konstruktion

Stolpfundament 2646

Malin Lucas

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Fridhem
NIVÅ	Frambanad markyta: 18,45 m ö h, anläggningens botten: 18,07 m ö h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av en bullervall samt skadad av kabelschakt och sentida odling; matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,25 meter Bredd: 1,25 meter Djup, från frambanad markyta: 0,38 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,40 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter och uppstickande stenar i stenpackningen gjordes. Inför undersökningen grävdes en arbetsgrop tätt intill nedgrävningens kant i dess östra del. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Stenar i stenpackningen mättes in varefter de rensats fram. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med spade, fyllhammare och skärslev. Undersökningen försvårades av att grundvattnet trängde upp och vattenfylldes gropen. Den tömdes med hjälp av pump och öskar.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under odlingslagret 400000. Efter rensning framstod den som en rundad mörkfärgning med enstaka uppstickande stenar i den västra delen. Anläggningen var påverkad av den generella störningen i området med ett dike i östra kanten. En bullervall hade också avlägsnats innan undresökning.

Nedgrävning

Nedgrävningen (409812) var rundad i plan och hade lutande sidor och plan botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (414706) bestående av olikstora naturstenar, huvudsakligen granit. Stenarna var i storleken 0,05–0,30 meter. Den större delen av stenarna låg i den sekundära fyllningen och det var egentligen bara en sten i den norra kanten som kunde sägas ligga in situ.

Fyllning

Gropens primära fyllning (415344) bestod av ljus brunröd lera. Fyllningen var huvudsakligen bevarad i den norra delen. Den sekundära fyllningen (415345) bestod av mörk brungrå lera och har antagligen uppstått vid avlägsnandet av stolpen.

Stolpe

Inga spår av stolpen fanns och stenskoningen var för omrörd för att vara till någon nytta.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att stolpen har placerats i gropen och hållits på plats av stenar av olika storlek.
2. Till destruktionen hörde att den ruttna stolpen har möjligen har ryckts upp, då inga trärester fanns. Den omrörda sekundärfyllningen och stenpackningen tyder på samma sak.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil: Ett makrofossilprov analyserades från det övergripande objektet, men inget makroskopiskt material påträffades som kan bidra till tolkningen.

Osteologi: –

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Tolkning	Handling
409812	Nedgrävning	Konstruktion
414706	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
415344	Fyllning	Konstruktion
415345	Fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2647

Malin Lucas

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Fridhem
NIVÅ	Frambanad markyta: 18,75 m ö h, anläggningens botten: 18,17 m ö h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av en bullervall samt skadad av sentida odling; matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter. Ett kabelschakt hade grävts genom anläggningens östra del som var ytligt omrörd.
YTTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,30 meter Bredd: 1,30 meter Djup, från frambanad markyta: 0,58 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: –

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter och uppstickande stenar i stenpackningen gjordes. Inför undersökningen grävdes en arbetsgrop tätt intill nedgrävningens kant i dess östra del. Därefter undersöktes den östra halvan kontextuellt. Stenar i stenpackningen mättes in varefter de rensats fram. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den västra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med spade, fyllhammare och skärsliv. Undersökningen försvårades av att grundvattnet trängde upp och vattenfylldes gropen. Den tömdes med hjälp av pump och öskar.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under odlingslagret 400000. Efter rensning framstod den som en rundad mörkfärgning med enstaka uppstickande stenar i den västra delen. Anläggningen var påverkad av den generella störningen i området med ett kabelschakt i östra kanten. En bullervall hade också avlägsnats innan undersökning.

Nedgrävning

Nedgrävningen (409795) var rundad i plan och hade vertikala sidor och plan botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (414057) bestående av olikstora naturstenar, huvudsakligen granit. Stenarna var i storleken 0,15–0,60 meter och de största stenarna återfanns mot kanterna av

gropen. Det fanns en större koncentration stenar i den västra delen än i den östra. Mot mitten av gropen och något mot söder fanns en koncentration av mindre stenar. Dessa låg runt ett relativt stenfritt parti som ungefär motsvarar stolpfärgningen. Stenmaterialet upptog uppskattningsvis 1/3 av fyllningen i gropen.

Fyllning

Gropens primära fyllning (414874) bestod av brungrå lera med något enstaka stänk av kol. Fyllningen var bitvis otydlig, då den var mycket lik omgivande naturlig lera, särskilt i toppen av gropen. Mot botten i den västra delen blev nedgrävningskanten mer tydlig.

Stolpe

I mitten av gropen fanns ett stenfritt område med en från primärfyllningen avvikande fyllning (414969). Detta område har tolkats som en stolpfärgning och den var som tydligast mot botten. Om stolpfärgningen representerar stolpens faktiska utbredning bör en c. 0,38 meter stor stolpe ha stått i gropen. Huruvida stolpen utgjorts av en hel stock eller av en kluva, eller en på något annat sätt bearbetad stock gick inte att avgöra. Några trärester fanns inte. Stolpen tycks ha varit placerad ungefär mitt i gropen med en möjlig liten förskjutning mot väster.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att stora stenar har placerats mot kanterna, särskilt i den västra delen. Därefter har stolpen placerats i gropen och denna har fyllts ut med mer stenar, även mindre, samt postglacial lera.
2. Till destruktionen hörde att stolpen har fått ruttna i gropen vilken genererat en färgning som är mörkt gråbrun och något humös. Den ruttna stolpen har möjligen ryckts upp, då inga trärester fanns. Å andra sidan hade inga stenar direkt fallit in i stolpfärgningen, vilket kan tyda på att stolpen helt förmultnat på ort och ställe.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades. Benmaterial, se nedan.

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil: Ett makrofossilprov analyserades från det övergripande objektet, men inget makroskopiskt material påträffades som kan bidra till tolkningen.

Osteologi: Benmaterialet från stolpfundamentet utgörs endast av vitbrända ben från primärfyllningen (414874). Några av benen är kraniefragment från ett djur i storlek som hund eller får.

Stolpfundament	lager	Vikt (g)
2647	414874	4,0

ANMÄRKNING

–

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Tolkning	Handling
409795	Nedgrävning	Konstruktion
414057	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
414874	Fyllning	Konstruktion
414969	Fyllning-stolpfärgning	Destruktion

Stolpfundament 2648

Malin Lucas

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Fridhem
NIVÅ	Frambanad markyta: 18,85 m ö h, anläggningens botten: 18,00 m ö h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av en bullervall samt skadad av sentida odling; matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter. Skadad av kabelschakt i västra delen.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,60 meter Bredd: 1,60 meter Djup, från frambanad markyta: 0,85 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,15 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter och uppstickande stenar i stenpackningen gjordes. Inför undersökningen grävdes en arbetsgrop tätt intill nedgrävningens kant i dess södra del. Därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Stenar i stenpackningen mättes in varefter de rensats fram. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med spade, fyllhammare och skärslöv. Undersökningen försvårades av att grundvattnet trängde upp och vattenfylldes gropen. Den tömdes med hjälp av pump och öskar.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under odlingslagret 400000. Efter rensning framstod den som en rundad diffus mörkfärgning med uppstickande stenar. Anläggningen var påverkad av den generella störningen i området. En bullervall hade avlägsnats innan undersökning. Ett kabelschakt hade också stört den västra delen av gropen.

Nedgrävning

Nedgrävningen (409778) var rundad i plan och hade något lutande sidor och plan botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (412831) bestående av olikstora naturstenar, huvudsakligen granit. Stenarna var i storleken 0,15–0,60 meter och de största stenarna återfanns mot kanterna av gropen. Mot botten fanns flera större stenar (0,40–0,50 meter) med flat sida nedåt.

Fyllning

Gropens primära fyllning (413570) bestod av gråbrun lera med något enstaka stänk av kol. Leran tolkades vara huvudsakligen återdeponerad steril lera. Inga fynd fanns i fyllningen. En sekundär fyllning (413596) fanns i gropens övre del. Leran här var mörkbrun och har troligen rasat in där stolpen avlägsnats.

Stolpe

Ingen stolpe fanns bevarad men den sekundära fyllningen (413596) tokas som platsen för stolpen, vilken också någorlunda sammanföll med det stenfria partiet i gropens centrum. Den sekundära fyllningen hade en något mot nordväst förskjuten i förhållande till gropens mittpunkt.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att en stolpe har rests och resten av gropen har fyllts ut med mer stenar, av varierande storlek, samt postglacial lera.
2. Till destruktionen hörde att stolpen har avlägsnats och sekundärt material har fyllt håligheten där stolpen stått.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil: Ett makrofossilprov analyserades från det övergripande objektet, men inget makroskopiskt material påträffades som kan bidra till tolkningen.

Osteologi: –

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Tolkning	Handling
409778	Nedgrävning	Konstruktion
412831	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
413570	Fyllning	Konstruktion
413569	Fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2649

Malin Lucas

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Fridhem
NIVÅ	Frambanad markyta: 18,95 m ö h, anläggningens botten: 17,95 m ö h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av en bullervall samt skadad av sentida odling; matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,90 meter Bredd: 1,90 meter Djup, från frambanad markyta: 1,00 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,05 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter och uppstickande stenar i stenpackningen gjordes. Inför undersökningen grävdes en arbetsgrop tätt intill nedgrävningens kant i dess södra del. Därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Stenar i stenpackningen mättes in varefter de rensats fram. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med spade, fyllhammare och skärslev.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under odlingslagret 400000. Efter rensning framstod den som en rundad diffus mörkfärgning med uppstickande stenar i den västra delen. Anläggningen var påverkad av den generella störningen i området. En bullervall hade avlägsnats innan undersökning. Den var även störd av ett dike i västra kanten.

Nedgrävning

Nedgrävningen (409763) var rundad i plan och hade något lutande sidor och rundad botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (412797) bestående av olikstora naturstenar, huvudsakligen granit. Stenarna var i storleken 0,05–0,50 meter. Orörd skoning tycktes främst finnas i gropens nedre östra del. Mot mitten av gropen relativt stenfritt parti som troligen motsvarar stolpfärgningen. I botten av den sekundära fyllningen fanns ett lager med rullsten som tycks vara medvetet ditlagd.

Fyllning

Gropens primära fyllning (414355) bestod av brun lera. Närmare beskrivning saknas. En sekundär fyllning (413246) fanns i toppen av gropen och har troligen bildats av att material fyllt igen hålrummet efter en avlägsnad stolpe. Mot väster fanns ytterligare fyllning (415658), vilket tillhör en störning i detta område.

Stolpe

Inga spår av stolpen fanns men den sekundära fyllningen indikerar läget för denna, vilket det stenfria området i gropens topp också gör. Området upptar en yta av minst 0,80 meter i diameter, vilket inte representerar stolpens hela utbredning. Området ligger centrerat i anläggningen.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att en stolpe restes. Resten av gropen fylldes med stenar, av varierande storlek, samt postglacial lera.
2. Till destruktions hörde att stolpen har avlägsnats, varvid ett tomrum uppstått som fyllts med mindre kullerstenar i botten, samt lera. Gropen har också störts i senare tid av ett dike i den västra kanten.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades. Benmaterial, se nedan.

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil: –

Osteologi: Nio tandfragment från en eller flera kindtänder från underkäken av en häst förekom i det övre fyllnadslagret (413246). Tanderna är sköra och återspeglar de lokalt ogynnsamma bevaringsförhållandena för ben, vilket innebär att det i stolpfundamentet och i närliggande sådana kan tänkas ha funnits betydligt mer osteologiskt material som har brutits ned.

Stolpfundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Häst
2649	413246	11,5		9

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Tolkning	Handling
409763	Nedgrävning	Konstruktion
412797	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
414355	Fyllning	Konstruktion
413246	Fyllning	Destruktion
415658	Fyllning	Destruktion

Stolfundament 2650

Malin Lucas

KONSTRUKTIONSTYP	Stolfundament
BELÄGENHET	Fridhem
NIVÅ	Frambanad markyta: 18,85 m ö h, anläggningens botten: 17,84 m ö h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av en bullervall samt skadad av sentida odling; matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,14 meter Bredd: 1,10 meter Djup, från frambanad markyta: 1,01 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,14 meter

DATERING

Dateringsspann: 420 – 650 e Kr

Konstruktion: 420 – 560 AD, ¹⁴C-datering av ved av stolpe (Ua-31208).

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Bedöms tillhöra perioden 420 – 650 e Kr utifrån ¹⁴C-datering av stolpe, samt utifrån ¹⁴C-dateringar av stolpfundament i omgivningen.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter och uppstickande stenar i stenpackningen gjordes. Inför undersökningen grävdes en arbetsgrop tätt intill nedgrävningens kant i dess södra del. Därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Stenar i stenpackningen mättes in varefter de rensats fram. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med spade, fyllhammare och skärslev. Stolpen som påträffades i botten av gropen togs in i preparat.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under odlingslagret 400000. Efter rensning framstod den som en rundad diffus mörkfärgning med uppstickande stenar i den västra delen. Anläggningen var påverkad av den generella störningen i området. En bullervall hade avlägsnats innan undersökning.

Nedgrävning

Nedgrävningen (409729) var rundad i plan och hade vertikala sidor och plan botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (413695) bestående av olikstora naturstenar, huvudsakligen granit. Stenarna var i storleken 0,10–0,50 meter och de största stenarna återfanns mot kanterna av gropen. Mot mitten av gropen relativt stenfritt parti. Stenskoningen var vällagd.

Fyllning

Den primära fyllningen (414770) var brungrå och hade enstaka inslag av kol och bränd lera. Den sekundära fyllningen (414771) fanns i hålrummet som lämnats efter att den övre delen av stolpen avlägsnats eller ruttnat bort. I den brungrå leran fanns något litet inslag av sot och kol.

Stolpe

I botten av gropan fanns resterna av stolpen (414011). Den var i relativt gott skick och var bevarad till en diameter av c. 0,35 x 0,32 meter. Höjden på den bevarade stolpen var som mest c. 0,30 meter.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropan grävdes, följt av att en stolpe restes och stora stenar placerades mot kanterna, varefter ytterligare sten och lera påfördes.
2. Till destruktionen hörde att stolpen delvis fick ruttna i gropan och fanns kvar i botten av den. Den övre delen av den ruttna stolpen har antagligen avlägsnats, varvid ett hålrum uppstått där lera avsattes.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades. Benmaterial, se nedan.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov- /fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-31208	1570±30	430AD-540AD	420AD-560AD	414595	Ved/Tall	414011	Stolpe

Vedart:

Provnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id
414595	Ved	Tall	Kärnved	414011

Makrofossil: –

Osteologi: Det enda benfyndet utgörs av ett litet obränt fragment som inte har varit möjligt att identifiera varken till art eller till benslag från packningslager (414770) vid stenskoning.

Stolpfundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Häst
2650	414770	0,8		

ANMÄRKNING –**INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT**

Intrasis-Id	Tolkning	Handling
409729	Nedgrävning	Konstruktion
413695	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
414011	Träkonstruktion	Konstruktion
414770	Fyllning	Konstruktion
414771	Fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2651

Se figur 12c.

Malin Lucas

KONSTRUKTIONSTYP

Stolpfundament

BELÄGENHET

Fridhem

NIVÅ

Frambanad markyta: 18,95 m ö h, anläggningens botten:
17,91 m ö h.

UNDERLAG

Lera

BEVARINGSGRAD

Övre delen störd av en bullervall samt skadad av sentida
odling; matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter.

YTTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER

Form i plan: Rundad.
Längd: 1,40 meter
Bredd: 1,40 meter
Djup, från frambanad markyta: 1,04 meter
Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,14 meter

DATERING

Dateringsspann: 400 – 650 e Kr*Dateringsspann:* sent 500-tal – 650 e.Kr.*Konstruktion:* –*Brukning:* –*Destruktion:* –*Sammantagen datering:* Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter och uppstickande stenar i stenpackningen gjordes. Inför undersökningen grävdes en arbetsgrop tätt intill nedgrävningens kant i dess södra del. Därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Stenar i stenpackningen mättes in varefter de rensats fram. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med spade, fyllhammare och skärsliv.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under odlingslagret 400000. Efter rensning framstod den som en rundad diffus mörkfärgning med uppstickande stenar i den västra delen. Anläggningen var påverkad av den generella störningen i området. En bullervall hade avlägsnats innan undersökning.

Nedgrävning

Nedgrävningen (409711) var rundad i plan och hade vertikala sidor och plan botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (412922) bestående av olikstora naturstenar, huvudsakligen granit samt även skärvig sten. Stenarna var i storleken 0,10–0,40 meter och de största stenarna återfanns mot kanterna av gropen. Stenskoningen fanns huvudsakligen i gropens västra del samt i botten.

Fyllning

Gropens primära fyllning (413944) bestod av gråbrun lera med något enstaka stänk av kol och bränd lera samt fynd av ett obränt ben mot botten av gropen. En sekundär fyllning (413943) fanns i toppen av gropen, bestående av mörkbrun lera med inslag av bränd lera. Denna fyllning har uppstått efter avlägsnandet av stolpen, varvid hålrummet efter denna fyllts med lera.

Stolpe

Inga spår av stolpen fanns, men den bör ha stått ungefär mitt i gropen där den sekundära fyllningen var belägen.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att en stolpe restes och stora stenar placerades mot västra kanten och i botten av gropen. Därefter påfördes ytterligare stenar och lera.
2. Till destruktionen hörde att den ruttna stolpen avlägsnades och tomrummet efter stolpen fylldes med lera.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades. Benmaterial, se nedan.

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil:

Provnr	Makroskopisk tolkningskommentar
414001	
414002	Bakgrundsbrus/matlagning

Osteologi: Endast ett mindre oidentifierbart benfragment påträffades i en fyllning (413944) till stolpfundamentet.

Stolpfundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Häst
2651	413944	1,2		

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Subclass	Handling
409711	Nedgrävning	Konstruktion
412922	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
413944	Fyllning	Konstruktion
413943	Fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2652

Malin Lucas

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Fridhem
NIVÅ	Frambanad markyta: 19,00 m ö h, anläggningens botten: 18,10 m ö h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av en bullervall samt skadad av sentida odling; matjordslagrets tjocklek ca 0,30 meter.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,30 meter Bredd: 1,20 meter Djup, från frambanad markyta: 0,90 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,95 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter och uppstickande stenar i stenpackningen gjordes. Inför undersökningen grävdes en arbetsgrop tätt intill nedgrävningens kant i dess södra del. Därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Stenar i stenpackningen mättes in varefter de rensats fram. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med spade, fyllhammare och skärslev.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under odlingslagret 400000. Efter rensning framstod den som en rundad diffus mörkfärgning med uppstickande stenar i den västra delen. Anläggningen var påverkad av den generella störningen i området. En bullervall hade avlägsnats innan undersökning.

Nedgrävning

Nedgrävningen (409695) var rundad i plan och hade något lutande sidor och plan botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (412727) bestående av olikstora naturstenar, huvudsakligen granit. Stenarna var i storleken 0,10–0,50 meter och de största stenarna återfanns mot kanterna av gropen. Mot mitten av gropen relativt stenfritt parti som troligen motsvarar stolpfärgningen. Mot botten av den förmodade stolpfärgningen fanns en större flat sten. Stenmaterialet upptog uppskattningsvis 3/5 av fyllningen i gropen.

Fyllning

Gropens primära fyllning (413206) bestod av brungrå lera med något enstaka stänk av kol. Fyllningen var bitvis diffus, då den var mycket lik omgivande naturlig lera, särskilt i toppen av gropen. Inga fynd påträffades i fyllningen.

Stolpe

I mitten av gropen syntes i toppen ett relativt stenfritt område med en från primärfyllningen avvikande fyllning (413394). Detta område har tolkats som en stolpfärgning. Området upptog en yta av 0,50–0,40 meter, vilket bör motsvara den största möjliga storleken på stolpen. Inget trä fanns bevarat, varför det inte går att säga något om stolpens ursprungliga utseende. Stolpfärgningen fortsatte inte ända ner i botten av gropen, utan var endast 0,50 meter djup. Under denna fanns en större flat sten som troligen utgjort ett undre stöd till stolpen. Stolpfärgningen var något förskjuten mot nordväst i förhållande till gropens mittpunkt.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att stora stenar placerades mot kanterna och i botten av gropen. En större flat sten placerades ungefär i mitten av gropen, varefter stolpen har ställdes på denna. Resten av gropen fylldes ut med mer stenar, även mindre, samt postglacial lera.
2. Till destruktionen hörde att stolpen fick ruttna i gropen, vilket genererade en färgning som är mörkt gråbrun och något humös. Den ruttna stolpen rycktes möjligen upp, då inga trärester fanns. Å andra sidan hade inga stenar direkt fallit in i stolpfärgningen, vilket kan tyda på att stolpen helt förmultnat på ort och ställe.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil:

Provnr	Makroskopisk tolkningskommentar
413650	Möjlig inblandning av recent material

Osteologi: –

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Tolkning	Handling
409695	Nedgrävning	Konstruktion
412727	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
413206	Fyllning	Konstruktion
413394	Fyllning-stolpfärgning	Destruktion

Stolpfundament 2653

Malin Lucas

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Fridhem
NIVÅ	Frambanad markyta: 19,10 m ö h
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Svårt störd av ett större dike. Har även varit överlagred av bullervall och skadad av sentida odling. Matjordslagret var c. 0,30 meter tjockt.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,50 meter Bredd: 0,75 meter Djup, från frambanad markyta: endast plandokumenterad Djup, från topp av uppstickande stenar: –

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter och uppstickande stenar i stenpackningen gjordes. Eftersom den var mycket svårt störd av sett större dike i södra delen har anläggningen endast plandokumenterats.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under odlingslagret 400000. Efter rensning framstod den som en rundad diffus mörkfärgning med uppstickande stenar i den norra delen. Den södra delen var helt förstörd av ett dike.

Nedgrävning

Nedgrävningen (409683) var rundad i plan.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (414670) bestående av natursten, huvudsakligen granit.

Stenarna var i storleken 0,40–0,60 meter. Eftersom anläggningen endast plandokumenterades är stenstorleken knappast representativ.

Fyllning

–

Stolpe

–

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen har grävt och skotts med sten. Vad i övrigt som hänt är okänt.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil: –

Osteologi: –

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Tolkning	Handling
409683	Nedgrävning	Konstruktion
414670	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion

Stolpfundament 2654

Malin Lucas

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Fridhem
NIVÅ	Frambanad markyta: 19,35 m ö h, anläggningens botten: 18,35 m ö h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen skadad av sentida odling, matjordslagret var c. 0,30 meter tjockt.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,50 meter Bredd: 1,10 meter Djup, från frambanad markyta: 1,00 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,05 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

Var stratigrafiskt yngre än härden 3180 i aktivitetssytan 5249 med datering 240 – 400 e Kr.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter och uppstickande stenar i stenpackningen gjordes. Därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Stenar i stenpackningen mättes in varefter de rensats fram. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med spade, fyllhammare och skärslöv.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under odlingslagret 400000. Efter rensning framstod den som en rundad diffus mörkfärgning med uppstickande stenar i den norra delen. Nedgrävningen skar en härd (3180). Efter framrensning framstod den som en rundad mörkfärgning, svår att skilja från den omgivande leran. Stenpackningen syntes i ytan och särskilt mot kanterna. Centralt fanns ett relativt stenfritt område.

Nedgrävning

Nedgrävningen (409683) var rundad i plan och hade lutande sidor och rundad botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (414203) bestående av natursten, huvudsakligen granit. Stenarna var i storleken 0,10–0,40 meter. De största stenarna återfanns huvudsakligen i kanterna och mot botten av gropen. I toppen fanns ett stenfritt område ungefär mitt i gropen. Stenarna var ofta upptryckta mot kanten in i steril lera.

Fyllning

Den primära fyllningen (404709) bestod av mörkt gråbrun lera med enstaka inslag av kol och bränd lera. Troligen är det kulturlagerjord som använts för att fylla gropen med. Mot botten syntes att stolpavtryck (408211). I denna fyllning fanns fynd av små obrända ben (408210). Stolpfärgningen var mycket hårt packad.

Stolpe

Något trä fanns inte bevarat men med utgångspunkt från stolpfärgningen bör stolpen ha haft en diameter mellan 0,35 och 0,50 meter. Stolpfärgningen syntes först mot botten men den korresponderar också väl med det stenfria området i ytan. Däremellan har stenskoningen vid något tillfälle rasat in, av vilket man möjligen skulle kunna dra slutsatsen att den undre delen av stolpen fått ruttna bort på plats medan den övre delen avlägsnats. Det faktum att stolpfärgningen finns även under själva nedgrävningen tyder möjligen på att stolpen ställts ned i mycket fuktig lera.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att stora stenar placerats i gropens ytterkanter. Därefter har en stolpe placerats i gropen och hållits på plats av fler stenar samt lera.
2. Till destruktionen hörde att stolpen har ruttnat bort, vilket har avsatt en färgning mot botten av gropen. Den övre delen av stolpen har avlägsnats, varvid enstaka stenar fallit in i det hålrum som skapats. Hålet har också fyllts med omkringliggande massor av samma karaktär som den ursprungliga fyllningen.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades. Benmaterial, se nedan.

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil: Ett makrofossilprov analyserades från det övergripande objektet, men inget makroskopiskt material påträffades som kan bidra till tolkningen.

Osteologi: Det osteologiska materialet utgörs av ett mindre bränt rörbensfragment och obrända ben från kota och rörben, men som inte har varit möjligt att bestämma till art. Ett av de rörbensfragmenten kommer från ett större däggdjur som häst eller nötkreatur. Benen påträffades i stolpavtrycket (408211).

Stolpfundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Häst
2654	408211	4,8		

ANMÄRKNING

Stolpavtrycket syntes tydligt först på fotografierna, det var troligtvis alltför torrt i marken för att det skulle framträda vid ritningstillfället. Den del av stolpfärgningen som syntes under själva nedgrävningen var emellertid tydlig även vid utgrävning.

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Tolkning	Handling
400090	Nedgrävning	Konstruktion
404203	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
404709	Fyllning	Konstruktion
408211	Fyllning-stolpavtryck	Brukning

Stolpfundament 2655

Robin Lucas

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Fridhem
NIVÅ	Frambanad markyta: 19,15 m ö h, anläggningens botten: 18,50 m ö h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen skadad av sentida odling, matjordslagret var c. 0,30 meter tjockt.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,90 meter Bredd: 1,40 meter Djup, från frambanad markyta: 0,65 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,85 meter

DATERING

Dateringsspann: 420 – 690 e Kr

Konstruktion: 605 – 690 AD, ¹⁴C-datering av ben i primära fyllningen 404386 (Ua-50597).

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Bedöms tillhöra perioden 420 – 690 e Kr att döma av ¹⁴C-analys av ben, samt en ¹⁴C-datering av träkol i sekundära fyllningen (407757) som gav en något äldre datering, 420 – 580 e Kr.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter gjordes. Därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Stenar i stenpackningen mättes in varefter de rensats fram. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med spade, fyllhammare och skårslev.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under odlingslagret 400000. Efter rensning framstod den som en rundad diffus mörkfärgning med uppstickande stenar.

Nedgrävning

Nedgrävningen (400469) var rundad i plan och hade lutande sidor och oregelbunden botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (404137) bestående av natursten, huvudsakligen granit.

Stenarna var i storleken 0,10–0,60 meter. Ett närmast stenfritt område fanns i mitten av gropen.

Fyllning

Den primära fyllningen (404386) bestod av ljus brungrå lera med enstaka inslag av kol och bränd lera.

Fyllningen har uppstått att uppgrävt material återdeponerats. Fyllningen (407757) som fanns i

toppen av gropen var mörkare och representerade troligen en destruktionsfas i samband med avlägsnandet av den övre delen av stolpen.

Stolpe

Något trä fanns inte bevarat men i botten av gropen fanns ett troligt stolpavtryck (407979), c. 0,65 x 0,55 meter stort med samma fyllning som den primära fyllningen, men hårdare packad. Stolpavtrycket syntes under den egentliga nedgrävningen och syntes till ett djup av c. 0,10 meter under denna. Detta kan bero på att stolpen ställts ned i mycket fuktig lera. Stolpavtrycket motsvarar också läget för den sekundära fyllningen högre upp i gropen. Stolpen tycks ha varit placerad centralt i gropen.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att stora stenar har placerats i gropens ytterkanter. Därefter har en stolpe placerats i gropen och hållits på plats av fler stenar samt lera.
2. Till destruktionsen hörde att den undre delen av stolpen troligen har ruttnat bort, medan den övre delen avlägsnats varvid enstaka stenar fallit in i det hålrum som skapats. Hålet har också fyllts med omkringliggande massor, något mörkare än den ursprungliga fyllningen.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades. Benmaterial, se nedan.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov- /fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-29910	1554±30	430AD-550AD	420AD-580AD	1000196	Träkol/Ek	407757	Fyllning
Ua-50597	1375±31	640AD-670AD	605AD-690AD	FN168	Obränt ben/Nöt	404386	Fyllning

Vedart:

Provnr	Material	Art	Kommentar	Strat obj id
1000196	Träkol	Ek		407757

Makrofossil:

Provnr	Makroskopisk tolkningskommentar
407638	Möjlig inblandning av recent material
407639	Bakgrundsbrus/matlagning

Osteologi: Utöver ett mycket litet bränt benfragment tillvaratogs obrända ben från primärfyllningen (404386) till fundamentgropen, dels fragment av ett skenben från ett fullvuxet nötkreatur, dels kindtänder från häst. Tänderna kommer både från överkäken (M³) samt underkäken och kommer från en relativt tung häst som slaktats mellan 3,5-8 års ålder baserat på tandslitaget.

Stolpfundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Häst
2655	404386	137,2	1	2

ANMÄRKNING

Påträffades vid förundersökning 2011 (11263), då en kvadrant undersöktes och träkol ¹⁴C-daterades (Beronius Jörpeland m fl. 2011:38ff).

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Tolkning	Handling
400469	Nedgrävning	Konstruktion
404137	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
404386	Fyllning	Konstruktion
407979	Fyllning-stolpavtryck	Brukning
407757	Fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2656

Malin Lucas

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Fridhem
NIVÅ	Frambanad markyta: 19,15 m ö h, anläggningens botten: 18,37 m ö h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen skadad av sentida odling, matjordslagret var c. 0,30 meter tjockt. Ett kabelschakt fanns i den norra delen men har knappt stört gropen.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,50 meter Bredd: 1,50 meter Djup, från frambanad markyta: 0,78 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,88 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter gjordes. Därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Stenar i stenpackningen mättes in varefter de rensats fram. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med spade, fyllhammare och skärslev.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under odlingslagret 400000. Efter rensning framstod den som en rundad diffus mörkfärgning med uppstickande stenar.

Nedgrävning

Nedgrävningen (400494) var rundad i plan och hade lutande sidor och plan botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (404064) bestående av natursten, huvudsakligen granit.

Stenarna var i storleken 0,15–0,50 meter. Ett närmast stenfritt område fanns i mitten av gropen.

Fyllning

Den primära fyllningen (404720) bestod av ljus grå lera med enstaka inslag av kol och bränd lera och skärvsten. Fyllningen har uppstått att uppgrävts material återdeponerats. Fyllningen (404721) som fanns i toppen av gropen var mörkare och representerade troligen en destruktionsfas i samband med avlägsnandet av den övre delen av stolpen. Även här fanns inslag av sot, kol och bränd lera.

Stolpe

Något trä fanns inte bevarat men ett tunt (0,01-0,02 meter) lager (404665) kol som låg i oval form c. 0,40 meter ned i gropen representerar antagligen resterna av stolpen. Lagret upptog en yta av c. 0,60 x 0,30 meter. Lagrets läge sammanföll väl med såväl den sekundära fyllningen som det stenfria partiet i mitten av gropen. Stolpen tycks ha placerats centralt i gropen.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att stora stenar har placerats i gropens ytterkanter, främst i den östra delen. Därefter har en stolpe placerats i gropen och hållits på plats av fler stenar samt lera.
2. Till destruktionen hörde att den undre delen av stolpen troligen har ruttnat bort, medan den övre delen avlägsnats, varvid enstaka stenar fallit in i det hålrum som skapats. Hålet har också fyllts med omkringliggande massor, något mörkare än den ursprungliga fyllningen.

FYND

I den primära fyllningen (404720) fanns bränd lera (FN25). I den sekundära fyllningen (404721) fanns bränd lera (FN15), harts FN17 och slipsten av bergart (FN27). Benmaterial, se nedan.

ANALYSER –

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil:

Provnr	Makroskopisk tolkningskommentar
406726	Linutsäde (linmåra)?
407570	

Osteologi: Obrända ben förekommer i två lager från stolpfundamentet som inte har varit möjliga att identifiera till art. I ett fyllnadslager (404720) från konstruktion av stolpfundamentet finns dock ett litet fragment av ett klippben (*os pars petrosus*) som kan tyda på att delar av ett kranium har funnits i stolpfundamentet, men har brutits ned.

Stolpfundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Häst
2656	404720	0,4		

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Tolkning	Handling
400494	Nedgrävning	Konstruktion
404064	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
404720	Fyllning	Konstruktion
404665	Fyllning-stolpavtryck	Brukning
404721	Fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2657

Malin Lucas

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Fridhem
NIVÅ	Frambanad markyta: 19,04 m ö h, anläggningens botten: 17,89 m ö h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling, matjordslagret var c. 0,30 meter tjockt.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,40 meter Bredd: 1,40 meter Djup, från frambanad markyta: 1,15 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,15 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter gjordes. Därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Stenar i stenpackningen mättes in varefter de rensats fram. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med spade, fyllhammare och skärslev.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under odlingslagret 400000. Efter rensning framstod den som en rundad diffus mörkfärgning utan uppstickande stenar. Ingen stenpackning syntes i ytan.

Nedgrävning

Nedgrävningen (400516) var rundad i plan och hade vertikala sidor och oregelbunden botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (404058) bestående av natursten, huvudsakligen granit. Stenarna var i storleken 0,10–0,60 meter. Stenarna upptog uppskattningsvis c. 1/3 av gropen. De största stenarna återfanns huvudsakligen i kanterna och mot botten av gropen. I toppen fanns inga stenar utan de började dyka upp först efter 0,40 meter.

Fyllning

Den primära fyllningen (405618) bestod av ljus gråbrun lera med enstaka inslag av kol och bränd lera. Troligen är det kulturlagerjord som använts för att fylla gropen med. Fyllningen (405619) som fanns i toppen av gropen var mörkare och representerade troligen en destruktionsfas i samband med avlägsnandet av den övre delen av stolpen. Det mot botten framträdande indirekta avtrycket

(408048) var troligen i själva verket stolpfärgningen. Det inmätta indirekta avtrycket är således i själva verket utbredningen av stolpfärgningen. Stolpfärgningen var mycket hårt packad.

Stolpe

Något trä fanns inte bevarat men stolpfärgningen i botten var 0,70 x 0,70 meter stor, vilket tycks något för kraftigt för att representera hela stolpens omkrets. Troligen har den undre delen ruttnat bort på plats medan den övre delen avlägsnats. En viss rasering av stenskoningen har skett, antagligen i samband med avlägsnandet.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att stora stenar placerats i gropens ytterkanter. Därefter har en stolpe placerats i gropen och hållits på plats av fler stenar samt lera.
2. Till destruktionsen hörde att stolpen har ruttnat bort, vilket har avsatt en färgning mot botten av gropen. Den övre delen av stolpen har avlägsnats, varvid enstaka stenar fallit in i det hålrum som skapats. Hålet har också fyllts med omkringliggande massor, något mörkare än den ursprungliga fyllningen.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil: Ett makrofossilprov analyserades från det övergripande objektet, men inget makroskopiskt material påträffades som kan bidra till tolkningen.

Osteologi: –

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Subclass	Handling
400516	Nedgrävning	Konstruktion
404058	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
405618	Fyllning	Konstruktion
408048	Fyllning-avtryck	Brukning
405619	Fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2658

Malin Lucas

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Fridhem
NIVÅ	Frambanad markyta: 19,00 m ö h, anläggningens botten: 18,44 m ö h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen skadad av sentida odling, matjordslagret var c. 0,30 meter tjockt. Gropen svårt skadad av kabelschakt. Ett flertal större stenar som troligen ursprungligen legat i gropen låg på ytan, i diket, i öster.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,00 meter Bredd: 1,00 meter Djup, från frambanad markyta: 0,56 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 0,71 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter gjordes. Därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Stenar i stenpackningen mättes in varefter de rensats fram. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med spade, fyllhammare och skårslev.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under odlingslagret 400000. Efter rensning framstod den som en rundad mycket diffus mörkfärgning med enstaka uppstickande stenar.

Nedgrävning

Nedgrävningen (403574) var på grund av skada svåravgränsad i plan och hade lutande sidor och oregelbunden botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (404033) bestående av natursten, huvudsakligen granit. Stenarna var i storleken 0,15–0,50 meter.

Fyllning

Den primära fyllningen (405157) bestod av mörk brungrå lera med enstaka inslag av sot och bränd lera. Troligen är det kulturlagerjord som använts för att fylla gropen med.

Stolpe

På grund av att gropen var svårt skadad fanns inga som helst spår av stolpen.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att en stolpe restes och att stora stenar placerats i gropen ytterkanter, samt fler stenar och lera har påförts.
2. Vad som sedan hänt med stolpen är oklart eftersom gropen störts svårt av ett sentida kabelschakt.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil: –

Osteologi: –

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Subclass	Handling
403574	Nedgrävning	Konstruktion
404033	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
405157	Fyllning	Konstruktion

Stolpfundament 2659

Robin Lucas

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Fridhem
NIVÅ	Frambanad markyta: 18,90 m ö h, anläggningens botten: 17,80 m ö h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen störd av sentida odling, matjordslagret var c. 0,30 meter tjockt.
YTTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,80 meter Bredd: 1,80 meter Djup, från frambanad markyta: 1,10 meter Inga uppstickande stenar

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter gjordes. Därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Stenar i stenpackningen mättes in varefter de rensats fram. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med spade, fyllhammare och skärslev.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under odlingslagret 400000. Efter rensning framstod den som en rundad diffus mörkfärgning utan uppstickande stenar. Ingen stenpackning syntes i ytan.

Nedgrävning

Nedgrävningen (400544) var rundad i plan och hade lutande sidor och oregelbunden botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (404025) bestående av natursten, huvudsakligen kantig granit. Stenarna var i storleken 0,10–0,50 meter. De största stenarna återfanns huvudsakligen i kanterna och mot botten av gropen. I toppen fanns en enstaka sten, de flesta började dyka upp först efter c. 0,40 meter.

Fyllning

Den primära fyllningen (405196) bestod av ljus gråbrun lera. Troligen är det kulturlagerjord som använts för att fylla gropen med. Den sekundära fyllningen (405564) som fanns i toppen av gropen var mörkare och representerade troligen en destruktionsfas i samband med avlägsnandet av den

övre delen av stolpen. Denna upptog en ganska stor del av gropens övre del och ger intryck av att stolpen har grävts upp, snarare än dragits upp eller huggits ned.

Stolpe

Något trä fanns inte bevarat men i botten fanns ett stolpavtryck (408100) som var c. 0,5 x 0,5 meter stort och var synligt under den egentliga nedgrävningen. Den var synlig c. 0,10 meter under nedgrävningen och tolkas ha uppkommit vid resning av stolen i väl fuktig till blöt lera. Stolpavtrycket var hårt packat. Stolpen var något förskjuten mot sydväst i förhållande till gropens centrum.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att stora stenar placerats i gropens ytterkanter. Därefter har en stolpe placerats i gropen och hållits på plats av fler stenar samt lera.
2. Till destruktionen hörde att stolpen troligen har ruttnat bort i den nedre delen av gropen, vilket har avsatt en färgning här. I den övre delen av stolpen har avlägsnats, varvid enstaka stenar fallit in i det hålrum som skapats. Hålet har också fyllts med omkringliggande massor, något mörkare än den ursprungliga fyllningen. Eftersom hålrummet är så pass stort som det är, är det troligt att stolpen behövt grävas upp.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil:

Provnr	Makroskopisk tolkningskommentar
406600	
406601	Bakgrundsbrus/matlagning

Osteologi: –

ANMÄRKNING

Påträffades vid förundersökning 2011 (11263), då en kvadrant undersöktes (Beronius Jörpeland m fl 2011:38ff).

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Tolkning	Handling
400544	Nedgrävning	Konstruktion
404025	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
405196	Fyllning	Konstruktion
408100	Fyllning-stolpavtryck	Brukning
405564	Fyllning	Destruktion

Stolpfundament 2660

Malin Lucas

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Fridhem
NIVÅ	Frambanad markyta: 18,83 m ö h, anläggningens botten: 17,80 m ö h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen skadad av sentida odling, matjordslagret var c. 0,30 meter tjockt.
YTTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 2,00 meter Bredd: 2,00 meter Djup, från frambanad markyta: 1,03 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,20 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska ramar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter gjordes. Därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Stenar i stenpackningen mättes in varefter de rensats fram. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med spade, fyllhammare och skärslöv.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under odlingslagret 400000. Efter rensning framstod den som en rundad diffus mörkfärgning med någon uppstickande sten i ytan.

Nedgrävning

Nedgrävningen (400558) var rundad i plan och hade lutande sidor och plan botten.

Stenskoning

I nedgrävningen fanns en stenskoning (404003) bestående av natursten, huvudsakligen rundad granit men även kantig. Stenarna var i storleken 0,06–0,40 meter. I toppen fanns endast någon enstaka sten och den egentliga stenskoningen började först c. 0,20 meter ned i gropen. Skoningen fanns till största delen i östra delen av gropen och något tomrum kunde inte iakttas.

Fyllning

Endast en fyllning kunde iakttas (405158). Den bestod av mörk brungrå lera med inslag av kol och bränd lera. Troligen är det kulturlagerjord som använts för att fylla gropen med.

Stolpe

Det fanns inga spår av en stolpe.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att stolpe och stora stenar placerats i gropens ytterkanter, de senare främst den östra delen. Därefter har fler stenar samt lera påförts.
2. Till destruktionen hörde att stolpen antagligen har avlägsnats, varvid stenar och lera rasat in i det tomrum som då uppstått.

FYND

I fyllningen (405158) fanns en platta av järn (FN66).

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil: Ett makrofossilprov analyserades från det övergripande objektet, men inget makroskopiskt material påträffades som kan bidra till tolkningen.

Osteologi: –

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Tolkning	Handling
400558	Nedgrävning	Konstruktion
404003	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
405158	Fyllning	Konstruktion

Stolpfundament 2661

Malin Lucas

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Fridhem
NIVÅ	Frambanad markyta: 18,75 m ö h, anläggningens botten: 17,55 m ö h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen skadad av sentida odling, matjordslagret var c. 0,30 meter tjockt.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,80 meter Bredd: 1,80 meter Djup, från frambanad markyta: 1,20 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: 1,45 meter

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 890 e Kr

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: 595 – 675 AD, ¹⁴C-datering av ben i primära fyllningen 405961 (Ua-50599). 690 – 890 AD, ¹⁴C-datering av matskorpa från ett keramikkrärl fyllningen 405961 (Ua-31978).

Sammantagen datering: Bedöms tillhöra perioden sent 500-tal – 890 e Kr utifrån ¹⁴C-analys från ben och matskorpa i fyllningen. Att matskorpa från keramikkrärl har gett en relativt sen datering trots att det påträffades i den primära fyllningen kan antyda att denna och stenskoningen har påverkats i större grad i samband med destruktionsen, än vad som preliminärt antogs.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter gjordes samt uppstickande stenskonung gjordes. Därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Stenar i stenpackningen mättes in varefter de rensats fram. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med spade, fyllhammare och skärslev.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under odlingslagret 400000. Efter rensning framstod den som en rundad diffus mörkfärgning med uppstickande stenar. Ett någorlunda stenfritt parti fanns centralt i gropen.

Nedgrävning

Nedgrävningen (400571) var rundad i plan och hade lutande sidor och plan botten.

Stenskonung

I nedgrävningen fanns en stenskonung (403961) bestående av natursten, huvudsakligen granit. Stenarna var i storleken 0,10–0,70 meter. Det var relativt sparsamt med stenar i ytan och stenarna i den övre delen av gropen var till största delen av tämligen beskedlig storlek, c. 0,20–0,30 meter. De största stenarna återfanns huvudsakligen i kanterna och mot botten av gropen. Mot botten fanns en större sten med plan ovansida. Ett mer stenfritt parti fanns centralt i gropen.

Fyllning

Den primära fyllningen (405961) bestod av mörkt gråbrun lera med enstaka inslag av kol och bränd lera. Troligen är det kulturlagerjord som använts för att fylla gropen med. Fyllningen fanns även under de understa stenarna, här mycket hårt packad. Fynd av ett krossat keramikkärl (FN25) påträffades i östra delen av gropen, under en av de stora skoningsstenarna. Troligtvis var den medvetet deponerad vid byggandet av stolpfundamentet. I den nedre, hårt packade delen av fyllningen fanns enstaka obrända ben (405962).

Stolpe

Inga spår av stolpen fanns bevarade men i toppen av gropen fanns ett någorlunda stenfritt område, c. 0,50 x 0,50 meter stort där stolpen bör ha stått. Stolpen kan inte ha stått ända ner i botten av gropen, då en stor sten upptog hela botten centralt i anläggningen.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att stora stenar placerats i gropens ytterkanter. Därefter har en stolpe placerats i gropen och hållits på plats av fler stenar samt lera.
2. Till destruktionen hörde att den övre delen av stolpen har avlägsnats, varvid enstaka stenar fallit in i det hålrum som skapats.

FYND

I den primära fyllningen (405961) fanns ett kärl av keramik (FN25). Benmaterial, se nedan.

ANALYSER

¹⁴C:

Lab-nr	14C-ålder BP	Kal 1σ	Kal 2σ	Prov- /fyndnr	Material/Art	Kontext	Typ
Ua-31978	1215±32	770AD-880AD	690AD-890AD	1000105	Bränt organiskt material i keramikkärl	405961	Fyllning
Ua-50599	1313±31	620AD-665AD	595AD-675AD	FN171	Obränt ben/Häst eller nöt	405961	Fyllning

Vedart: –

Makrofossil:

Provnr	Makroskopisk tolkningskommentar
406717	Bakgrundsbrus/matlagning

Osteologi: I en fyllning (405961) från konstruktionen av stolpfundamentet hittades en kindtand från överkäken på en häst samt kraniefragment som inte har kunnat artbestämmas, men som kan ha kommit från häst. Det finns även rörbensfragment från ett större däggdjur i storlek motsvarande nötkreatur eller häst.

Stolpfundament	lager	Vikt (g)	Nötkreatur	Häst
2661	405961	35,2		1

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Tolkning	Handling
400571	Nedgrävning	Konstruktion
403961	Sten- tegelkonstruktion	Konstruktion
405961	Fyllning	Konstruktion

Stolpfundament 2662

Robin Lucas

KONSTRUKTIONSTYP	Stolpfundament
BELÄGENHET	Fridhem
NIVÅ	Frambanad markyta: 18,65 m ö h, anläggningens botten: 17,70 m ö h.
UNDERLAG	Lera
BEVARINGSGRAD	Övre delen skadad av sentida odling, matjordslagret var c. 0,30 meter tjockt.
YTRE FORM OCH MÅTTUPPGIFTER	Form i plan: Rundad. Längd: 1,55 meter Bredd: 1,55 meter Djup, från frambanad markyta: 0,95 meter Djup, från topp av uppstickande stenar: -

DATERING

Dateringsspann: sent 500-tal – 650 e.Kr.

Konstruktion: –

Brukning: –

Destruktion: –

Sammantagen datering: Avsaknaden av daterande fynd eller ¹⁴C-analys medför att stolpfundamentet endast kan dateras grovt. Den bakre gränsen har satts till sent 500-tal och den främre till 650 e.Kr., som schablonvärden utifrån stolpmonumentets övergripande kronologiska rammar.

UNDERSÖKNINGSMETOD

Efter avbaning rensades anläggningen och lodfotograferades. Den fotograferades även från marknivå från olika väderstreck. Inmätning av nedgrävningens kanter gjordes. Därefter undersöktes den södra halvan kontextuellt. Sektionen dokumenterades med ritning och fotografier varefter även den norra halvan undersöktes. Anläggningen undersöktes med spade, fyllhammare och skärslev.

BESKRIVNING

Framkom vid schaktning under odlingslagret 400000. Efter rensning framstod den som en rundad diffus mörkfärgning utan uppstickande stenar.

Nedgrävning

Nedgrävningen (400584) var rundad i plan och hade lutande sidor och rund botten.

Stenskoning

Ingen stenskoning fanns.

Fyllning

Den primära fyllningen (405947) bestod av mellanmörk brungrå lera. En sekundär fyllning (405948) fanns i den övre delen av gropen, ned till ett djup av c. 0,70 meter. I denna fyllning fanns inslag av sot, kol, bränd lera och en enstaka skärvsten. Troligen består denna fyllning av kulturlagerjord och den har antagligen uppstått som ett resultat av avlägsnande av stolpe samt skoningsstenar, om sådana alls funnits.

Stolpe

Inga spår av stolpen fanns bevarade.

IDENTIFIERADE HANDLINGAR

1. Till konstruktionen hörde att gropen grävdes, följt av att en stolpe placerats i gropen som sedan fyllts med lera och möjligen även stenar.
2. Till destruktionen hörde att stolpen samt eventuella skoningsstenar har avlägsnats, varvid ett hålrum uppstått, vilket fyllts med kulturlagerjord.

FYND

Inget fyndmaterial påträffades.

ANALYSER

¹⁴C: –

Vedart: –

Makrofossil:

Provnr	Makroskopisk tolkningskommentar
405948	Bakgrundsbrus/matlagning
405960	

Osteologi: –

ANMÄRKNING –

INGÅENDE STRATIGRAFISKA OBJEKT

Intrasis-Id	Tolkning	Handling
400584	Nedgrävning	Konstruktion
405947	Fyllning	Konstruktion
405948	Fyllning	Destruktion

OKB-projektets publikationer

RAPPORTNR	TITEL
2017:1_1	at Upsalum – människor och landskapande Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala
2017:1_2	Projektintroduktion – om det arkeologiska projektet Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala
2017:1_3	Huskatalog Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala
2017:1_4	Gravkatalog Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala
2017:1_5	Grophuskatalog Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala
2017:1_6	Brunnskatalog Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala
2017:1_7	Katalog över stolpfundament Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala
2017:1_8	Katalog över aktivitetsytor Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala
2017:1_9	Katalog över hägnader, stolpkonstruktioner och väglämningar Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala
2017:1_10	Föremålskatalog Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala
2017:1_11	Metallhantverket – arkeometallurgiska analyser Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala
2017:1_12	Gårdarnas djur – osteologisk analys Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala
2017:1_13	Brandgravar vid Storby backe – osteologisk analys Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala
2017:1_14	Växtfynd – makrofossil- och pollenanalys Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala
2017:1_15	Keramik bland levande och döda Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala
2017:1_16	Stenfynd och kvarnstensanalys Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala
2017:1_17	Arkeologisk prospektering – magnetometer och georadarata Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala
2017:1_18	Järnföremål – Rapporter från Acta KonserveringsCentrum AB Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala
2017:1_19	Föremål av kopparlegering, övrig metall utom järn – Rapporter från Acta KonserveringsCentrum AB Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala
2017:1_20	Ben- och hornföremål – Rapporter från Acta KonserveringsCentrum AB Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala
2017:1_21	Glasföremål och övriga material – Rapporter från Acta KonserveringsCentrum AB Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala
2017:1_22	Arkeologiska forskningslaboratoriets analyser Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala
2017:1_23	Två runbleck – analyser från Riksantikvarieämbetet Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala

ÖVRIGA PUBLIKATIONER	TITEL
Riksantikvarieämbetet, UV Rapport 2013:78	Gamla Uppsala – årsredogörelse år 2012 Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala
Statens historiska museer, Arkeologiska uppdragsverksamheten, rapport 2015:28	Gamla Uppsala – årsredogörelse år 2013 Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala
Arkeologerna, Statens historiska museer, rapport 2018:24	Gamla Uppsala – årsredogörelse år 2014–2017 Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala
Arkeologerna, Statens historiska museer, 2016 Seminarierapport	Socioekonomisk mångfald. Ritualer och urbanitet. Rapport från projektseminarium för Ostkustbanan (OKB) genom Gamla Uppsala